

Viața noastră

Revistă cu apariție variabilă de cultură și viață a Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad • Nr. 45 • Noiembrie 2020

„Aduceți-vă aminte de mai marii voștri ...
priviți cu luare aminte cum și-au încheiat
viața și urmați-le credința”

(Sf. Apostol Pavel - Evrei 13,7)

„Tratatul de la Trianon apare tuturor românilor, și îndeosebi celor din Ardeal, ca o consfintire a unei ordini de drept mult mai redusă decât aceea pe care veacuri de conviețuire și suferințe comune au săpat-o în conștiința istorică a neamului nostru. De aceea, în chip firesc, în opinia noastră, Tratatul de la Trianon evocă mai curând ideea unei completări decât ideea unei amputări.” – Nicolae Titulescu

Revista „Viața noastră”

Revistă de cultură și viață a Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad

CUPRINS

Livia ANDREI <i>A năvălit toamna peste noi</i>	3	Gheorghe CRISTACHE <i>Activitatea diplomatică a României în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza</i>	32	Gheorghe CRISTACHE <i>In memoriam Nicolae Iorga. 80 de ani de la crunta sa dispariție</i>	67
Nicolaie MIHAI <i>Ziua Națională a României în anul pandemiei</i>	4	Gabriela Ana BALAN <i>Alexandru Vlahuță, 101 ani de eternitate</i>	36	Răzvan-Andrei ACOSTIOAEI <i>Mărturisindu-l pe Hristos într-o lume a urii</i>	69
Roxana MIRON-FERARU <i>Gânduri... la doi ani de la Centenar</i>	5	Alexandru Vlahuță <i>Scrisoare către fiica sa</i>	37	Florian PRICOP <i>Prima medalie bisericească din Bârlad</i>	72
Anton COȘA <i>Tratatul de la Trianon (2020)</i>	6	Constantin Chiper <i>General Mihai-Cristodulo CERCHEZ</i>	38	Petruș ANDREI <i>Poveste de viață - Neculai GHEȚĂU</i>	73
Mircea FITCAL <i>Armata României</i>	10	Cezara MIRONICĂ, Alexandru ROTUNDU <i>180 de ani de la nașterea Părintelui cursurilor de igienă din România, bârlădeanul Constantin Codrescu</i>	41	Dorina STOICA <i>Poezii</i>	76
Marius TORCESCU <i>General Alexandru Tell – între dragostea de armă și condei</i>	14	Mihaela OCHIANU <i>Vasile Rășcanu, medic, fiziolog, profesor, călător cu folos prin două secole</i>	42	Felicia BUȘCA <i>Poeme</i>	78
Florentina Loredana DALIAN <i>Generalul-soldat</i>	16	Dionisie GRADU <i>Tonitza, frânturi dintr-un infinit colorat</i>	46	Eugen DEUTSCH <i>Prin meandrele minții + poezii</i>	79
Lucica BURGHELEA <i>Asociația C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” din Bârlad sărbătorește 66 de ani de la reorganizare</i>	18	Neculai GHEȚĂU <i>250 de ani de la nașterea „Titanului” Simfoniei - Ludwig van Beethoven</i>	48	Vasile CHELARU <i>Fuga spre orizont</i>	81
Federația Națională „Omenia” a Caselor de Ajutor Reciproc ale Pensionarilor din România - 30 de ani de activitate	20	Mariana BUDESCU <i>„Mult e dulce și frumoasă”</i>	49	Kolea KURELIUK <i>Scurtissime</i>	84
Gheorghe CHIOARU <i>Mesajul Președintelui F.N. „Omenia”</i>	21	Mihai IVAȘCU <i>11 motive și curiozități care fac din limba română un univers în sine...</i>	51	Marinel GÎLCĂ <i>Vremuri de tranziție</i>	85
Giorgică BĂDĂRĂU <i>Mesajul Secretarului General F.N. „Omenia</i>	22	Alexandrina PASCAL <i>„Balade și idile” în satul românesc</i>	53	Daniela TEODORU <i>Sindromul de tunel carpian</i>	89
Dumitru DIMA <i>Protecția socială și criza pandemică</i>	23	Lucia MUNTEANU <i>Vasile Alecsandri – un nume de referință în literatura română - 130 ani de la trecerea sa în neființă</i>	55	Ecaterina TELETIN <i>Sănătate și siguranță pentru întreaga familie</i>	90
Gabriela Drăgan <i>De la Europa economică către Europa socială. Este Pilonul European al Drepturilor Sociale o prioritate pentru UE ?</i>	24	Zâna TĂMĂȘANU <i>Petre Ispirescu - „împăratul basmului românesc”</i>	57	Neculai CURELEA <i>Ora de gastronomie: trei rețete de dulceață din fructe de sezon</i>	92
Teodor OANCĂ <i>Barba</i>	26	Alexandrina PASCAL <i>Poezia toamnei</i>	59	Gheorghe NICULESCU <i>Microfabule</i>	95
Vasile CÂRCOTĂ <i>Apariția și evoluția orașului Bârlad</i>	27	Andreia-Elena BRICIU <i>5 Octombrie - Ziua Mondială a Educației</i>	63	Petruș ANDREI <i>Umoristice</i>	96
Carmen FRĂȚIMAN <i>Uneori, când soarele poate alege...</i>	29	Gheorghe CRISTACHE <i>Mihai Eminescu și spiritualitatea românească</i>	65	Ion DOBRIN <i>Umoristice</i>	98
Virgil VESEL <i>Grădina Publică din Bârlad - oază de liniște și sănătate</i>	30			Nelu Vasile - NEVA <i>Selecție epigrame</i>	99
				Serghei COLOȘENCO <i>Bucuriile mele... + rebus</i>	100

Colectivul de redacție

Coordonatori:

Serghei COLOȘENCO, Petruș ANDREI

Redactori:

Livia ANDREI, Nicolaie MIHAI, Mircea FITCAL, Emil Cosmin MIHAI

Foto: Sorin BOCAN

Tehnoredactare:

Bogdan ARTENE

Adresa redacției:

ASOCIAȚIA C.A.R. PENSIONARILOR „Elena Cuza”
Str. Nicolae Iorga nr. 7A, cod 731182, Bârlad, jud. Vaslui,
et. 2, cam. 13, Tel.: 0235 421 340, Fax: 0235-421.341,
0235-425.933, E-mail: revista@carpbarlad.ro,
Web: www.carpbarlad.ro

Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad
ISSN 2247 – 3580; ISSN-L = 2247 – 3580

Responsabilitatea pentru conținutul textelor aparține autorilor.

Prof. Livia ANDREI

A NĂVĂLIT TOAMNA PESTE NOI

Foto: Grădina Publică Băilad

Da, a năvălit toamna peste noi cu roadele ei bogate, cu bucuria culegerii recoltelor, în ciuda pandemiei de covid, toamna își revarsă cornul abundenței și ne bucură sufletul și ne întreamează trupul cu bunătățile ei.

A năvălit toamna peste noi cu „sărbători” de inimă și minte: Trianonul, Ziua Armatei Române, Unirea cea Mare... Toate se răsfrâng în noi, făcându-ne să uităm, măcar pentru câteva clipe de nenorocirea ce a cuprins lumea.

Să ne bucurăm, așadar (gaudeamus igitur) că mai trăim o toamnă, că frunzele se transformă în flori și coloritul lor ne încântă ochiul.

Doamna Toamnă ne îndeamnă la visare, la melancolie, la nostalgie și aduceri-aminte. Stăm în casă și răsfoim albume cu fotografii și reviste, citim cărți, având grijă și de sufletul nostru. Este cel mai bun prilej pentru terapia prin lectură, căci:

*Le văd și parcă inima mă doare
Că au adus în suflet mângâiere
Și-n timp ce totu-n lumea asta pierе,
Lumina cărții e nemuritoare.*

*lubesc peste măsură-a lor tăcere
Ce îmi preface noaptea-n sărbătoare
Și-o zi ploioasă într-o zi cu soare
Când guști ca dintr-un fagure de miere.*

*Aduc cinstire celui care-a scris-o
Că viața a-nviat-o n-a ucis-o
Ca să ne fie de învățătură.*

*Prin alte mâini, mai gingașe, trecută,
O carte te alină și te-ajută,
Citește-o cum citești Sfânta Scriptură.
(Petruș Andrei – „Cărțile”)*

Ne burăm de tot și de toate. Ne bucurăm de viață, ne bucurăm de copii, de nepoți și strănepoți, ne bucurăm că în fiecare zi ne zâmbește soarele sau ne mângâie picăturile de ploaie și adierea vântului. Tudor Arghezi se întreba „De ce-aș fi trist?” Răspundem toți ca un ecou: Nu suntem triști, chiar dacă trăim „o toamnă a vrajbei noastre”, chiar dacă ne împuținăm, așa e viața! Cu bune, cu rele cu bucurii și necazuri, cu dureri și sănătate, căci :

*Toamnă, un tablou votiv
Ce sfințește-n portativ.*

*Pleacă păsări, cade bruma,
De pe zări coboară turma.
Codru-atins de bătrânețe
Se îmbracă în tristețe
Și, de-o vreme, seri de-a-rândul
E împovărat și gândul
Că și-n suflet vin să cearnă
Primii fulgi din altă iarnă.
(Petruș Andrei – „Note de toamnă”)*

Să nu uităm că după toamnă vine iarna cu sărbătorile ei pline de bucurii, chiar dacă va veni cu „fulgi din altă iarnă”, o iarnă fără covid, o iarnă cu colinde și plugușoare, o iarnă în care doar brazii împodobiți și luminițele ne vor aduce aminte că e SĂRBĂTOARE!

Ziua Națională a României în anul pandemiei

Magistr. pens. **Nicolaie MIHAI**

Anul 2020 a fost și este încă un moment de cumpănă. A fost ca o palmă dată peste față omenirii, ne-a închis în case, ne-a pus pe gânduri, ne-a făcut să reconsiderăm lucrurile cu adevărat importante.

Orice sărbătoare de anul acesta a avut parcă altă semnificație, altă trăire, mai profundă ca altă dată. Ne-am dat seama că lucrurile după care tot alergăm, și în special, tinerii noștri, nu sunt chiar atât de importante, că ceea ce contează cu adevărat este familia, apropierea, unirea dintre frați. Se zice că fericirea este precum mingea de fotbal: când o ai, îi dai cu piciorul, când nu o ai ai, alergi după ea. Acum că am pierdut multe din libertățile care până mai ieri ni se păreau firești ne face să le apreciem la adevărata lor valoare. Cei înțelepți își vor fi învățat lecțiile pe care ni le-a dat acest an.

În acest context sărbătorim și Ziua Națională, cea mai importantă zi a Națiunii Române. Acum 102 ani s-au adunat la Alba Iulia peste 100.000 de români, atmosfera a fost uluitoare, iar scriitorul **Emil Isac** a surprins-o astfel: „Se ivesc zorile. Ninge lin. Pe străzi defilează legiunea română, precedată de fanfara minerilor și a ofițerilor. Este o demonstrație cum nu s-a mai văzut vreodată, pe care niciun om de cultură nu se poate reține să nu o admire... Niciodată

n-am văzut o asemenea masă de țărani. Este puterea ancestrală care defilează. Și toată lumea cântă... Masele așteaptă... unduindu-se ca un val puternic de oameni. Câteva momente și începe istoria...”

Anul acesta festivitățile vor fi restrânse, numărul de participanți limitat, iar bucuria unei reușite așa mari umbrită de vremurile pe care le trăim.

Cu toate acestea eu sunt optimist. Poporul român a traversat mereu perioade grele din care a ieșit mai călit, mai înțelept și mai iubitor de viață. Tot înțelepciunea acestui popor ne-a învățat că „*tot răul este spre bine*”, iar eu am încrederea în esența aceasta a neamului nostru care s-a transmis până la noi și există în ADN-ul fiecăruia dintre noi. Deși situația nu arată prea bine în acest moment, eu nădăjduiesc că tot ce se întâmplă are un sens profund: acela de a ne întoarce la valorile noastre adevărate, de a-i face pe copiii și nepoții noștri să aprecieze ce au acasă, în țara lor și să își regăsească locul aici, de a deveni noi toți mai buni, mai înțelegători și mai iubitori.

Vă doresc mulți ani cu sănătate, iar Ziua Marii Uniri să o petreceți cu bucurie, cu credință și nădejdea că totul va fi bine!

GÂNDURI.. LA DOI ANI DE LA CENTENAR

La doi ani de la Centenarul sărbătorit cu fast, cu mult zgomot și multe sigle răspândite în documente oficiale sau hârtii de tot felul, obiecte vestimentare, afișe etc. constatăm, cu tristețe, că nu a rămas nimic din ceea ce se anunța a fi „Proiectul românesc al Centenarului”. Poate nu neapărat intitulat astfel, însă voci din toate instituțiile lansau atunci apeluri la toată suflarea românească din țară și din străinătate pentru propuneri de proiecte „de țară”, care să încununeze cei 100 de ani de existență a României și să garanteze ecouri în viitor până la încă un secol. O inițiativă laudabilă, căreia, din păcate, i s-a răspuns cu superficialitate stridentă. Ce a rămas din toate festivalurile, concursurile, petrecerile, simpoziioanele organizate în 2018? Câteva fotografii în care românii afișează cu mândrie portul național și, eventual, câteva materiale scrise la care vor avea acces, din fericire, și generațiile următoare.

Această mare sărbătoare națională, așteptată de atât de multe categorii sociale și profesionale ar fi trebuit să marcheze câteva repere esențiale pentru societatea românească, atât din trecutul ultimului secol, cât și din viitorul următorului, ar fi trebuit să redefină identitatea națională și să rememoreze, în conștiința colectivă, pilonii pe care ne-am constituit ca neam și perspectivele de dezvoltare ulterioară. Ar fi trebuit să fie un an al bilanțului și, mai cu seamă, un an în care să se contureze un proiect de viitor comun pentru comunitățile românești atât de contrastante, reunite doar sub bagheta aceluiași drapel și al aceluiași tricolor, dar care, nu împărtășesc aceleași valori și nu au aceleași țeluri. O proiecție realistă, etapizată, a României de peste 20, 30, 50...100 de ani, ar fi fost cel mai frumos și util mod de a marca Centenarul; unul care ar fi avut ecouri în viitor și care ar fi constituit motorul unei construcții la care să aibă acces românii de pretutindeni... pentru că se pare că, la un secol de la Momentul 1918, încă nu îi putem determina pe români să fie „împreună”, să își definească scopuri comune, să găsească aceleași mijloace pentru a le îndeplini și să lupte, toți, în aceeași direcție și pe același drum. Mulți se pierd pe parcurs, alții nici nu doresc să se alăture, pentru că suntem o societate zdruncinată de neîncredere socială, de indiferență, de contraste pe care nu dorim să le armonizăm, o societate animată de interese mici, care își strigă dragostea de țară cu festivism doar de Ziua Națională și eventual, și-o mai afirmă, cu o intensitate mai scăzută, pe 24 ianuarie. Ce s-o fi întâmplat cu așa-zisul „Proiect de țară” sus trâmbițat, anunțat cu emfază, care a atras doar voturi și speranțe deșarte, nu știm... nu s-a mai auzit nimic de el, sau dacă există, este dedicat doar unei „părți de țară”.

Cu sau fără serbări centenare galante, suntem conștienți că viitorul se construiește greu, cu muncă și sacrificii, însă punerea alături a românilor, independent de clasa socială de proveniență, de convingeri politice sau alte aspecte ce îi diferențiază ar trebui să constituie premisa pentru această construcție care va avea nevoie de ani, decenii întregi pentru a se perfecta, dar care ar reprezenta cel mai sănătos și trainic motor pe care societatea românească poate evolua. Doar împreună, clădind legături puternice bazate pe virtuțile, credințele și jertfa înaintașilor noștri, putem edifica viitorul frumos al generațiilor următoare... pentru că ceea ce ne aduce împreună, sub umbrela românismului, este mai solid și mai important decât ceea ce ne dezbină.

Leșirea din starea de latență, de nepăsare, de indiferență față de ceea ce se întâmplă mai departe de propria arie de confort este o cerință colectivă. În ultimii ani s-a accentuat tendința de a cere patriei tot felul de lucruri și a-i reclama neputința individuală de a face altele. Ce fel ar arăta societatea aceasta dacă, după principiul enunțat de un mare om politic de peste ocean, ne-ar preocupa mai mult ceea ce putem noi oferi patriei și dacă i-am cere acesteia totul în limita a ceea ce reușim noi să îi dăm. Implicarea civică trebuie să fie motto-ul social al fiecărui bun român și acum și la bicentenar.

Și totuși astăzi, la doi ani de la atât de așteptatul Centenar, nu ne-am schimbat, în substanța noastră, mai deloc; încă tânjim după respect, solidaritate și unitate între toți românii. Puține proiecte realizate în 2018 reușesc să își pună amprenta și acum asupra mentalului colectiv românesc. Cinste celor care le-au inițiat și implementat! Însă majoritatea au trecut pasagere, fără să ne marcheze istoria și fără să își pună, în niciun fel amprenta asupra identității culturale și spirituale a neamului românesc.

În apropierea zilei noastre, a tuturor românilor, să ne întoarcem și în 2020, cu mândrie și onoare, către trecut, pentru a analiza cu seninătate prezentul și a ne proiecta, cu speranțe și entuziasm, viitorul. Simbolul Unirii, pe care ar trebui să îl avem prezent în suflete și în rațiune pe tot parcursul anului, nu numai la început de decembrie, transcende timpul și spațiul pentru a crea legături profunde între românii de oriunde, din vremuri trecute și din vremuri prezente.

La mulți ani, români de pretutindeni și din toate timpurile!

Roxana MIRON-FERARU

TRATATUL DE LA TRIANON (2020)

Prof. dr. Anton COȘA

Dragi cititori,

Suntem la Centenarul unui eveniment istoric deosebit pentru istoria statului român și a națiunii române, cu reverberații firești până în zilele noastre. Este vorba de *Tratatul de la Trianon*, încheiat între România (alături de alte 16 state aliate, ca puteri învingătoare) pe de o parte, și Ungaria (ca stat succesor al Imperiului Austro-Ungar și putere învinsă) pe de altă parte, ca efect al Primului Război Mondial.

Tratatul de la Trianon (4 iunie 1920) este parte componentă a sistemului tratatelor de pace (semnate în 1919-1920) care au consfințit sfârșitul Primului Război Mondial. Este vorba de Tratatul de pace încheiate între Puterile Aliate și Germania (la Versailles – 28 iunie 1919), Austria (la Saint-Germain-en-Laye – 10 septembrie 1919), Bulgaria (la Neuilly-sur-Seine – 27 noiembrie 1919), Turcia (la Sèvres – 10 august 1920).

Interesante și tensionate au fost preliminarile semnării acestui important document, în condițiile în care reprezentanții Ungariei au folosit un impresionant „arsenal” documentar coroborat cu o imensă propagandă, toate menite a deturna calea firească spre o finalitate avantajoasă României.

Astfel, delegația maghiară (condusă de contele Albert Apponyi) care a sosit la Paris, la începutul anului 1920, a atras atenția de la început, pe de o parte prin componență (7 comisari generali, 6 comisari, 14 secretari, 6 consilieri politici, 38 de experți – fiecare dintre aceștia fiind personalități științifice de marcă ale Ungariei și foarte buni cunoscători în problematica Transilvaniei), iar pe de altă parte prin materialul documentar extrem de bogat (3 volume publicate în limbile maghiară, franceză și engleză, însumând aproape 1000 de pagini) pe care l-au adus și despre care spuneau cu mândrie: „această lucrare este un tezaur unic al științei ungare. Niciodată nu a apărut o lucrare similară. Ar fi imposibil să se facă una la fel în viitor. Este o lucrare standard, izvor constant pentru istoricii viitorului”.

Cu privire la documentația cu care a venit delegația maghiară s-a pronunțat și diplomatul român Nicolae Titulescu (semnatar al Tratatului de la Trianon), cel care va declara peste doar câțiva ani: „Afirm că Ungaria s-a prezentat la Conferința păcii cu un material documentar fără pereche și de așa natură, încât cercetarea lui nu poate provoca decât admirația pentru patriotismul celor care l-au adunat. Afirm, fără teama de a putea fi dezmințit, că nu este un singur argument, că nu este un singur considerent întrebunțat de propaganda actuală, care să nu fie cuprins în materialul prezentat Conferinței păcii”.

Din păcate, în acest material, istoria Transilvaniei era prezentată în conformitate cu teoria lui Roesler,

susținându-se originile balcanice ale „valahilor” și negându-se prezența acestora în spațiul intracarpatic înainte de cucerirea maghiară. Surprinzătoare (având în vedere locul unde erau colportate ideile) este prezența unui accentuat rasism în documentația istorică și politică maghiară, românii în general fiind considerați mult inferiori maghiarilor, românii transilvăneni devenind totuși, în urma rolului „civilizator” al maghiarilor, „superiori” românilor din spațiul extracarpatic!

În mod surprinzător și ignorând total realitatea de fapt, primul lucru pe care l-a solicitat contele Apponyi în nota prezentată aliaților, pe 11 ianuarie 1920, a fost: „să se dea, mai întâi de toate, ocazia poporului ungar și diverselor naționalități de pe pământul unguresc să decidă singuri asupra cadrului vieții și relațiilor viitoare”, iar trei zile mai târziu, la 14 ianuarie, în discursul ținut în fața Consiliului păcii, va vorbi chiar de „necesitatea plebiscitului în părțile Ungariei detașate de teritoriile ei”.

Apoi, delegația maghiară a prezentat în cadrul conferinței o serie de memorii în care ideile antiromânești erau evidente. Amintim aici, de exemplu, memoriul intitulat „Stăpânirea românilor poate dăinui oare în Transilvania?” respectiv memoriul „Falsitatea năzuințelor istorice ale românilor în lumina vechii istorii a Transilvaniei”.

În mod constant, „tezele” contelui Apponyi acuzau România, Iugoslavia și Cehoslovacia de „imperialism”, deoarece „în virtutea principiului naționalităților”, aceste state au acaparat „teritoriul milenar al Ungariei”. Cu alte cuvinte, se avansa teza potrivit căreia desăvârșirea unității național-statale a României însemna, de fapt, tocmai contrariul, adică crearea unui stat multinațional. Însă, era cât se poate de evident faptul că tezele maghiare nu rezistau realităților istorice și etnice.

Diplomația românească a tratat cu toată seriozitatea argumentele părții maghiare, răspunzând (în martie 1920) tezelor și „soluțiilor” preconizate de diplomația de la Budapesta (pentru tratatul de pace cu Ungaria) prin mai multe memorii (pregătite cu grijă și profesionalism), dintre care amintim: „Românii și drepturile minorităților reclamate de delegația maghiară”, „Românii și plebiscitul cerut de delegația ungară”, „Românii și contrapropunerile delegației ungare privind clauzele militare, navale și aeriene”.

Dealtfel, „documentația” maghiară a fost studiată cu seriozitate de forumul păcii în general, asupra acestui fapt informând, printre alții, lordul Crawford, cel care spunea la un moment dat cu suficientă claritate: „Nu pot admite nicio clipă că tratatul de pace cu Ungaria ar fi fost redactat în vreun spirit de nedreptate față de un dușman învins numai în scopul de a împăca statele ce au luptat și au suferit cu noi în timpul războiului. Nu cred că ar fi drept a se acuză aceste

state de o asemenea politică în pofida suferințelor de mai multe secole”.

Conferința miniștrilor de externe și a ambasadorilor, prezidată de lordul Curzon, a hotărât, la 8 martie 1920, că proiectul de tratat cu Ungaria rămânea definitiv în ceea ce privește clauzele teritoriale, militare, financiare și de tranzit. Problemele care au mai rămas în dezbateră comisiilor de experți, după această dată, nu erau de natură să prejudicieze interesele fundamentale ale României. Cererea delegației maghiare de a avea loc „consultări populare” (plebiscite) urmărea, de fapt, tocmai contrariul, adică crearea unui stat multinațional. Din acest motiv, ea a fost respinsă ca nefondată, autorii tratatului de pace cu Ungaria acceptând valoarea indubitabilă a hotărârilor plebiscitare de la 1 decembrie 1918.

Două luni mai târziu (la 6 mai 1920), forumul păcii remitea delegației Ungariei o scrisoare semnată de președintele Conferinței, Alexandre Millerand. După ce se arătau responsabilitățile Ungariei în dezlănțuirea războiului, scrisoarea respingea ideea unui plebiscit în fostele teritorii stăpânite de Ungaria, deoarece „voința popoarelor s-a exprimat în zilele din octombrie și noiembrie 1918, atunci când dubla monarhie s-a prăbușit și când populațiile îndelung asuprite s-au unit cu frații lor italieni, români, iugoslavi și cehoslovaci. Evenimentele care s-au produs de la această dată constituie tot atâtea dovezi noi ale sentimentelor naționalităților altădată supuse Coroanei Sf. Ștefan. Dispozițiile tardiv luate de guvernul ungar pentru a da satisfacție aspirațiilor de autonomie ale naționalităților nu pot crea iluzii: ele nu schimbă cu nimic adevărul istoric esențial, anume că, timp de ani numeroși, toate străduințele politicii ungare au tins să înăbușe vocile naționalităților”. Nota preciza că hotărârile stabilite nu vor fi modificate, iar guvernul de la Budapesta era invitat să semneze tratatul așa cum fusese acesta conceput.

Contele Apponyi a protestat (la 16 mai 1920) față de decizia Conferinței și a contestat caracterul plebiscitar al hotărârii Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918. El a refuzat să semneze tratatul de pace. A doua zi (17 mai 1920), contele Pál Teleky a remis o notă președintelui Millerand prin care anunța că Ungaria va semna totuși tratatul de pace în forma stabilită.

Tratatul de la Trianon cuprindea un preambul și 14 părți respectiv 364 de articole. Unele părți erau organizate în secțiuni (la rândul lor, unele dintre acestea erau segmentate pe capitole), nelipsind nici anexele. Iată, pe scurt, problematica dezvoltată în cele 14 părți ale tratatului: Partea I. *Pactul Societății Națiunilor*; Partea II. *Frontierele Ungariei*; Partea III. *Clauze politice europene*; Partea IV. *Interese ungare afară din Europa*; Partea V. *Clauze militare, navale și aeriene*; Partea VI. *Prizonieri de război și morminte*; Partea VII. *Sancțiuni*; Partea VIII. *Reparațiuni*; Partea IX. *Clauze financiare*; Partea X. *Clauze economice*; Partea XI. *Navigațiunea aeriană*; Partea XII. *Porturi, căi de apă și căi ferate*; Partea XIII. *Muncă*; Partea XIV. *Clauze diverse*.

Pentru România, deosebit de importante erau articolele 27 (Partea II. *Fruntațiile Ungariei*), 45, 46, 47 (Partea III. *Clauze politice europene, Secțiunea III – România*) și 74 (Partea III. *Clauze politice europene, Secțiunea IX – Dispozițiuni generale*). Articolul 27 din Tratatul de la Trianon se referea (la punctul 3°) la fixarea frontierei Ungariei cu România. Articolul 45 prevedea: „Ungaria renunță, în ceea ce o privește, în favoarea României, la toate drepturile și titlurile asupra teritoriilor fostei monarhii austro-ungare situate dincolo de fruntațiile Ungariei, astfel cum sunt fixate la art. 27, Partea II (Fruntațiile Ungariei) și recunoaște prin prezentul Tratat sau prin orice alte Tratat, încheiate în scop de a regla afacerile actuale, ca făcând parte din România”. Articolul 46 avea următorul cuprins: „O comisiune compusă din șapte membri, din care cinci vor fi numiți de principalele Puteri aliate și asociate, unul de România și unul de Ungaria, se va constitui în cursul celor 15 zile de la punerea în vigoare a Tratatului de față pentru a fixa la fața locului traseul liniei de fruntație descrisă la articolul 27 – 3°, Partea II (Fruntațiile Ungariei)”. La articolul 47 se consemna: „România recunoaște și confirmă față de Ungaria angajamentul de a consimți la inserțiunea într-un Tratat cu Principalele Puteri aliate și asociate a unor dispozițiuni pe care aceste Puteri le vor socoti necesare pentru a ocroti în România interesele locuitorilor ce se deosebesc prin rasă, limbă sau religie de majoritatea populației, precum și pentru a ocroti libertatea tranzitului, de a aplica un regim echitabil comerțului cu celelalte națiuni. Proporțiunea și natura sarcinilor financiare ale Ungariei pe care România va avea să le ia pe seama sa pentru teritoriul pus sub suveranitatea ei vor fi

Exteriorul și interiorul Palatului Marele Trianon de la Versailles (locul unde s-a semnat Tratatul din 1920)

Medalie *Tratatul de la Trianon 1920 – Semnatarii României*
(Nicolae Titulescu și dr. Ion Cantacuzino)

Sosirea delegației maghiare la Palatul *Marele Trianon* de la
Versailles pentru semnarea Tratatului (4 iunie 1920)

În prim plan – semnatarii Tratatului de la Trianon din partea
Ungariei (Ágost Benárd și Alfred Drasche-Lázár)

fixate conform cu articolul 186, Partea IX (Clauze financiare), a Tratatului de față. Convențiuni ulterioare vor regla toate chestiunile care n-ar fi reglate prin Tratatul de față și care ar putea lua naștere din cesiunea zisului teritoriu”. În sfârșit, la articolul 74 se preciza: „Ungaria declară de pe acum că recunoaște și primește fruntariile Austriei, Bulgariei, Greciei, Poloniei, României, Statului Sârbo-Croato-Sloven și ale statului Ceho-Slovac, astfel precum aceste fruntarii vor fi fost fixate de către principalele Puteri aliate și asociate”.

Pe cale de consecință, Tratatul de la Trianon a fost semnat (de reprezentanții principalelor puteri aliate și asociate: Franța, Imperiul Britanic, Italia, Statele Unite ale Americii, Japonia, România, Statul Sârbo-Croato-Sloven, Cehoslovacia, Belgiei, Polonia, Grecia, Portugalia, China, Cuba, Nicaragua, Panama, Siam, pe de o parte, și reprezentanții Ungariei, pe de altă parte) la 4 iunie 1920. Din partea României, documentul (redactat în franceză, engleză și italiană) a fost semnat de Nicolae Titulescu și dr. Ion Cantacuzino, iar din partea Ungariei de Ágost Benárd și Alfred Drasche-Lázár.

În ziua semnării Tratatului de pace cu Ungaria, românii au dat dovadă încă o dată de maturitate ca națiune, nedorind să ofenseze în vreun fel suferința maghiarilor, manifestându-și bucuria într-un mod profund, cu demnitate și înțelegere, nu etalând manifestații colective exuberante de satisfacție. Această reacție era una cât se poate de firească în condițiile în care, pentru români, recunoașterea internațională a Unirii Transilvaniei cu România constituia un fapt de normalitate care trebuia să se concretizeze mai devreme sau mai târziu, în virtutea existenței ideii de unitate românească adânc săpată în conștiința lor de-a lungul veacurilor, a cimentării conștiinței naționale românești. Mai mult, Unirea era deja un fapt împlinit încă de la 1 decembrie 1918. Deloc întâmplător, Nicolae Titulescu declara „Tratatul de la Trianon apare tuturor românilor, și îndeosebi celor din Ardeal, ca o consfințire a unei ordini de drept mult mai redusă decât aceea pe care veacuri de conviețuire și suferințe comune au săpat-o în conștiința istorică a neamului nostru. De aceea, în chip firesc, în opinia noastră, Tratatul de la Trianon evocă mai curând ideea unei completări decât ideea unei amputări”.

Acest respect pentru durerea celor învinși l-a determinat și pe marele nostru istoric național Nicolae Iorga să afirme: „Ca unii care avem în inimile noastre cultul omeniei, înțelegem și prin experiența proprie, care e lungă de atâtea veacuri, durerile morale cele mari ale altora, pe care-i atinge suprema nenorocire a înfrângerii ... Din suflet compătimim pe unguri, ale căror calități de rasă suntem în stare a le prețui, pentru cumplita nenorocire la care i-au adus defecte tot atât de însemnate și neputința de a se conduce în momente de criză. Și, oricât ar fi fost de firesc ca la București să se facă demonstrație pentru triumful final al unei oștiri așa de încercate, care e cea mai mare iubire și mândrie a noastră, n-a stat în intenția noastră să ofensăm suferința ... Și am dori ca prin aceasta să fim și provocatorii acelu reviriment în spirite, care ar reda operei comune a civilizației moderne pe un popor maghiar rațional, fără nimic din acel imperialism copleșitor pentru alții, care exclude până acum pe unguri de la orice colaborație folositoare”.

Din păcate, dacă pentru noi românii, Trianonul are doar o importanță secundară, fiindcă nu marile puteri au creat România întregită, ci poporul român însuși, prin elitele lui, în urma unei profunde mișcări de emancipare națională,

istoria ne-a dovedit faptul că propaganda maghiară a rămas constantă în a prezenta Tratatul de la Trianon drept momentul „răpirii” de către marile puteri occidentale, din componența Ungariei, a „provinciei sale istorice Transilvania”, considerând-o chiar „cea mai mare nedreptate istorică făcută Ungariei eterne, stăpâna Bazinului Carpatic”. Și toate acestea neglijând faptul că, la Trianon, i s-a atribuit României un teritoriu mai mic decât acela la care ea avea dreptul, conform principiului etnicității (decretat de președintele american Thomas Woodrow Wilson) și al frontierei trasate și fixate în Tratatul de alianță din 4/17 august 1916 dintre România și Antanta.

Tratatul de la Trianon trebuie ancorat în mod firesc de către noi românii într-un context mai larg, de recunoaștere a noii arhitecturi europene prin intermediul sistemului de tratate de pace de la Paris (Versailles, Saint-Germain, Neuilly-sur-Seine, Trianon, Sèvres) din 1919-1920. Deși, supralicitarea de către români a importanței Tratatului din 4 iunie 1920 poate părea oarecum contraproductivă (având în vedere pe de o parte că Unirea Transilvaniei cu România nu a fost stabilită acolo, ci doar consfințită în plan internațional prin intermediul acestui act juridic, în fapt actul unirii concretizându-se prin voința națiunii române, în urma mișcării de emancipare națională, finalizate prin hotărârea de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, iar pe de altă parte că frontierele României întregite nu au fost stabilite și recunoscute doar la Trianon – granița de vest cu Ungaria, ci și la Saint-Germain – granița de nord-est cu Polonia și Neuilly-sur-Seine – granița de sud-est cu Bulgaria), totuși, Centenarul Trianonului ar trebui marcat (fără înverșunare, desigur) ca un

eveniment istoric (de rang național și internațional) extrem de important.

Bibliografie selectivă: *Tratat de Pace între Puterile Aliate și Asociate și Ungaria. Protocol și Declarațiuni din 4 iunie 1920 (TRIANON)*, București, Imprimeria Statului, 1920; Ion I. Lăpedatu, *Din Tratatul de Pace cu Ungaria. Comunicări și comentarii*, Sibiu, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, 1920; Victor Atanasiu, Anastasie Iordache etc., *România în Primul Război Mondial*, București, Editura Militară, 1979; Milton G. Lehrer, *Ardealul – pământ românesc*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1989; Lucian Leuștean, *România, Ungaria și Tratatul de la Trianon 1918-1920*, Iași, Editura Polirom, 2002; *Istoria Românilor*, vol. VIII, București, Editura Enciclopedică, 2003.

Participanți la preliminariile semnării Tratatului de la Trianon

SĂ-I CINSTIM

Alexandra Hagima

Poezie dedicată eroilor armatei române care au luptat pentru reîntregirea neamului și pentru libertate.

Să sune iarăși trâmbiți și trompete
Pentru acei ce-n lupte s-au jertfit;
Să se aprindă candel-n perete,
Căci pentru țară-n luptă, ostașii au pierit

Și mii de flori să așternem
Din cimitir și până-n monumente,
Căci mâine, poate n-o să-i mai vedem
Și n-o să mai trăim în veci așa momente.

Să îi slăvim pe ei la nesfârșit
Căci au cinstit o țară-ntreagă;
Să ne rugăm, cu gândul la trecut,
Spre nemurire calea lor să meargă.

Iar veteranii trec neobservați
Printre atâtea clipe încercate
Deși ar trebui să ne purtăm ca frații,
Căci au rămas istorii în neguri afundate.

Ochii le-au plâns lacrimi de gheață,
Cu sunet trist curgând domol,
Și pentru țara noastră, cu prinos din viață,
Ei au zidit istoria acestui popor.

Ei au luptat să fim români
Și să trăim aici, în țara noastră;
Să nu fim părți din alte națiuni,
Să ne mândrim cu avuția noastră.

Viteji ai mândrei României
Pământul nostru-i leagăn cald de fii.
El ne-a crescut părinții, fiii
Cei mai viteji ai mândrei României.

Suntem aici de 2000 de ani.
Români ne spune, bine să se știe!
Năvălitori și împărați și hani
Nu ne-au clintit poporul din vechime.

Pământ al țării, tărâm de epopee!
Vibrezi în inimile noastre toate.
Stropită-ți este sfânta libertate
Cu sângele eroilor fierbinte.

Deschideți-vă cronici ale ființei noastre!
Veniți mărețe umbre din marele trecut!
Și spuneți cum trecură prin lupte lungi și aspre,
Și cum atâtea toate prin timp s-au petrecut.

Hrisoavele cuvântă pentru noi,
Ne este plin trecutul de eroi.
Strămoșii se nășteau, trăiau, mureau
Știind că toți un drept la soare au.

Cu ochii umbrelor citesc și-nvii
Din cartea-n care toți ai mei căzură,
Pământul țării leagăn și sicriu,
Pământ brăzdat de dragoste și ură.
De dragostea cu care Decebal,
Ne pregăti murind neatârarea.

Mircea FITCAL

ARMATA ROMÂNIEI

Scurt istoric

Încă din timpurile străvechi, pe când domni pământului erau nevoiți să lupte împotriva invadatorilor străini, fie cu turcii, tătarii, fie cu slavii, polonii, ungurii, secuii, armata națională a țării era compusă din infanterie, cavalerie, a căror denumiri difereau după armă, zonă sau localitate. Astfel erau dorobanții, panțării, roșorii, verzișorii, vânătorii, plăieșii și alte mici denumiri care vor dispărea succesiv în trecutul istoriei.

Boierii proprietari de pământuri și clăcași erau vasali ai domnitorului țării. La ordinul domnului, fiecare boier proprietar era dator să-și adune vasalii sau clăcașii, să îi constituie într-un grup armat, fie pedestri, fie călare și să pornească la locul indicat de domnitor. Aici li se completa armamentul și se alăturau armatei active, plecând apoi să lupte cu dușmanul.

În urma izbânzii, se întorceau acasă. În raport cu ce câștiga țara din acea victorie, domnul țării distribuia cu darnicie ranguri, onoruri boierilor și pământuri bravilor țărani oșteni.

De atunci datează întâia împroprietărire a clăcașilor, crearea numiților moșneni în Țara Românească și răzeși în Moldova. Pe lângă petice de pământ numite moșnenii și răzășii, erau onorați și cu titlul de boier de neam cu privilegiul de a fi scutiți de bir, de belic, de corvadă și sub nici un chip nu puteau fi supuși maltratării sau altor pedepse corporale ce se prevedeau în legile țării. Acest drept câștigat pe câmpul de luptă nu era viager și nici nu se oprea la a treia generație, ci se perpetua din neam în neam. **Putem zice că acesta este singura și adevărata noblețe ce a posedat-o țările române.**

Expansiunea turcească și intrigile meschine de tot soiul a unor boieri pământeni, dar și înfrângerea armatei Ruse la 1711 (la Stănilești pe Prut), alături de care lupta domnul Moldovei Dimitrie Cantemir, au dus la încetarea domniilor pământene și începutul „Erei Fanarioților”. Aceasta a dus și la dispariția armatei naționale a țării, ea fiind înlocuită cu străini: greci, arnăuți și fel de fel de mercenari care purtau titlul de lefegii. Aceștia îl păzeau pe domnitor și erau folosiți la adunarea dăjdiilor.

Trebuie menționat faptul că în perioada respectivă, când armata domnitorului era formată din mercenari și lefegii, totuși județele au păstrat oameni înarmați dintre români care se numeau dorobanți, întrebuițându-i în serviciul administrativ și pentru formarea puterilor contra haiducilor, iar mai apoi pe linia frontierelor atât pe linia Munților cât și pe Dunăre.

Parte din țărani valizi de zonele de frontieră organizați în subunități de infanterie erau datori să păzească pe rând granițele în schimbul unor mici scutiri și alte avantaje. Situația s-a perpetuat până la Consfătuirea de la Akkerman (Cetatea Albă) din 1826 când li s-a impus turcilor de către ruși printre altele, ca domni în țările românești să fie aleși de către divan din rândul boierilor pământeni, pe o durată de 7 ani.

Sultanul respinge tratatul, rușii declară din nou război turcilor începând cu 1828, război pe care îl câștigă impunând Tratatul de la Adrianopol - 1829.

Turcii permiteau rușilor să ocupe Valahia și Moldova, până ce ei reușeau să-și plătească o uriașă despăgubire de război. La 19 octombrie 1829, este numit Guvernatorul Principatelor (după alți doi înaintea lui) Pavel Kiseleff. El adoptă Regulamentele Organice care se bazau pe memoriile boierești anterioare, sintezele consulilor ruși de la Iași și București precum și pe instrucțiunile de la Petesburg, instituindu-se prin ele, pentru prima dată în principate, regimul parlamentar aristocratic. Pentru alegerea domnitorului este instituită Adunarea Extraordinară. După achitarea despăgubirilor de război, armata rusă s-a retras din principate, ceea ce va avea ca rezultat alegerea domnilor conform Regulamentului Organic, reînființându-se după aproape un secol, armata națională numită Miliție.

Domnitorii aveau dreptul să dețină o armată de până la 9000 de oameni în Țara Românească și 4000 de oameni în Moldova. Odată cu unirea principatelor la 1859 sub domnitorul Alexandru Ioan Cuza, Armata Națională a cunoscut o revigorare deosebită, organizându-se după principiile militare din acea vreme, domnitorul fiind militar de carieră. S-a pus accent pe organizarea tuturor armelor: infanterie, cavalerie, artilerie, intendență, serviciul sanitar, jandarmerie, flotilă și multe altele.

Putem spune că Alexandru Ioan Cuza a pus bazele modernizării armatei române. La 12/24 noiembrie 1859, prin Ordinul de Zi Nr.83 dat de domnitor, s-a înființat Statul Major General al Armatei Române. Reforma armatei începută de Alexandru Ioan Cuza a fost continuată și dezvoltată de către domnitorul și apoi Regele Carol I, și el militar de carieră.

Cu o armată bine pregătită pentru acea vreme, comandată de domnitorul Carol I, România semnează la 4 aprilie 1877 la București Convenția Ruso-Română, care prevedea trecerea armatelor ruse pe teritoriul României,

iar pe data de 9 mai 1877 Mihail Kogălniceanu, în calitate de ministru de externe, proclamă Independența de Stat a României. În cadrul Adunării Deputaților, Guvernul anulează tributul plătit turcilor și pune banii la dispoziția Ministerului de Război. Comandatul suprem al armatelor ruse, Marele Duce Nicolae, îi adresează domnitorului Carol I al României o telegramă în care-l roagă ca armata română să treacă Dunărea în sprijinul armatelor rusești, lucru acceptat de domnitor. În august începe asaltul Plevnei de către cele 2 armate. Armata română a dus lupte grele alături de cea rusă, participând activ la asediile mai multor redute și localități cum ar fi Rahova, Vidin, etc. Memorabilă rămâne predarea lui Osman Pașa în fața unei delegații conduse de colonelul Mihail Cerchez, acceptând condițiile de capitulare oferite de acesta. Turcii sunt zdrobiți pe toate fronturile, armata rusă înaintează către Constantinopol, înaintare oprită de intervenția Marilor Puteri Europene. Se încheie Tratatul de Pace de la San Stefano. Tratatul a stârnit nemulțumirea puterilor europene care au convocat Conferința de la Berlin și care a avut drept urmare semnarea unui nou tratat la Berlin în perioada iunie-iulie 1878. În urma tratatului, România devenea stat suveran și primea Dobrogea, Insula Șerpilor și Delta Dunării în schimbul județelor Cahul, Ismail și Bolgrad care treceau la Rusia Țaristă.

Anul acesta sărbătorim 102 ani de la Marea Unire de 1 decembrie 1918 și 103 ani de la eroicele lupte date de către armata română în vara anului 1917 la Mărăști, Mărășești, Oituz. După înfrângerile suferite din prima parte a războiului și pierderea unei bune părți din teritoriul țării, inclusiv capitala, Regele Ferdinand al României, numit și „Întregitorul”, îl numește în decembrie 1916 în funcția de Șef al Marelui Cartier General al Armatei pe generalul Constantin Prezan, bun organizator care (ca și generalul Ieremia Grigorescu) intuia majoritatea mișcărilor tactice

ale adversarului. Menționăm aportul adus de către „Misiunea Militară Franceză” în perioada de iarnă 1916-1917, compusă de un număr mare de ofițeri, în frunte cu generalul francez Mathias Henri Berthlot, precum și efortul populației civile prin rechiziții și privațiunile din perioada ocupației vremelnice a părții de sud a țării de către coteritori.

Memorabil rămâne sacrificiul făcut de Regimentul 2 Roșiori din Bârlad, comandat de colonelul Gheorghe Naumescu, care din ordinul comandantului diviziei, generalul Referendaru, pornește la atac în data de 15 noiembrie 1916, spre pozițiile întărite ale inamicului pentru ca prin decimarea regimentului să fie salvată artileria diviziei care era aproape încercuită. Atacul a rămas în memoria tuturor sub denumirea de „Șarja de la Prunaru”, denumire de la localitatea unde erau întărite trupele germane și asupra căreia s-a dat atacul cavaleriei.

Victoriile armatei române, în luptele de la Mărăști 9/22 iulie – 19 iulie/1 august 1917; Mărășești 24 iulie - 6 august – 19 august 1917; Oituz 26 iulie – 18 august 9 - 22 august 1917 au ridicat moralul trupei și al ofițerilor, zdrobind astfel invincibilitatea de până atunci a inamicului, în principal al nemților care până atunci nu fugiseră niciodată din fața trupelor române. Deși în urma bătăliei de la Mărășești ofensiva a fost întreruptă din ordinul generalului rus Kerenski, (prin care se suspendau acțiunile armatei ruse lângă care luptam) și situației create în Bucovina (unde trupele austro-ungare au ocupat Cernăuții), aceasta rămâne alături de victoriile obținute la Mărăști și Oituz, cea mai glorioasă pagină a armatei române din Marele Război.

Datorită prăbușirii regimului autocrat din Rusia și pentru a evita anexarea la noua proclamată Republică Ucrainiană, românii basarabeni votează în decembrie 1917 Declarația cu Privire la Formarea Republicii Democratice Moldovenești, aflată în componere Republicii Federative

Dorobanț.

Calăraș. Roșior.

Ofițer și soldat de infanteria de linie.
(Ținută de companie.)

Democratice Ruse. Pretențiile de anexare ale Ucrainei au grăbit constituirea Republicii Democratice Moldovenești, iar lovitura de stat bolșevică de la Petrograd a agravat situația în spațiul fostului imperiu. Existența Sfatului Țării și constituirea unei republici, au reprezentat primul pas pentru desprinderea totală a Basarabiei de Rusia.

La sfârșitul lunii decembrie 1917, militarii ruși pregăteau o lovitură de stat care urmărea instaurarea puterii sovietice în Basarabia și menținerea ei în componența Rusiei sovietice. Sfatul Țării, în frunte cu Ion Ianculeț, face apel la guvernul României solicitându-i ajutor militar împotriva pericolului bolșevic.

Patru divizii române au trecut Prutul începând curățirea țării de bandele bolșevice, restabilind și menținând ordinea. Ca răspuns, la 13 ianuarie 1918, guvernul Rusiei sovietice întrerupe relațiile diplomatice cu România, sechestrând tezaurul. La 27 martie 1918, Sfatul Țării a votat Declarația de Unire a Basarabiei cu România. Această unire a constituit un îndemn pentru românii din Bucovina și Transilvania. Ucraina înaintează pretenții asupra Bucovinei, intenționând să recurgă la o intervenție armată. Se convoacă Adunarea Reprezentativă a Românilor Bucovineni la Cernăuți care hotărăște unirea întregii Bucovine cu Regatul României, iar la 15 noiembrie are loc Congresul General al Bucovinei care votează în unanimitate, cu sprijinul locuitorilor de etnie germană și poloneză, unirea.

În Transilvania, noțiunea de unire cu România este inițiată de forțele politice românești care prin Declarația de la Oradea din 29 septembrie 1918, adoptă Hotărârea de Autodeterminare și Separare Politică de Ungaria. Totodată, se formează în teritoriu Consilii și Gărzi Naționale care preiau controlul politic și administrativ. La 5 noiembrie 1918, se face cunoscută de către Consiliul Național dorința națiunii române din Transilvania de a se uni cu vechiul Regat.

La 7 noiembrie se publică textul Marii Adunări Naționale a românilor, iar la 18 noiembrie aceasta se întrunește la Alba Iulia. Adunarea decide la 1 decembrie

1918 în unanimitate unirea cu România, documentul fiind recunoscut oficial de către Marile Puteri la Conferința de Pace de la Paris, 1919-1920.

Se împlinesc anul acesta 101 ani de la înfrângerea de către armata română a armatelor bolșevice ale Republicii Sovietice Ungare, conduse de Béla Kun. Scopul acestora era distrugerea României și deschiderea drumului Moscovei către Europa pentru a-și impune doctrina comunistă. La 16 aprilie 1919, forțele comuniste maghiare au declarat război României și au atacat trupele române din Transilvania. Ca urmare a acestor atacuri, comandamentul trupelor din Transilvania, la comanda cărora fusese numit generalul Traian Moșoiu (ulterior generalul Gheorghe Mărdărescu) a trecut la ofensivă.

Armata română a dus lupte grele prin câmpii descoperite, trecători bine întărite de inamic, forțând cursuri de apă (precum Tisa), ajungând la porțile Budapestei. În seara zilei de 3 august 1919, ora 20, un detașament de roșiori sub comanda generalului Rusescu, a intrat în Budapesta, iar a doua zi trupele române au defilat pe bulevardul Andrassy prin fața generalului Mărdărescu. Ulterior, roșiorii români au ajuns până la lacul Balaton. Mareșalul francez Ferdinand Foch a arătat importanța intervenției armatei române prin înfrângerea și dezarmarea forțelor sovietice ungare și zădărnicierea planului sovieto-ungar. Trebuie scos în evidență eroismul și pregătirea militară a armatei române prin faptul că aveau în componență un corp de ofițeri și soldați care făcuseră frontul și veterani de război ardeleni (incadrați în noile divizii), care luptaseră în Galiția și Serbia.

Se împlinesc anul acesta 76 de ani de la eliberarea de către armata română, alături de cea sovietică, a părții de nord - vest a Transilvaniei ocupată de trupele germano-hortiste ca urmare a dictatului de la Viena din august 1940. În urma luptelor grele duse de către cele două armate, la 25 octombrie 1944, a fost restabilită granița de drept a României. Nu trebuie uitat faptul că militarii români de toate gradele aveau depus jurământul militar față de țară și de rege. Am discutat în anii din urmă cu mulți militari

Ofițer Stat-Major
de jandarmi pedestri
(cu manta.)

Soldat de geniu
(Mare ținută). (Ținută de companie.)

General și Adjutant al Regelui.
(Ținută de paradă.)

(unii activi încă, alții rezerviști), ofițeri, subofițeri, soldați trăitori a acelor momente din august 1944. Precizez că toți mi-au spus că dacă Regele Mihai nu ar fi dat acel ordin (prin radio și comandamente) marea majoritate a militarilor nu ar fi întors armele împotriva armatei germane, ei având un respect deosebit față de Mareșalul Antonescu și militarii germani datorită acțiunilor ferme ale acestora în sprijinirea unităților române și a comportamentului față de populația civilă.

După înfrângerea unei părți din armata germano-hortiste, armata română a participat la luptele duse pe teritoriul Ungariei, Cehoslovaciei și o parte din cel al Austriei. În cele 260 de zile de lupte, armata română a participat cu peste 540000 de militari străbătând peste 1700 km (de pe litoralul Mării Negre până la Brno), a forțat 12 cursuri de apă, traversând 17 masive muntoase și eliberând 53 de orașe și alte 383 localități. Armata română, prin participare alături de aliați (după întoarcerea armelor împotriva germanilor), prin jertfa adusă, a contribuit la scurtarea războiului cu cel puțin 6 luni.

În anul 1955, România aderă cu armata sa la Pactul de la Varșovia, alături de celelalte țări comuniste din Estul Europei, patronat fiind de U.R.S.S., unde rămâne până la dizolvarea acestuia din 1 iulie 1991.

Ulterior, la 29 martie 2004, România aderă la Organizația Tratatului Atlanticului de Nord. Armata României desfășoară misiuni de luptă în teatrele de operații ale alianței, aplicații cu misiuni de apărare - terestru, aerian și maritim, cu forțe ale țărilor membre, etc.

Noi, românii, avem datoria patriotică, atât la Ziua Eroilor Neamului (la Înălțare) cât și la 25 octombrie, Ziua Armatei Române, să cinstim memoria acelor „Bărbăți ai datoriei” căzuți pe câmpurile de luptă. Aceasta o putem face depunând coroane de flori la Monumentele Eroilor Neamului, participând la simpozioane, slujbe de pomenire, ținute la aceste locuri sfinte neamului nostru. Să ridicăm

troițe simple pe locurile martirilor și să scriem crimele comise, data comiterii crimelor și autorii ei. Să venim în fiecare an la zilele mai sus amintite, împreună cu tinerii (copiii), iar preoții (urmașii celor care însoțeau ostașii pe front) să arate faptele petrecute în locurile respective.

Studiind faptele înaintașilor petrecute în ultimele sute de ani, avem ocazia să ne rușinăm sau să fim mândri. Ca buni români, trebuie reamintit tinerilor și nu numai lor, cine suntem! Suntem urmașii unor nemernici care au dărâmat lăcașurile de cult făcute din zid cu tunurile, au dat foc preoților și călugărilor în schiturile și bisericile din lemn, au îngropat preoții de vii, i-au ars în căpițe de fân, sau a unor oameni care își lucrau pământul, creșteau animale, lucrau la pădure iar când au fost cotropiți au luptat neprecupețindu-și sângele și viața.

Evreii își comemorează în fiecare an victimele atrocităților pe care le-au îndurat, pentru ca tinerii să știe și să ia măsuri ca acele nemernicii să nu se mai repete.

Să învățăm de la ei!

**Ziua Forțelor Terestre.
Ceremonie la statuia
Caporalului Mușat,
Unitatea Militară Bârlad**

General Alexandru Tell – între dragostea de armă și condei

Maior Marius TORCESCU

*Regimentul 52 Artilerie Mixtă
„General Alexandru Tell”, Bârlad*

Născut la 18 noiembrie 1846 în București, ca fiu al generalului Cristian Tell – care a jucat un rol important în Revoluția din anul 1848, doar Alexandru, din cei 13 copii ai familiei, a îmbrățișat profesia militară. Deși fiu al cunoscutului general Cristian Tell, artileristul nu și-a câștigat locul în istorie datorită rolului jucat de tatăl său, ci prin propria-i contribuție la dezvoltarea din urmă a artileriei. Acesta, împreună cu alți artileriști de frunte (precum generalul Eracle Arion, primul comandant al Școlii de artilerie; generalul Constantin Coanda - mult timp Inspector General al Artileriei, dar și matematician, diplomat și politician; generalul Henrik Herkt - stegar al artileriei române, cel mai implicat comandant de artilerie în luptele de la Plevna, și alții ca ei) „a contribuit la formarea artileriei încetul cu încetul. Astfel, în războiul pentru întregirea neamului artileria noastră s-a putut măsura cu una dintre cele mai bune artilerii din Europa – cea germană” (cuvântarea generalului de divizie Alexandru Referendaru la moartea generalului Alexandru Tell, Revista Artileriei, nr. 1/1925).

Alexandru Tell începe cariera militară la vârsta de 13 ani, când a fost trimis să urmeze Școala Militară din București. Cinci ani mai târziu, acesta este înaintat la gradul de sublocotenent, la data de 10 iulie 1864, iar în luna august obține concediu, pentru a merge la studii în Franța, la Politehnica din Paris, și la Școala Specială de Artilerie și Geniu din Metz, unde se perfecționează în arma artilerie (1864-1868).

Ofițerul Alexandru Tell are o impresionantă carieră militară, exercitând de-a lungul anilor o multitudine de funcții. După revenirea în țară deține diferite funcții în Direcția armelor speciale (artilerie și geniu) din Ministerul de Război (1868-1876), unde este numit Director în perioada 1876-1877.

Un an mai târziu acesta este numit comandant de divizion în Regimentul 2 Artilerie (1877-1878), participând în fruntea bateriilor sale, la bombardarea Vidinului de la Calafat și la luptele din jurul Plevnei, evidențiindu-se

mai ales în luptele de la Opanez din 28 noiembrie 1877, apoi la Vitbol și Nazir-Mahala, Belarada, Novo Selo și Tatargic, precum și la toate acțiunile de la sud de Vidin. Dintre celelalte funcții ocupate de Alexandru Tell amintim funcția de director al Arsenalului și Pirotehniei Armatei (1881-1883), comandant al Regimentului 1 Artilerie (1885),

Regimentului 4 Artilerie (1885), Regimentului 5 Artilerie (1886-1887) și Regimentului 7 Artilerie (1887-1888), șef de stat major al Corpului 1 Armată (1886) și Corpului 4 Armată (1895-1897), comandant al Brigăzii 2 Artilerie (1889-1890) și Brigăzii 1 Artilerie (1891), comandant al Școlii Speciale de Artilerie și Geniu (1888-1889), comandant al Școlii de Ofițeri de Infanterie (1893-1894), comandant al artileriei Cetății București (1897-1899). Ultimele funcții ocupate în domeniul armat sunt cele de comandant al Diviziei 1 Infanterie (1902-1904) și comandant al Diviziei 8 Infanterie între 1904-1907 – când și demisionează din armată, convins că, într-o armată mică, limita maximă de vârstă nu trebuie să treacă de 60 de ani.

Generalul de divizie Alexandru Tell s-a remarcat prin cele două pasiuni ale sale: arma și condeiul. Acesta a rămas în conștiința afectivă a artileriștilor mai ales datorită faptului că a fost comandant al Școlii Speciale de Artilerie și Geniu în perioada 1888-1889 și director al Revistei Artileriei timp de aproape un sfert de secol (1889-1913).

Dar Alexandru Tell nu a fost doar directorul Revistei Artileriei, ci și unul dintre inițiatorii și membrii fondatori ai acesteia - revista luând naștere în anul 1887, la inițiativa sa și a locotenent-colonelului Ion Argetoianu (tatăl viitorului om politic Constantin Argetoianu). Cât timp a fost sub directa îndrumare a lui Alexandru Tell, politica editorială a revistei a contribuit la ridicarea nivelului de pregătire artileristică al ofițerilor și tunarilor armatei române.

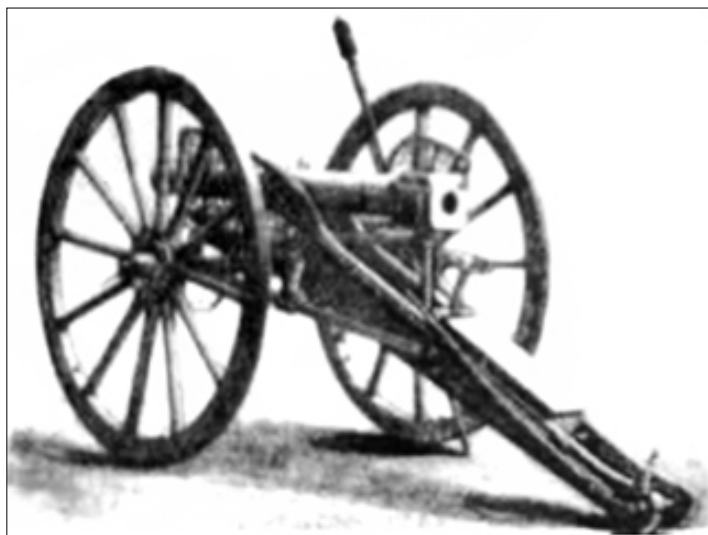
Ce știm despre această revistă născută din condeiul și dorința ofițerului Alexandru Tell este că era o revistă de specialitate militară pentru arma artilerie terestră. Revista a funcționat cu apariții lunare până în anul 1952.

Apoi a urmat o perioadă de 46 de ani în care nu a mai văzut lumina tiparului. Dar, în 1998, la 10 noiembrie apare ultimul număr al acestei reviste, sub denumirea sa inițială, fiind tipărit un număr aniversar al acesteia – de Ziua Artileriei. De la aceasta dată se reia tradiția editării revistei sub numele de „Artileria modernă română”. Articolele publicate vizează azi, ca și atunci, teme de strategie, artă militară, învățământ și instrucție, tendințe de dezvoltare a artileriei, experiența artileriștilor dobândită în teatre de operații și cursuri internaționale, istoria și tradițiile armei, și altele.

Alexandru Tell îmbină în mod plăcut și util cariera de militar cu cea de publicist, în anul 1875 elaborând primul regulament al artileriei române cu care avea să se intre în războiul de la 1877 - „Regulamentul asupra manevrelor și evoluțiilor bateriilor înhămate”. Tot el este cel care a realizat, în premieră, „Nomenclatura și inventarierea întregului material al artileriei din armată” – 1876. De asemenea, a colaborat la realizarea studiului „Organizarea artileriei în timp de pace și de război”, lucrarea marcând o etapă importantă în istoricul artileriei române. În primul număr al Revistei Artileriei sublinia complexitatea armei artilerie: „cunoștințele armei noastre formează o știință proprie care îmbrățișează tot felul de arme”.

Aminteam mai sus că Alexandru Tell a fost comandant al Școlii Speciale de Artilerie și Geniu (1888-1889) și al Școlii de Ofițeri de Infanterie (1893-1894). Ca pedagog, acesta a excelat. Recomandările făcute de el la sfârșitul anului școlar de la Școala de Ofițeri de Infanterie din vara anului 1893, sunt la fel de importante și în zilele noastre. Primind elevii în marea sală de recepție, după ce i-a felicitat, acesta le-a urat să fie „cinstiți în adevăratul sens al cuvântului, adică să fie cinstiți față de patrie, servind-o cu credință, cinstiți în societate, purtându-se cu demnitate în orice ocazie, cinstiți cu subalternii lor, fiind drepiți și cu inimă mare, în fine, cinstiți cu ei înșiși, căutând a lucra totdeauna astfel spre a fi respectați de toată lumea” (Revista Armatei, nr. 13-14/ iulie 1893, p. 583).

Tun KRUPP, calibrul 78,5 mm, model 1868, folosit în Războiul de Independență al României

Asaltul asupra redutei Bucova, în apropiere de Plevna, 1877

A decedat în ianuarie 1925, fiind înmormântat în cavoul familiei din Cimitirul Bellu București. La moartea sa, Revista Artileriei a publicat fotografia cernită a generalului și știrea morții sale: „S-a stins din viață acela care a fost generalul Alexandru Tell. Dispariția acestei figuri impozante și viguroase, care a lăsat urme neșterse în Artilerie, lasă (...) un gol imens prin tradiția pe care o reprezenta” (Revista Artileriei, nr. 1/1925).

Recunoscând contribuția și din dorința de a menține trează amintirea marelui artilerist, la data de 1 noiembrie 1990, Brigada 17 Artilerie din Bârlad, cu prilejul împlinirii a 75 de ani de la înființare, primește numele onorific „General Alexandru Tell”. Astăzi, tradițiile Brigăzii 17 Artilerie sunt duse mai departe de Regimentul 52 Artilerie Mixtă, sărbătorind în acest an 105 ani de existență.

Bibliografie:

1. Col. prof. univ. dr. Adrian STROEA, Col. (r) Marin GHINOIU, Din elita artileriei, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei București, 2012;
2. File din istoria artileriei. Fapte, întâmplări și oameni, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei București, 2015;
3. https://ro.wikipedia.org/wiki/Alexandru_Tell;
4. http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Alexandru_Tell.

Florentina Loredana DALIAN

GENERALUL-SOLDAT

*Textul acesta este o ficțiune pornind de la fapte reale și este dedicat memoriei generalului român **Nicolae Dăscălescu**, cel care, pe frontul din Rusia, în cel de al doilea război mondial, a salvat viața a peste 2.000 de locuitori ai unui sat ce rămăsese izolat între fronturi, trimițând, cu multe riscuri, ostași români încărcăți cu alimente, salvându-i de la o moarte sigură prin înfometare pe locuitorii acestei așezări rusești. În onoarea lui, Moscova a tras mii de lovituri de tun, cum nu s-a tras în cinstea niciunui alt general român. Informațiile istorice utilizate în acest text au fost preluate din cartea „Generalul Nicolae Dăscălescu – sacrificiu, glorie și supliciu”, editura Militară, București 2014, scrisă de Nicolae Dăscălescu, al cărui bunic a fost fratele generalului.*

Vântul sufla năprasnic din toate părțile. Ciorile se roteau croncănind, amenințare neagră peste câmpul uscat, prevestind toamna, sărăcia și moartea. Nu-i plăcuseră niciodată, încă de copil ura ciorile, fără să-i fi făcut nimic. Când vedea câte una cu o nucă furată în plisc, intuia, simțind-o ca pe o apăsare, apropierea toamnei, cu frigurile ei, cu tristețile și cu începutul școlii. Nu-i vorbă, îi plăcuse la școală. Dar venirea toamnei parcă rupea ceva din ființă, parcă lua ceva pentru totdeauna, ceva ce nu-ți mai restituia niciodată: poate bucuria soarelui, poate o iubire de-o vară, o bucată din viața ta care nu se va mai întoarce nicicând înapoi.

Și războiul ăsta, cine să-l mai înțeleagă? Mi-a plăcut să fiu militar, ce mai sacrificii am făcut pentru asta! Cât m-am chinuit cu meditațiile date la matematică în liceu, ca să-mi pot economisi bani pentru „taxa de cal” de la Școala de Artilerie! Visam să fiu erou. Mă înnebunise citatul ăla care zicea că eroii sunt pentru neam ceea ce sunt profeții pentru religie și sfinții pentru biserică. Mă vedeam un mic sfânt, păcătosul de mine! Eh, sfânt n-am fost, dar credința în Dumnezeu m-a ajutat să scap cu viață de peste o sută de ori. Puteam să fiu și eu unul din cei care hrănesc acum ciorile astea hulpave.

Generalul Nicolae Dăscălescu, cel căruia soldații îi spuneau „Generalul nostru”, „Tata Dăscălescu” sau „Generalul-soldat”, plecase cu noaptea-n cap, îmbrăcat în haine simple de ostaș peste care azvârlise o foaie de cort în trei colțuri, având asupra sa harnașamentul obișnuit pentru mărșăluire; plecase nu ca să inspecteze frontul, ci pentru a merge cât mai mult, până ce-l lăsau puterile, cu scopul de a testa cât poate să reziste un infanterist.

Știm să le cerem cât mai mult, îi forțăm să meargă flămânzi, prost îmbrăcați și încălțați, cu toate dorurile-n desagă, dar nu ne punem întrebarea cât oare poate să reziste un biet om (unii sunt atât de tineri, doar săriți din copilărie), cât poate să reziste mergând, cu moartea suflându-i în ceafă. În fine, astăzi voi afla. Tot așa, în Căciuleștiul meu natal, mă

uimeam de cât pot munci oamenii bătuți de soare în cap. Și tot astfel mi-am încercat o dată rezistența. De-abia atunci am înțeles ce grea e munca ogorului și am știut să apreciez mai bine ceea ce făceau. Nu putem forța limitele altora, fără să le testăm pe noi înșine.

Gândurile i se-amestecau cu palele dușmănoase de vânt, frigul venea în valuri, trecând prin foaia de cort și prin postavul hainelor, șfichiindu-i trupul de altfel greu încercat. Mergea în pas de marș, nevoind să slăbească ritmul. Din când în când, consulta ceasul de mână, ca să verifice cum stă cu timpul. Timpul are, în război, altă dimensiune, altă curgere, și asta depinde mult de ceea ce faci. Acum, în marș, parcă ieșise din timp, parcă era în altă dimensiune, ori poate nu-l mai percepea. Nu-și luase pe nimeni alături, nu-i plăcea să umble cu alaiuri. Se înfățișa deodată în preajma oamenilor din subordine și i-ar fi ajutat pe toți. Uneori o făcea doar cu sfaturi.

Odată, apăruse în postul de comandă al unui regiment amplasat în niște tufe de fagi și, privind cu milă către soldați, îi spusese comandantului: „Măi băieți, lăsați oamenii ușor, nu-i prăpădiți de tot! Aveți grijă de ei și ocrotiți-i cât puteți! Cine să-i apere, dacă nu voi? Ei se uită la voi ca la Dumnezeul lor.” Un singur caz asemănător mai consemnează istoria războaielor: acela al generalului rus Kutuzov. Reclamat Țarului că nu urmărește cu energie întreaga armată napoleoniană aflată în retragerea dezastruoasă din 1812, el, calm, sfătos, se justifică astfel: „La ce bun să mai jertfesc oamenii, când inamicul bătut se retrage? Sunt și ei oameni, sunt destul de pedepsiți prin gerul și lipsurile ce le îndură. Au și ei familiile lor care-i așteaptă. Să-i lăsăm să părăsească cât mai repede Rusia. Ei nu au nicio vină că ne-au atacat.” Se gândea uneori la el, cu admirație pentru strategia sa militară ridicată la rang de artă, dar mai ales pentru omenia sa.

E ușor să fii omenos în vreme de pace. Adevărata omenie se testează în război, în lupta cu inamicul, cu lipsurile, cu vâlmășagul din conștiința ta.

Încă nu obosise. Mai avea de mășăluit, nu voia să se oprească. În fața ochilor i se ivi o așezare, un sat părând să aibă ca la vreo 2.000 de locuitori. Era plin de bătrâni, copii și femei – tristețea așezărilor în vreme de război. Satul rămăsese izolat între cele două fronturi, iar locuitorii lui riscau să moară prin înfometare. Pe nimeni nu mai interesa, nimeni nu părea să-și mai aducă aminte de bietele victime lăsate în voia lui Dumnezeu. Ochișorii copiilor iviți pe la porți, aproape goi și cu foamea citindu-li-se pe față, îl determinară să ia decizia pe loc: le va trimite, cu orice risc, mâncare și medicamente acestor nefericiți – civili nevinovați sau poate „vinovați” doar fiindcă erau ai armatei dușmane. „Lubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați-i pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc, rugați-vă pentru cei ce vă asupresc și vă prigonesc!” Grea poruncă! El crescuse cu Evanghelia. Înainte de a se desăvârși în știința războiului, primise învățăturile sfinte ale Domnului Iisus Hristos și nu se mai putea dezice de ele. Războaiele vor trece, oamenii sunt și ei atât de trecători, „Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece”. „Nu vă adunați comori pe pământ unde moliile și rugina le strică și unde furii le sapă și le fură. Ci vă adunați comori în cer unde furii nu le sapă și le fură. Că unde este comoara voastră acolo va fi și inima voastră”.

Da... Ce folos războiul ăsta câștigat, dacă „dincolo” vei purta povara ochilor acestora care te privesc cu teamă ascunși la ferestre ori dincolo de gard? Și chiar și „aici”, vei mai putea trăi cu amintirea lor toată viața, dacă îi vei lăsa să piară lent, prin înfometare? Vor putea șterge toate decorațiile

pe care le vei primi zâmbetul acestui copil desculț care, fără să știe că tu ești inamic ori măcar ce-i ăla, a venit la tine ca la un prieten și ți-a întins o jucărie din cârpă – bunul lui cel mai de preț - gândind că ți-ar face plăcere să te joci și tu cu ea?

Doamne, cât seamănă satul ăsta cu cel al copilăriei mele! Uite, aș putea zice că bătrânii aceia ce par sfârșiți, stând pe o bancă în curte, sunt tatăl meu și mama mea. Că tânăra care întinde niște rufe jerpelite pe sârmă e sora mea. Și – de ce nu – că toți acești copii ieșiți pe la porți, înfruntând vântul dușmănos de octombrie, foamea și sărăcia, sunt chiar... copiii mei nenăscuți. Copiii pe care aș fi putut să-i am, dacă aș fi dus și eu o viață de om normal. Dar ce mai e normalitatea în ziua de azi? Unde să te refugiezi de-atâta amărăciune?

„Nu uitați pe flămând, pe însetat, pe străin, pe gol, pe bolnav și pe cel din închisoare, pe orfan, pe văduvă și pe sărac!”

Dacă Dumnezeu mi i-a scos mie în cale și nu altcuiva, înseamnă că eu și nu altcineva va trebui să am grijă de ei. Și o voi face. Atât cât voi putea.... Și cine știe? Poate că cineva, acolo, în țara mea, va avea grijă și de ai mei: de părinți, de surori, de toți copiii satului și de nenăscuții mei copii...

Notase asta în jurnal, frânt de oboseală după marșul impus, pe care-l făcuse până târziu în noapte, făcu rugăciunea, stinse lumina și, înainte de a adormi, se gândi – ca de fiecare dată – la o lume mai bună, fără războaie, fără foamete, fără ucideri, o lume după rânduiala lui Dumnezeu, o lume în care credea și pe care o spera, chiar dacă știa că probabil el n-o s-o mai apuce...

Asociația C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” din Bârlad sărbătorește 66 de ani de la reorganizare 8 octombrie 1954 - 8 octombrie 2020

Lucica BURGHELEA

Scurt istoric

Plecând de la un număr de 59 de membri asociați la început, asociația numără în prezent peste 30500 de membri. Atunci posibilitățile financiare erau extrem de reduse, iar șansa de dezvoltare era minimă.

Primii pași, întotdeauna cei mai grei, sunt și cei mai importanți. S-a început cu simple ajutoare de deces, ajungând acum să ofere servicii complexe de natură financiară, socială, medicală, culturală.

Cu mare tristețe și durere în suflet îmi amintesc de perioada anilor 1975-1980, când pe lângă acele ajutoare de deces și acele împrumuturi rambursabile în număr mic, valoric și cantitativ, se încerca a veni în sprijinul pensionarilor cu ceva, pentru a crește cât de cât calitatea vieții lor în acea perioadă grea, pe care am simțit-o cu toții.

Astfel, președintele asociației de atunci, domnul Arion Vasile, a luptat, intervenind permanent la autorități, pentru obținerea unui număr de butelii, ouă și fasole, pentru a se distribui pensionarilor în acea perioadă de criză.

Doamne, cât de greu era! În acest fel, majoritatea pensionarilor în vârstă și neputincioși erau nevoiți să facă rând de la ora 3 – 4 dimineața în curtea acestei asociații, pentru a obține pe bază de tabel, un cofraj de ouă și două pungi de fasole.

Salariații lucrau într-o clădire veche, la lumina unui

neon, cu sobe vechi, cu foc de lemne și cărbuni, în frig și fum, toată activitatea desfășurându-se în cele 4 birouri existente. Foarte pe scurt am făcut această descriere, întrucât consider că numai cunoscând aceste lucruri, care fac parte din istoria asociației, putem realiza cât de mult a evoluat Casa și aprecia tot ce s-a realizat aici.

Fabulos de puternic, s-au schimbat extrem de multe lucruri. Într-adevăr, ziua de astăzi nu ar fi, dacă cea de ieri nu ar fi existat.

Odată cu darea în folosință a noului sediu, toate au început să prindă contur.

În perioada anilor 2010-2020, sub conducerea domnului magistrat pensionar Mihai Nicolaie, această asociație a traversat o perioadă mai accelerată din punct de vedere al schimbărilor.

Mihai Nicolaie este un președinte cu un alt mod de gândire, care comunică mult, cu multe proiecte pe termen mediu și lung, exigent, cu respect față de cetățeni și tot timpul în mijlocul lor, cu un potențial demn de toată aprecierea, un președinte care nu a făcut diferențe în luarea măsurilor între mediul urban și rural.

Un prim lucru pe care l-a săvârșit a fost să investească în oameni, plecând de la premisa că performanța se dobândește prin muncă, perseverență și dăruire profesională. A făcut acest lucru pentru a se asigura că alături va avea o echipă

Sediul nou

de profesioniști care să asigure calitatea serviciilor oferite de către asociație.

Activitatea financiar contabilă a fost asigurată de persoane cu o recunoscută competență profesională, s-au achiziționat calculatoare performante, întrucât odată cu mărirea volumului de lucru în contabilitate, toată evidența era absolut necesar să fie ținută pe calculator.

S-a acționat permanent pentru atragerea de noi membri. Acest lucru s-a realizat prin înființarea unui număr mare de sucursale (29), venind în acest fel în sprijinul membrilor, dându-le posibilitatea să rezolve prin delegat toate problemele legate de asociație.

Acum, putem să vorbim de o Casă puternică, cu membri răspândiți atât în mediul urban cât și rural.

Membrii asociației pot beneficia de:

- ajutoare nerambursabile materiale (facilități și servicii: cabinete medicale, magazine, ateliere de prestări servicii, saloane);

- ajutor nerambursabil pentru decontarea unei cote părți din costul biletului de tratament în stațiunile balneare;

- ajutor nerambursabil pentru membrii aflați în nevoi (fără venit sau cu venit de până la 600 de lei);

- ajutor nerambursabil în caz de inundații, cutremure, alunecări de teren și alte evenimente cu implicări de pierderi materiale;

- ajutor nerambursabil în caz de boli incurabile pentru pierderea unui organ vital, membrilor cu un venit de până la 1000 lei;

- ajutoare nerambursabile acordate cu ocazia unor zile laice și religioase, precum și pentru activități sociale, culturale, sportive.

- ajutor de fidelitate, în funcție de posibilitățile financiare ale asociației în cuantumul stabilit de Consiliul Director;

- ajutoare acordate de președinte și Consiliul Director membrilor aflați temporar în dificultate financiară, dar nu mai mult de 15% din valoarea fondului cotizant;

- ajutor de deces, conform Grilei de Ajutoare Deces;

- ajutoare acordate cu prilejul Nunții de Aur;

- ajutoare acordate cu prilejul Zilei Internaționale a Persoanelor Vârstnice (1 octombrie);

- ajutoare acordate membrilor care au împlinit 100 de ani;

- ajutoare oferite veteranilor de război;

- ajutoare materiale oferite prin facilități la: cabinete stomatologice, cabinete de oftalmologie, ecograf, ajutoare acordate la achiziționarea ochelarilor de vedere, cabinet tratamente medicale, cabinet kinetoterapie, cabinet juridic, salon frizerie (Bârlad, Zorleni, Puiști, Perieni), atelier croitorie (Bârlad, Pogana), cabinet medic de familie;

- magazinul de pompe funebre din incinta unității pune la dispoziție membrilor aflați în aceste situații triste, o gamă largă de sicrie, mașină funerară, la prețuri de producător.

Pe lângă toate aceste facilități, proiectul de promovare al culturii a fost apreciat în mod deosebit de membrii asociației, văzându-se clar dorința lor de participare și socializare. Ei au participat permanent, într-un număr foarte mare, la diverse evenimente: spectacole, simpozioane, lansări de carte, program literar artistic, conferințe, celebrarea zilei de naștere a unor mari poeți, sărbătorirea „Nunții de Aur”, Ziua Eroilor, inaugurări, piese de teatru, aniversarea a 100 de ani a unor membri și multe, multe altele.

La fiecare aniversare, nu pot să nu-mi amintesc de toți cei care au trudit și trudesc acum pentru binele acestei Case, în fața cărora mă aplec cu adânc respect: președinți, consilieri, contabili, cenzori, salariați, colaboratori, oameni care și-au adus și aduc în continuare o contribuție esențială la menținerea și dezvoltarea acestei asociații, în interesul membrilor săi.

Este important să recunoaștem munca lor. Tot ceea ce s-a făcut și se face va rămâne o moștenire frumoasă generațiilor viitoare. Cei care ați fost și sunteți la conducerea acestei asociații, sunteți de fapt cei care ați scris și scrieți istoria acestei instituții de prestigiu.

Cu această ocazie, vă felicit pentru toate acțiunile de succes, vă urez un călduros „La mulți ani” dumneavoastră, colectivului asociației pe care o conduceți și nu în ultimul rând, membrilor Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” din Bârlad.

Totodată, vreau să scot în evidență faptul că asociația noastră de pensionari a fost (1990-2012) și este membră (din 28 iunie 2019) a Federației Naționale „Omenia” a Caselor de Ajutor Reciproc ale Pensionarilor din România, care în acest an a împlinit 30 de ani de la înființare, instituția noastră fiind una dintre asociațiile care au pus bazele acesteia.

**La mulți ani,
F.N.P.R. „Omenia”!**

**La mulți ani,
Asociația C.A.R.P.
„Elena Cuza” Bârlad!**

Sediul vechi

FEDERAȚIA NAȚIONALĂ „OMENIA” a Caselor de Ajutor Reciproc ale Pensionarilor din România

30 de ani de activitate

30 de ani de activitate și un parcurs care a avut în centrul preocupărilor noastre susținerea și dezvoltarea caselor de ajutor reciproc ale pensionarilor, printre cele mai vechi și pure entități de solidaritate din România, grija și atenția față de seniori și problemele cu care aceștia se confruntă, dar și alte probleme sociale pentru care vom continua să luptăm.

1990 - 2000

1990

8 case de ajutor reciproc ale pensionarilor pun bazele Federației Naționale „OMENIA” pentru o cooperare între entitățile membre și protecția socială a membrilor individuali. Primul președinte ales, profesor emerit ANTON CRISTICĂ, președintele C.A.R.P. nr. 1 Seniorii București, a condus destinele Federației Naționale „OMENIA” a C.A.R.P.-urilor până în anul 1999

1999

Este ales un nou președinte al Federației, colonelul (r) IOAN SORA TATU, președintele C.A.R.P. nr. 7 Umanitatea București care a reprezentat instituția până în anul 2007

Din ce în ce mai multe case de ajutor reciproc se alătură Federației

1995

Casele de ajutor reciproc ale pensionarilor devin asociații prin apariția OG nr. 26/2000

2000

2001 - 2010

2002

Apare o nouă legislație (Legea nr. 540/2002) care reglementează funcționarea C.A.R.P.-urilor

2006

A fost editat primul buletin informativ al Federației

2007

Alegerea de către Congresul Național a noului președinte al Federației domnul col (r) inginer Gheorghe Chioaru. Se aprobă drapelul și emblema

2009

Apare primul număr al revistei „OMENIA”, publicație trimestrială dedicată C.A.R.P.-urilor, seniorilor și autorităților/partenerilor

Prin apariția Legii nr. 502/2004, casele de ajutor reciproc ale pensionarilor sunt în același timp și asociații ale pensionarilor

2004

Un nou Congres Extraordinar aprobă modificările la Statutul Federației, moment care marchează începutul modernizării acesteia

2008

Editarea publicației Manualul Casei de Ajutor Reciproc a Pensionarilor. Apare primul material video cu activitatea Federației pe platforma online Omenia TV

2010

2011 - 2020

2011

Editarea publicației Managementul Casei de Ajutor Reciproc a Pensionarilor

2014

Federația se alătură Platformei Europene AGE

2016

Federația implementează proiectul „Vârsta a treia – prioritate pe agenda publică”

2018

Seniorii sărbătoresc Centenarul Marii Uniri

2019

Congresul Național aprobă o nouă strategie de dezvoltare care continuă obiectivele de perfecționare

Editarea publicației Casele de ajutor reciproc ale pensionarilor – entități tradiționale de economie socială

2013

Congresul Național aprobă noi modificări ale statutului în concordanță cu noul cadru legislativ

2015

Consiliul Național adoptă prima Strategie de advocacy, se înființează Centrul de Management și Advocacy

2017

Comitetul Director aprobă propunerea de înființare a Direcției de Supraveghere

2020

MESAJUL PREȘEDINTELUI

**Președintele
Federației Naționale
“OMENIA” a C.A.R.P.-urilor
din România
Inginer
GHEORGHE CHIOARU**

Sunt realmente mândru și bucuros să transmit aceste gânduri cu ocazia aniversării a 30 de ani de existență a Federației noastre. Suntem, iată, printre cele mai vechi și active organizații din România, cu un parcurs care a urmărit dezvoltarea, cooperarea cu toți actorii relevanți, ancorarea în realitatea cotidiană a societății și a vârstnicilor, crearea de instrumente și pârgii de susținere între sectoare, comunități, generații.

Misiunea noastră a început la 24 septembrie 1990, când un număr de 8 case de ajutor reciproc au pus bazele unei organizații care să reprezinte interesele caselor de ajutor reciproc ale pensionarilor în relația cu autoritățile, dar și interesele membrilor individuali, seniorii. În acest demers, la nivel național și local, Federația a inițiat colaborarea cu instituțiile relevante din sectorul public - Guvern, Parlament, Președinție, BNR, Patriarhia Română, autorități locale – primării, consilii județene, DGASPC-uri precum și ONG-uri naționale și locale, universități/institute de cercetare, mediul de afaceri, mass-media, persoane fizice care susțin drepturile persoanelor vârstnice.

În tot acest timp, deși numărul asociațiilor membre a fluctuat, în mod constant, peste 1.400.000 de seniori beneficiază de servicii

de incluziune socio-financiară, asistență socială și medicală, oportunități de învățare/informare, îmbătrânire activă și socializare.

C.A.R.P.-urile au cunoscut o evoluție uimitoare prin unificare. Schimburile de experiențe, cele trei manuale de management al casei de ajutor reciproc, platforma online Omenia TV, revista Omenia, conferințele și evenimentele anuale, crearea Centrului de Management și Advocacy, aniversările, aderarea Federației la Platforma Europeană AGE au adus atât de multe elemente comune și au crescut capacitatea organizațiilor noastre de a furniza o multitudine de servicii vitale pentru seniori, și de a ne întări rolul de promotor al îmbătrânirii active, solidarității și sprijinirii drepturilor persoanelor vârstnice la nivel național și european.

**Deși funcționăm de 30 de ani,
c.a.r.p.-urile oferă servicii de zeci de ani!**

Anul acesta, deși este o perioadă dificilă pentru toată lumea, vom pune reflectoarele pe seniorii de la nivel local care au reușit, în ultimii 30 de ani, să creeze adevărate comunități și rețele de solidaritate care au schimbat viața seniorilor pe care îi reprezintă. Vă invit să le aflați poveștile!

MESAJUL SECRETARULUI GENERAL

Aniversarea a 30 de ani de la înființarea Federației Naționale “OMENIA” a C.A.R.P.-urilor din România m-a îndemnat la o privire retrospectivă a ceea ce a însemnat **casa de ajutor reciproc a pensionarilor pentru vârstnici și “inclusiv” pentru familia mea.** Încă din anii 1958 - 1960, vârstnicii familiei care locuiau în București și Bârlad erau membri ai acestor asociații și așa, în anul 1994, prin tradiția formată am ajuns și eu membru, fără a gândi că, după alți 12 ani, voi face parte din Consiliul Director al Asociației C.A.R.P. “OMENIA” București.

Atribuțiile îndeplinite în cadrul Consiliului Director, poziția de secretar al Federației Naționale “OMENIA” timp de 2 ani și cea de secretar general timp de aproape 12 ani, precum și **aceea de director al revistei “OMENIA”,** publicație trimestrială a Federației, mi-au dat posibilitatea să cunosc mai profund problemele cu care se confruntă semenii mei, persoane vârstnice.

Munca desfășurată în acești ani, în echipa care a condus destinele Federației mi-a permis să cunosc eforturile deosebite depuse de personalul din conducerea caselor de ajutor reciproc ale pensionarilor, membri în **Consiliul Director, Comisia de Cenzori și structurile financiar-contabile și de creditare, în redacțiile ziarelor, revistelor și buletinelor informative** în scopul perfecționării și diversificării activității și serviciilor destinate celor peste 1,4 milioane de membri.

Pentru a performa în prezent și a prefigura mai bine viitorul am cercetat în arhive și am văzut eforturile depuse de președinții federației, membrii Comitetului Director și ai Comisiei de Cenzori în cei 30 de ani de activitate și am constatat că în fiecare an, în fiecare mandat au fost probleme de rezolvat (și multe dintre ele rezolvate), atât de ordin legislativ cât și social. **În cei 30 de ani în fața conducerii federației au apărut probleme** privitoare la reprezentare, la recunoașterea drepturilor seniorilor și respectarea acestora, într-o societate aflată într-o tranziție de lungă durată și nefinalizată la timp.

Cunoașterea prin cercetarea în arhivele proprii a fost completată de participarea la diverse activități împreună **cu ministerele de resort și cu partenerii,** precum și la proiectele cu fonduri norvegiene – “Vârsta a treia, prioritate pe agenda publică” și respectiv elvețiene – “Cetățeni activi la puterea a treia”, în care conducerea federației a fost implicată.

**Secretarul general
al Federației Naționale “OMENIA”
a C.A.R.P.-urilor din România
GIORGICĂ BĂDĂRĂU**

La propunerea președintelui Federației Naționale “OMENIA”, domnul inginer Gheorghe Chioaru, am fost desemnat reprezentant și membru în Consiliul de Administrație al AGE Platform Europe, cu sediul la Bruxelles, fapt care mă onorează, dar mă obligă și mai mult față de membrii Federației pe care îi reprezint, să le susțin drepturile și să le promovez propunerile.

În același timp, gândindu-mă la viitorul Federației, al asociațiilor membre, și al seniorilor, deoarece și ei au un viitor, consider că acesta va exista cu certitudine cu condiția promovării modernizării, a digitalizării în activitatea de creditare și a susținerii serviciilor sociale cele mai utile și adecvate acestei generații. **Îmbătrânirea activă, promovarea economiei sociale și a economiei de argint trebuie să fie priorități ale asociațiilor noastre** care vor asigura menținerea integrării sociale a seniorilor într-un mediu social național și european prietenos, dar supus unor mari provocări și schimbări geopolitice, geoeconomice, geoclimatice și chiar geosanitare.

Cu prilejul celei de a 30-a aniversări, urez seniorilor, membri ai marii familii “OMENIA”, viață lungă, o bătrânețe liniștită, lipsită de griji, într-o societate intergenerațională și să nu uite niciodată că “Prin noi OMENIA există”.

Dumitru DIMA

PROTECȚIA SOCIALĂ ȘI CRIZA PANDEMICĂ

Oamenii, din cele mai vechi timpuri, au început să-și asigure propria protecție, precum și a persoanelor aflate în grija lor, contra unor eventualități cum ar fi foametea, pandemii sau alte pericole. Ei au luptat mereu pentru satisfacerea necesităților vitale (de hrană, adăpost, îmbrăcăminte, etc.)

La un moment dat, trebuie să privim destul de obiectiv viața pe care o trăim și să înțelegem că **situații inevitabile se pot întâmpla oricui și oriunde** așa cum a fost și începutul anului 2020, la Asociația C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bârlad, perturbat de **STAREA DE URGENȚĂ ȘI DE ALERTĂ.**

Acordarea unui venit suplimentar în cazul apariției anumitor circumstanțe neprevăzute, precum și acordarea unui **ajutor minimal material sau bănesc sunt de mare folos membrilor asociației noastre în această perioadă de criză pandemică.**

Având **în vedere depășirea efectelor negative ale pandemiei**, ASOCIAȚIA C.A.R. Pensionari „ELENA CUZA” BÂRLAD, prin reprezentanții săi legali, Președinte Mihai Nicolaie și Consiliul Director al Asociației, face cunoscut membrilor asociației bilanțul financiar contabil **de la începutul anului și până la 30.09.2020 prin care s-au acordat :**

AJUTOARE NERAMBURSABILE unui număr de **5476 MEMBRI**, în valoare de **807.650 lei**, după cum urmează:

- Ajutoare de deces 672 membri 569.052 lei;
- Cotă parte tratament 26 membri 2.222 lei;
- Ajutoare prin Ancheta socială 16 membri 1.680 lei;
- Ajutoare sărbători Pascale 2020 4.069 membri 199.996 lei;
- Ajutoare la împlinirea a 100 ani 1 membru 100 lei;
- Ajutoare pentru procurat ochelari 46 membri 2.300 lei;
- Ajutoare cu ocazia Zilei Internaționale a Persoanelor vârstnice - 1 Octombrie... 646 membri 32.300 lei.

De asemenea, au beneficiat de FACILITĂȚI, prin prestarea unor servicii, un număr de 6368 de MEMBRI, în valoare de 145.535 lei, după cum urmează:

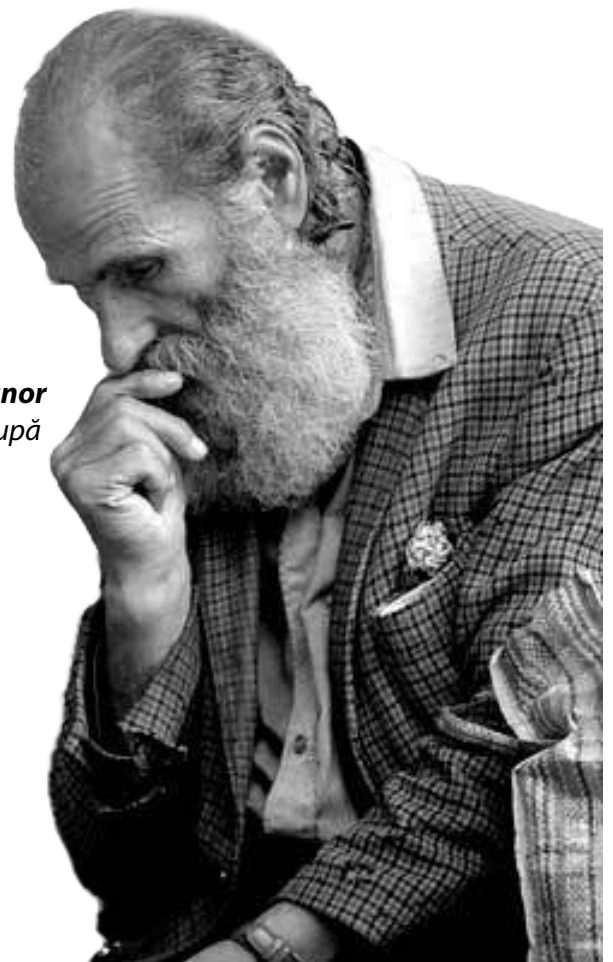
- Stomatologie 330 membri 61.975 lei;
- Tratamente 424 membri 2.711 lei;
- Kinetoterapie 1321 membri 16.866 lei;
- Ecografie 78 membri 4.530 lei;
- Oftalmologie 132 membri 5.860 lei;
- Croitorie 214 membri 896 lei;
- Frizerie 3869 membri 52.697 lei;

Asociația noastră vă asigură și continuă eforturile pe care le depunem împreună pentru a deveni un sprijin solid și de încredere al dumneavoastră și vă urăm multă sănătate, liniște sufletească, viață lungă și fericită alături de cei dragi!

*Bolnav, bătrân, tușind din greu,
Abia mai merg, vai capul meu!
M-aș duce eu la farmacie,
Ca să îmi iau o doctorie,
Dar cine-mi dă pe datorie?.....*

„În felul acesta, în eventualitatea în care chiar vom trece prin niște momente ceva mai dificile, vom ști că avem o plasă de siguranță pe care să cădem.”

La mulți ani!

De la Europa economică către Europa socială. Este Pilonul European al Drepturilor Sociale o prioritate pentru UE ?

Gabriela DRĂGAN *

La începutul procesului de integrare europeană, crearea unei „Europe sociale” nu a reprezentat un obiectiv în sine, obiectivele economice fiind cele care au avut prioritate. Aprofundarea integrării economice, prin crearea unei Piețe interne unice (în care să circule liber bunurile, serviciile, capitalurilor și forța de muncă) și a unei monede comune (euro), a contribuit, în mod indubitabil, la creșterea nivelului de convergență economică și la progres social¹. După 60 de ani de existență, statele membre ale UE înregistrează „cele mai ridicate niveluri de protecție socială din lume”, ocupând „un loc fruntaș în ceea ce privește bunăstarea, dezvoltarea umană și calitatea vieții” (CE, 2017, p.3).

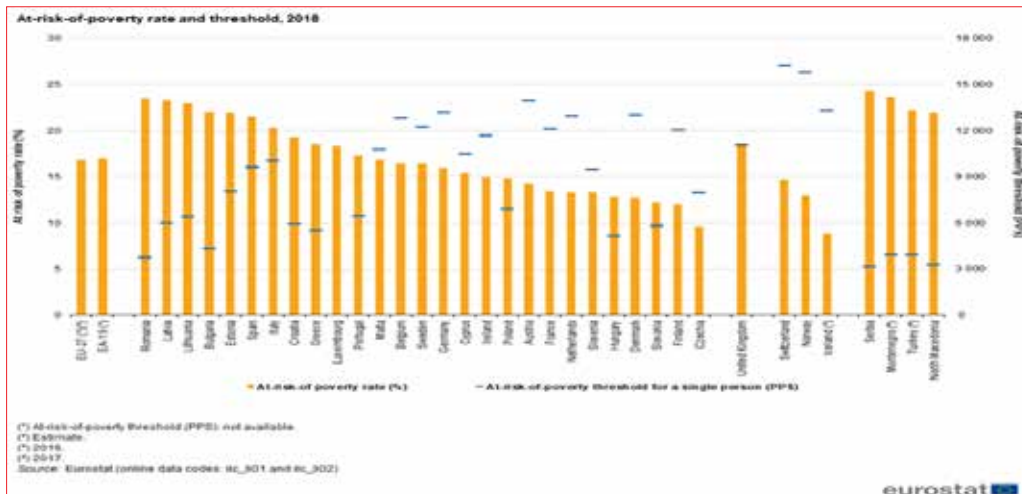
Cu toate acestea, în ciuda progreselor economice și sociale evidente, în interiorul Uniunii continuă să persiste importante decalaje de dezvoltare. Analiza PIB/loc (indicator care măsoară nivelul de bogăție și de prosperitate națională în termeni monetari²) reflectă faptul că, în anul 2019, majoritatea țărilor din Europa vestică înregistrau un PIB/loc, de regulă, peste media Uniunii (valori maxime se înregistrau în Irlanda, 191%, și Luxemburg, 261%), în vreme ce în majoritatea statelor din Europa Centrală și de Est, PIB/loc este sub media UE (și chiar sub 75% din această medie: 53% în Bulgaria, 69% în România, 73% în Polonia și Ungaria, 74% în Slovacia, etc.). La nivel regional, comparația PIB/loc reflectă discrepanțe mult mai mari: trei sferturi din populația UE trăiește în regiuni cu un PIB/loc sub 75% din media Uniunii (unele regiuni din Bulgaria, România, Ungaria, Polonia, Grecia înregistrează chiar un PIB/loc sub 50%) (Eurostat, 2020). Pe de altă parte, analiza indicatorilor care măsoară nivelul sărăciei demonstrează, la rândul lor, decalaje extrem de importante. *Pragul riscului de sărăcie* (stabilit la 60% din mediana veniturilor disponibile pentru un adult, exprimate în paritatea puterii de cumpărare), variază semnificativ: de la 3767 în România, la 13.923 în Austria și 19.295 în Luxemburg.

Rata populației aflate în pragul riscului de sărăcie ne arată că în șapte state membre (România (23,5 %), Letonia (23,3 %), Lituania (22,9 %), Bulgaria (22,0 %), Estonia (21,9 %), Spania (21,5 %) și Italia (20,3 %)), circa 1/5 din populație este expusă riscului de sărăcie. La cealaltă extremă se poziționează state care înregistrează cel mai scăzut procent al persoanelor expuse riscului de sărăcie, precum Cehia (9,6 %), Finlanda (12,0 %) și Slovacia (12,2 %) (Eurostat, 2020).

Dacă convergența economică și socială este benefică pieței unice, divergențele în creștere subminează încrederea în procesul de integrare europeană: „Atunci când condițiile de trai și de muncă sunt convergente, decizia cetățenilor de a se muta în altă țară este rezultatul unei alegeri pozitive, mai degrabă decât al unei necesități economice. În cazul în care convergența performanțelor economice în timp este însoțită de convergența condițiilor sociale, se diminuează și temerile legate de „dumpingul social” și crește sprijinul pentru piața unică” (CE, 2017, p.8). Date fiind faliiile sociale în creștere, tot mai des se aude întrebarea „cum ar putea fi repornită mașina de convergență economică a Uniunii „? Cum ar putea fi atenuate efectele negative produse de inegalitățile în creștere ?

În domeniul social, majoritatea competențelor au rămas în responsabilitatea statelor membre, fiecare țară fiind liberă să-și stabilească caracteristicile propriului sistem de protecție/securitate socială, inclusiv tipurile de prestații, nivelul acestora, categoriile eligibile, condițiile care trebuie respectate, etc. Cu toate acestea, piața unică, care implică, printre altele, asigurarea liberei circulații a forței de muncă, a impus introducerea de reglementări prin care drepturile lucrătorilor să fie protejate și protecția socială să fie respectată și în cazul fluxurilor transfrontaliere. Ca atare, UE poate supraveghea și reglementa, pe de o parte, modul în care principiile și valorile europene sunt respectate (precum non-discriminării, tratamentul egal între femei și bărbați, combaterea excluziunii sociale) și, pe de altă parte, acele situații specifice care apar la nivel transfrontalier urmare a mobilității forței de muncă (precum, situația lucrătorilor detașați, transferul prestațiilor sociale, plata alocațiilor pentru copii în cazul lucrătorilor din alt stat membru, etc.)

Setul de recomandări privind crearea unui *Pilon European al Drepturilor Sociale* (PEDS) a fost a propus de Comisia Juncker,

la 26 aprilie 2017, după o consultare publică extensivă cu cetățeni, autoritățile publice și alți actori relevanți, propunerea fiind adoptată de Comisie, Parlament și Consiliu în noiembrie 2017. Ulterior, noua Comisie Europeană condusă de Ursula von der Leyen, a preluat inițiativa Comisiei anterioare și a publicat în 14 ianuarie 2020 o nouă comunicare privind construirea unei Europe sociale puternice, capabilă să susțină o serie de tranziții juste (tranziția digitală, tranziția demografică și tranziția climaterică). Comunicarea Comisiei subliniază: „Adevărul este că inegalitățile persistă și că nu toată lumea beneficiază de aceste evoluții pozitive. Prea mulți oameni se luptă încă să facă față cheltuielilor curente sau se confruntă cu obstacole din cauza inegalităților. (...) Inegalitatea reprezintă o frână în calea creșterii economice și amenință coeziunea socială. Trebuie să acționăm acum pentru ca toți copiii noștri și copiii copiilor noștri să aibă posibilitatea de a beneficia de un viitor echitabil, ecologic și prosper și să asigurăm echitatea între generații” (CE, 2020). Prin urmare, „Pilonul european al drepturilor sociale este răspunsul european la aceste ambiții fundamentale. Strategia noastră socială este aceea de a ne asigura că tranzițiile către neutralitatea climatică, digitalizare și schimbările demografice sunt echitabile din punct de vedere social și juste”. De asemenea, Comunicarea CE menționează necesitatea elaborării unui *Plan de acțiune* realist, asumat de principalii actori socio-economici.

Pilonul european al drepturilor sociale se sprijină pe 20 de principii, grupate în trei mari categorii: oportunități egale și acces pe piața muncii, condiții muncă echitabile și protecție socială și incluziune. În mare parte, propunerile inițiate până acum de Comisie, atât cele legislative cât și nelegislative, au vizat îmbunătățirea cadrului de reglementare comunitar legat de libera circulație a forței de muncă în direcția creșterii gradului de transparență, predictibilitate și echitate în beneficiul cetățenilor care lucrează sau au rezidența într-un alt stat membru, a angajatorilor dar și contribuabililor, astfel încât, în final, să fie evitate abuzurile. Printre propunerile Comisiei se numără crearea unei noi agenții cu atribuții în domeniul pieței muncii (Autoritatea Europeană a Muncii, cu sediul în Bratislava, a început să funcționeze în octombrie 2019), noi directive pentru un mai bun echilibru între viața personală și cea profesională (*Work-life balance for parents and carers*), condiții de muncă mai transparente și mai predictibile, reformarea cadrului legal privind coordonarea sistemelor de securitate socială dar și o mai bună finanțare a instrumentelor financiare orientate către domeniul social și finanțate din Bugetul UE (*Fondul Social European Plus, Fond de adaptare la globalizare, Fondul EU Justice, Rights, Values*, etc). În cazul salariului minim (al șaselea principiu din PEDS³), Comisia a organizat în acest an (2020) două runde de consultări cu partenerii sociali (14 ianuarie-25 februarie și 3 iunie-4 septembrie) cu scopul de a colecta cât mai multe opinii privind nivelul echitabil al salariului minim pentru toate statele membre. În discursul privind Starea Uniunii (16 septembrie 2020), Ursula von der Leyen a declarat că este pregătită o propunere legislativă, în luna octombrie fiind așteptată publicarea acesteia.

Implementarea *Pilonului european al drepturilor sociale*, dincolo de un cadru de reglementare comunitar, are nevoie și o susținere financiară corespunzătoare. Efectele negative generate de pandemia coronavirusului asupra economiei, mediului de afaceri, veniturilor, au impus identificarea unor surse suplimentare de finanțare, altele decât bugetul

UE. Pe 27 mai 2020, Comisia a publicat *Planul de redresare economică după pandemia COVID-19 (COVID-19 Recovery Plan)*, în valoare de 1.85 trilioane EUR. Planul este format dintr-o nouă propunere privind CFM 2021-2027 (1,1 trilioane euro) și dintr-un *nou instrument financiar destinat să susțină redresarea economică - Next Generation EU (NGEU)* (750 miliarde euro). *Fondul pentru o tranziție justă*, care va finanța proiecte destinate schimbărilor *climatice, digitalizării și schimbărilor demografice*, va beneficia de 10 miliarde EUR. Acordul politic agreeat de liderii celor 27 de state membre în iulie 2020 va trebui însă aprobat în perioada următoare și de parlamentele naționale. Scenariul optimist ar fi acela ca, pe perioada Președinției germane a Consiliului (semestrul al II-lea 2020), acest proces să fie finalizat.

Pandemia Covid-19 a înrăutățit suplimentar inegalitățile și dezechilibrele structurale și a accentuat divergențele socio-economice între statele membre ale UE, ceea ce înseamnă că succesul PEDS va depinde în mod fundamental de maniera în care fiecare stat membru își va defini și pune în practică propriile priorități și măsuri privind respectarea celor 20 de principii fundamentale agreeate la nivel european. În timp ce centrul de greutate al acțiunilor din domeniul social va rămâne la nivelul autorităților naționale și locale, sarcina UE va fi să exploreze noi modalități prin care să sprijine în continuare acțiunea statelor membre, utilizând pe deplin toate instrumentele care îi stau la dispoziție.

Referințe

Eurostat, Statistici privind sărăcia veniturilor, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Income_poverty_statistics/ro

Comisia Europeană, Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor. O Europă socială puternică pentru tranziții juste, Bruxelles, 14.01.2020, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:e8c76c67-37a0-11ea-ba6e-01aa75ed71a1.0006.02/DOC_1&format=PDF

Parlamentul European, Consiliul UE, Comisia Europeană, Pilonul european al drepturilor sociale (20 principii), https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_ro.pdf

Note:

1. Extinderea Uniunii către sudul Europei (Grecia, 1981, Spania și Portugalia, 1986) a dus la creșterea semnificativă a decalajelor (economice, sociale, teritoriale) între regiunile și statele membre și a impus promovarea coeziunii economice și sociale drept obiectiv prioritar al Uniunii. Ca atare, începând cu finele anilor 80, alocările din Bugetul UE destinate statelor/regiunilor mai puțin dezvoltate și categoriilor sociale defavorizate au crescut de la un cadru financiar multianual la altul.
2. PIB/loc se determină raportând dimensiunea globală a economiei la numărul de persoane din țara respectivă.
3. Principiul 6. Salarii: a. Lucrătorii au dreptul la salarii echitabile, care să asigure un nivel de trai decent. b. Trebuie asigurate salarii minime adecvate, care să poată răspunde necesităților lucrătorului și ale familiei acestuia, ținând cont de condițiile economice și sociale existente la nivel național și protejând totodată accesul la un loc de muncă și stimulentele pentru căutarea unui loc de muncă. Sărăcia persoanelor încadrate în muncă trebuie preîntâmpinată. c. Toate salariile trebuie fixate într-un mod transparent și previzibil, în conformitate cu practicile naționale și cu respectarea autonomiei partenerilor sociali.

* Profesor universitar doctor la *Facultatea de Relații Economice Internaționale, Academia de Studii Economice București*

Teodor OANĂ

BARBA

Cu mulți ani în urmă răsfoiam un vechi album de familie. Unele fotografii fuseseră făcute la diferite ateliere foto într-un interval destul de mare de timp. Mi-am dat seama de lucrul acesta după mobilierul și decorul din incinta atelierelor. Chiar și felul cum erau costumate persoanele fotografiate, singure sau în grup, îmi spunea ceva de epoca surprinsă pe hârtia fotografică.

- Cine e bătrânul din fotografie? L-am întrebat pe tata.
- Bunicu-tău. Tatăl meu. În alte fotografii e mai tânăr.
- Îl văd cu barbă. Purta barbă?
- Aici era în doliu după tată, străbunicul tău.
- Numai pe timpul doliului a purtat barbă?
- Așa se obișnuia în acele vremuri. Și-a ras barba după parastasul de patruzeci de zile.
- Te văd în fotografia asta. Aveai barbă. Erai în doliu?
- Da. Murise unchiul Dumitru, fratele mamei. Și după el am purtat doliu.
- Erai tânăr. Câți ani aveai?
- Împlinisem douăzeci și opt.

Fotografiile de epocă. O lume rămasă nu numai în amintiri, ci și în documente de familie. Și fotografiile sunt documente. Chiar și cele pe care ni le facem acum. Aproape că nu e eveniment de familie care să nu fie înregistrat într-un fel sau altul, depinde de tehnica modernă de care dispunem acum. Ceea ce remarc e faptul că deși imortalizări de felul acesta se repetă aproape zilnic, mai ales în rândul tinerilor, preocuparea pentru alcătuirea unui album de familie nu mai prezintă atâta interes ca altădată. Dar ce-mi văd ochii pe stradă și la toate posturile de televiziune? Mii de oameni în doliu. Nu-i văd marcați de pierderea unei ființe dragi. Sunt tot atât de naturali ca până acum, dar parcă mai sobri. E doar o impresie? Predomină cei de la oraș. Să fie doliu cu adevărat? O barbă lăsată ca semn de doliu nu arată așa de bine potrivită cu mașini de tuns de diferite numere. N-ai zice că seamănă o barbă cu alta. Am sesizat că persoane de o anumită poziție socială caută să dea bărbii cât mai multă personalitate. Fenomenul a căpătat proporții pentru că a ajuns să acapareze mii de tineri și vârstnici, de la persoane publice din Parlament și Guvern, la realizatori și reporteri de programe de televiziune, medici, economiști, ingineri, sportivi, antrenori, juriști etc. Prea puțini bărboși am văzut în rândul profesorilor din învățământul preuniversitar. Probabil că acolo nevoia de educație se simte mai mult. Tot așa referitor la militari, pompieri, jandarmi. Poate li s-a interzis prin ordin. S-ar putea ca printre cei din serviciile secrete să mai fie câte unul cu barbă, dar cred că lor barba le folosește ca metodă de camuflaj. Ieri dimineață

L-am întâlnit pe domnul Pintilie de la etajul al doilea. Nu-l văzusem dinainte de Crăciun. Era cât pe-acum să-i transmit condoleanțe, văzându-l cu barbă. Ne-am salutat și atât. L-am inclus în rândul celor care se respectă purtând barbă.

Îl întreb pe Sandu dacă poate să-mi explice apariția acestui fenomen, că modă e prea puțin spus. El, cu tableta lui, e mai bine informat decât mine.

- Dragul meu, zice Sandu, n-ai văzut că există un curent politic atât de bine promovat că am ajuns să fim împărțiți în două: ai noștri și ei. Cine vrea să nu lase impresia că face parte din tabăra adversă, cea considerată retrogradă, cea insultată pe Facebook, recurge la această cale de individualizare. Nu știu dacă punctul meu de vedere este corect, dar văd peste tot așa-ziși formatori de opinie, care promovează o astfel de discriminare, că s-au înnobilit cu această podoabă capilară. Cred că nici ei nu pot răspunde la întrebarea ce i-a apucat.

- E greu de găsit o explicație.
- Vremea bărbilor pentru unii a fost cândva, când bărbații de o anumită poziție socială și politică purtau joben sau gambetă. Dar acum? Abia le-a dat unora câteva tuleie și vezi că au cu ce să se fudulească. Îmi aduc aminte că într-un roman de George Călinescu un paronaj ținea la vedere în buzunarul de la haină ziarul Scânteia ca să se creadă că e de partea noului regim politic instaurat în România. Probabil că barba de acum joacă același rol, dar face trimitere la altă orientare politică.

- Pe asta n-o mai cred. Am văzut la televizor reportaje în care persoane mature din alte țări, chiar europarlamentari, poartă barbă. Nu mare și stufoasă, dar suficient ca ei să arate că sunt în top. Să cred că fenomenul face parte din tendința de globalizare?

- Tot ce se poate. Barba ar fi un fel de carte de vizită a celor care îmbrățișează politica de globalizare.
- Totuși, e prea de tot. Gândește-te că doar bărbații...
- Și femeile îmbrățișează această politică alături de bărbații lor. Fenomenul e general. N-are treabă cu apartenența etnică, cu nivelul de cultură și civilizație, cu industria aparatelor de ras. Piața e plină de mașini de tuns.
- Mă întreb ce a apărut întâi, barba sau mașina de tuns existentă acum pe piață?
- Asta e ca întrebarea cu oul și găina. Dar dacă fenomenul se datorează unui ONG?
- Un ONG? Ce ar putea promova un astfel de ONG în lumea de azi?
- Bănuiesc că proverbul „Ai barbă, ai parte”. Societatea își promovează valorile în epoca globalizării.

Prof. Vasile CĂRCOTĂ

APARIȚIA ȘI EVOLUȚIA ORAȘULUI BÂRLAD

În istoria omenirii, habitatul uman urban l-a succedat pe cel rural. Astăzi însă, cel urban, concentrează pe plan mondial 62% din cei peste 7 miliarde de locuitori ai Terrei. În România, raportul de cuprindere a populației pe cele două forme de habitat, este egal.

Dezvoltarea centrelor urbane în spațiul național, ca și în lume, are vechime milenară. Primele forme de habitat urban în teritoriul geto-dac, au fost davele. Au atins o treaptă superioară, prin a fi întărite, cunoscute astfel cu numele de oppida. Multe dintre ele au evoluat în centrele urbane de astăzi. Câteva exemple: Drobeta-Turnu Severin, Napoca-Cluj, Appulum - Alba Iulia, Potaissa-Turda, Porolissum – Zalău etc. În secolul al II-lea î.e.n., geograful grec Ptolomeu, scria ca în Geto-Dacia sunt 46 de oppida. Pe teritoriul Daciei, începând cu secolul al VII-lea î.e.n. apar factoriile comerciale grecești la țărmul Mării Negre. În ordinea apariției au fost: Histria, Tomis și Callatis.

Dava cea mai aproape ca distanță de orașul Bârlad este Piroboridava, din sudul Colinelor Tutovei, pe malul stâng al Siretului, aproape de localitatea viticolă Nicorești. Mărturiile arheologice de la această davă pot fi analizate în muzeul orașului Tecuci.

Următoarea familie de centre urbane aparține Evului Mediu, în orânduirea feudală. Atunci apar în Moldova orașele Bârlad, Bacău, Suceava, etc. Debutul urban al orașului nostru, pe seama unei localități rurale, aparține

secolului al XII-lea. Săpăturile arheologice, au descoperit în aria urbană și în preajma sa, centre de prelucrarea coarnelor de cerb, ateliere ceramice, de confecționat unelte agricole etc. Artefacte bogate se găsesc în colecțiile Muzeului "Vasile Pârvan". Cititorul interesat de amănunte de asemenea natură este invitat să consulte Monografia Municipiului Bârlad editată în anul 1974, când s-au marcat 800 de ani de la prima menționare documentară a orașului. Documentul din anul 1174, a fost emis la Kiev. Ca document intern, este cel din anul 1408, când Domnitorul Alexandru cel Bun, acordă târgului dreptul de a vămu mărfurile care circulau pe drumul de vale al Bârladului, între Marea Mediterană și Marea Baltică, dar și pentru mărfurile interne, în special pește. De atunci se păstrează numele de Podul Pescăriei.

Domnitorul, având doi fii, împarte Moldova în Țara de Sus și Țara de Jos, pentru ca fiecare să se preocupe îndeaproape de soluționarea problemelor care apar în fireasca dinamică socială. Bârladul, datorită dezvoltării sale a fost ales Reședința Marelui Vornic pentru Țara de Jos. Mulți dintre vornici au fost personalități de certă valoare. Iată câteva dintre ele: Grigore Ureche, Miron Costin, Nicolae Costin, fiul lui Miron, cronicari. Alții ca Gheorghe Ghica, Constantin Cantemir, au ajuns domnitori.

Numele oficial, uzitat și astăzi de populația din zonă, a fost termenul slav de TÂRG. Sunt în țară multe

orașe care au în alcătuirea numelui expresia de târg. Iată câteva exemple: Târgu Ocna, Târgu Frumos, Târgu Mureș, Târgu Jiu etc. Noțiunea de oraș pentru Bârlad, s-a introdus oficial în actele de cancelarie, în secolul al XIX-lea. La jalba negustorilor locului, adresată domniei în anul 1835, de a atribui și acestei localități 4 zile de iarmaroc pe an, cancelaria răspunde afirmativ cererii, la 20 februarie 1837, și în ORAȘ, se stabilesc cele 4 zile de iarmaroc, la marile sărbători cu dată fixă în calendar – Sf. Gheorghe (23 aprilie), Sf. Ilie (20 iulie), Ziua Crucii (14 septembrie) și Sfinții Voievozi Mihail și Gavriil (8 noiembrie). Pe perioada cât a fost inclus în unitatea politico-administrativă Regiunea Iași (1956–1968) i s-a atribuit numele de ORAȘ DE SUBORDONARE REGIONALĂ, fiind în același timp centrul politico-administrativ al Raionului Bârlad. În anul 1968, când iau ființă actualele județe, i se atribuie titlul de MUNICIPIU. Inițial a fost singurul municipiu din noul județ. O vagă compensare pentru pierderea oricărei funcții politico-administrative asupra teritoriului de influență economică și culturală.

În evoluția sa multiseculară, a avut parte de numeroase situații restrictive! Incursiunile tătare frecvente și cele otomane i-au afectat evoluția, fiind prădat, incendiat și populația luând drumul bejeniei. Acolo unde astăzi este cartierul Cotu Negru, era o vastă braniște, pădure complet conservată, folosită doar la restriște de către localnici iar Domnitorul, la adăpostirea mascată a trupelor, care să intervină surprinzător să atace vrăjmașul. A fost necesară fortificarea locului cu o cetate. Din lipsa pietrei în zonă, cetatea construită, după lupta victorioasă a lui Ștefan cel Mare de la Podul Înalt, a fost din pământ. Materialele găsite relativ recent în fosta cetate, după săpăturile arheologice sistematice, se află la Muzeul Militar din București (cele mai numeroase) și la Muzeul "Vasile Pârvan" din localitate.

Situații restrictive în dezvoltarea centrului urban, au provenit și din factorii naturali. Seismicitatea ridicată din zona Vrancei a fost unul din factorii distructivi. Numai din

secolul al XIX-lea încoace au fost opt seisme calamitare. Sunt adânc impregnate în conștiința noastră cele din anii 1940 - 10 noiembrie - și 1977 - 4 martie - privind afectarea numeroaselor clădiri din urbe și din țară. Un alt factor calamitar au fost inundațiile. Nucleul urban inițial, s-a dezvoltat pe conul de dejecție al Văii Seci de pe terasa inferioară a râului. În secolul al XVII-lea, s-au inclus în urbe satele de pe grindurile luncii râului, Munteni, Podeni și Promoroace, devenind mahalalele târgului (azi cartiere). Prin extinderea construcțiilor în luncă, revărsările râului le-a afectat adesea. Au rămas în memoria colectivă două dintre inundații: 20 iunie 1932 și martie 1969. Cea din 1932, a avut cauză, o ploaie neobișnuită în bazinul pâraului Valea Seacă, încât râul Bârlad, care curgea pe sub Podul Pescăriei, n-a putut prelua debitul neobișnuit de mare, ducând la inundarea a 75 de străzi. S-au distrus în întregime 426 de case și s-au avariat alte 827. Atunci, factorii decizionali au introdus în intravilan terasa medie a râului (25-30 m. altitudine relativă) pe care s-a format actualul cartier Deal. După inundația din 1969, prin strămutarea celor afectați s-a format cartierul Deal II.

După anul 1989, suprafața intravilanului a crescut semnificativ. În anul 1970, intravilanul avea 700 de ha. Astăzi are 2042 ha. Au apărut cartiere noi (Cărămidărie – cunoscut și ca ANL – Complex școlar ș.a.) dar și noi spații de agrement (Parcul M. Eminescu, Zona Prodana). Din anul 1960, orașul a început să fie canalizat pentru apele uzate din gospodărie și pluviale. Acțiunea s-a finalizat în anul 2020. Din luna martie 2000, apa potabilă este în locuințe pe durata întregii zile (24 ore) după ce s-au realizat lacurile de acumulare pe Simila și Tutova precum și instalațiile de prelucrare a apei. S-a înfăptuit distribuția gazului metan la toți consumatorii din urbe, străzile sunt pavate și asfaltate. În pofida multor factori negativi care l-au afectat, orașul nostru a continuat nu doar să existe ci să se dezvolte. Într-un viitor articol îi vom prezenta evoluția prin populația care l-a locuit și-l locuiește!

UNEORI, CÂND SOARELE POATE ALEGE...

Carmen FRĂȚIMAN

În vremuri tulburi, oamenii cer reguli. Reguli ce le dau un sentiment de siguranță, de previziune, de jalonare a vieții în ceața zilei de mâine.

În vremuri tulburi, oamenii renunță la drepturi de dragul siguranței... și se obișnuiesc așa.

Libertatea le pare abulică și treptat tânjesc după siguranța țarcului.

În vremuri tulburi, oamenii se domesticesc precum porcii sălbatici. În prima etapă se caută în pădure un loc unde vin de obicei animalele și acolo se lasă zilnic puțină mâncare. Porcii sălbatici, fioroși și liberi, vin în fiecare zi să mănânce mâncarea „gratis”. Când se obișnuiesc să vină zilnic construiești un gard în jurul locului unde s-au obișnuit să vină, câte o parte pe rând. Când se obișnuiesc cu o parte a gardului porcii sălbatici se întorc să mănânce porumbul... și construiești o altă parte a gardului. Puțin câte puțin, construiești gardul în jur până instalezi cele 4 laturi ale gardului în jurul porcilor. La final instalezi o poartă pe ultima parte. Porcii sălbatici, fioroși și liberi, sunt deja obișnuiți cu porumbul „gratis”, cu gardurile, astfel că încep să vină singuri prin poartă. Atunci închizi poarta și capturezi tot grupul. Pas cu pas, atât de simplu, porcii sălbatici, fioroși și liberi, își pierd libertatea. La început aleargă în cerc, în interiorul gardului, dar sunt deja prinși. Încep să mănânce porumbul „gratuit”. Se obișnuiesc atât de mult cu închisoarea și mâncarea gratuită încât uită că au fost cândva fioroși și liberi. Nici măcar nu cred că mâna care-i hrănește e aceeași mână care-i omoară.

Doar soarele uneori, când poate alege, își trimite razele numai în turla bisericii Tuchiloaia... în așteptarea oamenilor liberi.

**Biserica Tuchiloaia din Bârlad,
construită aprox. 1825**

GRĂDINA PUBLICĂ DIN BÂRLAD - OAZĂ DE LINIȘTE ȘI SĂNĂTATE

Prof. **Virgil VESEL**

Puține locuri din lume sunt mai liniștitoare și mai plăcute decât o grădină publică! Atât umbra copacilor cât și culorile florilor de pe aleile principale te îmbie la visare! E imposibil să nu simți o „încărcare a bateriilor” când ești înconjurat de flori, de ciripit de păsări, când grădina se află în mijlocul sau la marginea unei aglomerații urbane. Nu este vorba doar de o simplă afirmație! Conform Huffington Post, studiile Universității din Michigan au demonstrat că vizitarea unui parc dendrologic sau a unei grădini publice ori botanice, pot îmbunătăți simțitor memoria și concentrarea. Prin urmare, deși pare un lucru banal, o plimbare într-un parc, asemenea celui din marginea orașului nostru, nu este doar plăcută, ci și indicată!

Cu prilejul unui popas la Bârlad, Mihail Sturza, domn al Moldovei între anii 1834-1849, a poruncit autoritățile locale ale ținutului Tutova să realizeze o grădină publică în nordul orașului Bârlad. Pentru înfăptuirea acestui obiectiv a fost chemat, de la curtea boierească din Epureni, un grădinar priceput, pe nume Pavel Steiner, care să conducă lucrările. În intervalul 1842-1846 au fost plantați, pe o suprafață de 14,30 ha, puiți de arbori aduși din pădurile ținutului, aparținând genurilor: arțar (Acer), frasin (Fraxinus), stejar (Quercus), tei (Tilia), carpen (Carpinus), ulm (Ulmus), salcâm (Robinia), salcie (Salix), plop (Populus), dud (Morus) etc. Au fost plantați și arbuști precum păducelul (Crataegus), socul (Sambucus), măceșul (Rosa canina), porumbarul (Prunus spinosa).

Peste ani, când pe solul plantației a apărut stratul de frunze moarte numit *litieră*, au fost populate specii de plante cu flori numite *geofite* precum: ghiocelul (Galantus nivalis), viorea (Scilla bifolia), lăcrămioara (Comvalaria majalis), brebenelul (Corydalis cava), păștița (Anemone ranunculoides), grăușorul (Ranunculus ficaria), laleaua

peștiță (Fritilaria orientalis), rodul pământului (Arum maculatum), coada cocoșului (Polygonatum officinale), toporașul (Viola odorata) etc.

Compoziția floristică a plantației este asemănătoare cu a oricărei păduri de foioase din zona noastră. De la început, plantația a fost numită *Grădina Publică*, pentru a sugera ideea că ea este la dispoziția tuturor.

Din punct de vedere biologic s-a realizat o biocenoză naturală, sistem biologic deschis autoreglabil, care valorifică din plin energia solară.

Produsele furnizate de Grădina Publică pentru vizitatorii ei sunt:

- aerul curat, bogat în oxigen și sărac în dioxid de carbon, apărut în urma procesului de fotosinteză, constând în consumarea dioxidului de carbon și generarea oxigenului care are loc în celulele tuturor frunzelor;

- secrețiile frunzelor arborilor numite fitoncide care au proprietatea de a distruge agenții patogeni din aer, realizând astfel o adevărată sterilizare a aerului înconjurător;

- ionii negativi cunoscuți și sub numele de vitamine ale aerului care iau naștere în urma interacțiunii dintre masele de aer încărcate cu vapori de apă și coroanele arborilor, producându-se astfel ionizarea moleculelor de apă, oxigen, dioxid de carbon;

- respirând aer încărcat cu ioni negativi, cei ce pășesc pe aleile grădinii beneficiază de efectele acestora care se exprimă prin: *creșterea capacității pulmonare, stimularea asimilării vitaminelor B și C, creșterea imunității, alinarea durerilor de cap, liniștea somnului, echilibrul hormonal, diminuarea stărilor depresive, creșterea atenției și productivității muncii;*

- umbra și răcoarea resimțite încă de la pătrunderea în spațiul numit *Grădina Publică*, constituie un beneficiu deosebit pentru toți cei care au părăsit arșița orașului, fie pentru o plimbare, fie pentru un popas pe băncile din lungul aleilor.

Învelișul de frunze moarte, cunoscut sub numele de *litieră*, nu este gunoi care ar trebui înlăturat, ci o componentă deosebită a plantației, cu funcții importante cum ar fi:

- reciclează materia biocenozei în sensul că frunzele moarte și toate resturile organice sunt degradate de mulțimea nevăzută a reducătorilor și transformate treptat în săruri minerale care devin hrană pentru plantele verzi. Plantația se autofertilizează astfel cu îngrășăminte naturale;

- conservă apa din sol împiedecând evaporarea;
- asigură germinarea semințelor arborilor maturi dând naștere puiștilor, care sunt supuși unei riguroase selecții naturale, în urma căreia exemplarele mai viguroase se impun, devenind astfel arboretul plantației generației de mâine a acesteia. Se asigură astfel perenitatea plantației;
- protejează, peste iarnă, speciile de plante cu flori amintite mai sus și cunoscute sub numele de *vestitori ai primăverii*. Toate aceste specii au în pământ organe vegetative (bulbi, rizomi, tuberculi) încărcate cu rezerve de hrană. Așa se explică de ce încă din luna martie aceste flori, divers colorate, se ivesc pe parterul grădinii, anunțând trezirea la viață a acesteia. Ele pot să atingă această performanță, folosind rezerva de hrană din depozitele amintite și trebuie să-și înceapă acum vegetația, pentru că numai acum, când arborii nu au încă frunze, pot profita de razele soarelui. În acest răgaz scurt, geofitele înfloresc, produc fructe, semințe, își refac organele cu rezervă de hrană și își încheie ciclul anual în cea de-a treia decadă a lunii aprilie, când are loc așa-numita încheiere a codrului; arborii sunt pe deplin înfrunziți.

Începând din 2019 administratorii, acuzând imaginea sălbatică și neîngrijită a grădinii au procedat la intervenții majore în sectorul de grădină cuprins între aleea principală și aleea paralelă din vestul acesteia. A fost rărit arboretul, extrase rădăcinile, desființată litiera, solul săpat și însămânțat cu gazon. Imaginea obținută astfel dă aspectul unui spațiu îngrijit, plăcut privirii.

Remarcăm ca deosebit de utilă rezolvarea problemei apei necesare grădinii. Forajul de adâncime asigură apa necesară care este stocată într-un rezervor de unde poate fi trimisă sub presiune atât către fântâna arteziană cât și în sistemul automat de irigare instalat în lungul rondurilor cu flori, de pe cele 3 alei principale.

Pentru a conferi grădinii un aspect îngrijit, luminos, e necesar a se efectua următoarele lucrări:

- rădirea arboretului până la obținerea unei suprafețe foliare optime;
- extragerea tuturor arborilor uscați și prăbușiți;
- înlăturarea de pe litieră, din incintă a tuturor crengilor uscate, gunoaielor, buruienilor;
- înlăturarea puiștilor sub formă de tufă care fac grădina de nepătruns cu privirea;
- reabilitarea potecilor din incinta grădinii pavate cu dale de beton.

Nu suntem pentru desființarea litierii, având în vedere multiplele beneficii amintite mai sus. Strămoșii ne-au lăsat moștenire un lucru bine făcut. Nu trebuie să-l desființăm total ci doar să-l îngrijim.

Se afirmă pe bună dreptate un adevăr conform căruia cultura umană a debutat prin distrugerea pădurii, dar ea se va menține în timp doar prin ocrotirea acesteia. Spectrul modificărilor climatice cauzate de încălzirea globală au determinat în multe părți ale pământului inițierea acțiunilor de reîmpădurire, aceasta fiind una din soluțiile viitorului care vor salva planeta de la catastrofă. Înainte de apariția omului, pădurile acopereau 2/3 din suprafața planetei. În prezent ele sunt întâlnite doar pe 1/5.

În concluzie, Grădina Publică rămâne un spațiu atractiv pentru oricine pășește pe aleile ei. Este necesar ca generația actuală să continue preocuparea pentru întreținerea și valorificarea resurselor ei.

Activitatea diplomatică a României în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza

Colonel (r) dr. CRISTACHE GHEORGHE

*Membbru titular al Academiei Oamenilor de Știință
din România*

Pe 20 martie anul acesta s-au împlinit 200 de ani de la nașterea uneia dintre cele mai de seamă personalități ale istoriei noastre naționale - **Alexandru Ioan Cuza**, Domnul Unirii și al Reformelor.

Născut la 20 martie 1820 la Bârlad, cu studii făcute la Iași și la Paris, participant la mișcarea revoluționară din Moldova din martie 1848, pârcălab de Galați și hatman al Moldovei, Alexandru Ioan Cuza s-a aflat în primele rânduri ale luptei pentru Unirea Principatelor, fiind ales la 5 ianuarie, la Iași, ca domnitor al Moldovei, iar la 24 ianuarie, la București, domn al Țării Românești. Domnia sa, deși scurtă (de numai șapte ani), a fost deosebit de rodnică în toate sectoarele vieții economice, politice, culturale, reformele realizate în timpul domniei sale stând la baza statului român modern.

Actul de la 24 ianuarie 1859 al Unirii Moldovei cu Țara Românească, ca și profundele reforme înnoitoare care i-au urmat și-au pus amprenta și asupra politicii externe a statului român modern, considerată, pe bună dreptate, drept „**primul capitol al istoriei noastre diplomatice**”.

Reflectând „politica tradițională și firească a României”, politica externă românească din cei șapte ani ai domniei lui Alexandru Ioan Cuza a concentrat, totodată, „*în germene, întreaga dezvoltare politică viitoare*” a țării, tânărul stat modern român, recent apărut pe harta continentului, reușind să se afirme ca o entitate europeană distinctă, „*Neadormit*” în domeniul relațiilor externe, Alexandru Ioan Cuza a apărut cu fermitate, dar și cu demnitate, drepturile țării în fruntea căreia fusese ales. Programul său extern era deosebit de important pentru destinul tânărului stat român: de la recunoașterea dublei sale alegeri și până la câștigarea drepturilor care reveneau oricărui stat suveran. Dându-și seama de greutatea imense care îi stăteau în față, atât cele interne, izvorâte îndeosebi din instabilitatea politică și guvernamentală, generată de prevederile politice restrictive ale Convenției de la Paris, cât și cele venite din afară - domnitorul a considerat necesar să concentreze în propriile mâini activitatea de politică externă.

Astfel, imediat după dubla sa alegere, Cuza s-a străduit să stabilească contacte directe cu marile puteri, scop în

care a trimis în principalele capitale europene delegați sau reprezentanți personali, pentru a pleda cauza recunoașterii faptului împlinit din 5 și 24 ianuarie 1859: **Vasile Alecsandri** la Paris, la Londra și la Torino, **Ludovic Steege** la Viena și la Berlin, principele **Obolenski** la Petersburg, cărora li s-au alăturat apoi **Ștefan Golescu, Dumitru Brătianu și Ioan Bălăceanu**.

Paralel cu activitatea desfășurată de trimișii diplomați, Alexandru Ioan Cuza s-a preocupat și de organizarea temeinică a activității diplomatice de la Iași și București. În locul Secretariatelor de Stat, care aveau în atribuții probleme de politică externă, dar și preocupări de natură internă, s-au înființat Minister de Externe, a căror organizare urma să se apropie cât mai mult de cele existente în celelalte state europene. Astfel, la 22 februarie/6 martie 1859 s-a hotărât ca „Ministerul Trebilor Străine” din Țara Românească să înceteze de a mai fi, prin cancelaria sa, „centrul tuturor trebilor publice”, dorindu-se să aibă în atribuții numai probleme stricte de politică externă. Noua organizare a ministerului, din iulie 1859, arată însă că acest deziderat nu fusese încă atins. De-abia în vara anului 1861 cea de a doua diviziune a ministerului a fost transformată în direcție, șefului acesteia, înaintat în funcția de director de departament, urmând a-i reveni numai conducerea direcției treburilor externe.

Un moment important în organizarea Ministerului de Externe l-a constituit decretul din 27 iulie/8 august 1862, de creare a unui minister unic, prin unificarea celor existente în Moldova și în Țara Românească. Odată cu contopirea lor, a avut loc și o reorganizare a noului departament, în care, treptat, au fost cooptați oameni capabili.

O atenție aparte a fost acordată și propagandei externe. La inițiativa lui Vasile Alecsandri, ministrul de Externe al Moldovei, de a se înființa un serviciu permanent al presei și propagandei peste hotare, la 1/13 ianuarie 1860, în cadrul Ministerelor de Externe de la București și Iași, luau ființă câte un birou de corespondență cu străinătatea, care trimiteau informațiile unui birou central de la Paris, al cărui titular fusese numit publicistul **Jean Ubcini**. Prin grija acestui mare prieten al românilor, până în toamna anului 1861, în

presa franceză, dar și în cea spaniolă, italiană și portugheză, s-au publicat numeroase materiale referitoare la Principatele Române. Din septembrie 1861, sarcina dirijării serviciului de propagandă a fost preluată de titularul Agenției Principatelor de la Paris, funcție

instituită cu un an înainte. În tot timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza s-a depus o intensă activitate de informare a opiniei publice străine asupra evenimentelor care se derulau în țară, în vederea consolidării statului.

Un moment aparte în eforturile depuse de Principatele Române Unite pentru crearea unor instituții specializate în vederea desfășurării unei politici externe benefice l-a constituit organizarea primelor agenții diplomatice românești, de la Constantinopol, Paris și Belgrad.

Conform art. 9, al. 2 al Convenției de la Paris din 19/31 august 1858, domnitorii Principatelor Române erau, „*reprezențați la curtea suzerană prin agenți (capucheai), născuți moldoveni sau munteni, nesupuși la nicio protecție străină și primiți de Poartă*”. Odată cu înfăptuirea Unirii Principatelor – importantă izbândă împotriva suzeranității otomane – Cuza a trecut la înlocuirea foștilor reprezentanți ai Țărilor Române de la Constantinopol, cu titularii celor două delegații trimise în capitala Imperiului otoman în februarie 1859, **Costache Negri** și **Ioan I. Filipescu**, astfel încât s-a asigurat continuitatea de reprezentare a celor două Principate.

Însă problema numirii unor agenți diplomați la Constantinopol nu s-a putut pune decât după recunoașterea de către Imperiul otoman a dublei alegeri, prin protocolul de la Paris din 6/18 septembrie 1859. În calitate de unic agent diplomatic al Principatelor Unite a fost numit Costache Negri, care se bucura de mult respect și prețuire în cercurile diplomatice constantinopolitane. Eforturile depuse de el în a apăra politica promovată de domnitorul român au fost deosebite. Ele s-au lovit nu o dată de atitudinea retrogradă a guvernului otoman. „*Nu se va ști niciodată la voi – scria șeful cancelariei domnitorului lui Vasile Alecsandri – ce comori de abnegație, de devotament, de patriotism cheltuieste Negri în această poziție diplomatică semănată cu capcane, cu înșelăciuni, cu șiretlicuri, cu amăgiri, cu imprudențe, cu erori, care se potrivesc atât de puțin cu loialitatea inimii sale și a experienței spiritului său*”.

În principal, activitatea Agenției diplomatice românești la Constantinopol, deopotrivă capitală a Imperiului otoman și centru al activității diplomatice al marilor puteri privitor la sud-estul European, s-a concentrat asupra prezentării tuturor inițiativelor românești, politice și economice și obținerea unor înlesniri în conformitate cu normele internaționale. Așa, de pildă, cetățenii români urmau să aibă, pe întreg teritoriul Imperiului otoman, pe principiul egalității și al reciprocității, aceleași drepturi ca și cetățenii aparținând marilor puteri, mărfurile încărcate pe navele care navigau sub pavilionul Principatelor Unite urmau a fi protejate etc. Ea a marcat poziția diplomatică independentă a statului roman, contribuind substanțial la cucerirea unor atribute de suzeranitate.

Eforturile deosebite depuse de Domnitorul Unirii și de principalii săi colaboratori de a se crea agenții diplomatice în principalele capitale europene s-au concretizat în crearea doar a două astfel de agenții: la Paris și la Belgrad.

Pornind de la poziția de mare putere pe care o avea Franța în acel moment, ca și de la atitudinea constantă a acesteia în favoarea Unirii, Vasile Alecsandri a întocmit, în noiembrie 1859

un amplu raport în care documenta necesitatea înființării unei agenții diplomatice la Paris, prezenta atribuțiile care urmau să revină reprezentantului Principatelor Unite Române în capitala Franței, insistând în același timp și asupra creării unui birou de corespondență, cu atât mai mult cu cât - sublinia el - „*presa franceză, mai presus decât toate celelalte organe străine, a dat consistență puternică ideii mântuitoare a Unirii, impunând diplomației europene voința noastră națională... într-un cuvânt, la toate împrejurările mari și grele, noi am găsit în presa franceză un avocat elocvent și un sprijin luminat*”.

Hotărârea de înființare a unei Agenții diplomatice la Paris a fost luată la începutul anului 1860, dar transpunerea ei în practică a mai durat încă o jumătate de an, perioadă în care au prins însă contur propunerile lui Vasile Alecsandri de organizare a unei intense propagande prin presă.

La 26 iulie/7 august 1860, printr-un decret domnesc, a fost numit cel dintâi reprezentant diplomatic al Principatelor Unite Române la Paris, în persoana lui **Iancu Alecsandri**, fratele poetului. Dând dovadă de tact și pricepere, el a reușit să realizeze cu succes obiectivele diplomatice ale tânărului stat național, între care un loc central l-au ocupat cele privind încheierea de convenții, obținerea dreptului de a bate monedă, apărarea hotarelor etc. În același timp s-a preocupat și de atragerea unor specialiști francezi în vederea ajutorii efective a organizării unor sectoare sau ramuri ale administrației de stat din Principate. Dovedind un real talent, Iancu Alecsandri, ajutat și chiar suplinit pentru scurte perioade de fratele său, a reușit să imprime Agenției diplomatice din Paris o anume conduită. Ea a contribuit în mod semnificativ la realizarea obiectivelor politicii promovate de statul român.

Cealaltă agenție diplomatică înființată în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza a fost cea de la Belgrad, adică în capitala unui stat vecin și prieten, al cărui statut și ale cărui aspirații naționale erau asemănătoare. Agenția a luat ființă în prima parte a anului 1863, deci după desăvârșirea unirii politice și administrative a Principatelor Române, în conformitate cu prevederile dreptului internațional modern, bazat pe principiul reciprocității: acreditarea în același timp, a agenților diplomați români la Belgrad și sârb la București. Ca urmare, au fost desemnați **Teodor Callimachi** și, respectiv Costa Magazinovic. În tot timpul șederii lui Teodor Callimachi în capitala Serbiei agenția în fruntea căreia se afla a fost principalul element pentru asigurarea unei orientări comune româno-sârbe față de Poartă. În același timp, lupta împotriva dominației otomane se împletea strâns cu cea contra celei habsburgice. În activitatea sa, Teodor Callimachi nu s-a mărginit numai la prezentarea tuturor evenimentelor care aveau loc în țară, ci a participat în mod activ la acțiunile în vederea creării unei adevărate antante a statelor și națiunilor din Balcani.

Chiar dacă nu beneficiau de privilegiile diplomaților acreditați de către puterile europene, reprezentanții diplomați români au reușit să apere interesele naționale și să creeze un climat favorabil atât de necesar pentru viitoarea schimbare a statutului internațional al țării.

În timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza, în condiții internaționale complicate, diplomația românească a trebuit să facă față unor probleme numeroase și dificile. Aflate încă sub suzeranitatea Porții și sub garanția colectivă a celor șapte puteri europene, Principatele Unite au reușit ca, printr-o politică diplomatică înțeleaptă, să-și atingă obiectivele sale imediate și să pregătească terenul pentru cele de perspectivă.

O primă problemă care a stat în fața diplomației românești imediat după 24 ianuarie 1859 a fost cea esențială a recunoașterii dublei alegeri a domnitorului Alexandru Ioan Cuza. Intervalul deosebit de scurt pe care l-au avut la dispoziție mesagerii diplomației românești în a atrage de partea cauzei românești puteri care până atunci se dovediseră ostile ideii de Unire a Principatelor sau de a explica celorlalte ce se petrecuse la Iași și la București nu a constituit, așa cum s-a dovedit în realitate, un obstacol. Trimișii domnitorului Cuza în principalele capitale europene au desfășurat o activitate intensă, benefică, în favoarea obținerii recunoașterii dublei alegeri.

Trimis la Constantinopol, Costache Negri a avut de întâmpinat încă de la început atitudinea ostilă a Porții față de evenimentele petrecute la 5 și 24 ianuarie 1859 la Iași și București. Paralel cu încercările de a obține o întrevvedere oficială cu ministrul de Externe Fuad Pașa sau cu marele vizir Mehmed Ruchdi, Costache Negri a depus serioase eforturi în vederea informării diplomaților acreditați la Constantinopol. Prin audiențe oficiale ori întrevederi particulare, prin rapoarte și scrisori a încercat să explice ceea ce se întâmplase în Principate, poziția pe care o căpătaseră acestea în urma actului de la 24 ianuarie, dar și obiectivul esențial al politicii externe românești. Misiunea lui Negri în capitala otomană, căruia din februarie 1859 avea să i se alătore și Ion I. Filipescu, nu a rămas fără urmări. După oficializarea, la 7/19 septembrie la Paris, a dublei alegeri, la sfârșitul aceleiași luni Poarta avea să semneze și ea actul de recunoaștere a lui Cuza ca domn al celor două Principate Unite.

În vederea atingerii aceluiași scop – al recunoașterii dublei alegeri – Vasile Alecsandri, în calitate sa de ministru de Externe al Moldovei, fusese trimis de domnitorul Alexandru Ioan Cuza în Apusul Europei. S-a oprit mai întâi la Paris unde, la 13/25 februarie a fost primit la Tuileries, ocazie cu care a prezentat împăratului Napoleon al III-lea, după cum însuși mărturisea, un adevărat „curs de geografie românească”, vorbind de „omogenitatea poporului care locuiește aceste părți ale Orientului, de rodirea pământului, de descrierea pădurilor, de bogăția minelor, de tăria Carpaților ca punct strategic, de mulțimea râurilor”, încercând astfel să arate împăratului „*ce regat important ar constitui cu ale sale 9 milioane de români dacă Providența ar realiza visul și aspirațiile lor. Pus de o mână puternică în cumpăna politicii moderne, el ar hotărî pentru totdeauna soluția atât de grea a chestiei Orientului*”. Sfatul primit din partea lui Napoleon al III-lea de a „*aștepta în liniște viitoarele conferințe*” și de a acționa „*cu seriozitate la reorganizarea administrativă, financiară și militară a Principatelor*” fără „*a silui evenimentele, ci a profita de cursul lor*”, a fost înțeles în întreaga lui dimensiune de diplomatul român, care l-a transmis ca atare în țară domnitorului. În cursul repetatelor sale reveniri în capitala Franței, Vasile Alecsandri a stabilit legături trainice în favoarea Unirii, cu personalități politice și culturale de primă mărime: scriitorii Alphonse de Lamartine și Prosper Mérimée, publicistul J. Arago, generalul Trochu, Pavel Kiseleff, fost guvernator rus în Principate, atunci ambasador la Paris, diplomatul Eduard Thouvenel și mulți alții. Toți au fost câștigați de partea cauzei românești. La conferința întrunită spre a delibera în chestiunea recunoașterii dublei alegeri a lui Alexandru Ioan Cuza, **Franța nu numai că a susținut actul de la 24 ianuarie, dar a depus o activitate benefică în favoarea Unirii** și pe lângă ceilalți reprezentanți reuniți la Paris.

Activitatea diplomatică a lui Vasile Alecsandri nu s-a limitat doar la Franța, ci s-a extins și în alte două capitale europene. La Londra, misiunea sa s-a dovedit de la început dificilă, poziția orientală britanică urmărind menținerea integrității Imperiului otoman, orice tendință de emancipare națională a popoarelor creștine de sub dominația Porții contravenind, așadar, obiectivelor politicii britanice. În această atitudine ostilă, accentuată și de deformarea voită a evenimentelor care se derulau în Principate, cu deosebire din partea trimișilor otomani, diplomatul român a fost nevoit să îmbine argumentele de ordin politic, în care accentul era pus pe explicarea faptului că prin dubla alegere românii nu urmăreau o slăbire a legăturilor cu Imperiul otoman, cu cele economice, de natură să sensibilizeze oficialitățile engleze asupra avantajelor pe care le-ar fi avut Imperiul britanic la Dunărea de Jos.

În acest adevărat „turneu diplomatic” Vasile Alecsandri nu putea ocoli Torino, atitudinea favorabilă a Regelui Victor Emmanuel al II-lea și a primului ministru și ministru de Externe Camilio Cavour fiind de mare ajutor cauzei românești, diplomatul român comunicând cu multă satisfacție la București faptul că „**suntem tratați ca frați**”.

Asemenea lui Vasile Alecsandri la Londra sau a lui Costache Negri la Constantinopol și dr. **Ludovic Steege**, trimis în misiune la Berlin, a întâmpinat o atitudine ostilă, determinată de adversitatea fățișă a Imperiului habsburgic și întreținută de rezerva Prusiei față de chestiunea Principatelor.

În pofida tuturor greutăților întâmpinate de reprezentanții diplomați români, în cele din urmă puterile europene au recunoscut dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza. Era, fără îndoială și **un prim succes al tinerei diplomații românești**.

Odată ce acest prim obiectiv a fost atins, diplomația tânărului stat național a trecut mai departe la acțiune pentru recunoașterea din partea marilor puteri a desăvârșirii unirii politico-administrative, pentru afirmarea autonomiei țării și netezirea drumului spre deplina independență. Acțiunile reprezentanților români în străinătate, cu deosebire ale lui Costache Negri la Constantinopol și ale fraților Iancu și Vasile Alecsandri la Paris, s-au întetit și diversificat. Hotărârea intransigentă a domnitorului care, adresându-se consulului austriac, spunea că: „*Ne trebuie Unirea, dacă nu ne-o acordă puterile, vom fi nevoiți să ne-o dobândim singuri*”, ca și acțiunile constante ale diplomaților români, au condus în cele din urmă la izbândă. Unirea, „*singura stare politică ce poate să asigure viitorul nostru și să ne permită a da țării organizarea ce o așteaptă de atât de mult timp*”, după cum afirma la 24 ianuarie/5 februarie 1862 Alexandru Ioan Cuza, Unirea pentru realizarea căreia se depuseseră susținute eforturi pe plan intern, dar și extern, **era în sfârșit recunoscută de marile puteri**.

Noua situație a României a determinat-o să adopte o nouă atitudine, mai intransigentă, față de Poarta otomană. Vizitele din 1860 și 1864 la Constantinopol ale domnitorului român, care s-a bucurat de toate onorurile rezervate de obicei familiilor domnitoare europene, au ridicat nu numai prestigiul său personal, ci și pe cel al tânărului stat român pe care îl reprezenta. Noile relații româno-otomane au condus la exprimarea de către Principatele Unite a unor revendicări teritoriale legitime față de Poartă. În acest sens, eforturile diplomației românești au fost încununete de succes. La 24 mai/5 iunie 1861, Comisia europeană a Dunării hotărâra ca talvegul brațului Chilia să devină frontiera dintre Principate și Imperiul otoman.

O manifestare de independență față de puterea suzerană a constituit-o emiterea, de către Principate, a propriilor pașapoarte, care veneau să le înlocuiască pe cele otomane, folosite până atunci, măsură care a întâmpinat, firește, rezistență din partea Porții. Din nou, atitudinea intransigentă a statului român, conjugată cu acțiunile diplomatice intense, au dat câștig de cauză Principatelor.

O altă problemă care a creat la Constantinopol agitație și nemulțumire a constituit-o cea a secularizării averilor mănăstirești. Votată la 17/29 decembrie 1863, legea trebuia apărută în afara granițelor, cu deosebire în capitala Imperiului otoman, unde reprezentantul român a avut de luptat nu numai cu ostilitatea Porții și a Patriarhiei de Constantinopol, dar și cu protestul colectiv al consulilor Rusiei, Angliei, Austriei și Prusiei. Depunând din nou eforturi imense, Costache Negri a reușit în cele de urmă să determine schimbarea hotărârii marilor puteri în direcția dorită. Era un nou pas făcut de România pe drumul afirmării sale independente.

Pe aceeași linie, ca un succes incontestabil al diplomației românești, s-a situat și încheierea unor convenții cu statele străine, direct, fără mijlocirea Porții, cea dintâi fiind dintre Principate și Rusia și viza comunicațiile telegrafice. Încheiată la 3/15 decembrie 1860, completată cu noi negocieri, ea a intrat în vigoare după schimbul instrumentelor de ratificare din 1/13 februarie 1862. În decursul tratatelor purtate pentru încheierea acestei prime convenții, Mihail Kogălniceanu a susținut că Principatele Unite trebuie să fie tratate ca un „corp politic și nicidecum aparte, cu Moldova și apoi cu Țara Românească”, precizând: „Aș prefera să nu închei vreo convenție decât să mai păstrez încă o dată principiul separatismului”.

În anii următori România a mai încheiat astfel de convenții cu Austria, Imperiul otoman și Serbia. În 1859 Principatele Unite au încercat chiar încheierea unei convenții de comerț și navigație cu Statele Unite, ambele părți exprimându-și dorința de a trăi „în pace și bună înțelegere cu toate națiunile din lume prin mijlocul unei politici sincere și egal amicale către toți”. Chiar dacă acest proiect nu a putut fi transpus în practică din cauza opoziției fățișe manifestată de Poarta otomană, el subliniază, odată în plus, atitudinea adoptată de

Principatele Unite în politica sa externă.

Între numeroasele acțiuni diplomatice care au avut loc în vremea domniei lui Alexandru Ioan Cuza s-au înscris și cele desfășurate la sfârșitul anului 1862 și la începutul celui următor, legate de tranzitarea pe teritoriul românesc a unor arme destinate Serbiei. Reușita acțiunii s-a datorat în bună parte reprezentanților diplomați români, cu deosebire lui Iancu Alecsandri care, în capitala Franței, avertiza cercurile diplomatice asupra pericolului transformării incidentului în „chestiune națională”, fapt care ar fi „antrenat fatalmente pe domnitorul Alexandru Ioan Cuza într-o solidaritate cu aspirațiile popoarelor slave”, și lui Teodor Callimachi, care a reușit să dezamorseze tensiunea din capitala Imperiului otoman.

Acestea au fost doar câteva dintre succesele tinerei diplomații românești. Pusă în slujba statului național și secundându-l în toate întreprinderile lui, întâmpinând greutăți numeroase, folosind mijloace diverse, diplomația românească a reușit să contribuie din plin la realizarea tuturor marilor reforme de modernizare ale statului român, la afirmarea lui ca o entitate europeană, la sublinierea vocației de conlucrare internațională.

Cuza Vodă a luptat cu inamicii unirii și i-a învins, a luptat cu opoziții săi politici interni și a făcut marile reforme, a luptat cu marile puteri ostile și a făcut din Principate ROMÂNIA, a luptat cu soarta potrivnică, dar nu s-a cramponat niciodată de putere. S-a dat deoparte într-un moment de criză, pentru binele țării, a cărei temelie a pus-o. Prin urmare, nu greșelile l-au îndepărtat de la tron, ci faptele lui cele mari. O mărturie în acest sens este pomenirea sa perpetuă și astăzi, la două secole de la naștere și conștientizarea în conștiința publică, prin „ocaua” sa, a unui simbol al dreptății și demnității naționale. Iată de ce credem că Alexandru Ioan Cuza merită titlul de „Părinte al României”.

Acum, la împlinirea a 200 de ani de la nașterea Domnului Unirii Române, se cuvine să aducem prinosul nostru de recunoștință lui Alexandru Ioan Cuza, dar și sfetnicilor și colaboratorilor săi apropiați care, animați de dragoste de neam și țară, au știut să înfăptuiască **Unirea Principatelor**, să o consolideze în interior și în afara hotarelor ei, să afirme tânărul stat român modern în concertul european.

Jurământul depus de Alexandru Ioan Cuza la investirea ca Domn al Moldovei:
Jur, în numele Prea Sfintei Treimi și în fața țarei mele că voi păzi cu sfințenie drepturile și interesele patriei

Alexandru Vlahuță, 101 ani de eternitate

Gabriela Ana BALAN

19 noiembrie 1919 este data la care Alexandru Vlahuță, scriitorul, patronul spiritual al comunei noastre pășea în eternitate. Nemurirea i-a fost blagoslovită de roadele unei „sfinte munci” pe care a depus-o în spațiul cultural românesc. Poet premiat cu Premiul Academiei Române, profesor și editor de reviste, Alexandru Vlahuță rămâne în memoria colectivă datorită volumului „România pitorească”, lucrare în proză de un patriotism de cea mai pură esență, în care frumusețile acestei țărișoare sunt ridicate la mare rang. Tot la mare rang ridică în poezie și „măreața carte”, opera eminesciană, închinându-se geniului poeziei noastre, Mihai Eminescu.

Prin vasta sa operă, Alexandru Vlahuță și-a cinstit locul natal care i-a păstrat numele în semn de recunoștință. În memoriam Alexandru Vlahuță s-au ridicat și casa memorială din localitatea Agapia, județul Neamț, Muzeul memorial din Dragosloveni, comuna Dumbrăveni, județul Vrancea care îi poartă numele, Liceul Pedagogic Alexandru Vlahuță din Bârlad și Colegiul Național Alexandru Vlahuță din Râmnicu Sărat.

Alexandru Vlahuță este comemorat anual în cadrul evenimentelor culturale naționale. Anul trecut, la centenarul trecerii în neființă, la Primăria Bârlad a avut loc un simpozion cu tema „Centenar Alexandru Vlahuță (1858-1919).

Și în comuna noastră, la Școala Generală, sub patronajul Consiliului Local, cu implicarea primarului Dănuț Cojocar care a invitat la eveniment membrii Academiei Bârlădene, Alexandru Vlahuță a fost omagiat cu mare fast.

Amintirile acestui eveniment ne vor însoți și în acest an greu încercat de pandemie, când, datorită măsurilor impuse de autorități pentru combaterea răspândirii virusului Sars-Cov19, evenimentele culturale nu se mai pot desfășura cu public, în săli. Noi, aici, în comuna Alexandru Vlahuță, pe aceste meleaguri de România pitorească, vom cinsti numele scriitorului așa cum se cuvine, citindu-i opera. Pentru slava numelui său propun să recitim împreună poezia „Dreptate”.

Dreptate

Alexandru Vlahuță

Sfânt lăcașul de la Putna mândru strălucește-n soare,
Glasuri de argint răvarsă clopotele slăvitoare,
Străduind credința veche din mormânt s-o mai învie.
Darnici domni erau pe vremuri, lăudați de-a pururi fie!...
Nestricat de viermi rămâne singur numele cel bun;
Darnici domni erau pe vremuri, toate clopotele spun.
Ci aude Ștefan Sfântul, lângă spada lui culcat,
Cum cântările slăvirii până-n cripta lui străbat;
Și făcându-și roată gândul peste câte-a fost trăit,
Strigă din mormânt dreptatea Marelui Nedreptățit:
Domn am stat Moldovei mele, și norodului părinte,
Dragi mi-s luncile, dragi codrii, toate apele mi-s sfinte...
Dar străjerul lor ș-a toate purtător de grijă cine-i?
Cine-n pace duce greul bogăției și luminei,
Și-n război cine-i viteazul fără slavă, fără nume?
Domnul milostiv de-a pururi, cel mai darnic domn din lume
E săracul. El palate și biserici și podoabe
Fără preț a dat Moldovei El, cu mâinile lui roabe.
El mi-a fost puterea-n lupte, și în liniște norocul.
Când ștergeam de sânge spada și vroiam vremea și locul
Biruinții noastre scumpe c-un dar scump să le cinstim,
El comori căra Sucevei, ziduri mândre să zidim,
El făcea-n al clipei stâmpăr, cu durerea lui de țară,
Din pământ stropit cu lacrimi flori de aur să răsără!
Domnul tace, Sfântu-i nume în războiul vremii scut ni-i,
Darnic e săracul, cântă toate clopotele Putnii.

Scrisoarea lui Alexandru Vlahuță către fiica sa: „Să știi că durerea e un minunat sfătuitoar”

Învățăturile lui Alexandru Vlahuță către fiica sa Margareta, atunci când a împlinit 17 ani. Scrisoarea poate fi văzută la casa memorială a lui Vlahuță de la Agapia:

„Să trăiești Mimilică dragă, și să fii bună – să fii bună pentru ca să poți fi fericită. Cei răi nu pot fi fericiți. Ei pot avea satisfacții, plăceri, noroc chiar, dar fericire nu. Nu, pentru că cei răi nu pot fi iubiți. Draga mea Mimilică, sa stii că durerea e un minunat sfătuitoar. Cine-i mai deschis la minte trage învățătură și din durerile altora. Eu am mare încredere în voința ta. Rămâne să știi doar ce să vrei. Și văd c-ai început să știi asta. Doamne, ce bine-mi pare c-ai început să te observi, să-ți faci singură muștrări și să-ți cauți singură drumul cel adevărat!

Așa, Mimilică dragă, ceartă-te de câte ori te simți egoistă, de câte ori te mușcă de inimă șarpele răutății, al invidiei sau al minciunii. Fii aspră cu tine, dreaptă cu prietenii și suflet larg cu cei răi. Fă-te mică, fă-te neînsemnată de câte ori deșteptăciunea te îndeamnă să strigi: „Uitați-vă la mine!”. Dar mai ales așa vrea să scriu de-a dreptul în sufletul tău aceasta: Să nu faci nici o faptă a cărei amintire te-ar putea face vreodată să roșești. Nu e triumf pe lume, nici sprijin mai puternic, nici mulțumire deplină, ca o conștiință curată.

Păstrează scrisoarea asta. Când vei fi de 50 de ani ai s-o înțelegi mai bine. Să dea Dumnezeu s-o citești și atunci cu sufletul senin de azi.

Te îmbrățișează cu drag, tata. Când ai împlinit șaptesprezece ani!”

Margareta, la 15 ani,
portret de Nicolae Grigorescu

Margareta Ștefanescu, fiica scriitorului,
cu fiul ei, Alexandru.

Familia scriitorului, in cerdacul casei
memoriale de la Agapia

General Mihai-Cristodulo CERCHEZ

Col. (ret) Constantin CHIPER

Atunci când Alexandru-Ioan Cuza împlinise vârsta de 19 ani și, ca tânăr cadet, îmbrăcase tunica cu fireturi de lăncier în oastea Moldovei, la Bârlad, în familia medicului Cristodulo Cerchez a văzut lumina zilei, la 8 iunie 1839, Mihail Cerchez, căruia ursitoarele târgului i-au prezis o strălucită carieră militară. A copilărit în atmosfera patriarhală oferită de străzile liniștite din preajma „Cerbului de aur”, nu departe de Biserica „Sfinții Voievozi”. Școala primară a urmat-o în Bârlad, fiind coleg cu numeroși fii de negustori și căruțași. Studiile superioare le-a făcut la Iași, în cadrul Academiei Mihăilene. Academia mihăileană (1835-1847) a fost prima școală superioară românească din Moldova, înființată la Iași sub domnia lui Mihail Sturdza, prin strădania lui Gheorghe Asachi.

După terminarea studiilor, pentru a satisface dorința părinților, tânărul absolvent a fost încadrat, pentru scurt timp, ca funcționar la Ministerul Justiției din Iași. O chemare lăuntrică l-a făcut pe Mihail Cerchez să abandoneze biroul confortabil din localul aflat la poalele Bulevardului Copou, pentru a-și îndrepta pașii către poarta cazarmii Regimentului 4 Linie (Infanterie) din Iași.

La data de 23 mai 1856 Mihail Cerchez, având vârsta de 17 ani, s-a înrolat în armată, ca voluntar. Datorită pregătirii sale, dar și calităților care-l recomandau ca pe un mare comandant, la data de 10 aprilie 1857 a fost avansat în gradul de sublocotenent. În toamna aceluiași an ofițerul a participat la manevre militare, dând dovadă de bună stăpânire a principiilor tactice în conducerea plutonului. În anul 1858, în cadrul inspecției efectuate de eșalonul superior, plutonul pe care l-a comandat a obținut calificativul maxim. Frumoasele rezultate dobândite încă din primul an al carierei militare au constituit premisele acordării, la 2 septembrie 1858, a gradului de locotenent.

Mișcarea unionistă din Iași a avut o mare înrăurire asupra tânărului ofițer. Alături de ceilalți camarazi din Regimentul 4 Linie și de cetățenii orașului Iași, locotenentul Mihail Cerchez a trăit mărețele momente de

fericire cu ocazia dublei alegeri a lui Alexandru-Ioan Cuza ca Domn al Principatelor Unite. Datorită suflului patriotic care, cuprinsese sufletele tuturor românilor, locotenentul Mihail Cerchez a făcut din programul de pregătire al Armatei Române, conceput de colonelul Alexandru-Ioan Cuza, propria cauză a muncii sale.

La data de 30 august 1860 Mihail Cerchez a fost avansat în gradul de căpitan și, din ordinul domnului Alexandru-Ioan Cuza, a fost trimis în Franța, pentru a asista la manevrele organizate de armata franceză în zona Chalons, acolo căpătând noi cunoștințe în activitatea de instruire a ostașilor.

Întrunirea unei părți a Armatei Române, la data de 20 iulie 1863, în Tabăra de la Cotroceni, în vederea unificării instrucției unităților de toate armele (infanterie, cavalerie, artilerie și altele), căpitanul Mihail Cerchez s-a remarcat prin exercițiile tactice de luptă, organizate și conduse de el în teren. După terminarea programului de tabără, Mihail

Cerchez a fost avansat în gradul de maior, iar câteva luni mai târziu, la 27 decembrie 1863, la ordinul Domnului Alexandru-Ioan Cuza, a fost mutat la comanda Batalionului 2 din Regimentul 1 Linie (Infanterie) București.

Despărțirea de orașul amintirilor sale l-a afectat într-o oarecare măsură pe maiorul Mihail Cerchez. În capitala Moldovei Iași își lăsase colegii din Academia Mihăileană și din Regimentul 4 Linie, precum și pe entuziaștii membri ai Societății Literare „Junimea”, printre fondatorii căreia se număra și el. La „Junimea” ofițerul i-a cunoscut pe fondatorii societății. Acest fapt l-a determinat pe George Panu să noteze în amintirile sale: „*deși ofițerii Mihail Cerchez și Nicolae Scheletu erau cu garnizoanele în diferite orașe, ei figurau pe lista membrilor Societății Literare Junimea din Iași*”. Societatea literară românească „Junimea” a fost inițiată de Titu Maiorescu, Theodor Rosetti, Vasile Pogor, Iacob Negruzzi, Vasile Alexandri, Mihai Eminescu, Ion Creangă, Petre Carp și alții la Iași în 1863, având ca organ de presă Revista „Convorbiri literare” apărută la Iași în 1863 și apoi mutată din 1886 la București. Și-a încetat activitatea

în 1916.

La trei ani de la mutarea lui Mihail Cerchez în București, în noaptea de 11 februarie 1866 Alexandru-Ioan Cuza a fost obligat să abdice. Indignat peste măsură de complotul urzit împotriva primului Domn al Principatelor Unite, maiorul Mihail Cerchez a refuzat să depună jurământul față de Locotenența Domnească instituită de către complotiști. Ofițerul a plătit scump pentru curajul și fermitatea sa, fiind scos din rândul cadrelor active ale armatei permanente și încadrat în Batalionul 2 din Inspectoratul 2 Grăniceri.

Dându-și seama că nu este dorit în rândurile cadrelor active ale armatei, maiorul Mihail Cristodulo Cerchez a demisionat din armată, la data de 1 august 1866. S-a retras în comuna Zaboloteni, județul Iași, locul de naștere al soției sale, cu care se căsătorise din dragoste, în februarie 1864.

În ciuda gradului militar mic, Mihail Cerchez a fost bine cunoscut și apreciat în garnizoanele militare Iași și București. Drept urmare, la 22 martie 1867, Mihail Cerchez a fost rechemat în tânăra Armată Română modernă și numit comandant al Batalionului 3 din Corpul Trupelor de Grăniceri, care-și avea reședința la Ștefănești, județul Botoșani.

Energic, exigent și plin de inițiativă, maiorul Mihail Cerchez a reușit în câteva luni de zile să schimbe fața batalionului, organizându-l și instruindu-l temeinic, motiv pentru care în ziua de 2 octombrie 1867 a fost avansat în gradul de locotenent-colonel și mutat la Regimentul 4 Linie (Infanterie) Iași, în funcția de comandant de batalion, unitate în care îmbrăcase uniforma militară, în anul 1856.

Muncind aici cu multă dăruire, locotenent-colonelul Mihail Cerchez a fost avansat în funcția de locțiitor al comandantului de regiment, pe care l-a condus cu conștiinciozitate profesională în Tabăra de la Furceni (Tecuci). Drept recunoștință, la data de 23 august 1869 Mihail Cerchez a fost avansat în gradul de colonel (avea vârsta de 30 de ani) și a fost numit comandant al Regimentului 4 Linie (Infanterie) din Iași.

Timp de șapte ani, colonelul Mihail Cerchez a depus o muncă asiduă pentru educarea și instruirea în bune condiții a subordonaților, organizând și conducând personal cursuri de tactică și exerciții în teren, desfășurând lecții de istorie militară, realizând studii despre marii gânditori ai epocii și scriind articole și reflexii despre Armata României și cultivarea sentimentelor patriotice în sufletele militarilor, pe care le-a publicat în „Revista militară”. Printre soluțiile pe care le recomanda armatei, sunt de remarcat: organizarea mixtă a armatei permanente și a miliției, recrutarea regională, descentralizarea administrației, reorganizarea infanteriei prin contopirea regimentelor de linie cu cele de dorobanți (teritoriale).

Pentru a cunoaște organizarea și tactica de instruire a armatelor vecine, colonelul Mihail Cerchez a participat în anul 1874 la manevrele militare din Serbia și în anul 1875 la manevrele militare din Rusia.

Înrăutățirea situației politico-militare din Balcani, în anul 1875, când au avut loc răscoalele populare din Bosnia și Herțegovina, sprijinite de Serbia și Muntenegru, și

începerea în aprilie 1876 a răscoalei bulgarilor. Instaurarea stării de război în iunie 1876 între Serbia, Muntenegru și poarta otomană a favorizat trecerea Rusiei țariste la acțiunile militare din Balcani și ulterior a României împotriva Imperiului otoman. Guvernul României a adoptat o serie de măsuri pentru sporirea capacității de luptă a armatei, precum și pentru apărarea malului stâng al Dunării, în special în zona orașului Calafat.

Printre cele mai importante măsuri s-au numărat constituirea, la 15 iunie 1876, a Corpului Unic de Observație pe Dunăre, pentru a respinge orice atingere directă sau indirectă a neutralității României, precum și numirea la comanda acestui corp a colonelului Mihail Cristodulo Cerchez. Pentru îndeplinirea importante misiuni, el a primit în subordine: Regimentul 5 Linie (Infanterie) Bacău, Batalionul 4 Vânători de Câmp Iași, un batalion de dorobanți, două escadroane de cavalerie din Regimentul 1 Călărași Dolj, o baterie de tunuri din Regimentul 1 Artilerie, precum și toate pichetele de grăniceri aflate între Calafat și Vârciorova. Efectivele și tehnica de luptă erau similare unei brigăzi de luptă.

În luna aprilie 1877, conform noii ordini de bătaie a Armatei României, colonelul Mihail Cristodulo Cerchez a fost numit inițial la comanda Diviziei a 2-a Infanterie București și apoi a Diviziei 1-a Infanterie Craiova. În lunile mai-iunie 1877, trupele subordonate au executat misiuni de apărare a frontierei de sud a țării și au respins cu succes numeroasele incursiuni otomane alungându-le peste Dunăre.

La data de 23 iulie 1877, conform noii structuri a Armatei Române, formată din Armata de Operații și Armata (Corpul) de Observație, colonelul Mihail Cerchez a fost numit comandant al Diviziei de Rezervă, mare unitate care a intrat în compunerea Armatei de Operații, destinată să desfășoare acțiuni de luptă la sud de Dunăre, pe teritoriul Bulgariei.

În bătălia a treia de la Plevna, din 30 august 1877, Divizia de Rezervă, sub comanda colonelului Cerchez, a asigurat spatele Diviziilor a 3-a Infanterie Galați și a 4-a Infanterie Iași, din cadrul Armatei de Operații, iar de la data de 9 septembrie 1877 a contribuit, la asedierea trupelor otomane aflate în cetatea Plevna.

În ziua de 28 noiembrie 1877 unitățile comandate de Mihail Cerchez au participat cu succes la acțiunile duse împotriva trupelor otomane, care încercau să străpungă încercuirea, prima subunitate care a pătruns în Plevna fiind Batalionul 1 din Regimentul 6 Linie (Infanterie) București, comandat de locotenent-colonel Gheorghe Cotruț, din divizia comandată de Mihail Cerchez. Generalul Osman Pașa s-a predat colonelului Mihail Cerchez, marcând astfel capitularea armatei otomane. În filmul românesc „Pentru Patrie”, regizat de Sergiu Nicolaescu l-am văzut pe col. Mihail Cristodulo Cerchez primind sabia generalului Osman Pașa, iar românul i-a cedat-o generalului rus Ganețchi

Referindu-se la această faptă, Mihail Kogălniceanu arăta că Mihail Cerchez este ofițerul „... care s-a găsit față în față cu Osman Pașa și dacă nu i-a cerut sabia, lăsându-i-o

s-o ia alții, este respectul pentru acel leu de la Plevna, de la care nu voia să-i ia sabia, nici chiar avându-l ca prizonier". Pentru modul cum și-a condus trupele într-un moment decisiv al bătăliei de la Plevna, Mihail Cerchez a fost avansat, la data de 1 decembrie 1877, la gradul de general de brigadă.

La data de 7 decembrie 1877, conform noii organizări a Armatei Române, generalul de brigadă Mihail Cristodulo Cerchez a primit comanda Diviziei a 2-a Infanterie București, care a fost subordonată Corpului de Vest, destinat să nimicească gruparea otomană din zona Cetății Vidin, comandată de generalul turc Izet Pașa.. În încleștările din această zonă, generalul de brigadă Mihail Cristodulo Cerchez s-a evidențiat în mod deosebit prin alcătuirea planurilor de luptă și conducerea unităților. În ziua de 12 ianuarie 1878, Divizia a 2-a Infanterie a obținut laurii victoriei în luptele de la Smârdan și Inova. Un participant la luptele purtate acolo spunea că Mihail Cerchez „*alerga pe calul lui cel șag de la o unitate la altă unitate, îmbărbătându-ne în atac*".

În Ordinul de Zi dat după capitularea grupării otomane din Vidin, comandantul Corpului de Vest arăta, printre altele: „*Victoria de la Smârdan câștigată în ziua de 12/24 ianuarie 1878 este una dintre cele mai frumoase ale Armatei României. În acea zi, drapelele fluturând pe întărirea de la Smârdan au dat Corpului de Vest completarea încercuirii Vidinului. Luptătorilor din acea zi, România vă admiră! Eu, comandantul Corpului de Vest, mulțumesc generalului Cerchez, a cărui inteligență și energie v-a condus*".

Aceleași valoroase aprecieri au fost făcute și de generalul Alexandru Cernat, comandantul Armatei de Operații, care în ordinele sale de zi sublinia că „*victoria de la Smârdan se datorește inteligenței generalului Cerchez*", alături de curajul „*mai presus de toată lauda a trupelor de sub comanda sa*".

Decorat cu ordinele „Steaua României” în grad de ofițer, „Virtutea Militară de aur”, „Trecerea Dunării” și „Apărătorilor Independenței”, generalul de brigadă Mihail Cerchez a continuat să activeze în rândul cadrelor oștirii române până în anul 1882, îndeplinind pe rând funcțiile de comandant al Diviziilor 1-a Craiova și a 4-a Iași. În ultima funcție s-a aflat în garnizoana Iași și a avut în subordine: Regimentele 13 Dorobanți (Infanterie) Iași, 14 Dorobanți Roman, 15 Dorobanți Piatra Neamț, 16 Dorobanți Botoșani, 25 Dorobanți Vaslui, 26 Dorobanți Huși, 27 Dorobanți Bacău, 28 Dorobanți Fălticeni și 29 Dorobanți Dorohoi (adică aproape toate unitățile de infanterie din Moldova).

La 1 aprilie 1882, din motive de sănătate, a fost trecut în „retragere”, iar trei ani mai târziu, în pofida tuturor eforturilor făcute de medici, generalul Mihail-Cristodulo Cerchez a încetat din viață, în ziua de 12 iulie 1885, la Iași, în vârstă de numai 43 de ani. Pentru întreaga țară el a rămas una din luminoasele figuri ale Războiului pentru Independența de stat a României, un erou în nemurire. Împlinindu-se 135 de ani de la trecerea generalului Mihail Cristodulo Cerchez în lumea veșnică, se cuvine să-i aprindem la biserică câte o lumânare și preoții să-l pomenească pentru faptele sale bune. Nu în ultimul rând, membrii Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” din locurile unde a muncit și luptat pentru obținerea independenței de stat a României să-i depună florile recunoștinței.

NOTE

1. Comandor, profesor universitar dr. Traian Anastasiei, Urmașii lui Peneș Curcanul, Editura Univers Științific, București, 2007.

2. Col.(ret) Constantin Chiper, magistrat pensionar Nicolae Mihai, mr. (ret) Mircea Fitcal, Omagiu eroilor județului Vaslui, Editura Sfera, Bârlad, 2016.

Cezara MIRONICĂ

180 de ani de la nașterea Părintelui cursurilor de igienă din România, bărlădeanul Constantin Codrescu

Dr. Alexandru ROTUNDU

Doctorul Constantin Codrescu s-a născut în anul 1840, la Bârlad. Și-a făcut studiile medicale la Paris. La întoarcerea în țară, s-a angajat la noul spital din Bârlad, unde a lucrat până la moartea sa, în 1891.

„A fost cel mai mare IGIENIST român, igiena era facultate separată la medicină până prin 1980. În contextul pandemiei și a cazurilor primite de Spitalul Bârlad, spital suport Covid, este actual <<Compendiu de igienă generală și aplicată>> a lui Constantin Codrescu, întemeitorul spitalului. Totuși, normele lui rudimentare de igienă sunt actuale: spălătul mâinilor, păstrarea distanței, igiena nasului, purtarea măștii etc”, a spus medicul Alexandru Rotundu, cel care a și sugerat că lumea trebuie să știe că părintele Igienei este bărlădean! Unul premiat de Academia Română, în secolul al XIX-lea!

Spitalul din Bârlad fusese constituit în 1838, ca urmare a donației Elenei Beldiman, vorniceasă. Aceasta lăsase prin testament moșia ei situată în comuna Popeni, județul Tutova (azi în județul Vaslui), pentru ca din venitul ei să se construiască un spital care să-i poarte numele. La 27 octombrie 1838, nepoții vornicesei au deschis spitalul în casele lui Gheorghe Costăchel. Avea inițial o capacitate de 20 de paturi, însă spitalul atinge în 1850 o capacitate de 30 de paturi.

Doctorul Constantin Codrescu este angajat ca medic al spitalului în 1865, iar în 1866 este numit director al spitalului, funcție pe care a îndeplinit-o până la moartea sa în 1891. Constatând că spitalul funcționa în condiții improprii, doctorul Codrescu decide ca, pe lângă activitatea sa de medic, să-și dedice eforturile în direcția construirii unui nou așezământ spitalicesc în Bârlad. La 17 ianuarie 1867 organizează o întrunire publică la care au participat numeroși cetățeni din Bârlad. Făcând o prezentare detaliată a problemelor asistenței sanitare în orașul Bârlad, doctorul Codrescu propune realizarea unui nou spital, pe care îl prezenta ca pe „O instituție eminentamente democratică,

menită a răspunde la trebuințele clasei celei mai numeroase, care n-are alt capital decât munca și pentru care boala este o povară mai crudă decât moartea chiar”. Constantin Codrescu a reușit să convingă cetățenii orașului să contribuie la finanțarea acestui proiect, prin donații și fără a face apel la finanțele publice. În luna ianuarie 1871 se înființează epitropia viitorului spital care ia numele „Spitalul Bârlad și Elena Beldiman”, după numele donatorilor principali. Noul local al spitalului a fost inaugurat festiv pe 17 aprilie 1881. Arhitectonica impunătoare a clădirii a constituit obiectul prezentării la Expoziția Mondială de la Paris. La această expoziție, caloriferul inventat și introdus în construcția spitalului de către doctorul Constantin Codrescu a obținut o mențiune onorifică.

Concomitent cu activitatea sa de medic și cu cea de administrare a spitalului, Doctorul Constantin Codrescu și-a îndreptat eforturile și în direcția cercetării din domeniul medical. De asemenea, a avut o importantă activitate didactică, în special legată de popularizarea medicinei și a măsurilor de igienă în rândul populației. Doctorul Constantin Codrescu a publicat numeroase lucrări de specialitate, printre care și primul „Compendiu de igienă generală și aplicată” din România (lucrare premiată de Academia Română), „Curs de igienă, medicină populară și artă veterinară”, București, 1967, „Curs de medicină populară”, Bârlad, 1882, și „Studiu asupra Spitalului Bârlad și Elena Beldiman”, București, 1886.

La 12 ani după moartea sa, în 1903, a fost ridicată de Fundația Spitalului „Bârlad și Elena Beldiman” o statuie a doctorului Codrescu. Statuia, executată de sculptorul Frederic Storck în marmură albă, este în prezent în incinta Spitalului Municipal de Adulți din Bârlad. Statuia îl reprezintă pe doctor în picioare cu o carte de Igienă în mâna stângă, actul de fondare a clădirii spitalului în mâna dreaptă și câteva din publicațiile sale pe postament.

Vasile Rășcanu, medic, fiziolog, profesor, călător cu folos prin două secole

Mihaela OCHIANU,

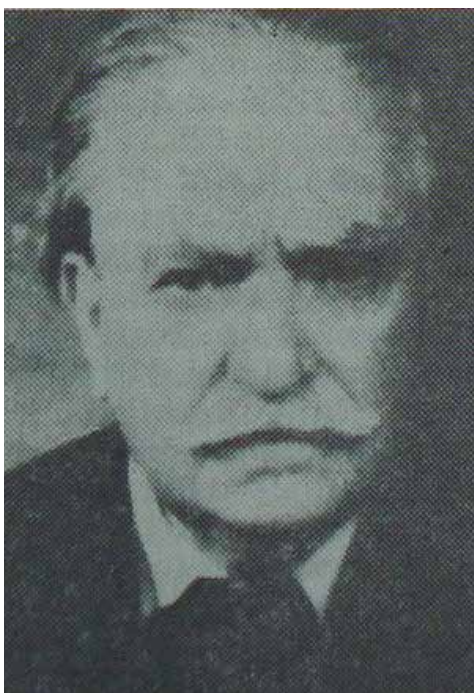
Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

A mai trecut o lună din calendarul de aniversari ale anului 2020, iulie aducând în atenția noastră un alt vasluian, trăitor în inima Moldovei până în 1980, activ, lucid fiind și în al 94-lea an al vieții sale. Cunoscut în epoca sa ca un boier având convingeri socialist-comuniste, un boier înconjurat de „tovarăși”, Vasile Rășcanu a știut a împleti oportunitățile politice cu cele profesionale, a știut cere regimului tot ceea ce era necesar spre a ridica învățământul universitar medical din lași, având deosebită grijă a îmbunătăți și locațiile specifice nu doar actului de învățare ci și cele de practicare a nobilei meserii. Bun patriot, medicul savant Vasile Rășcanu a reușit ca în două etape istorice extrem de dificile pentru țara noastră (finele celor două războaie mondiale) să mențină în stare de deplină funcționalitate rețeaua instituțiilor sanitare din lași, contribuind la evitarea declanșării unor devastatoare epidemii.

Omul despre care voi a vă povesti astăzi provine dintr-un neam cunoscut înainte de vremea lui Ștefan cel Mare, neam boieresc ce s-a bifurcat pe la 1812 dând o ramură basarabeană și una vasluiană. Rășcani s-au numit cei de dincolo de Prut, în timp ce răzeșii descendenți ai spătarului Alexandru stabiliți în zona noastră, au fost obligați de regimul comunist să-și românezeze numele, devenind Rășcanu. Ambele ramuri au dat elite, stirpea aceasta lăsând urme în chimie, matematică, armată, istorie, literatură, medicină, nemaipunând la socoteală așezările omenești înființate de ei în vechimea feudalismului.

Aparținând încrengăturii răzășești, origine pe care de altfel și-a recunoscut-o cu mândrie, Vasile Rășcanu se naște în a doua jumătate a lunii iulie (22) din 1885 în satul Orgoiești din Bogdăneștii județului Tutova de altădată. Fiul lui Costache și al Zoitei va face cursurile primare în sat, va fi elev al liceului bărlădean „Gh. Roșca Codreanu”, luându-și bacalaureatul în 1905. Se va îndrepta spre Facultatea de Științe Naturale a Universității Mihăilene din Iași parcurgând trei ani de pregătire intensă ce au cuprins examene, ore de studiu în laboratorul de morfologie animală sub

îndrumarea profesorului Paul Bujor, dar și de cercetare în teren materializată prin constituirea unei colecții de misidae (crustacee mici asemănătoare creveților). Aceste exponate adunate cu pasiune ar trebui să se mai găsească în muzeul laboratorului de anatomie comparată al Universității. În 1908 face pasul spre medicină înscriindu-se în anul III mânat fiind de aceeași pasiune de cunoaștere, cercetare, excepționale calități ce-l vor recomanda (1911) asistent la Catedra de fiziologie condusă la acea vreme de profesorul Gabriel Socor. De altfel preocupările sale fuseseră remarcate din perioada (1908-1910) când peregrina bălțile Siretului din dorința de a depista anofelul ucigaș și a „vedea populația rurală scăpată de molima malariei”. Adăugați la această activitate nu de pescar ci de cercetător în mustoasele mocirle colcând de țânțari și pe aceea de pregătire a tezei de licență. Susținută în 1912, lucrarea

„Contribuții la studiul tratamentului modern al tumorilor albe” a fost rezultatul cercetărilor derulate pe durata a trei ani pe pacienți bolnavi de artrită tuberculoasă cronică. Începută cu un entuziasm scăzut căci era convins de superioritatea, succesul metodei chirurgicale, va descoperi cu satisfacție că și metoda de tratament ce urmărea conservarea, păstrarea organului afectat dădea rezultate foarte bune. În concluziile tezei de doctorat avea să facă următoarea mențiune: „tratamentul conservator vindecă tot așa de complet ca și rezecția chirurgicală și este superior tuturor prin rezultate ortopedice”. Era o nouă abordare în ceea ce privește schema de tratament pentru respectivul diagnostic, evitându-se intervenția chirurgicală agresivă asupra organismului afectat de boală. Observațiile sale se transformă în recomandări punctuale, subliniind că această metodă „este singura indicată la copilul și adultul bogat” niciunul dintre aceștia neaflându-se sub presiunea financiară și, de aceea, nici grăbiți a se reîntoarce la muncă. Însă când vine vorba de „adultul muncitor” rezecția pare mai indicată „la nivelul unor articulații, din cauza rapidității vindecării”. Nu e discriminare ci pur și simplu e metodă de

rezolvare a problemei medicale în funcție de solicitarea și nevoile pacientului.

Teza de doctorat „Acțiunea nervului pneumogastric asupra blocării fascicolului lui His” este susținută în 1916, dar nu știu de unde răgazul pregătirii și întocmirii lucrării, atâta vreme cât în 1913 e mobilizat ca medic în cadrul Regimentului 18 Gorj și trimis în campania din Bulgaria (războiul balcanic), luând parte la vaccinarea antiholerică a armatei române. Apoi e medic de regiment (1915-1916) apreciat pentru vigilența sa în ceea ce privește asistența medicală. Nu același lucru se întâmplă când cu bune intenții semnalează grave abuzuri privind aprovizionarea trupelor. Contrar așteptărilor sale de remediere a deficiențelor semnalate, de sancționare a celor vinovați, se vede adus în fața Curții Marțiale sub acuzația de „subminare a autorității militare” aflându-se la un pas de a primi pedeapsa capitală. Se va reîntoarce pe front, ordinul de prezentare la regiment purtând specificația „va fi strict supravegheat”. Aspra, severa mențiune nu a avut efect demoralizator asupra lui Rășcanu și nu l-a împiedicat în nici un fel să-și facă datoria de medic. Va fi până în 1918 alături de oropsiții din tranșee, îndurând mizeria și tifosul exantematic. Era nevoie atunci de cadre medicale specializate (mai mult sau mai puțin) în chirurgia de urgență, așa încât îl aflăm mobilizat la Secția I a spitalului Mobil nr. 4, alături de Gh. Năstase, Iacobovici, Schwartz. Rememorând luptele de la Praid, colegii în halate albe își aduc aminte cum „singur, Rășcanu, într-o zi și o noapte a pansat peste 300 de răniți”, evidențiindu-se astfel prin puterea de muncă, dorința de a ajuta și a salva vieți.

După terminarea primului război mondial își va relua activitatea în învățământul superior ca șef de lucrări la catedra de fiziologie a Facultății de Științe din București, lucrând în laboratorul de fiziologie al profesorului Ion Atanasiu (fost subdirector al Institutului Marey din Paris, fiziolog de mare anvergură). În calitate de colaborator al profesorului, participă la primele încercări ale acestuia de a realiza o tehnică adecvată studiului influxului nervos prin înregistrarea curenților bioelectrici ai centrilor nervoși și ai aparatului neuro-muscular în cursul mișcărilor voluntare și reflexe. Concomitent lucrează și la Clinica de neurologie din cadrul Spitalului Colentina, condusă de savantul Gh. Marinescu. Ca rezultat al colaborării cu ilustrul neurolog, realizează primele studii referitoare la tulburările mișcărilor în encefalita letargică, la fiziologia reflexelor automate medulare la om, schițează primele concluzii ce vizau cercetări de fiziopatologie în parkinsonism. Cum era firesc, toate acestea s-au concretizat și în materiale scrise, publicate mai ales în Franța și recenzate în revistele de specialitate. În această ambianță fericită, lângă aceste două personalități rămase în istoria științei medicale, a avut loc maturizarea tânărului fiziolog Vasile Rășcanu.

Abia în 1922 revine la Iași. Bucureștii îl afirmase deja ca un fiziolog de o deosebită valoare drept care în decembrie 1921 Consiliul profesoral al Facultății de medicină din Iași îl numește profesor titular de fiziologie, spre a succeda maestrului său din studenție, profesorul Gabriel Socor. Începuturile muncii sale la Iași sunt legate de necesitatea înfrângerii treptate a lipsurilor create de anii războiului. Bun organizator al muncii de laborator, cercetător iscusit

și pedagog înăscut, s-a înscris prin muncă și devotament în primele rânduri ale celor care au readus Facultatea de Medicină din Iași la o viață nouă și rodnică. Neștiind că destinul va limita întâia sa ședere aici pentru o perioadă de doar 4 ani, a demarat curând activități specifice de reorganizare și dotare a laboratorului de Fiziologie și Fizică Medicală din zestrea căruia distrugătorul război „protejase” și lăsase doar o ladă de cioburi. Atât mai rămăsese din laboratorul mentorului său, profesorul Atanasiu care lucrase la Iași în perioada refugiului din timpul primului război mondial. Sentimental sau poate doar bun organizator, Rășcanu și-a asumat o grea și dificilă sarcină, aceea de a obține suma de 27 milioane lei, pe care îi va folosi cu chibzuință în construirea unor noi anexe ale institutului, într-una din ele instalând laboratorul catedrei de fiziologie. Trainică va fi amprenta pe care o imprimă Rășcanu aici, extinzând capacitatea laboratorului ce va cuprinde cinci secții distincte (electrofiziologie, fizică biologică, chimie fiziologică, secție de cercetare științifică, secție de lucrări practice), proliferând noi discipline de studiu, fiind putem spune un vizionar, întrezărind, prevăzând și demonstrând că domeniile științifice oarecum incompatibile sunt de fapt în strânsă corelație. A fost primul cercetător român care a intuit existența conexiunii dintre electricitate și anumite procese fiziologice, făcând astfel să se nască o nouă ramură auxiliară a medicinei numită electrofiziologia cu ramificații în fizica biologică și în chimia fiziologică. Disciplinele mai sus menționate au devenit de sine stătătoare, numindu-se astăzi Biochimie și Biofizică.

În 1926 Rășcanu este în București, ocupând catedra de Fiziologie și Istologie Comparată din cadrul facultății de medicină veterinară. Cel puțin asta pare să demonstreze „petițiunea domnului profesor Rășcanu care cere transferarea” de la Iași la București, solicitare primită și redirecționată de ministrul Instrucțiunii Publice Ion Petrovici către rectorul universității ieșene (P. Bogdan). Biografiile nu au reușit să identifice motivele, rațiunile ce l-au determinat să plece din Iașul care îi oferise din plin posibilitatea de afirmare. Cine știe, poate a fost dorința de a lăsa semne ale trecerii sale ca profesor în marea capitală, poate fusese chemat de Moțaș (vasluian ce devenise de curând primul decan al Facultății de medicină veterinară din București) spre a pune umărul la conturarea unui învățământ de calitate și în capitala țării ce se refăcea încă după ravagiile primului război mondial. Nu știm cât a adăstat în aulele facultății de medicină veterinară, dar cred că nu foarte mult, căci „Anuarul Universității din Iași pe anii 1926-1927-1928” îl menționează în Moldova noastră, atât în calitate de profesor titular pentru catedra de Fiziologie și Fizică biologică, director de laborator pe aceeași specializare, cât și suplinind catedra de Farmacologie și botanică medicală, direct preocupat de îndrumarea lucrărilor practice specifice acestei discipline. Îmi este greu să cred că asigura în paralel cursurile și la București, programul stabilit de decanatul ieșean ținându-l legat de facultate și studenți patru zile pe săptămână. Gândiți-vă că avea și atribuții în cadrul Comisiei Căminelor și Cantinei, implicându-se în obținerea de fonduri necesare ridicării căminului studențesc din Păcurari, verificând și aprobând anual listele nominale

ale studenților cazați în campusul studentesc, având în atenție felul în care funcționa cantina. Mai mult decât atât, paginile anuarului mai sus amintit ne arată negru pe alb că profesorul doctor Vasile Rășcanu se afla în 1928 la conducerea Institutului Anatomic al Facultății de medicină din Iași. Așadar se prea poate ca „petițiunea” să nu-și fi urmat cursul, să fi rămas doar la stadiul de intenție!

Ani la rând a fost membru supleant în Comisia de disciplină a facultății, a făcut parte din Comisia de Judecată a Universității Mihăilene alături de profesorul Gr. T. Popa (vasluian și el), a figurat în calitate de membru supleant în Comisia de judecată pentru corpul didactic ajutător, ceea ce scoate în evidență prestigiul, încrederea de care se bucura dar bineînțeles și volumul mare de muncă la care se supunea zi de zi. Să adăugăm faptul că în 1933, introduce în Parlament Legea Sanitară, care prevedea printre altele transformarea stațiunii Slănic Moldova în Institut balneoclimateric dar și în centru de formare a cadrelor medicale.

Revenind la activitatea sa de profesor, director de laborator, trebuie subliniat faptul că s-a dedicat laboratorului său de electrofiziologie, primul de altfel din țară, va depune eforturi susținute pentru a-l dota cu aparatura necesară efectuării lucrărilor practice. Foștii colaboratori ai marelui profesor afirmă în unanimitate că Rășcanu este cel care a intuit și legătura dintre medicină și tehnică, astfel încât laboratorul său a fost dotat cu oscilografe catodice, iar masa de cronoximetrie concepută și realizată sub stricta sa supraveghere, rivaliza cu similarele germane de ultimă generație. Datorită profesorului Rășcanu probele practice au depășit etapa de simple dezbateri teoretice, datorită vasluianului nostru s-au putut desfășura mii de ore de cercetare în care mii de studenți și-au efectuat stagiile de pregătire a lucrărilor de licență sau doctorat. Dar cum această aparatură nu putea fi înlocuită, schimbată sau casată, iar de importuri nici nu putea fi vorba, tot Vasile Rășcanu este cel ce creează un atelier electromecanic ce a devenit util nu doar laboratorului său ci întregii facultăți. În acest laborator savantul Vasile Rășcanu realizează primele sale cercetări de electrofiziologie, de altfel primele din țara noastră, îngrijindu-se a le publica în reviste franceze de specialitate. Merită să specificăm că cercetările sale au suscit interesul lui Schaefer, multe rezultate fiind preluate și menționate în monografia lui, „Electrofiziologie” apărută în 1942 la Viena.

Patru decenii a fost Rășcanu profesor titular la Facultatea de medicină și farmacie din Iași, evident preocupat de elaborarea a multor serii din cursul de fiziologie predat generațiilor succesive de viitoare cadre medicale. Vitregiile politice l-au îndepărtat forțat din învățământ, și doar cei care i-au rămas prieteni devotați, au știut oferi anual catedră de suplinitor marelui Rășcanu pus în situația de a migra de la „fiziologie” la „zoologie medicală și parazitologie”, sau la „farmacologie”. Indiferent de cursul predat, informațiile teoretice erau străbătute de principiul determinismului, iar interpretările mistice, idealiste apreciate la acea vreme de unele vârfuri reacționare nu și-au găsit locul în prelegerile înfocătului pentru democrație, pentru progres, pentru știință.

Anii de dinaintea celui de al doilea război mondial

i-au adus evenimente neplăcute, în 1941 este pensionat dar în realitate este exclus din învățământul superior de legionari care-l pedepseau astfel pentru ale sale convingeri antifasciste, afișate fără nici un fel de teamă sau rețineră. Anul 1944 îi rezervă o altă experiență la limita supraviețuirii, când semnând alături de alți intelectuali un memoriu adresat generalului Antonescu și cerând scoaterea României din războiul antisovietic, întoarcerea armelor împotriva Germaniei hitleriste, se află în urmărirea Gestapoului și a Siguranței. Își găsește scăparea în Munții Bucegi, la o stână uitată de lume.

Îl regăsim curând „în bună stare” în amintirile unui alt medic vasluian, Victor Tacu ce era în anii războiului student în anul II. În noiembrie 1944 Facultatea de medicină din Iași este mutată la Alba Iulia, profesori, elevi, cadre medicale, fiind implicați în asistarea răniților de război. Rășcanu este și el aici, căci era reintegrat în sistemul de învățământ, titular al catedrei sale de Fiziologie, iar Tacu avea un examen de dat. Profesorul se pregătea să părăsească Decanatul dar zăbind pe tânărul student înțelege dintr-o privire că acesta îl caută pentru a-si susține examenul de an. Urmează un scurt schimb de cuvinte: „ești pregătit?”, „Da!”, „Vorbește despre fiziologia stomacului”. Imaginați-vă ceea ce urmează! La vremuri tulburi, examene ieșite din tiparele lor! Profesorul merge grăbit în treaba lui, studentul îl urmează turuind despre tema dată. În fața locuinței, când să închidă ușa, Rășcanu dă cu ochii de student și-l întrebă mirat „Ce-i cu tine aici?”. Amintindu-i politicos motivul întemeiat al prezenței sale la doi pași în urma dascălului, Tacu este surprins de o nouă întrebare: „ai știut?”. Afundat în gândurile sale, Rășcanu uitase de ineditul examen stradal. Abia peste ani, de pe poziția de medic, coleg, profesor, Tacu va afla ce gânduri îl frământau pe Rășcanu, mintea sa muncindu-se atunci a descoperi posibilități de recuperare, salvare, protejare a bibliotecii universității ieșene blocată în Zlatna pe calea ferată, la îndemâna hoților care furaseră deja valoroase tomuri de specialitate, distrugând bună parte a fondului documentar.

Reîntors la Iași, primește sarcina de a se ocupa de refacerea grabnică și reintrarea în funcție a spitalelor ieșene dar și reînceperea cursurilor Facultății de Medicină. A dat dovadă de un adevărat eroism acceptând conducerea spitalelor clinice ieșene într-o perioadă în care orașul se afla în zona ofensivei militare a armatei sovietice și era supus unor bombardamente sistematice. Se termina încă un război (la fel de devastator ca și cel dintâi), conflagrație care lăsase (încă o dată) populația Iașului fără nici un pat spitalicesc căci orașul fusese pe jumătate dărâmat, nescăpând nici Spitalul Central cu clinicile Facultății de medicină, transformate fiind în ruine. La aproape 60 de ani, când alții ar fi ales să se bucure de tihna și rutina zilelor unui medic pensionar, Rășcanu s-a înhamat de bună voie la greaua muncă de reconstrucție a tot ce înseamnă activitate medicală. Noua Epitropie (Spitalul Sf. Spiridon) a putut fi reclădită, s-au restaurat spitalele, s-a clădit pe ruinele fostului local al Farmaciei centrale un sediu nou pentru clinica medicală terapeutică, toate au fost înzestrate cu materiale, aparatură, instrumentar. Și în 1955 pe durata reparațiilor Institutului de Medicină ies în evidență calitățile

de organizator implicat căci prin intervenția sa energetică se renunță la demolarea zidului împrejmuitor, salvându-se și păstrându-se astfel poarta de la intrare, cunoscută tuturor studenților ce s-au perindat pe la facultățile Iașului drept „poarta nădejdi”. Contemporanii îl descriu ca pe un om activ, de neînfrânt, de neoprit când era vorba de obținerea de fonduri bănești necesare asigurării ridicării clădirilor spitalicești. Pentru Rășcanu nu avea importanță culoarea politică, scopul lui era de a aduce milioane de lei care să pună cărămidă peste cărămidă, țelul lui era de a aduce bani cu putere de a fi convertiți în aparatură medicală. Mai mult decât atât, pentru a asigura un învățământ de calitate, pentru a menține în jurul său medici specialiști de certă valoare, le va recomanda universitarilor și cadrelor medicale înregimentarea politică. Unii critică acest tip de atitudine, dar încercați să acceptați că doar prin această abordare Iașul a câștigat în prestigiu științific, Rășcanu salvând elitele medicale de la „epurarea” comunistă ce puneă preț nu pe suma calităților pozitive ce fac un om să fie apreciat, însemnat, important pentru societatea sa, ci propulsa mai ales pe bază de „rădăcini sănătoase”, supunere și minte puțină. Tot Rășcanu, și-a apărat cu fermitate colegii, pe unii scoțându-i din beciurile detenției comuniste, reintegrându-i în învățământul ieșean.

Prezent în toate manifestările legate de dezvoltarea învățământului medical din Iași, e de înțeles că i s-au încredințat importante posturi de conducere. A fost decan al Facultății de Medicină(1946-1948), decan, rector al Institutului Medico-Farmaceutic Iași(1949-1953), președinte a Societății de medici și naturaliști din Iași(1924, 1956-1973), a condus două decenii Institutul de Cercetări medicale a Academiei R.S.R(filiala Iași). A fost președinte și redactor șef al Revistei medico- chirurgicale, a contribuit din plin la organizarea Institutului de biologie generală și aplicată a Academiei R.S.România iar în colaborare cu Direcția sanitară a județului Iași a creat din vechea ei bibliotecă un adevărat centru de documentare.

Adunați încă din vremea studenției, anii dedicați cercetării se rotunjesc frumos către 50. Vasile Rășcanu nu a părăsit nici o clipă activitatea de cercetare, animat fiind de concepția determinismului nervist în domeniile modificărilor funcționale ale inimii și centrilor bulbari în colapsul hemoragic experimental, modificărilor funcționale ale organismului în efort și oboseală. A efectuat cercetări de neurodinamică a reflexelor medulare, cercetări cu privire la corelații între structura și activitatea funcțională a centrilor nervoși și ale aparatului motor periferic sub acțiunea reversibilă a unor agenți fizici și chimici parabirotizați. A elaborat studii privind acțiunea unor anestezice din grupul stovainei asupra excitabilității nervilor motori, studii de fiziopatologie cardiacă. L-au interesat corelațiile dintre reactivitatea și biochimismul mușchilor antagoniști. Cercetările întreprinse au dus la aprofundarea originii și semnificației oscilațiilor bioelectrice care se înscriu pe electromiograma globală, iar aceste detalii de interpretare s-au dovedit a avea aplicabilitate în fiziologia muncii și în ergonomie. Numele sau apare semnând numeroase studii și articole în reviste de specialitate din țară și din străinătate, fiind colaborator de nădejde al „Buletinului de

medici naturaliști”, al revistei „Studii și cercetări științifice”, „Archives de l’Union medical Balcanique”. A participat la manifestări științifice(colocvii, simpozioane, congrese) atât în hotarele țării cât și în afara lor, prezentând lucrări de sinteză, conferențiind, susținând sesiuni științifice la Buenos Aires(1959), Leiden(1962), Washington(1962), Tokio(1966), Marsilia(1973). Nu a fost lipsit nici de talent scriitoricesc, lăsând ca mărturie spre lectură doritorilor un volum cu tentă memorial-literară „Călător prin două secole” ce vede lumina tiparului la București în 1977. (Iertată-mi fie îndrăzneala căutării unui donator al acestei cărți ce lipsește din rafturile instituției pe care o slujesc.)

Bucurându-se de recunoașterea meritelor sale ca profesor, medic, cercetător va deveni în 1955 membru titular al Academiei(sărind peste etapa de „membru corespondent”). Roadele muncii de o viață i-au fost recunoscute și răsplătite devenind membru al Comitetului direcțiunii științifice a revistei „Archives de l’Union medical Balcanique”, membru al Academiei de Științe Medicale, membru al Comitetului de Onoare al „Moldovei Medicale” din Moldova.

Viața de familie nu este una de invidiat. A fost fericit alături de soția Ruxanda, chimist licențiat în 1930, cu activitate didactică la Academia Mihăileană din Iași, a fost mândru de fiica sa Tereza ce s-a dedicat învățământului liceal în calitate de profesor de chimie. Însă durerea pierderii fiicei nu cred că poate fi descrisă, nu e suferință mai mare pentru un părinte decât aceea de a nu putea să-și ajute copilul a supraviețui unei boli invalidante. Dar încă o dată, medicul Rășcanu va dovedi că viața sa a fost rostuită în slujba colectivităților mari de oameni, ridicând în memoria fiicei „casa Rica” din Slănic Moldova, destinând banii economisiți ajutorării studenților merituoși sub forma unei burse numită „Tereza Rășcanu”.

Inima academicianului a încetat să mai bată la începutul lunii mai a anului 1980, dar cum națiunea română se afla între un „1 mai muncitoresc” și un „9 mai antifascist”, moartea lui Rășcanu a ocupat câteva rânduri în ultima pagină a „Scânteii” din 7 mai.... prea puțin pentru un adevărat creator de epocă... Și repet, Creator de epocă a fost medicul și fiziologul academician Vasile Rășcanu, rămânând în istoria Facultății de Medicină din Iași ca Omul ce a ridicat prestigiul științific național și internațional al acestei instituții la cote ce nu le-a atins niciodată înainte de el.

Bibliografie: Anuarul Universității din Iași pe anii școlari 1926-1927 și 1917-1928(Institutul de Arte Grafice „Viața Românească”, Iași, 1929); Oltea Rășcanu-Gramaticu – Personalități bârlădene(Editura Pim, Iași,2012); Revista medico- chirurgicală a „Societății de medici naturaliști din Iași”(1956, 1957); Liviu Mărghitan, Ioan Mancaș – Membrii Academiei Române originari din județul Vaslui(Multimedia Internațional, Arad, 2006); Analele Academiei R.S.România(1980);Scânteia(1980); richardconstantinescu.wordpress.com

Tonitza, frânturi dintr-un infinit colorat

Dionisie GRADU

Pământul din valea Bârladului este roditor, atât în ceea ce privește hrana pentru întreținerea vieții omului, cât și în producerea unor oameni de valoare în mai multe domenii – oameni plini de har și de talent, care s-au afirmat în țară și în afara ei. Între aceștia se află și N. N. Tonitza care ne-a lăsat moștenire o operă pictată, desenată și scrisă.

Venirea pe lume a lui Nicolae Tonitza, la 13 aprilie 1886, a însemnat o bucurie mare și zgomotoasă în familia comerciantului Nicolae Tonița. Tatăl lui Tonitza a fost coleg de clasă cu Alexandru Vlașu, cu Alexandru Philipide și cu Paul Bujor, nume cunoscute în cultura românească.

Orașul Bârlad, cu mahalalele pline de magazine, de cârciumi, de grădini publice, era în acea vreme o urbe cosmopolită, nu lipsită de farmec și de pitoresc.

Viitorul mare pictor își va manifesta de timpuriu talentul, fie modelând lutul, fie desenând și colorând. Va fi remarcat de primul său profesor de desen Vasile Grassu de la gimnaziul real „Manolache Kostache Epureanu”. În această perioadă, realizează un basorelief reprezentându-l pe împăratul Traian. Educația viitorului pictor se va definitiva la Școala de Belle Arte din Iași. Are încercări în scenografie

pentru o operetă proprie (*Pitpalaci*), apoi publică cronici artistice în ziarul *Avântul* – în noiembrie 1919 – și textul *De la scenă la pictură* în *Teatrul*. „Dar adevăratul meu debut în pictură a fost cam pe la 1900, când am primit comanda de la o cucoană bătrână să-i fac un portret în oloi”.

Și așa începe cariera, nu lipsită de greutate, dar și împodobită cu satisfacții, a celui ce astăzi este un nume emblematic al Bârladului. Urbea ce adăpostește o galerie de artă ce-i poartă numele, un teatru („Victor Ion Popa”), un muzeu („Vasile Pârvan”), o bibliotecă („Stroe Beloescu”), o Casă de Cultură („George Tutoveanu”), un muzeu monografic dedicat unui sculptor important („Marcel Guguianu”), o Academie Bârlădeană, licee, 4 la număr, și o Școală Gimnazială de Artă stârnește adesea invidia, fiind un loc de referință între lași și Galați.

Ca tânăr aspirant la gloria culturală de mai târziu, Nicolae Tonitza este un nonconformist cu zvâcniri literare. La capitolele desen și pictură va fi învățacelul lui C. D. Stahi, Gheorghe Popovici și Gheorghe Panaitescu-Bardasare. Și va „învăța să lustruiească după ghipsuri antice sau la natura vie să transpună pe pânză aceeași carnație râncedă a aceluiași model murdar și burtos...”- după cum va consemna mai târziu.

În vara lui 1903, contactul cu marea artă a Italiei – grație unui unchi mai bogat și a unei conjuncturi favorabile –, supune viitorul pictor la un exercițiu de voință spre a-și desăvârși vocația. Se apropie tot mai mult de valorile culturale și sociale care se potriveau cu natura sa nonconformistă. Frecventează cercul revoluționar „România Muncitoare”.

În 1907, ia hotărârea de a părăsi Iașii iar noua sa destinație de studii devine Munchen. Capitala Bavariei, cu stiluri arhitecturale diferite (de la gotic la neoclasic), îi oferă lui Tonitza prilejul să cunoască Occidentul. Boema artistică de la cafeneaua „Stefanie” completează tabloul. Rigoarea Academiei de Artă „Hochkonigliche Kunst Akademie”, la clasa profesorului Hugo von Haberman, nu pare să îl încurce prea mult. Tonitza se va împrieteni cu eminentul profesor și îi va descrie decorațiunile bizantine ale bisericilor moldovenești.

În etapa muncheneză a vieții sale expune lucrări la *Kunstverein* și colaborează la revista *Furnica* și *Arta românească* cu caricaturi și cu articolul „Importanța criticii de artă”.

În 1909, abandonează studiile din Germania și pleacă, mai întâi în Italia, și apoi în Franța. Stă la Paris doi ani și

lucrează mai ales peisaje în care-și etalează calitățile de colorist și de bun componist. În 1911, revine în țară, la Bârlad și la Iași. Își câștigă existența ca profesor suplinitor la Liceul Militar, participă la expoziția „*Tinerimea artistică*” cu un ciclu de lucrări numit „*Din viața celor umili*”.

Un an mai târziu își încheie studiile la Școala Națională de Belle Arte, cu diploma de pictor bisericesc. Participă la decorarea unor biserici din mai multe sate (Văleni, Siliște și altele). Expune alături de mai mulți artiști la Iași (moment dedicat artiștilor în viață).

În 1913, se căsătorește cu Ecaterina Climescu și renunță – o perioadă de timp – la pictură. Lucrează ca redactor la ziarul *Iașiul*, mai mult din motive financiare.

Anul 1916 marchează colaborarea cu Ștefan Dimitrescu, cu care expune la București (94 de desene și picturi). Este mobilizat, trimis pe front și cade prizonier la Turtucaia. După terminarea războiului, se stabilește în București, unde va desfășura o activitate bogată de publicist și de artist plastic. În anul 1918 participă la expoziția *Arta Română*, la Iași.

Trei frați (detaliu)

În 1921, participă la o expoziție de grup alături de Camil Ressu și de Ștefan Dumitrescu. Între 1921-1924 călătorește în Transilvania și întemeiază „*Grupul celor patru*”.

Anul 1929 e important pentru artist prin participarea la Expoziția Internațională de la Barcelona, unde primește **Marele premiu**. Devine un pictor activ în țară și în străinătate; totodată, pictează foarte multe biserici. Anul 1937 îi aduce numirea de Rector la Academia de Belle Arte din Iași. Expune la „*Salonul de pictură și sculptură*” și la „*Salonul Oficial de Toamnă*”. Juriul Expoziției Internaționale de la Paris îi decernează „*Diploma de Onoare*”. În acei ani îi are colegi pe Corneliu Baba, Petru Hârtopeanu, Eugenia Iftodie, Eugen Gâscă. Colaborează la publicații precum *Însemnări ieșene* și *Adevărul literar și artistic*.

Starea sa de sănătate se deteriorează pe zi ce trece. Apare din ce în ce mai puțin la evenimente publice, iar în 1938 scrie următoarele gânduri despre artă:

„*Arta este oglinda cea mai pură în care se răsfrânge ireproșabil sufletul unei națiuni. Cine nu cunoaște – prin intermediul artei – acest suflet, în cele mai nobile și subtile lui nuanțe, n-are ce căuta la conducere, chiar dacă s-ar înfășura în „tricolor” sau ar umbla cu cămașa afară din pantaloni...*” (Însemnări ieșene, iulie 1938).

Situația materială precară și starea de sănătate tot mai rea, îl determina să se gândească tot mai mult să părăsească Iașiul și, implicit, să renunțe la poziția de Rector al Academiei de Belle Arte. Plecarea la București se petrece în iunie 1939.

Cap de copil

Are ultime participări la *Salonul Oficial de Pictură și Sculptură*, la *Salonul de Desen și Gravură* și la Expoziția Internațională de la New York. Mai încercă o dată – la Sinaia – să picteze un peisaj. Sunt doar zvăcniri ale marelui Tonitza și, cum spunea chiar soția pictorului, „în seara de **27 februarie 1940**, chinul se transformă în LINIȘTE.”

Firul vieții și al activității lui N. N. Tonitza ne arată că notorietatea se câștigă greu și cu multe sacrificii. Participările la expoziții, în țară și în afara ei, fac dovada de necontestat că Tonitza s-a bucurat de apreciere unanimă, că talentul său era autentic și inconfundabil. Spiritul său foarte mobil atrăgea oameni în jurul său care îi prețuiau talentul, dar și noblețea. El reinvestește candoarea, puritatea și gingășia copiilor în mijloc de expresie picturală. Alături de portrete ale copiilor regăsim și chipuri de personaje feminine sau ale oamenilor vremii (Gala Galaction); talentul lui Tonitza se manifesta cu egală forță în compoziții și în peisaje.

Cuvintele, oricât de meșteșugite ar fi ele, nu pot exprima multitudinea de trăiri pe care le ai în momentul când admiri o lucrare a lui TONITZA.

Mamă și copil

250 de ani de la nașterea „Titanului” Simfoniei - LUDWIG VAN BEETHOVEN -

Prof. **Neculai GHEȚĂU**

Anul 2020 în cultura muzicală universală – și în România – este denumit „Anul Beethoven”, an în care se împlinesc 250 de ani de la nașterea celui care împreună cu alți doi mari compozitori – JOSEPH HAYDN (1732 – 1809) și WOLFGANG AMADEUS MOZART (1756 – 1791) au pus bazele clasicismului muzical. Ce este clasicismul muzical? „Clasicismul în muzică, ca și în alte arte este un curent artistic, o „modă” de manifestare a muzicii, situat în a doua jumătate a secolului al 18-lea și prima jumătate a secolului al 19-lea, generat de burghezia în ascensiune care va pregăti din punct de vedere ideologic revoluția burgheză.

Creația muzicală clasică este pregătită de școlile europene – Italiană, Franceză și Germană – ai căror reprezentanți vor avea lucrări ce vor influența evoluția muzicii de mai târziu, Viena – acest veșnic oraș al muzicii – fiindu-i leagăn spiritual și scenă de afirmare prin contribuția celor 3 reprezentanți de seamă: HAYDN, MOZART și BEETHOVEN.

Supranumit și „titanul” simfoniei, Beethoven, născut la Bonn în Germania, la 16 sau 17 decembrie 1770, a fost cel de-al treilea mare compozitor clasic vienez, care a sintetizat tot ce cucerise muzica până la el și a deschis nenumărate căi pentru urmași. A fost o personalitate muzicală fără egal, un spirit revoluționar în tot ce înseamnă muzică. El spunea: „Vreau să țâșnească scântei din sufletul semenilor la ascultarea muzicii mele”. Muzica lui Beethoven este un simbol prin care, compozitorul a cultivat în cel mai înalt grad prietenia. Ea este viguroasă, variată, revoluționară, plină de dinamism.

La 22 de ani a plecat la Viena, ca să ia lecții de la Haydn. Nu s-a mai despărțit niciodată de orașul acesta plin de animație, în care a avut de îndurat multe suferințe, dar a și creat opera sa uriașă, ce a înnoit din temelii muzica secolului al XIX – lea.

Referindu-se la artă în general, compozitorul spunea: „Arta este o republică unde fiecare este dator să facă tot binele de care este în stare, chiar și în cele mai vitrege condiții”. Aceste cuvinte sunt izvorâte din suferința lui, care la vârsta de 32 de ani, simte că-i slăbește auzul. A umblat luni și ani pe la medici, în speranța că-și va recăpăta auzul.

„- Când voi auzi din nou?” – întreabă el, cu o rază de speranță în priviri.

„- Nu cunoaștem cauza răului, așa că nu vă putem ajuta” – răspundea medicii.

„Ce-ați spus?” – striga Beethoven, cu o expresie de pândă pe față. „Voi auzi într-adevăr în curând?” Nu citea sau nu voia să citească de pe buzele lor răspunsul groaznic: „niciodată, niciodată nu vei mai auzi!” Înțelegând acest adevăr, compozitorul remarcă: „Vreau să deprind curajul răbdării. Dacă trupul meu e nevolnic, sufletul trebuie să biruiască. Ceea ce nu pot auzi cu urechea, inima mea va trebui să ghicească. Voi sfârâma cătușele pe care mi le-a pus destinul. Vreau să cânt, să cânt pentru toți. Omule! Ajută-te singur, odată ce ți-a fost dăruită puterea s-o faci. Doamne, de ce nu mi-am pierdut picioarele sau ochii? Aș îndura orice numai să pot iar auzi.”

Trăind în perioada revoluțiilor burgheze, compozitorul este puternic influențat de ideile de libertate și progres, pe care le întruchipează în compozițiile sale ce cuprind: 32 de lucrări pentru pian, 18 cvartete (pentru patru instrumente), 5 concerte pentru pian, 1 concert pentru vioară, opera „Fidelio”, rămânând însă în istoria muzicii universale prin cele 9 simfonii, unele din ele având titluri, astfel: Simfonia a III-A „Eroica”, scrisă în anii 1803-1804, o dedicase la început lui Bonaparte, în care vedea un erou eliberator. Când însă a aflat că el s-a încoronat împărat, a șters mândru dedicația de pe prima filă a manuscrisului simfoniei, scriind în locul ei: „În memoria unui erou”; Simfonia a V-a „A destinului”; Simfonia a VI-a „Pastorală”; Simfonia a VII-a „Apooteza dansului” și în sfârșit Simfonia a IX-a „A bucuriei”, cu soliști și cor în care a folosit versurile din „Oda bucuriei” a lui Friederich Schiller. Această simfonie este una din cele mai mărețe opere simfonice din întreaga muzică universală a tuturor timpurilor.

În ea, Beethoven și-a exprimat încredere în victoria omului care luptă pentru binele tuturor, astăzi o parte din ea fiind folosită ca Imn al Uniunii Europene.

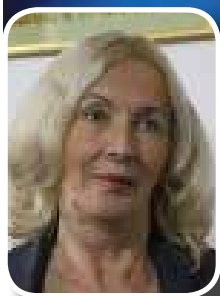
Anul 1827 – anul morții lui Beethoven – coincide cu apariția unui nou curent în muzica universală – „Romantismul muzical” – curent ideologic și artistic de la începutul secolului al XIX-lea în continuare, cauzat de refuzul de acceptare al realității contemporane și de atitudine critică față de societatea burgheză, curent reprezentat de compozitorii: Franz Schubert (1797-1828), Robert Schumann (1810-1856), Felix Mendelssohn Bartholdy (1809), Hector Berlioz (1803-1869) și Johannes Brahms.

Bibliografie:

„Primii pași spre glorie” de George Sbârcea

31 August

ZIUA LIMBII ROMÂNE

prof. Mariana BUDESCU

„MULT E DULCE ȘI FRUMOASĂ”

*„Urmașilor mei Văcărești,
Las vouă moștenire
Creșterea limbii românești
Și-a patriei cinstire”*

Ienăchiță Văcărescu

Luna august este o lună cu profunde semnificații. Numele ei vine de la împăratul roman Augustus, cel care timp de 40 de ani a obținut numeroase victorii, mai ales în această lună. Ea este marcată de tradiții străvechi ce se împletesc cu evenimentele de seamă pentru poporul nostru.

Limba este un organism viu care se naște, crește, se dezvoltă odată cu poporul care a creat-o și căruia îi servește ca mijloc de comunicare în toate situațiile.

În fiecare an, la 31 august, se celebrează în România „Ziua Limbii Române”, sărbătoare instituită prin lege în anul 2013. Această zi se sărbătorește și în Republica Moldova din anul 1990. În anul 2011, mai multe asociații românești din Serbia, Bulgaria, Ungaria și Ucraina au stabilit ca ziua de 31 august să fie sărbătoare națională a acestor comunități românești.

Limba română este o limbă romanică alături de: franceza, italiana, occitana, portugheza, retoromana, sarda, spaniola, catalana. Un procent de 60% din cuvintele care fac parte din fondul principal lexical, provin din limba latină – 1500 de cuvinte.

Limba română este limba maternă pentru aproximativ 28 milioane de persoane și este limbă de stat în România și Republica Moldova.

În țările vecine și în Balcani este limbă minoritară, autohtonă, de uz familiar și local: în Albania, Bulgaria, Croația, Grecia, Macedonia, Serbia, Ucraina și Ungaria.

Limba Română, ca limba străină, se studiază în aproximativ 40 de țări din lume în universitățile ei: Universitatea din Alicante, Universitatea din Barcelona, Universitatea din Madrid, Universitatea din Santiago de Compostela, Universitatea din Granada, Universitatea din Salamanca etc.

Prin limba noastră comunicăm și ne prezentăm lumii cu literatura română, adică acea pleiadă de lumi recreate de scriitorii români de la cronicari încoace. În rândul celor 6000-7000 de limbi existente pe glob, limba română se află între primele 15-20, ceea ce nu e puțin lucru.

Cel care a inițiat propunerea legislativă cu privire la această sărbătoare explica atunci: „importanța limbii române nu trebuie marginalizată de tendințele actuale de globalizare, deoarece limba română reprezintă fundamentul identității naționale, un punct deosebit de important pentru consolidarea unei societăți puternice și unite.”

Așadar, nouă ne revine sarcina de a păstra această melodică și frumoasă limbă cu sfințenie și să o dăm caldă generațiilor viitoare.

Limba română s-a dezvoltat de-a lungul secolelor, s-a îmbunătățit, dar a rămas ea însăși, în ciuda tuturor influențelor. Nu suntem români, dacă nu vorbim românește, ea fiind principala formă scrisă și vorbită de comunicare.

Academia Română s-a îngrijit de corectitudinea limbii

și de zestrea ei, și timp de un secol, lingviștii români de la Academie au creat „Dicționarul Tezaur al Limbii Române”, început înainte de 1900 și terminat după anul 2000. Este o lucrare monumentală menită să învingă timpul, este în zeci de volume și aproximativ 200.000 de cuvinte comentate și definite după regulile științei.

Frumusețea limbii noastre o regăsim în operele scriitorilor români, începând de la cronicari, până în zilele noastre. Toți au fost preocupați s-o definească, să fixeze coordonatele poporului nostru și ale limbii române, cu scopul afirmării ființei noastre naționale.

Grigore Ureche afirma că „de la Rim (Roma) ne tragem” și că în limba română sunt așa de multe cuvinte latine încât „de ne-am socoti pre amăruntul, toate cuvintele le-am înțelege.”

Ilustrul cărturar Dimitrie Cantemir spunea că „limba este ființa vie care ne vine din timpurile cele mai depărtate ale trecutului, ea este cea mai scumpă moștenire a strămoșilor care au lucrat generație de generație la elaborarea acestui produs sufletesc”.

În perioada clasicilor, Eminescu dă o definiție superbă limbii române: „Noi nu suntem stăpânii limbii, ci limba e stăpâna noastră. Limba este organul prin care neamul își cunoaște ființa sa proprie, organul prin care acest neam moștenește avutul intelectual și istoric al strămoșilor lui”. Iar Ion Luca Caragiale va spune „Trăiască frumoasa și cumintea limbă română”. Bogdan Petriceicu Hașdeu sublinia: „Limba unui popor se confirmă și se identifică cu naționalitatea lui, cu memoria părinților, cu leagănul, cu

mama, de unde ea se și numește maternă”.

Poetul țărănimii, George Coșbuc, spunea: „Limba e cel mai puternic mijloc de dezvoltare culturală a unui popor”.

În perioada interbelică, „Ceahlăul prozei românești”, Mihail Sadoveanu, ne atenționează: „Să ne ținem de limbă, de datoria noastră, cum se ține un om în primejdie de a se îneca de prăjina ce i se aruncă spre scăpare”.

Ardeleanul Lucian Blaga afirma: „Limba este întâiul mare poem al unui popor”, iar Fănuș Neagu declara: „Pentru mine, limba română e distanța dintre inimă și umbra ei ce se numește suflet”.

Nichita Stănescu ne amintește că „A vorbi despre limba română este ca o duminică. Limba română este patria mea”, iar Grigore Vieru definește limba „creația omului prin Dumnezeu. Mai sus omul nu s-a putut ridica”.

În versuri memorabile, Păunescu definește limba:

„De mi-ai lăsat o moștenire sfântă,
Ca să mă bucur până la sfârșit,
Această biată limbă românească,
De-al cărei duh m-am învinovățit”.

Nu pot încheia acest articol fără să mă gândesc la îndemnul moldoveanului nostru, Vasile Alecsandri:

„Limba este tezaurul el mai prețios pe care-l moștenesc copiii de la părinți, depozitul cel mai sacru lăsat de generațiile trecute și care merită de a fi păstrat cu sfințenie de generațiile care-l primesc”.

Să fim mândri că suntem români!

Limba Română

Corneliu Vadim TUDOR

Nu-mi place să vorbesc în limbi străine
Eu sunt un vultur, nu sunt papagal
Privighetoarea cântă pentru sine
Un singur cântec, dar e magistral.

De ce-aș vorbi engleză sau germană
Sau graiul rus, francez sau spaniol?
Când limba mea-i balsam de pus pe rană
Izvor de apă vie, nu nămol.

În limba asta mă simt cel mai bine
Ea varsă raze de argint în jur.
Mai dulce e ca mierea de albine
Limba Română, templu de azur.

Ea s-a născut și a-nflorit sub mână
Lui Dumnezeu în 2.000 de ani.
Regină între graiuri e româna
N-o poate nimeni cumpăra cu bani.

Ce n-ar da alții, Doamne, să vorbească
Atât de dulce, simplu și bogat!

Ei știu să latre, să maimuțărească
Să dea comenzi scrâșnit și cadentat.

Firește, știu că toate au valoare
Exprimă stări de spirit, rațiuni
Dar nici o limbă nu cunosc sub soare
Precum e graiul nostru din străbuni.

Pentru această limbă a curs sânge
Pentru această limbă s-a murit.
E limba-n care Creștinismul plânge
În fiecă biserică sau schit.

Eroică e limba cea română
A rezistat prin anii cei mai grei.
Cuvinte din retorica păgână
Ea a topit în creuzetul ei.

Nu-mi place să vorbesc în limbi străine
Deși le știu și chiar le prețuiesc.
Fiți demni, urmași de legiuni latine,
De acest vechi veșmânt împărătesc.

11 motive și curiozități care fac din limba română un univers în sine...

Mihai IVAȘCU

Cioran zicea, mai în glumă, mai în serios, că să treci de la limba română la limba franceză e ca și cum ai trece de la o rugăciune la un contract. De ce e limba română așa o limbă unică? Nu că vrem noi, românii obișnuiți, ci c-o admiră de la înălțimea propriilor studii chiar lingviștii și istoricii străini, cărora nu le putem reproșa subiectivitatea.

Așadar, să auzim 11 motive care saltă limba de baștină a lui **Brâncuși** pe podiumul „pietrelor” rare ale omenirii.

1. Româna e singura limbă romanică care a supraviețuit în părțile acestea ale Europei. Rămâne un mister cum de s-a întâmplat așa, în condițiile în care pe aici au trecut valuri peste valuri de barbari, cu ale lor **limbi slavice** (din estul Eurasiei) sau **uralice** (din nordul Eurasiei).

Altfel spus, popoare cuceritoare cu graiuri „bolovănoase”, puternice, care-au îngenuncheat limba latină pe oriunde au trecut. Mai puțin la noi.

2. Româna-i veche de 1500 de ani. Și că-i veche n-ar fi cine știe ce motiv de lauri, dar e veche în acel fel în care, de-am călători în timp în Țara Românească acum 600 de ani, nu ne-ar fi deosebit de greu să înțelegem ce le spunea unul ca Mircea cel Bătrân ostașilor săi.

Poate vă pare de la sine înțeles, dar adevărul e că foarte puține limbi din lume și-au păstrat „trunchiul” întreg. Limba lui Shakespeare sau cea a lui Napoleon nu se pot lăuda cu așa o stare de conservare.

3. Dintre limbile latine, doar româna are articolul

hotărât „enclitic”, adică atașat la sfârșitul substantivului. Spunem „fata”, „băiatul”, „tabloul”, și nu „la fille”, „le garçon”, „le tableau”, cum ar fi în franceză.

Chestia asta ne conferă o melodicitate intrinsecă-n grai, plus o concizie-n exprimare. Practic, ne e de-ajuns un singur cuvânt ca să ne facem înțeleși atunci când ne referim la un obiect sau la o ființă anume. Ei, majoritatea popoarelor au nevoie de două cuvinte pentru asta.

4. „Se scrie cum se aude.” Se scrie cum se aude, dar vine la pachet cu sute de particularități de pronunție pe care noi, români fiind, le punem în aplicare ușor, natural, fără să le pritocim.

N-avem nevoie de manualul de fonetică la capul patului pentru ca organul din cavitatea bucală să se miște într-un fel când rostim „ceapă”, și în alt fel când rostim „ea”. Chiar dacă grupul de vocale e același. Pentru vorbitorii de arabă, de pildă, regula asta se învață cu creionul sub limbă – sunt dintre cei cărora le vine greu.

5. Lingviștii spun că, cel mai și cel mai bine, româna s-ar asemena cu dalmata, din care istoria păstrează doar câteva sute de cuvinte și propoziții. Problema cu dalmata e că nu mai circulă. Sunt 0 vorbitori de dalmată pe Terra în acest moment, și probabil c-așa vor rămâne până la finalul veacurilor.

Dalmata a fost declarată limbă moartă pe 10 iunie 1898. Este data decesului ultimului ei vorbitor,

croatul Tuone Udaina, care o stăpânea parțial. Înainte să moară, Udaina a mărturisit că limba îi e familiară încă din mica copilărie, că și-i amintește „ca prin vis” pe părinții lui conversând, uneori, în această limbă.

6. Româna e limba cu al treilea cel mai lung cuvânt din Europa. „PNEUMONOLTRAMICROSCOPICILICOVOLCANICONIOZĂ”, 44 de litere. Definește o boală de plămâni care se face prin inhalarea prafului de siliciu vulcanic. Interesant e că boala nu prea se face, deci nici cuvântul nu se folosește.

7. Limba română e intrată în patrimoniul UNESCO, aidoma Barierei de Corali din Australia, Marelui Zid Chinezesc ori Statuii Libertății. Româna a intrat în patrimoniul imaterial al lumii prin două cuvinte. E vorba de „dor” și „doină”, două cuvinte intraductibile, concluzionează UNESCO.

„Dor” și „doină” se comportă mai degrabă ca niște diamante roz decât ca niște alăturări de sunete – exprimă emoții într-atât de specifice culturii noastre încât traducerea lor în alte „glasuri” ar fi o contrafacere. Nu mai e nevoie să precizăm că tot ele trec drept cele mai bogate în sens substantive din română.

8. Alt aspect unic în lume, româna „dirijează” cuvintele latine după regulile balcanice. Vocabularul e, vorba vine, „italienesc”, dar rânduielele gramaticale sunt de tip slav. Apar și coabitări între cele două registre, latin și slav.

Concret, genul dativ și genitiv au aceeași formă (ca-n latină), timpul viitor și perfect se formează după o regulă hibrid între latină și slavă, dar infinitivul se evită (ca-n limbile slave).

9. Nicio altă limbă nu folosește atâtea zicători și expresii. Româna e printre puținele limbi în care „câinii

latră și ursul merge”. E limba cu cele mai absurde imagini proverbiale, dar și limba în care proverbele, deși tot un fel de metafore, sunt considerate limbaj accesibil, limbaj „pe înțelesul tuturor”.

Proverbele astea, spun specialiștii, exprimă cea mai intimă preocupare a poporului român – sensul să fie bogat, dar fraza scurtă. Să spui mult în foarte puține cuvinte (la asta se referea și Alecsandri în celebra „românul s-a născut poet”). Cu titlu de curiozitate, cele mai numeroase zicători autohtone au ca subiect înțelepciunea – aproximativ 25% din totalul frazelor-proverb.

10. La fel de luxuriantă se dovedește româna și-n ceea ce privește numărul de cuvinte. Președintele Academiei Române, Ioan-Aurel Pop, ne dă de înțeles că româna-i între primele 8 limbi ale lumii. Ultima ediție a „Marelui Dicționar al Limbii Române” adună 170.000 de cuvinte. Asta-n condițiile în care autorii au lăsat de-o parte diminutivele, și alea vreo 30.000.

11. La cât de veche e pe teritoriul european, româna ar trebui să aibă dialecte – adică limba locuitorilor din Banat, de pildă, să fie mult-diferită de cea a locuitorilor din Maramureș (vezi „conflictul” spaniolă-catalană din Spania).

Și totuși, nu-i cazul limbii române, în „curtea” căreia există graiuri și regionalisme, însă nu dialecte. Filologi ca Alexandru Philippide și Alf Lombard susțin că, iarăși, din punctul ăsta de vedere, româna e un fenomen fără precedent în lume...

Sursa: <https://a1.ro/premium/de-ce-e-limba-romana-o-limba-unica-11-motive-si-curiozitati-id962525.html?fbclid=IwAR2vA0fFJDMO2BVjgOZoDIOkFm8mOGyCTQDSV DLJALKiBm4hbx3-Tghqns>

“A vorbi despre limba română este ca o duminică.

Limba română este patria mea. De aceea, pentru mine, muntele munte se numește, de aceea, pentru mine, iarba iarbă se spune, de aceea, pentru mine, izvorul izvorăște, de aceea, pentru mine, viața se trăiește.”

Nichita Stănescu

„Balade și idile” în satul românesc

Prof. **Alexandrina PASCAL**

Prolog:

Expunerea de față este un omagiu adus poetului George Coșbuc, de la nașterea căruia la 20 septembrie 2020 se împlinesc 154 de ani. Este poetul care însuși a mărturisit cu mândrie și cu adâncă simțire:

*„Sunt suflet în sufletul neamului meu
Și-i cânt bucuria și-amarul!”*

Lubitorii din literatură știu că cele două denumiri din titlu sunt două specii literare, iar idila, în sensul larg al cuvântului, este o poveste de dragoste. O dragoste pură, nevinovată, o fază incipientă a acestui sentiment care abia născut se manifestă cu delicatețe. Este un joc al sufletelor pure, nealterate de meschinării și interese care își găsește împlinirea într-un cadru binecuvântat: satul românesc.

Este vorba despre trimiterea la poeziile lui George Coșbuc, acest cântăreț al bucuriei de a trăi, care așa cum afirmă criticul literar D. Micu: „oferă în concentrări de mărgăritare viața satului românesc”, fapt pentru care a fost supranumit „Poetul țărănimii”.

Tematica liricii sale transmite un mesaj și autorul, mestru în arta cuvântului, dă titluri sugestive baladelor și idilelor trăite în satul românesc încât pătrundem starea de suflet a personajului în funcție de trăiri: de la jocuri inocente la zbulcium sufletesc dureros și deznădăjduit.

Gama evoluției sentimentului erotic ne tulbură și ne implică alături de personajul care iubește, suferă, se dedă la jocuri erotice nevinovate, suportă consecința prejudecăților sociale sau trăiește sentimentul cu profunzime și statornicire. Eroi idilelor sunt oameni normali, ne recunoaștem în ei și ne cunoaștem pe noi înșine, în esența neamului.

Idilele din creația lui George Coșbuc au o semnificație profundă, nu sunt simple banalități, sunt adevărate imnuri închinare dragostei și muncii, în acest spațiu în care ne este hărăzit de Dumnezeu să ne petrecem existența. Tot ce produce românul poartă în sine esență divină și conștientizăm acest fapt dacă lecturăm pastelul în care întrebă păsările migratoare, revenite în primăvară:

*„Străinilor voi nu le-ați spus
Că doine ca a noastre nu-s?”*

Dragostea idilică în satul românesc, așa cum a surprins-o poetul, este jocul unui sentiment iar cei care-l trăiesc sunt flăcăii și fetele satului care respectă tradițiile, portul și mai ales munca. Munca care le dă satisfacție, flăcăii se întorc de la muncă hăulind, iar fetele sunt mândre că își țes singure straiile și păstrează tradiția vestimentară:

*„Eu iarna singură-mi țes tortul
Și umblu și eu cum socot
Că-i portul”. (Dușmancele)*

Și într-o „Noapte de vară”, după o zi de muncă plină de satisfacții „satul doarme ca-n mormânt”, dar:

*„Numai dorul mai colindă,
Dorul tânăr și pribeag.
Tainic se-ntâlnește-n prag,
Dor cu dor să se cuprindă
Drag cu drag.”*

Cuvintele sunt simple, decente și pline de încărcătură emoțională. Putem realiza chiar o spirală ascendentă a felului cum crește flacăra iubirii începând cu primii fiori feciorelnici, așa cum este în „La oglindă”, până la suferința unui suflet zbulciumat de nesiguranță, gelozie, regrete și speranțe – sentimente care o macină pe Simina din „Dragoste învrăjbită”. Naivă și fără experiență, adolescența din fața oglinzii descoperă că „ce față frumușică, are mama” și instinctiv așteaptă să trăiască miracolul vieții, nu știe încă precis ce este acesta, se teme de mama sa, dar speră în acel „ceva” misterios:

*„De-ar ști mama! Vai, să știe
Ce fac azi, mi-ar da ea mie!
D-apoi! N-am să fiu tot fată,
Voi fi și nevast-odată:
Las’ să văd cât e de bine
Măritată.”*

Dacă dorim ca sufletul nostru să vibreze emoționat și să retrăim amintirea unor clipe care ne-au copleșit în tinerețe (că doar toți am fost odată tineri!...), atunci, cu siguranță idilele din satul românesc, așa cum ni le-a prezentat George Coșbuc, ne vor ajuta. Mesajul din „Balade și idile”, ca și în „Fire de tort”, este interpretat ca un simbol, cheia spre a-l descifra ne-o oferă Octavian Goga, care explică că: „...înfășurându-se în tortul argintat al mitului

popular care l-a fermecat mai întâi ca un cântec de leagăn, l-a urmărit mai târziu ca o vastă problemă de creațiune artistică”.

Poetul s-a străduit să realizeze o amplă epopee a sufletului poporului român. Personajele care dau viață povestirilor sunt întruchiparea nevinovăției juvenile, dar poartă în sine și viclenia nevinovată care au moștenit-o fiicele Evei. Frumusețea țărănuțelor pare că întruchipează portretul care reprezintă Mama Natură:

„Ea are flori de crâng în sân,
Și-n păr un trandafir sălbatic,

.....
Ea-și potrivește floarea-n păr,
Și-i înfloresc zâmbind obrazii
Cei albi ca florile de măr.”

(Spinul)

Nimic nu este alterat de interese meschine, totul este un joc pur al inocenței, fata se tocmește când trebuie să plătească pentru ajutorul care i l-a dat flăcăul, iar acesta cere „trei sărutări”(Rea de plată). Mereu predomină sentimentul, importantă este iubirea, nu averea, așa cum mărturisește flăcăul în „Numai una!”. Titlul este cel mai scurt rezumat al sentimentelor celui care trăiește o dragoste unică pentru care este dispus să lupte cu lumea întregă:

„Să-mi cânte lumea câte vrea,
Mi-e dragă una – și-i a mea,
Decât să mă despart de ea
Mai bine-aprind tot satul!”

Și fiindcă în lumea satului valorile morale și estetice trec înaintea celor materiale, vechea rivalitate dintre fata urâtă, dar bogată și cea săracă, dar frumoasă, își găsește rezolvarea așa cum se vede într-o strofă memorabilă, cu valoare de concluzie, din poezia „Dușmancele”:

„Că boii-s buni, bine-i bogată;
Dar dacă pui flăcăi odată
S-aleagă dâșii cum socot
O fată:
Bogata-și pupă boii-n bot
Îmbătrânind cu boi cu tot!”

Talentul și ușurința cu care se realizează versificația, împreună cu satira și umorul permanent, ar putea înșela cititorul neavizat care ar putea considera idilele drept o categorie de poezii amuzante – și atât! Dar, luând în considerație cultura vastă a lui George Coșbuc, care l-a pus în rândul celor mai buni traducători, vom înțelege profunzimea creației sale. A dăruit limbii române traduceri valoroase din literatura universală: „Shakuntala” de Kalidasa, „Eneida” și „Georgicele” lui Vergilius, „Mazeppa” de Byron, „Don Carlos” de Schiller, o „Antologie” sanscrită și capodopera lui Dante „Divina Comedie”. Familiarizat cu capodopere din literatura altor popoare, a găsit similitudini, fiindcă dragostea este sentimentul care nu cunoaște granițe nici bariere impuse de ranguri sau de clase sociale – și așa a conceput „Sulamita” și „Fatma”.

Alte epoci, alte etnii, alte concepții, dar același sentiment – dragostea, eternă și mereu învingătoare. Inspirat din legendele biblice, evocă dragostea regelui

Solomon pentru păstorița Sulamita. El, regele cu optzeci de regine, este mistuit de pasiune:

„Tu cea mai dragă floare,
Eu tremur când te văd și vai,
Când nu te văd, mă doare!”

Și generații se succed, se năruiesc cetăți, lumea este guvernată de alte legi, numai dragostea nu se abate de la propria ei lege – legea inimii. Acesta este și mesajul liricii erotice a lui George Coșbuc, atât de clar și de emoționant pentru cititor, așa cum se conturează în poezia „Fatma”. Eroina nu mai este o țărănuță, ea este fiica marelui Ben Omar, califul din Bagdad. Frumusețea prințesei a aprins atât de puternic sufletul unui rob, încât nesocotind legea și primejdia, în singurătatea parcului, îi fură fetei un sărut. Mânia ei și furia califului i-au hotărât pedeapsa robului:

„Voi pune servitorii să-l bată! Și voi pune
Să-l târâie de-a lungul Bagdadului, legat
De-a calului meu coadă, de-a celui mai turbat.”

Trăirile emoționale cele mai puternice sunt în momentul când nefericitul este adus la judecată:

„Fatma stă răzimată de-al tronului pilastru,
Și sclavul stă înaintea-i. El are fes albastru,
Și-albaștri are ochii, d-un farmec dureros;
E tânăr și e palid și-așa e de frumos!...”

Tineretea și frumusețea ochilor albaștri ai robului adus să fie osândit, au fost săgețile lui Cupidon înfipte în inima stăpânei care, pe loc, devine roaba iubirii. Furia ei se transformă în patimă și la întrebarea califului, asistăm la o răsturnare de situație:

„Acesta e? Și fata se îndoiaie pușintel:
N-a fost acesta, tată! Să nu lovești în el!”

Dacă aplicăm teoria lui Lucian Blaga, la modul în care se transmit sentimentele în poezia de dragoste a lui George Coșbuc, constatăm că este o pendulare între sacru și profan, între pământesc și spațiile celeste. Idila fetei și a feciorului din sat este depășită, personajele sunt mitice, dar tot cu rădăcini în satul românesc. „Crăiasa zânelor”, baladă cu același titlu, țese o poveste de dragoste în care zâna cedează tentației jocurilor erotice și este nevoită să părăsească țărâmul fermecat și devine împărăteasă, întocmai ca-n basmele românești.

Semnificații mai profunde și simboluri naționale ne oferă „Brăul Cosânzenei”, fiindcă Cosânzeana este Ileana Cosânzeana, iar „Ileana” este nume specific românesc. Frumusețea ei a fermecat chiar și pe Sfântul Soare, dar ea îi refuză dragostea și pentru a se răzbuna, el îi fură brăul care era vrăjit și îl arată pământenilor, totdeauna după ploaie, când:

„Un mândru brău pe cer s-arată
Iar noi îi zicem CURCUBEU.”

Acest suflet, răsărit din sufletul neamului său, a fost un mare făuritor al versului în care se simte clocotul viații, iar noi, citindu-l, descoperim valorile morale ale neamului românesc. Și astfel, ne cunoaștem pe noi în esența neamului și recuperăm ceea ce începe să se piardă, spiritualitatea, cea mai mare bogăție a neamului.

Vasile Alecsandri – un nume de referință în literatura română - 130 ani de la trecerea sa în neființă -

Prof. Lucia MUNTEANU

Printre atâtea nume cu rezonanță în istoria culturii și literaturii române, cel al lui Vasile Alecsandri strălucește ca o adevărată nestemată, având în vedere epoca în care acesta a intrat în viața culturală și publică. Este o epocă de mari frământări, o perioadă în care literatura română își căuta drumul către afirmare, o perioadă în care locul traducerilor avea să fie luat de literatura originală autohtonă.

Scriitorii, poeții cântați de Mihai Eminescu, își luau avânt pentru a-și afirma ideile sincere, înălțătoare, unii chiar și talentul. Între aceștia, trona Vasile Alecsandri, „Acel rege-al poeziei”, cum avea să-l omagieze însuși „poetul nepereche”, în cunoscutul poem „Epigonii”.

Alecsandri, poetul-cetățean, om de cultură dar și politic, a fost o puternică personalitate formată la școlile vremii, în țară, dar și în Franța, avându-i colegi pe alți iluștri: Mihail Kogălniceanu, la pensionul Cuenim, Al. I. Cuza, viitorul domn și pictorul Negulici, în Franța. Studiază „literele”, încearcă să studieze medicina, dar renunță în favoarea dreptului, pe care, de asemenea, îl abandonează.

În 1840, își face debutul ca scriitor în „Dacia literară”, cu nuvela „Buchetiera din Florența”. Continuă cu piese de teatru „Farmazonul din Hârlău”, iar în 1844 are un mare succes cu „Iorgu de la Sadagura”. Concomitent, va publica diverse poezii, dar și unele scrieri în proză.

Călătorește mult în străinătate, în tovărășia Elenei Negri, de care se îndrăgostește. Se bucură de prietenia marelui istoric și patriot Nicolae Bălcescu, petrecând împreună toți trei la Neapole și Palermo „într-o frățescă intimitate”, vorbind mult de țară, al cărei dor îl trăiau toți din plin: „Dorul ei ne urmărește pretutindenea și ne-o arată prin vâlul depărtării mai frumoasă și atrăgătoare”.

Mare patriot, Vasile Alecsandri este trimis la Paris ca reprezentant al emigrației din Moldova, desfășurând în această calitate, o activitate ferventă în slujba cauzei naționale. În 1849, apare în Bucovina articolul „Românii și poezia lor”, în care sunt relevate talentul și bogăția sufletească a românilor, dar și speranța de mai bine pentru aceștia: „Mie mi-e drag românul și știu a prețui bunătățile cu care l-a dăruit natura. Mi-e drag să-l privesc și să-l ascult,

căci el e simplu și frumos în înfățișarea lui, căci e curat, înțelept, vesel și poetic în graiul său...am multă sperare într-acest popor plin de simțire...”

În 1852, apare, în tipografia lui Th. Codrescu, prima culegere de poezii populare sub titlul „Poezii populare. Balade (cântice țărănești). Adunate și îndreptate de Vasile Alecsandri”, între care figurează „Miorița”, „Toma Alimoș”, „Miha Copilul”.

După o serie de călătorii în Africa și Spania, rămâne la Paris între 1854-1855, apoi revine în țară, unde, la Mircești, din pridvorul casei sale, anunță eliberarea țiganilor robi de pe moșia sa. Susținător înfocat al Unirii Principatelor, publică în 1856, în revista „Steaua Dunării”, a lui Mihail Kogălniceanu, „Hora Unirii” – creație ce s-a răspândit fulgerător pe teritoriul celor două țări, Moldova și Țara Românească, devenind un adevărat imn mobilizator.

Între 1858-1860 este ancorat în diferite activități politice, fiind ministru de externe, funcție prin care militează pentru libertatea presei, dar mai ales pentru marele act care se va desfășura la 24 Ianuarie 1859, Unirea celor două țări surori.

La Mircești, unde va rămâne timp de un an, 1860-1861, va scrie o serie de piese de teatru: „Lipitorile satului”, „Zgârcitul risipitor”, „Sandu Napoila, ultra – retrogradul”.

Dezamăgit tot mai mult de ce se întâmplă în țară, se stabilește la Paris, unde își găsește refugiul în muncă, în scris: „Ca român, sunt de trei ori întristat de tot ce se întâmplă în nenorocita noastră țară...”, pentru ca mai târziu, să se retragă din nou la Mircești. „Nu mai am nici o iluzie...”. Sufletul său generos se simte mângâiat de priverile nemărginite oferite de moșia de la Mircești, care-i vor fi izvor de inspirație pentru cea mai valoroasă parte a creației sale „Pasteluri”, o bună parte dintre acestea văzând lumina tiparului în „Convorbiri literare” – 1868. Cu acest prilej, criticul Titu Maiorescu avea să-l numească fără rezerve „Cap al poeziei noastre literare”. Voi menționa câteva titluri din ciclul „Pasteluri” cu intenția de a vă trimite la un volum de poezii semnat de bardul de la Mircești, în care veți re(descoperi) că fiecare anotimp are frumusețea lui, iar acest cântăreț al naturii înfrățite cu țăranul a immortalizat

momente și aspecte care devin tablouri de neuitat: „Iarna”, „Gerul”, „Miezul iernei”, „Oaspeții primăverii”, „Sămănătorii”, „Lunca din Mircești”, „Secerișul”.

Tudor Vianu acordă o atenție deosebită poeziei descriptive a lui Vasile Alecsandri, considerând că în „Pasteluri” se poate vorbi despre „sentimentul naturii” la Alecsandri, înțelegând prin această sintagmă „tendința de fuziune panteistă cu natura sublimă, dinamică și infinită”, în care este integrat omul cu activitățile specifice țaranului român.

În pastelurile sale, poetul este „un pictor impresionist”, care prin aceste creații își „întregește adevărata icoană ca poet al vremii lui și al vremii noastre” (Tudor Vianu).

Scriitor foarte prolific, Alecsandri participă la toate evenimentele trăite de poporul român în acea perioadă, manifestându-și prin creațiile sale, propriile simțiri. Mândru de eroismul ostașilor noștri în Războiul pentru Independență, va publica poezii de neuitat ce preamăresc vitejia celor care „lăsând plugul în câmp...”, au pășit semeț în fața morții”, apărând cu arma în mână neatârnat țării. În 1878, apare ciclul de poezii „Ostașii noștri” în care sunt incluse cunoscutele poezii eroice „Odă ostașilor români”, „Sergentul”, „Peneș Curcanul”, „Hora de la Plevna”.

În „Odă ostașilor români”, poetul va da expresie celui mai fierbinte sentiment, mândria de a fi român: „Mi-am văzut visul cu ochii, de-acum pot să mor ferice!/ Astăzi lumea ne cunoaște: Român zice, Viteaz zice!”.

Neobosit creator, poetul va continua și-n sfera dramaturgiei, dând la iveală drama „Despot Vodă”, jucată pe scena Teatrului Național – Iași, comedia „Fântâna Blanduziei”, care se va juca la București, bucurându-se de mare succes, și drama „Ovidiu”.

De asemenea, în domeniul prozei, aș menționa câteva titluri de referință: „Istoria unui galbân”, „Balta Albă”, „O primblare la munți”, „Vasile Porojan”, precum și o serie de biografii memorabile: Nicolae Bălcescu, Alecu Russo, Constantin Negruzzi, Prosper Mérimée, care ni-l recomandă ca pe un iscusit mânuitor al cuvântului.

Despre acest segment al activității sale scriitoricești, criticul George Călinescu afirma: „Poate că cea mai durabilă parte a operei lui Alecsandri este aceea în proză...unde scriitorul își revarsă, slobod de a divaga, toate darurile: umor, pictură, înlesnire orientală de povestitor”.

În 1883, impresionat de boala marelui Eminescu, ține o conferință la Ateneul Român pentru ajutorarea acestuia, pentru ca în 1888 să publice poezia „Unor critici”, salutând într-un gest de mare eleganță geniul eminescian: „E unul care cântă mai bine decât mine?/ Cu-atât mai bine țării, și lui cu-atât mai bine./ Apuce înainte s-ajungă cât de sus./ La răsăritu-i falnic se-nchină-al meu apus.”

Oricât de mult timp s-a scurs de la trecerea în neființă a acestui mare om, oricâte alte talente și genii s-au impus după el, Vasile Alecsandri rămâne un nume incontestabil în literatura română. Putem spune că el este întemeietorul dramei istorice românești, el este precursorul comediei caragialiene, prin comedii de succes „Chirița în Iași”, „Chirița în provincie” s.a. el este întâiul care a adunat într-o fericită antologie cele mai frumoase poezii populare, este

cel care a lăsat moștenire pagini de valoare în literatura de călătorie („Călătorie în Africa”, „Călătorie în Apus – Franța, Germania, Anglia”).

Spuneam mai înainte că Vasile Alecsandri a călătorit mult în diferite țări, fiind impresionat de tot ce a văzut. Dar orișunde l-ar fi purtat pașii, cu sufletul a rămas mereu acasă, în țară, în Moldova, la Mircești. Acesta este locul în care își găsea mereu liniștea și fericirea. În 1886, întorcându-se pentru a-și petrece concediul, la Mircești, avea să mărturisească: „Am regăsit orizonturile întinse, atât de necesare privirii mele, blândețea fizionomiilor române, câmpiile, munții, luncile, codrii, râurile care mi-au inspirat atâtea poezii în cursul vieții mele...Și sunt fericit, atât de fericit...”.

Cu fericirea aceasta a pășit, în 22 august, 1890, în lumea veșniciei.

La cei 130 de ani de la „marea trecere” a Bardului de la Mircești, posteritatea îi aduce un pios omagiu poetului, prozatorului, dramaturgului și marelui PATRIOT – VASILE ALECSANDRI.

E LIMBA NOASTRĂ...

Petruș ANDREI

E limba noastră-a limbilor regină
Că ea ne spune DORUL și durerea,
Străbunii ne-au lăsat în ea averea
Și, de milenii, ea-i daco-latină.

În ea, ca-n trestii, se ascunde mierea,
Adesea și veninul de albină
Dar ea este icoana de lumină
Și minții noastre ea îi dă puterea.

Să ne-o păstrăm așa cum ne-a fost dată:
Bogată-atât de dulce și curată
Cum de la maica noastră-am învățat-o.

E a românilor de pretutindeni
Și proaspătă ca-n ziua de armindenii
Că de la nimeni n-am împrumutat-o.

PETRE ISPIRESCU – „ÎMPĂRATUL BASMULUI ROMÂNESC”

190 de ani de la nașterea lui Petre Ispirescu

prof. Zâna TĂMĂȘANU

Biserica – prima școală de formare a minții și sufletului atâtor generații de înaintași, a constituit și pentru Petre Ispirescu temelia formării lui de viitor și a profilului moral demn de urmat și remarcat în epocă de mari personalități ale culturii românești și europene.

A fost odată ca niciodată, că dacă n-ar fi nus-arpovesti... un autor de basme a cărei viață poate fi exemplul de muncă încordată și de modestie neprefăcută.

Cine oare nu și-a mângâiat copilăria, uneori maturitatea și mai ales bătrânețea, când îți ții nepoții pe genunchi cu povești și basme? Cine oare luând o carte de basme în mână n-a văzut scris pe ea numele PETRE ISPIRESCU? El a fost culegătorul, dar și creatorul acestor nestemate ale poporului român.

Petre Ispirescu, „împăratul basmului românesc”, cum l-a numit Barbu Ștefănescu Delavrancea, s-a născut la București, în ianuarie 1830, într-o familie modestă, tatăl bărbier deținând o mică frizerie în mahalaua Pescăria Veche. Copilăria îi este marcată de sărăcie și o ucenicie de la o vârstă fragedă – 14 ani, în meseria de tipograf pe care a ridicat-o la nivel de artă de-a lungul timpului. A avut o voință extraordinară de autodepășire, dar posibilitățile materiale nu i-au dat șansa unei educații universitare alese așa cum merita, rămânând toată viața un autodidact.

După ce a deprins „alfabetul cu bățul în nisip” ca toți copiii din mahala, după cum mărturisește în *Jurnalul* său, a început să învețe carte la Biserica Udricani. Face și câteva clase la școala dascălului Stan Lupescu de la Biserica Olteni „ca să învaț, după cum zicea D-lui (tata), să mă închin”. Plătea „un sfanț negăurit” pe lună ca să deprindă Ceaslovul, Psaltirea, Evanghelia, Scrisul „după modelele date de dânsul” și Aritmetica practică.

„Dorința de a învăța m-a dominat”, mărturisea tot în *Jurnalul* său, ceea ce l-a făcut să urmeze timp de doi ani și școala prof. George Voiculescu de la Biserica Domița Bălașa, unde își însușește Psaltichia, Gramatica și Anastasimatarul.

Nu știa cărțile care se tipăreau atunci, dar mărturisește că a citit tot ce i-a căzut în mână: Vămile Văzduhului, Ușa pocăinței, Erotocrit, Arghir Craișorul, pe care le devora.

Dorind mereu să descopere, se întreba cum se fac

cărțile și „după ce am cercetat încoșa și încolo am aflat că ele se tipăresc” și la 14 ani, între 1844-1848, intră ucenic în tipografia lui Zaharia Carcalechi, care edita o importantă publicație pe nume „*Vestitorul românesc*”.

Munca 14 ore pe zi în condiții grele, cu mijloace primitive, dar a continuat știind de la tatăl său că „meșteșugul e brătară de aur în mâna omului”.

A depus râvnă încât la 18 ani ajunge tipograf calificat și va lucra la mai multe imprimerii – tipografii cum ar fi: *Copainig* (1854), culegător la tipografia ziarului *Naționalul* unde, între 1860-1863, va deveni asociat cu directorul acestui ziar – V. Boerescu, apoi director la imprimeria ziarului *Românul* numit de C.A. Rosetti. Ion Ghica, prim ministru și Scarlat Walter îl solicită să conducă *Tipografia Statului*, care își va schimba denumirea în *Tipografia Academiei Române*, din 1879, când Petre Ispirescu ajunge unic asociat.

Activitatea sa este remarcată de mari personalități culturale ale vremii din țară și din străinătate. Au cuvinte de apreciere

Al. Odobescu, B.P. Hașdeu, Gr. Tocilescu, N. Filimon, D. Bolintineanu, B. Șt. Delavrancea, Ion Ghica, Al. Vlahuță, Ion Bianu, Ion Ionescu de la Brad, V. Alecsandri, Jan Urban Jarnik, Gaston Paris, E. Picot.

Vasile Alecsandri, care îi va prefața volumul *Legendele sau basmele românilor* scria în 1882: „Îmi pare că mă aflu față cu o comoară pe care aș fi pierdut-o demult și am regăsit-o într-o zi cu noroc...Recunoștința noastră îți este câștigată pentru totdeauna. Prețiosul dumitale volum trebuie să se afle în fiecare casă, căci în el generațiile noi vor învăța a cunoaște valoarea inteligenței și a naturii poporului român.”

În 1862, la 32 de ani, începe să publice în *Țăranul român*, îndemnat de I. Ionescu de la Brad, dar mai ales de N. Filimon – primul său basm cules din mahalalele bucureștene și anume „Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte”, semnat timid P.I. Va publica apoi „Prâslea cel voinic și merele de aur”, „Balaurul cu 7 capete”, „Fata de împărat și pescarul” și „Fiul vânătorului”. Peste 10 ani, la îndemnul lui Vasile Alecsandri, va publica 37 de basme în culegerea *Legendele sau basmele românilor*, fiind prima de

acest fel din Țara Românească.

Unii din scriitorii epocii precum Lazăr Șăineanu, Barbu Ștefănescu Delavrancea, Alexandru Vlahuță, se inspiră din poveștile lui dând mai multă culoare propriilor scrieri. Îi cunoaște pe Mihai Eminescu și Ioan Slavici, și ei creatori de basme.

Mai multe reviste literare de prestigiu îi deschid paginile spre a primi creațiile lui Petre Ispirescu, printre acestea fiind „Convorbiri literare”, „Familia”, „Reviata literară”, „Tribuna”, „Dorobanțul”, „Columna literară” ș.a.

Face traduceri din franceză și publică articole în care compară folclorul românesc cu cel francez, lucrează la o antologie de texte românești, vechi și rare, care urma să fie publicate la Viena. În presa literară germană apar articole elogioase despre el. Muncește până la epuizare.

Debutază editorial cu *Legendele sau basmele românilor. Ghicitori și proverburile* – 1872, ed.II, pref. Vasile Alecsandri, urmate de *Snoave sau povești populare I, II*, 1873-1874, *Din poveștile uncheașului sfântos*, 1873 prefață de Al. Odobescu, *Pilde și ghicitori* (peste 200 ghicitori, zicători) sau *Proverburile românești* (volum cu peste 3000 de proverbe) cu prefață de B. P. Hașdeu, *Jucării și jocuri de copii*, 1885, *Povești morale*, 1886.

Îl preocupă și istoria neamului românesc, evocând: *Isprăvile și viața lui Mihai Viteazul*, 1877, *Istoria lui Ștefan cel Mare și cel Bun, Povești despre Vlad Vodă Țepeș*. Toate aceste scrieri urmau să apară în *șapte volume* Charpentier, dar soarta îi pregătise altceva.

La 53 de ani, în 21 iunie 1883, parcă presimțind ceva, își face testamentul menționând printre altele: „...nici o ceremonie și cheltuială zadarnică să nu mi se facă la înmormântare... Un preot, într-o căruță, să mă ducă la cimitir și să-mi citească cele spre mormântare. Nu voi invitațiuni. Câțiva care vor fi ținut la mine vor veni ei neinvitați. Tot ce ar fi să se cheltuiască pentru înmormântarea mea să se păstreze pentru copilașii mei cei mici care rămân necăpățuiți.” (a avut 10 copii, cel mai mic la dispariția sa având doar doi ani și jumătate). Testamentul mai precizează: „Sfătuiesc pe urmașii mei să continue căutarea (n.n. păstrarea) Tipografiei și să silească a o aduce în stare înfloritoare. Încet, încet vor plăti datoriile și tot vor rămânea cu ceva. Rog pe domnii Al. Odobescu, Petre Aurelian, dr. Brândză și Gr. Tocilescu să aibă milă de copilașii mei minori (7 la număr) și să-i proteagă. Procurând de lucru la Tipografie, să fie siguri că oasele mele se vor odihni în pace, iar d-lor vor găsi mulțumire sufletească că au ascultat rugăciunile unui cunoscut cu care au avut dese relațiuni și pe cât a putut el i-a satisfăcut.” (n.n. Al. Odobescu în cuvântul ținut în ședința Academiei Române

a asigurat că ceea ce s-a cerut în Testament va fi îndeplinit de cei patru desemnați).

A continuat să lucreze cu același sârg și-n următorii ani. „Seara târziu, când se întorcea acasă de la atelierul său tipografic, după cina în sânul numeroasei sale familii și după ce toți se linișteau în juru-i, el se deștepta și pe la miezul nopții, la lumina lămpii scria trei-patru ceasuri de-a rândul...Așa s-a întâmplat și în noaptea de 20 spre 21 noiembrie 1887, când dimineața la 7 ore cade răpus de o subită congestiune cerebrală” spre stupefacția familiei și a prietenilor (Al. Odobescu) la numai 57 de ani.

Povestitor de excepțional talent, mai mult decât folclorist, Petre Ispirescu joacă în literatura noastră rolul Fraților Grimm sau Charles Perrault.

Basmele sale sunt traduse în limba franceză de eruditul profesor E. Picot și predate studenților săi la Paris, câteva în limba germană de Mite Kremnitz, iar la Viena și Praga erau popularizate de renumitul profesor de limbi romanice – filo-român Jan Urban Jarnik și făceau furori. Literații străini îl credeau profesor universitar și rămâneau uimiți când venind să-l cunoască, îl vedeau în fața lor pe autorul basmelor în persoana modestului tipograf care la 35 de ani era deja albit, la 45 gârbovit, iar la 50 de ani avea alura unui moșneguț blând cu fața de ceară, cu barba și

sprâncenele albe.

Și-a publicat basmele și toate celelalte creații populare convins fiind că în acest fel poate fi educat publicul și totodată fixată tradiția în istorie, dar și pentru a arăta străinilor comorile nesfârșite ale literaturii române.

„Toate poveștile și basmele lui Petre Ispirescu se termină cu fraza „și-ncălecai p-o șea și vă spusei d-voastră așa”. Numai cel de pe urmă basm al său sfârșește cu: „Să trăiască și cel care a spus”. Bietul Ispirescu, trei zile după ce ne-a citit această frază, și-a dat obștescul sfârșit”(Barbu Ștefănescu Delavrancea).

Bibliografie:

- M. Anghelescu, *Introducere în opera lui Petre Ispirescu* – s.a., *Dicționar cronologic - Literatura română, București, Edit. Științifică și Enciclopedică, 1979*
Ovidiu Bârlea, *Istoria folcloristicii române, 1974*
Barbu Ștefănescu Delavrancea, *Opere, 1969*
Petre Ispirescu, *Legendele sau basmele românilor, Buc., C.R., 1983, vol. I, pref. Iorgu Iordan, Ediție îngrijită de A. Avramescu*
–, *Pasărea măiastră, Edit. Eminescu, 1974, pref. Ion Roman*
Al. Odobescu, *Petre Ispirescu, 1887*
Sasu – *Dicționar biografic al literaturii române (A-L), Pitești Paralela 45, 2006*
Matei Săvulescu, *Utopia nemuririi, 1984*
Elena Gabriela Zamora – *Ziarul „Lumina”, mai, 2020*

POEZIA TOAMNEI

Prof. Alexandrina PASCAL

În popor se spune că toamna este „harnică și darnică”, poezii îi cântă frumusețea și toată lumea se bucură de rodnicia ei. Este, poate, cel mai frumos anotimp al anului, dacă ne gândim la aspectul calm și liniștit al unei atmosfere mângâietoare, care după canicula verii aduce în suflet bucuria de a culege roadele pământului și de a ne bucura de rezultatele muncii noastre. Starea de bine ne-o induce și peisajul autumnal, cu un colorit care parcă se revarsă dintr-un caleidoscop vrăjit.

Nicolae Vermont, *Alegoria toamnei ('Arta și vinul')*

Iarna este anotimpul alb, primăvara și vara sunt verzi, dar toamna nu poate fi definită precis din punct de vedere cromatic. Frunzele, de obicei verzi, toamna au toate nuanțele posibile: galbene, maro, roșcate, verzulii, ruginii – astfel dau parcurilor și livezilor imagini desprinse, parcă, din povești. Și roadele toamnei au arome și culori din cele mai diferite: struguri, gutui, pepeni verzi și galbeni, nuci și prune, toate fiind mărturia bogăției pământului și a hărniciei omului, fapt exprimat prin zicala înțeleaptă: „toamna se numără bobocii”.

Bunul Dumnezeu a creat viața și natura după același calendar: omului i-a dat vârstele – natura a alcătuit-o după anotimpuri.

Dacă pătrundem în profunzime similitudinea fenomenului constatăm suprapunerea vieții cu ceea ce înseamnă scurgerea timpului: primăvara este trezirea la viață, entuziasm, neastâmpăr și zburdălnicie; vara este tinerețea, este avânt, este speranță, distracții și lipsă de griji.

Iar toamna, toamna vieții, aduce înțelepciune, responsabilitate și conștientizarea unui fenomen firesc. Regretatul poet Adrian Păunescu a exprimat cel mai bine nostalgia omului, antrenat în ceea ce Lucian Blaga numește „marea trecere”, într-o paralelă cu imaginea naturii pe care toamna o ucide, dar primăvara reînvie, - și viața omului care se îndreaptă spre finalul etern:

„Porumbul are încă dinți de lapte
Albinele se-ngreuiază-n zbor
Văratice plouă-n fiecare noapte
Și greierii mai cântă până mor.

Și totuși vine toamna, și totuși vine toamna
Și tu o simți și o îngâni,

Ion Theodorescu Sion, *Peisaj de toamnă*

Și totuși vine toamna, și totuși vine toamna
Și, vai, suntem bătrâni.”

Simțul practic și experiența vieții ne face să „simțim” apropierea ultimului ciclu în periodizarea vieții și a naturii – anotimpul alb – când natura îmbracă mantia zăpezii, iar omul, asemenea ei, are părul cărunț.

În artă toamna a devenit personaj, o stare de suflet, subiect de inspirație în poezie, muzică, pictură.

Viața omului este orânduită după datini, obiceiuri și legi, oprite vremelnic pentru odihna verii și reluate toamna pentru desfășurarea cursului firesc al vieții. Un moment emoționant, la începutul toamnei, îl constituie începutul anului școlar, prilej de bucurie și emoții pentru cei mici, dar și de nostalgie pentru adulți, pentru că orice vârstă am avea, toți am fost odată copii și am purtat în spate un ghiozdan. Chiar dacă era de carton și în el se găsea o tăbliță de gresie cu „plumb”, spre deosebire de rucsacul elegant al elevului de azi în care se află tableta electronică cu acces la internet!... Tehnica evoluează dar sufletul își păstrează sensibilitatea. Și cât de bine înțelegem sentimentul acesta dacă lecturăm poeziile lui Nicolae Tăutu, ele sunt reflexiile omului matur, copleșit de amintiri. Toamna, când privește grupul zgomotos al copiilor care se îndreaptă spre școală, în sufletul său se produce o întoarcere în timp, revede cu ochii amintirii prima zi de școală, chipul blând al doamnei învățătoare și resimte mirosul inconfundabil al frunzelor de nuc cu care doamna ornase băncile. Și ca un omagiu adus la tot ce a păstrat în suflet ca pe o icoană, ne spune:

„Și când vine toamna
Sărut nucii toamnei,
Frunza lor miroase
Ca mâinele doamnei...”

Toate bucuriile care ni le aduce toamna, trecând subiectul discuției din material în spiritual, înțelegem de ce ea, toamna, a fost mai mult decât suratele ei, celelalte anotimpuri, subiectul de inspirație al artiștilor, în toate domeniile artei. Și ajungem a vorbi despre toamnă ca despre un „personaj”. Toamna – personaj este conturat în operele literare unde modul de exprimare este arta cuvântului. Știind că „stilul este omul însuși” acest personaj a fost tratat foarte diferit, în funcție de starea de spirit a autorului.

Dacă în proză tema este zugrăvită mai mult descriptiv, fotografic, în poezie primează latura afectivă. Maestrul

descrierii naturii, „Ceahlăul prozei românești”, cum îl numește profesorul Constantin Ciopraga, este Mihail Sadoveanu. Este destul să cităm peisajele de toamnă din „Țara de dincolo de măgură”, sau „În pădurea Petrișorului” unde tabloul de natură este imaginea cețoasă din „Împărăția apelor” ori tabloul cu reflexii de galben, roșu și ruginiu de pădure.

Toamna i-a fascinat pe scriitorii indiferent de curentul literar căruia i-au aparținut, sau de maniera de creație care au abordat-o!

În 1921, poetul Ion Pillat asigură financiar apariția volumului „Poezia toamnei”, o antologie din versurile poezilor români care au cântat acest anotimp. Și urmărind în continuare evoluția fenomenului literar, constatăm prelungirea acestui filon de inspirație, subiectul regăsindu-se la Vasile Alecsandri, George Coșbuc, Mihai Eminescu, Octavian Goga, George Bacovia, George Topârceanu, Nicolae Labiș, Otilia Cazimir, și lista nu poate fi încheiată.

Sunt nume de referință, care prin măiestria lor artistică, îmbinată cu farmecul tematic, fac din lectură o încântare, fiindcă toamna, devenită personaj, este blândă sau capricioasă, potolită sau mânioasă, oferă cu generozitate roadele aromate într-o paletă policromă sau chiar „moare” așa cum realizează George Bacovia momentul alunecării din toamnă în iarnă:

„Toamna în grădină își acordă vioara
Plâng strunele jalnic lung și prelung,
Fereastra e deschisă, ...viorile plâng
O, ninge... și toate se sting.”

(Toamna murind)

Prin structura lui sufletească, Bacovia este poetul pastelurilor dezolante, al depresiilor, iată un model al viziunii sale:

„E toamnă, e foșnet, e somn...
Copacii pe stradă oftează;
E tuse, e plânset, e gol...
Și-i frig, și burează”.

(Nervi de toamnă)

Imaginea toamnei este prezentată în viziune proprie, adecvată stării sufletești a fiecărui autor. Pastelurile lui Vasile Alecsandri sunt reproduceri aproape fotografice, autentice, imagini reale a alunecării în timp, a scurgerii ireversibile ale vremii și a vieții:

„Vesela verde câmpie acu-i tristă, vestejită,
Lunca, bătută de brumă, acum pare ruginită;
Frunzele-i cad, zbor în aer, și de crengi se dezlipesc,
Ca frumoasele iluzii dintr-un suflet omenesc”.

(Sfârșit de toamnă)

Când toamna devine personaj într-o poezie, imaginea ei împrumută portretul omului ajuns în toamna vieții, cu părul sur și cu preocupări majore. Toamna calendaristică și toamna vieții sunt două fațete ale aceleiași monede. Auriul părului de copil devine sur în toamna vieții iar în natură, verdele sclipitor al primăverii toamna își pierde strălucirea.

„Sură-i sara cea de toamnă; de pe lacuri apa sură
Înfunda mișcarea-i creață între stuf la iezătură;
Iar pădurea lin suspină și prin frunzele uscate
Rânduri, rânduri trece-un freamăt, ce le scutură pe toate.
De când codrul, dragul codru, troienindu-și frunza toată,
Își deschide-a lui adâncuri, fața lunei să le bată,
Tristă-i firea, iară vântul sperios o creangă farmă –
Singurate izvoare fac cu valurile larmă.”

(Mihai Eminescu, Călin – file din poveste)

Alți poeți văd toamna într-un mod original, cel mai indicat pentru exemplificare este George Topârceanu, renumit pentru rapsodiile închinete anotimpurilor, versuri pline de umor, cu tentă de caricatură:

„S-a ivit pe culme toamna,
Zâna melopeelor,
Spaima florilor și doamna
Cucurbitaceelor...”

Lungă, slabă și zăludă
Botezând natura udă
C-un mănunchi de ciumafai,
Când se scutură, cu ciudă,
Risipește-n evantai
Ploi mărunte,
Frunze moarte,
Stropi de tină,
Guturai...
(Rapsodii de toamnă)

Personificarea toamnei îi conferă statut de personaj, cel căruia Ana Blandiana îi cere: „Lasă-mi, toamnă, pomii verzi” – este poezia atât de îndrăgită care, pusă pe note, a devenit șlagăr.

Calendarul vremii merge în paralel cu calendarul vieții, zilele se scurg în clepsidra timpului și cel de-al treilea anotimp vine cu nostalgii și cu aduceri aminte, mai ales pentru seniori.

„Afară-i toamnă, frunză-mprăștiată,
Iar vântul zvârle-n geamuri grele picuri;
Și tu citești scrisori din roase plicuri
Și într-un ceas gândești la viața toată”.

(Mihai Eminescu – Afară-i toamnă)

Natura umană și natura vegetală evoluează fiind guvernate de aceleași legi: scurgerea timpului și conștiința că nimic nu este veșnic. Periodizarea vremii pe anotimpuri

și viața omului, etapizată pe vârste, sunt dovezile acestui fenomen, iar toamna este metafora vieții pentru că ne dă, dar ne și ia. Acest adevăr a fost exprimat cu mijloacele artei literare de regretatul poet de la Mălini, Nicolae Labiș:

„Bun sosit drăguță toamnă,
Bun sosit la noi,
Ne-ai lipsit atâta vreme
Din grădini și din zăvoi.

Mere roșii, poamă coaptă
Multe ne-ai adus
Nu uita, bogată toamnă,
Nucile îndeajuns.

Sunt acum struguri și mere
Dar nu mai sunt rândunele
.....
Iară pomii rămân goi
S-a dus vara de la noi.”

(Nicolae Labiș – Toamna)

Kimon Loghi. Scenă romantică

Alteori suntem provocați de jocurile toamnei, când „Trece vântul prin copacii goi/ Și zvârle cu castane-n noi” (Otilia Cazimir – Toamna).

O toamnă „tradițională” descoperim și în poezia lui Octavian Goga, fiindcă după bucuria culesului grădina simte schimbări, fenomenul firesc al apropierii celeilalte surate:

„Văl de brumă argintie
Mi-a împodobit grădina
Firelor de lămâiță
Li se uscă rădăcina.

Peste creștet de dumbravă
Norii suri își poartă plumbul
Cu podoaba zdrențuită
Tremură pe câmp porumbul”.

(Octavian Goga, Toamna)

Dacă aprofundăm lectura poeziei „Toamna” de Mircea Micu vom înțelege cum poetul exprimă de fapt, într-o

manieră rafinată, esența înțelepciunii populare exprimată prin dublu adjectiv: harnică și darnică.

„Toamnă, spune, un-te duci?
la mă duc să scutur nuci.
Toamnă, unde te grăbești?
la mă duc să caut vești!
Sus în vie, jos în luncă
Să dau soarelui poruncă
Să coacă gutuile,
Să-ncălzească viile.
Spune, dacă te grăbești,
Toamnă, când te odihnești ?”

(Mircea Micu – Toamna)

Răspunsul firesc ar fi: niciodată! Ea nu are timp de odihnă, fiindcă-i harnică, ca să poată fi darnică. Multe ne dă, dar cel mai prețios dar al toamnei este licoarea lui Bachus, rodul viilor românești, licoarea rubinie sau precum chihlimbarul din sticlele medaliate de atâtea târguri internaționale, precum și zaibărul din beciul fiecărui gospodar, acea „putere a ursului”.

După ce roadele au fost rostuite la locul lor toamna mai rămâne pe meleagurile noastre, oferind ochiului încântare și sufletului liniște. Un asemenea tablou odihnitor îl descoperim în lirica lui Ion Pillat, despre care am mai vorbit, poetul meleagurilor de „Pe Argeș în sus”.

„Tot mai miroase via a tămâios și coarnă
Mustos a piersici coapte și crud a flori de nuc...
Vezi, din zăvoi sitarii spre alte veri se duc;

Nu e amurgul încă, dar ziua e pe rod
Și soarele de aur dă-n pârg ca o gutuie...

Cu galben și cu roșu își coase codrul ia.
Prin foi lumina zboară ca viespi de chihlimbar
O ghionoaie toacă într-un agud, și rar...”

(Ion Pillat – În vie)

Toamna este frumoasă, în special la țară. Poetul țărănimii, George Coșbuc, o admiră pentru frumusețea ei florală, dar conștientizează și faptul că este doar un moment în scurgerea timpului, spre... cine știe?

Ștefan Luchian, *Ultima cursă de toamnă*

„Iar vedem pe luncă flori...
Mândri fluturi zburători,
Și vedeam zburând albine.
Ieri era și cald și bine.

Azi e frig și nori și vânt,
Frunzele cad la pământ,
Florile stau supărate,
Veștejesc de brumă toate.”
(George Coșbuc – Zile de toamnă)

Și toamna se călătorește lăsând-o pe sora sa mai vârstnică să ne ofere alte bucurii.

În omagiul adus toamnei trebuie să menționăm și faptul că ea nu a fost doar muza poeziei, compozitorii au adoptat versurile punându-le pe note, iar pictorii au așternut pe pânza șevaletului paleta coloristică atât de aparte a acestui anotimp.

În orice album de artă putem admira tablouri ale pictorilor români care au immortalizat un colț din natură, surprins în anotimpul de toamnă și multe sunt intitulate la fel: „Peisaj de toamnă”. Găsim asemenea exemplare sub semnătura: Ion Theodorescu Sion, Alexandru Ciucurencu, Ion Popescu, Nicolae Enea, care mai semnează și „Toamna mestecinelor”, sau „Ultima cursă de toamnă” a lui Ștefan Luchian. Personal, vă recomand să poposiți cu privirea asupra tablourilor „Alegoria toamnei” a lui Nicolae Vermont și „Toamna pe lac” de Alexandru Satmari. Este doar un eșantion, lista nu se oprește aici.

Trilurile despre toamnă ni le oferă muzica. Piese excepționale, închinete anotimpului ruginiu, vechi dar veșnic tinere, ascultate oricând cu plăcere sunt: „Picături de ploaie”, cântat cu o voce de înger de Pompilia Stoian, vocea cu timbru inconfundabil a lui Tudor Gheorghe care interpretează „Octombrie” precum și Nicu Alifantis cu „Emoții de toamnă”. Epuizarea exemplelor ar putea cuprinde pagini întregi.

Și câte s-ar mai putea spune încă despre hărnicia și darnicia toamnei!...

Dar nici un artist, oricât de elevat ar fi el, nu ar putea exprima esența problemei mai bine decât o face anonimul înțelept care este folclorul. Găsim în creația populară un cântecel naiv, care în câteva versuri, nepretențioase, exprimă dorința de viață, încântarea oferită de roadele pământului și speranța de a se bucura de ele. Merg la inimă, când îl ascuți; iată-l:

De-aș ajunge, pân-la toamnă,
Leliță Ioană,
Să mă plimb din cramă-n cramă,
Leliță Ioană,
Să beau vin, să mânc pastramă,
Leliță Ioană,
Și să trec și de-astă toamnă,
Leliță Ioană!...

Dacă încercăm să înțelegem mesajul acestui cântecel, aparent naiv, apelând la experiența noastră de viață și la înțelepciunea vârstei, vom constata clar două componente majore: dorința de a te bucura de viață și speranța.

Fie ca și generația noastră să mai traverseze încă câteva toamne, Leliță Ioană!

5 Octombrie - Ziua Mondială a Educației

Prof. **Andreia-Elena BRICIU**

„Netăgăduit este că omul neînvățat e ca un copac neîngrijit, care nici o roadă nu aduce. Drept aceea, învățătorul este pentru un tânăr, aceea ce este și grădinarul pentru pom, sau ca plugarul bun care curăță de mărăcini țarina sa, până a nu semăna în ea sămânța cea bună.” (Constantin Negruzzi)

Se spune adesea că cel ce se simte bine în mediul său, va fi mai eficient, deoarece atmosfera influențează performanțele. În lumea modernă, educația adecvată oferită copiilor prin intermediul școlii este foarte importantă. Din momentul în care un dascăl are în grijă copii spre educare, el se angajează să-i facă să progresa, să accedă către noile trepte ale spiritualității.

EFFICACITATE
DĂRUIRE
UINITATE
CREATIVITATE
APTITUDINE
ȚEL
INGENIOZITATE
EMPATIE

Cuvântul **educație** derivă din substantivul „educatio”, care înseamnă creștere, hrănire, cultivare. Educația este un fenomen social, specific uman, care apare odată cu societatea, dintr-o anumită necesitate proprie acesteia - aceea a dezvoltării omului ca om, ca forță de muncă și ființă socială. Ea diferă de la o etapă istorică la alta, în funcție de condițiile materiale și spirituale ale societății.

În 1994, în data de **5 octombrie**, UNESCO a inaugurat prima **Zi Mondială a Educatorilor** pentru a comemora semnarea, în anul 1966, a Recomandării făcute de UNESCO și Organizația Internațională a Muncii privind **condițiile de muncă ale personalului didactic**. Prin urmare, UNESCO a creat această zi pentru a atrage atenția anumitor guverne asupra condițiilor de muncă ale cadrelor didactice. Sărbătorită în peste 200 de țări din întreaga lume, în fiecare an, pe 5 Octombrie, această zi este consacrată întregului personal didactic, celor care fac educația - educatori, învățători, profesori, denumirea ei fiind **World Teachers’ Day** în engleză, sau **Journée Mondiale des Enseignants**, în franceză.

Ziua profesorului este destinată a fi o zi specială, de apreciere a cadrelor didactice, pentru întreaga responsabilitate pe care o poartă în educarea generațiilor viitoare. Dascălul este cel care sădește în copil încrederea, stima și respectul față de propria persoană, iar școala este cea care îl pregătește pentru viața reală, care îl așteaptă dincolo de porțile sale. Școala este instituția unde se realizează educația permanentă a vârstarelor societății în care trăim. Întregul viitor al unei societăți, al rasei umane însăși, depinde de învățatura pe care copii o primesc în școală.

Educația este fereastra spre lumină a copiilor. Dacă în familie ei au avut parte de o învățare spontană, o dată cu intrarea la școală, ei iau contact cu o altă formă de învățare, sistematică, o activitate instructiv-educativă planificată, organizată și mult mai eficientă. Educatorii îi formează ca oameni și le sunt un sprijin la greu.

Învățăm atât de multe de la un dascăl bun: respectul, corectitudinea, simțul dreptății, hărnicia, disciplina, devotamentul, răbdarea, simțul umorului. De multe ori, în viața unui copil, dascălul este singura prezență luminoasă și zâmbitoare. Un simplu zâmbet, o vorbă de încurajare spusă cu blândețe vor rămâne în memoria copilului toată viața. Este știut faptul că, un profesor bun e cel care face ca lucrurile grele să i se pară copilului mai ușoare. Mulți dintre noi

și-au ales drumul în viață datorită unui profesor devotat. În viziunea mea, profesorul ideal este cel care sculpează caracterul și sufletul elevilor săi, spre tot ceea ce este mai frumos pe lumea aceasta, spre cunoaștere, spre adevăr, spre dragoste și speranță.

Așa cum fac în fiecare an, și anul acesta am marcat **Ziua Mondială a Educației**, împreună cu elevii claselor V - VIII, de la Școala Gimnazială „Principesa Elena Bibescu”, Bârlad - Structură Școala Gimnazială „V.I.Popa”, Bârlad. Având-o alături de mine pe d-ra profesoară de istorie Nanu Andreea, am reușit împreună să mobilizăm copiii, astfel încât activitatea realizată să fie una memorabilă. După ce elevii au dovedit că știu semnificația zilei de **5 Octombrie**, au definit noțiunile de *școală și educație* și și-au exprimat părerile în legătură cu rolul profesorilor în ceea ce privește educația lor, au participat apoi cu interes, la Concursul sugestiv intitulat **Educație și educatori**. Au dovedit astfel, că au înțeles importanța învățării organizate în școală și au identificat rolul școlii în dezvoltarea personalității lor.

Ținând cont de faptul că dascălii descoperă și susțin talentele și pasiunile elevilor, am încurajat copiii talentați să realizeze o serie de lucrări prin care să evidențieze marele talent pe care îl are dascălul, omul cu suflet mare, care-i sădește copilului sămânța încrederii, stimei și respectului față de propria persoană, care îl ajută să-și ocupe mai târziu locul potrivit în viața socială.

Având un respect deosebit pentru nobila misiune de dascăl, sunt de părere că, un cadru didactic eficient este acela care își iubește profund munca sa de instruire și educare. Numai un astfel de om, cu o voință puternică și un caracter ferm, consecvent și perseverent poate constitui un model pentru elevii săi. A fi dascăl rămâne o vocație, o chemare, un imens rezervor de generozitate și umanitate.

De **Ziua Mondială a Educației**, îi cinștim pe toți educatorii, dorindu-le o viață frumoasă, plină de împliniri și de recunoștința generațiilor pe care le îndrumă!

Educația este cea mai bună provizie pe care o poți face pentru bătrânețe.

—
Aristotel

MIHAI EMINESCU ȘI SPIRITUALITATEA ROMÂNEASCĂ

Colonel (r) dr. CRISTACHE GHEORGHE

*Membru titular al Academiei Oamenilor de Știință
din România*

S-au scurs 170 de ani de la nașterea celui care avea să devină Luceafărul literaturii române și al românismului în general, deși rezultatul unui sondaj efectuat cu prilejul acestui eveniment ne-a demonstrat, dacă mai era nevoie, că tot mai mulți români, îndeosebi tinerii, nu mai sunt interesați să cunoască personalitatea și opera aceluia care, la un moment dat, afirma: „*Sămânța din care a răsărit acest popor e nobilă și poporul nu va pieri decât atunci când românii vor uita noblețea seminției lor*”.

Mihai Eminescu, dincolo de diferitele opinii, mai mult sau mai puțin controversate, privind locul și data nașterii sale, s-a născut la Botoșani, la 15 ianuarie 1850, botezat fiind la Biserica Adormirea Maicii Domnului, așa cum se consemnează în Registrul de nașteri și botezuri, document oficial care trebuie receptat ca atare, aceasta fiind singura dată dovedită prin documente certe, fiind al șaptelea copil al căminarului Gheorghe Eminovici și al Ralucăi (Rareșa, Ralu sau Ralița) Jurașcu ot Joldești (alte date rămân deocamdată presupuneri), Dumbrăveni, 8 noiembrie 1848, dată consemnată în ziarul „Eminescu”, apărut cu ocazia dezvelirii bustului poetului la Botoșani, în care se scrie: „*a văzut lumina zilei în satul Dumbrăveni, Județul Botoșani, în anul 1848... în ziua de Sfinții Arhagheli, pentru care i s-a dat numele Mihai din Botez*”; 6 decembrie 1849, așa cum apare pe foaia matricolă a elevului Mihail Eminovici, clasa a III-a și a IV-a, de la Gimnaziul din Cernăuți; Ipotești, 14 decembrie 1849, dată trecută în Dicționarul Junimii, susținută de fratele poetului, Matei, care confirma că tatăl lor trecuse pe o Psaltire datele de naștere ale copiilor, în ordinea nașterii lor; în ediția de „Poesii” din 1900, de la Editura Alcalay, scoasă de Matei Eminescu apare data de 20 decembrie 1849; 24 decembrie 1849, comunicată de Aglaia, sora lui Eminescu: „*Mama mi-a spus odată când era veselă, căci de obicei era mereu mohorâtă, că pe Mihai l-a născut într-o iarnă grea din 1849, cu o zi mai devreme de Crăciun, botezându-l în legea străbună în luna ghenarie, la Botoșani, căci sătucul nostru nu avea preot și că tata a vrut așa*”. Ultimele cercetări asupra nașterii lui Eminescu nu au adus nimic nou, confirmat prin documente, fiind astfel obligați să rămânem la adaosul informației lui Maiorescu, din finalul articolului „Eminescu și poeziile lui”. Concluzia lui George Călinescu, menționată în lucrarea sa „Din viața

lui Eminescu” rezolvă orice dispută când afirmă că e firesc ca atunci când e vorba de personalități atât de importante ca Eminescu, să se nască legende și mituri revendicătoare.

N-a fost culme de țară, n-a fost loc de veche datină românească pe care mai marele între români să nu-l fi cunoscut și călcat cu pașii lui. Dacă nu cu pașii, atunci cu rândurile și cu versurile scrise de mâna sa, care ajung și cuprind toate țărurile pământului românesc.

A fost dorința supremă a Luceafărului să cunoască acest pământ și toate bucuriile și durerile lui și numai după aceea să semneze sub cele scrise: Eminescu. Îl mâna spre această atingere cu pământul țării o sete fără de margini de a descifra viața cea de fiecare zi a poporului său și manifestările lui spirituale, pline de firesc, din care desprindea cugetări și înțelesuri adânci. Cu prilejul mării serbări de la Putna, în 1871, Eminescu scria: „*Nu ușor las să-mi scape de a participa la o serbare populară. Ca un pasionat prieten al oamenilor de preferință a întreg poporului, mai ales când și, adunați la mese, uită pentru oarecare timp scopurile particulare și se simt ca părți ale unui întreg în care în cele din urmă stă ceva dumnezeiesc; în fața unui atare întreg este pentru mine orice serbare populară, la drept vorbind, o serbare sufletească, un pelerinaj, un act de pietate*”.

Aceste rânduri au în ele ceva programatic, căci creația eminesciană s-a instituit în partea cea mai de sus a spiritualității noastre numai că a pornit de jos, de la izvoare, de la filonul original al creației celor mulți. Detractorii poetului nepereche pot să nu fie de acord cu acest lucru, dar e învederat că în creația spirituală a lui Eminescu pulsează viața întregului pământ românesc, nu un regionalism oarecare, numai pentru că ființa lui a fost pretutindeni și s-a aplecat spre bătaia de suflet a celor mulți și necunoscuți.

A coborât din mândra Moldovă de mai departe, de la Cernăuți și de la Iași, de la Galați și Focșani înspre plaiurile de soare ale Munteniei, la București, apoi în Oltenia, pentru a ajunge în Ardealul robiilor noastre și în Banatul cântecelor fără seamăn. Pe la 1878 era la Florești, în Oltenia, atras de Valea Jilortului unde, scria George Călinescu, vede „*râurile, codrii, șesurile, dealurile oltenești, munții în depărtare*”. La Turnu Severin admiră relicvele

romane și icoana veche a unei lumi trecute: „În a Dunării lungi valuri ce vuiesc și se frământă”.

Fratele său, Matei Eminescu, se stabilise, în 1885, în Turnu Severin. Va fi auzit Eminescu legănata doină bănățeană, cu unduire mioritică; coborând de la Oravița la vale, ori la Buziaș, ori în tărâmul de cântec al Lugoșului, unde ajunge, venind de la Sibiu, cu trupa de teatru a lui Mihail Pascaly.

De aici a pornit spre Timișoara, orașul de pe Bega, apoi la Arad, unde se va întâlni cu Iosif Vulcan, care conducea revista „Familia”, de la Oradea și care i-a fost „nașul” literar, publicându-l în revistă sub numele „Eminescu”, în 1866. Dragostea aceea nevăzută de țară, cuvintele ardeleanului pribeag Aron Pumnul, profesorul său la Cernăuți, ori o nostalgie originară, din cine știe a câta speță trecută, îl îndemneau pe Eminescu să ajungă la Blaj, în „*Cetatea românismului*”, numită pe atunci. A ajuns clipa aceea și a evocat-o, se pare, astfel: „*Într-o zi frumoasă de vară îmi făcui legăturica, o pusei în vârful bățului și o luai la picior pe drumul cel mare... împărătesc. Mergeam astfel printre câmpii și holde... zi de vară până-n sară am tot mers... Oamenii se întorceau de la lucrul câmpului, cu coasele de-a spinare, boii trăgeau încet în jug și carul scârțâia...*”

Ascuns în maluri dormea Murășul, pe el trosnea de căruță podul de luntri, pe care-l trecui și eu”.

La Blaj, chemat de rosturi ancestrale, pe dealul Hulei admirând orașul exclamă: „*Te salut, Mica Romă*”. A ajuns la Târnăveni, la Târgu Mureș, la Dadam, unde a poposit, culegând de pretutindeni comorile sufletești ale ținuturilor ardeleni, care-i dădeau puteri și-i rânduiau rosturile mari ale creației sale, din poemul „Mureșanu” sau din „Horea”, căci într-o zi de august era la poarta cetății Alba Iulia, în preajma Munților Apuseni. Căci va scrie el: „*Horea pe un munte falnic stă călare:/ O coroană sură munților se pare*”. A mai colindat prin câteva sate, la Mihai și Bucurdea grânoasă, culegând folclorul în spirit de dor, apoi Mihai Eminescu din Ipotești, cum semna uneori, de la Sibiu ajunge la Rășinariii lui Octavian Goga, de unde, prin „Vama Cucului” trece munții, cu ai săi în suflet, la ai săi, în „dulcele târg al leșilor”.

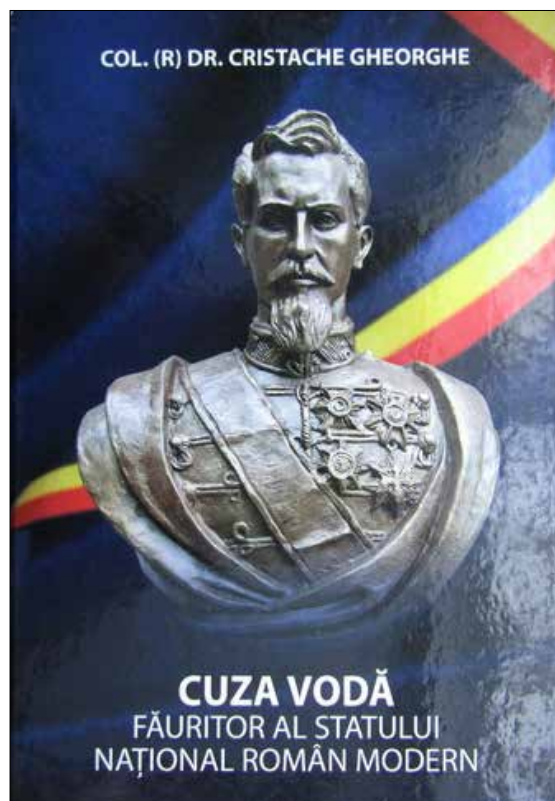
Așa devenea Eminescu al pământului românesc, pe care-l știa, care-l inspira și de care era profund legat. L-a „străbătut” acest pământ și cu poezia sa, care cuprindea marginile din țară: „*Din Sătmar pân-în Săcele/ Numai vaduri din acele*”, ori locuri de mărinimie domnească unde se afla „*unul dintre fiii falnicului domn...pe genunchi scriind o carte, / S-o trimită dragei sale, de la Argeș, mai departe*”, pentru a atinge apoi „*nemărginirea mării*” ori pietrele sacre ale strămoșilor săi de la Sarmisegetuza, unde în fața eternității, dacul netemător îndoctrinează demnitatea vieții: „*să cer a tale daruri, genunchi și frunte nu plec*”.

Pentru că este al pământului românesc, **Mihai Eminescu este și al lumii**, iar noi, căutând prin el rosturile de totdeauna ale acestui pământ, evoluăm spre Eminescu, care este aproape tot ce a mai rămas din demnitatea noastră de români. Ca atare, elitiștilor, în majoritatea lor alogeni, celor care îl blamează pe românul Eminescu, le recomandăm să-și aleagă altă țară.

Ziua de 15 ianuarie nu e numai ziua în care sărbătorim pe Eminescu, ci și un prilej de a medita asupra destinului nostru ca nație, la îndatoririle măcar ale unora dintre noi, de a păstra curat spiritul limbii române, cu farmecul bogăției sale dintotdeauna și să rostim, împreună cu Eminescu: **Trăiască nația!**

La date rotunde, dar și cu alte prilejuri, societatea românească a știut să-i prețuiască opera, găsind un prilej în plus pentru a-l omagia. Manifestările au fost și sunt numeroase și continue peste tot în țară și în lume, unde există spirit și simțire românească. În 1950, de exemplu, la 100 de ani de la naștere, la 14 ianuarie, Academia Română a organizat o Sesiune jubiliară Eminescu; ESPLA a publicat la 14 ianuarie volumul „M. Eminescu, studii și articole”. În 20 februarie a apărut o serie filatelică „Centenarul nașterii poetului”, în cinci mărci, prima cu chipul poetului, iar celelalte ilustrând grafic patru poezii. În anul 2000, la 150 de ani, Banca Națională a Moldovei a emis o monedă de argint pe care este gravată efigia poetului; UNESCO a decis ca Eminescu să fie declarat **Poetul anului 2000**, iar **15 ianuarie a devenit Ziua Culturii Naționale**; Societatea Numismatică Română, Gruparea colecționarilor de Insigne și Medalii Mihai Eminescu organizează, la Palatul Parlamentului, în Sala Brâncuși expoziții ale celor mai importanți colecționari; un eveniment, de altfel complex, ajuns deja la cea de a XII-a ediție (10 ianuarie 2020): **Gruparea colecționarilor Eminescu de pe lângă Cercul Militar Național** organizează de două ori pe an, în ianuarie și în iunie, expoziții cu medalii și insigne Eminescu; la Drobeta-Turnu Severin se organizează anual, de aproape 20 de ani, un Festival Mihai Eminescu.

Atunci când am citit pentru prima oară poezia „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie” am înțeles de ce Mihai Eminescu ne-a împins în nemurire, fiind alături de Cuza Vodă, unul dintre cei mai vrednici români.

In memoriam

NICOLAE IORGA

80 de ani de la crunta sa dispariție

Colonel (r) dr. CRISTACHE GHEORGHE

Membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România

Nicolae Iorga a rămas prezent prin lucrările sale, pătrunse de crezul său social-politic și prin sensurile pe care le imprimau scrierile istorice. Dar câți dintre noi am avut în mână un volum de versuri sau măcar o poezie de ale lui Nicolae Iorga? Pentru că marele istoric, publicist și om politic român a fost și poet. Cele cinci volume de versuri care alcătuiesc producțiile sale poetice au văzut lumina tiparului în anii 1893, 1921, 1932, 1939 și 1940 vin să întregască capodopera istorică a celui care, peste o jumătate de secol, a înrâurit, cu prezența sa covârșitoare, gândul și simțirea românească.

Opera lui Nicolae Iorga numără 16.000 de titluri, între care: *Istoria Românilor* (în 10 volume), *Locul românilor în istoria universală* (3 volume în limba franceză), *Istoria Imperiului Otoman*, *Istoria comerțului, a bisericii, presei, literaturii* etc. Membru de onoare al mai multor academii, Doctor honoris causa a zeci de institute și universități, Nicolae Iorga a fost ales în 1938, în funcția de vicepreședinte al Comitetului internațional de științe istorice, cea mai înaltă demnitate pe care a deținut-o vreodată un istoric român.

Între anii 1907 și 1940 Nicolae Iorga a predat istoria românilor la Școala Superioară de Război, înființată în 1889, contribuind la pregătirea și educarea cadrelor militare, iar la

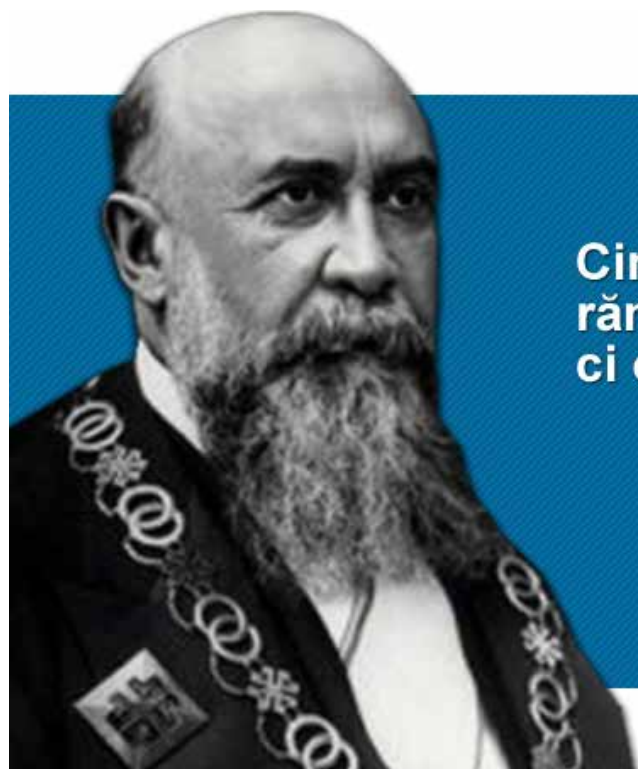
sfârșitul anului 1916 a plecat voluntar pe frontul din Moldova, cu gradul de soldat, unde, împreună cu Octavian Goga, a redactat ziarul „România”, organ de presă al armatei noastre în Războiul Întregirii Naționale.

Deslușitor de istorii vechi și noi, surprins de vremurile care vin peste om, ultimele sale scrieri – în proză și în versuri – sunt testamentare pentru oamenii politici și istorici, pline de rezonanță, pentru istoria națională și universală, fiind străbătute de autentice fioruri și lucidități grave, determinate de tragedia spre care se îndrepta omenirea. Neînțelegând noul rost al lumii în declin, marele istoric încearcă să se refugieze în trecutul sfânt și în instinctul de dreptate al nației:

„De ești din vremea de lumină,
Cu inima de soare plină,
Întoarce-te înspre trecut:
Fii omul care te-ai născut.

Căci azi sunt suflete de fier
Palate ard, popoare pier:
Sunt moarte toate florile
Și goale toate zorile.”

(„Spre trecut...”)

Cine ți-a făcut o nedreptate nu rămâne cu o datorie față de tine, ci o pierdere față de el însuși.

Nicolae Iorga

În vârtoarea anului 1939, când la orizontul frământatei istorii a țării de pe bătrânul nostru continent se adunau nori negri, prevestitori de furtuni, marele patriot român își făcea mărturisirea de credință, atrăgând, profetic, atenția: „**Ferește-te popor al meu, căci mari primejdii și se pregătesc**”; cerând totodată ca „**nimic din ce a fost sfânt în trecutul poporului nostru să nu fie risipit și, privind peste vremuri, să cântărim moștenirea, din care partea cea mai bună trebuie păstrată cu cea mai mare îngrijire, vii și morții fiind laolaltă cu adăugirea aceluiși tezaur**” („Sfaturi pe întuneric”).

Văzând în frontiere instituția politică de bază a unui stat, în cadrul căruia un popor își defășoară viața economică, socială și culturală, Nicolae Iorga îndemna la apărarea lor, subliniind că acestea constituie prima pavăză teritorială, sanctuarul însuși al propriului popor.

„**Hotarul nostru este o religie**”- rostea de la tribuna Parlamentului României, la 18 martie 1940 marele om politic. „Însăși povestea neamului nostru arată cum s-a format această țară. Noi n-am luat nimănui nimic: suntem singurul popor din lume, poate, căruia nu i se poate reproșa că a luat ceva dincolo de dreptul lui. Noi am fost între noi; domnia noastră a fost o frăție – o frăție pe o moșie. Aceasta este taina trecutului nostru: frați de sânge așezați pe o moștenire. Și înțelegeți foarte bine că frații aceștia de sânge, proveniți de la aceiași strămoși, care se găseau pe aceeași brazdă, nu lasă ca brazdă să fie călcată”.

Printr-o Europă unită, liberă, marele savant român înțelegea **o Europă sprijinită pe state naționale libere, independente, a căror libertate trebuie respectată și apărată.** „O nouă ordine de lucruri în Europa – și pe alături în lumea întreagă? Ce poate fi această ordine de lucruri - se întreba cu vădită nedumerire Nicolae Iorga – a cărei întărire trebuie să vie și de la amenințarea contra acelor care nu luptă?”. „O Belgie se cere neapărat acolo unde nu poate fi nici Franța nici Germania. Tot așa, pe lângă valoarea categoricului imperativ național, cazul României. Ea are la gurile Dunării

un rol care nu poate fi încredințat nimănui...” („State de interes european”).

În momentele de cumplită suferință prin care a trecut poporul român în vara anului 1840, când frontierele țării au fost sfărtecate prin Ultimatumul din 28 iunie și Diktatul de la Viena din 30 august, inima însângărată, dar nu deznădăjduită a lui Nicolae Iorga a avut tăria să desfidă, prin scris, strâmbătățile vremelnice, insuflând biruința în adevărul istoric.

„Un popor pașnic a fost redus la tăcere... Marile dureri sunt mute... Doliul să îl purtăm cu demnitate... **În chestiunea teritoriilor naționale drepturile niciodată nu se prescriu, iar dreptatea unui neam triumfă.** Istoria ne-o dovedește cu prisosință”. Iar în privința fraților pierduți, marele patriot adaugă: „Comunicațiile dintre noi vor fi grele... Dar din fericire, știința dă, astăzi, celor momentan pierduți, mijloace minunate de a putea, de a primi de aici știri, mângâieri și îndemnuri ... Veți afla, voi, care rămâneți și acum o parte scumpă a neamului nostru, tot ce ne îndeamnă și tot ce ne zbuiciumă ... În ce mă privește, paznic de morminte, dar și vestitor de vremuri, mă veți mai auzi poate”.

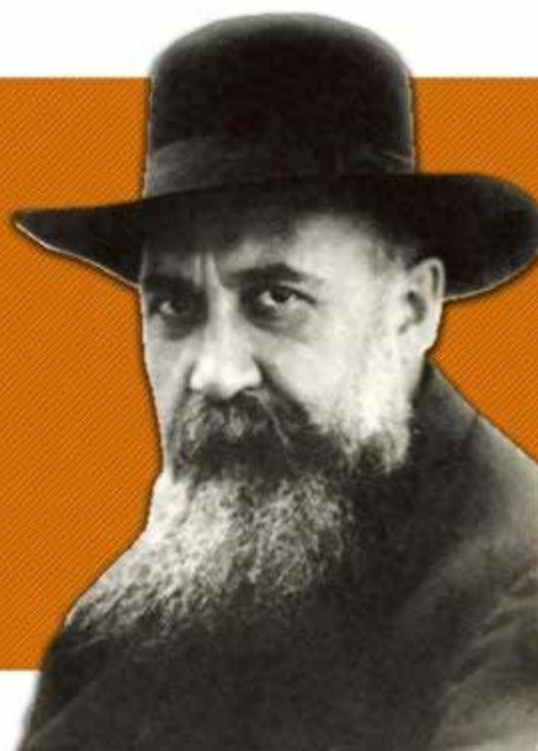
Dar glasul marelui patriarh al culturii române și universale – Nicolae Iorga nu va mai putea fi auzit. În zorii zilei de 28 noiembrie 1940, trupul său, ciuruit de gloanțe, a fost găsit în pădurea de salcâmi de lângă satul Strejnic. Au rămas, în manuscris, pe masa de lucru de la Sinaia, pagini încă tănuite din istorie, alături de ultimele sale versuri, profetice, privind sfârșitul său tragic:

„Au fost tând un brad bătrân
Fiindcă făcea prea multă umbră
Și-atuncea din pădurea sumbră
Se auzi un glas păgân:

O, voi, ce-n soare cald trăiți
Și ați răpus strămoșul nostru,
Să nu vă strice rostul vostru,
De ce sunteți așa grăbiți?”

Istoria își bate joc de cei care
nu o cunosc, repetându-se.

Nicolae Iorga

Mărturisindu-l pe Hristos într-o lume a urii

Preot Răzvan-Andrei ACOSTIOAEI
Parohia „Sf. Dumitru” Bârlad

În societatea modernă și secularizată a secolului al XXI-lea, credința în Iisus Hristos, Dumnezeu întrupat, care S-a răstignit pentru noi și a înviat a treia zi, este un prag de care unii se poticnesc. Neasemănându-ne toți Apostolului Toma, care a vrut să cerceteze semnele pătimirii lui Hristos, iar mai apoi L-a mărturisit pe El ca Dumnezeu și Domn, atitudinea fiecăruia față de credință ne poziționează diferit și determină fundamental cursul vieții noastre de pe pământ și din veșnicie. Despre cum îl mărturisim pe Hristos astăzi, într-o lume care nu numai că propune ci de-a dreptul impune niște „valori” care nu au aparținut nicicând acestui neam, nu este deloc ușor de vorbit, dar această problemă nu rămâne, din acest motiv, mai puțin actuală.

Înțelegând adevăratul creștinism

Cred că totul începe de la modul cum fiecare dintre noi înțelege creștinismul. Ar trebui să plecăm de la premisa veridică că, creștinismul, nu este doar o religie sau o simplă filosofie elaborată de un mare maestru, și nici măcar un cod de etică sau un complex de norme morale. Creștinismul este, înainte de orice, un **eveniment**, mai întâi acela al Întrupării, al apariției lui Dumnezeu Creatorul în lume, în istorie, un eveniment cum este cel al operei de mântuire care se realizează în moartea și învierea lui Hristos Domnul. Nicolae Steinhardt, în „Jurnalul fericirii” arată că creștinismul este „cel mai formidabil happening” (pag. 180), este în special un mod de a trăi și o rețetă a fericirii. Creștinismul este curaj și cavalermism, o chemare nu la supunere oarbă, ci la toleranță, înțelepciune, dreptă socotință și inteligență. Departate de a fi numai o religie care se închină unui Creator, creștinismul crede nebunește într-un Mântuitor care s-a dăruit pe Sine, din dragoste, lumii. Este o poezie a vieții și o bucurie perpetuă. Compozitorul Haydn a fost întrebat odată de ce muzica lui religioasă este veselă în loc să fie ceremonioasă și solemnă. A răspuns: „Pentru că ori de câte ori mă gândesc la Dumnezeu, mă cuprinde veselia !”. Adevăratul creștin experimentează continuu această veselie și înțelege creștinismul ca un mesaj al speranței, al nădejzii și un izvor de bucurie pentru umanitate: acela al eliberării de legăturile păcatului și ale morții. Deși întrupat în această lume, creștinismul ne introduce în viața veșnică. Or, „viața veșnică este aceea să te cunoască pe Tine singurul și adevăratul Dumnezeu și pe Iisus Hristos, pe care L-ai trimis”

(Ioan. 17, 3). Creștinismul ne face darul posibilității unei vieți noi. În creștinism, nimic nu este imposibil. Dumnezeu întrupat nu este un Dumnezeu rău, pretențios, nedrept, ci, din contră, Cel care vine să tămăduiască umanitatea, să o reînnoiască, să-i ierte păcatele sale și să o mântuiască. Înțelegând aceste lucruri, începem cu adevărat să-L mărturisim pe Hristos, pliniroul vieții noastre.

Mărturisirea credinței este un imperativ categoric al vieții autentice creștine fiind o datorie a tuturor creștinilor, nu numai a preoților și a ierarhilor. Această mărturisire trebuie făcută pe toate palierele, prin faptă, cuvânt, cuvântul credinței și împlinirea datoriilor vieții creștine după cum spune cuvântul Mântuitorului: „Cine Mă va mărturisi pe Mine înaintea oamenilor și Eu îl voi mărturisi înaintea Tatălui Cel din ceruri”(Matei 10,32). Însă în zilele noastre devine tot mai greu să-L mărturisim pe Hristos datorită comodității noastre duhovnicești, datorită rușinii, „toleranței”, indiferenței, nepăsării și multor altele(cauze și scuze se găsesc tot timpul), însă totuși dacă vrem ca Hristos să nu ne părăsească trebuie să găsim puterea și metodele de a-L mărturisi în viețile noastre.

Mărturisirea interioară este baza mărturisirii exterioare, una fără cealaltă nu pot exista. Mărturisirea interioară este trăirea noastră cu Hristos, este ceea ce avem în cugetul nostru și în inima noastră după cum spune chiar Hristos: „ Că de vei mărturisi cu gura ta că Iisus este Domnul și vei crede în inima ta că Dumnezeu L-a înviat pe El din morți, te vei mântui.”(Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel capitolul 10, verset 9). Dacă mărturisirea interioară nu este cum trebuie sau nu este deloc nici mărturisirea exterioară nu va fi așa cum trebuie sau nu va fi deloc.

Mărturia exemplului

Cel mai eficace mijloc de mărturisire a lui Hristos în mijlocul lumii, este, fără îndoială, mărturia exemplului. Dacă vrem să remediem ipocrizia care caracterizează multe din cazurile eșecului misiunii creștine, noi trebuie să întrupăm în cotidian ceea ce se predică și ceea ce se oferă ca exemplu. A da exemplu personal valorează mai mult decât o demonstrație strălucitoare. Putem cita în acest sens una din apoftegmele Părinților deșertului, unde se spune că trei monahi aveau obiceiul în fiecare an să-l viziteze pe marele Antonie. Primii doi îl întrebau de fiecare dată asupra gândurilor minții și mântuirii; al treilea,

în schimb, nu spunea nimic, păstrând o tăcere absolută. După mulți ani, Avva Antonie i-a spus: „Iată, de mult timp vii aici și nu-mi pui nici o întrebare?” Răspunsul a fost unul simplu: „Îmi este de-ajuns să te privesc, părinte!” Dacă un chip valorează mii de cuvinte, cu cât mai mult un exemplu viu!

Mărturisindu-l pe Hristos iubind și iertând

Strâns legată de mărturia exemplului este promovarea și trăirea iubirii frățești ca semn al credinței adevărate. Probabil cel mai mare rău al societății noastre este individualismul. Urbanizarea și globalizarea care favorizează dezvoltarea individualismului pun în discuție definiția omului ca „ființă a comuniunii”, ființă eclesială. Nu este nimic mai surprinzător decât că lumea de astăzi suferă de singurătate. În această continuă singurătate și suferință a lumii, noi, creștinii îl mărturisim pe Domnul Hristos iubind și împrăștiind iubire în jurul nostru. Numai iubirea este adevărul deplin al persoanei. Numai ea creează libertatea, pentru că solicită celui interpelat să elibereze din el acest adevăr, pentru că numai ea este, adevărul care vă face liberi,, (Ioan 8, 32). Nimeni nu –i poate fi mai apropiat omului decât iubirea totală și necondiționată care moare pentru el. Hristos este iubirea intrată definitiv în toți, glasul cel mai autentic al fiecărui om. Hristos este glasul adevărului din fiecare dintre noi, căruia ori îi răspunzi, ori îl refuzi dar te renegi pe tine însuși, refuzându-ți unica șansă de adevăr și de viață (Pr. George Remete).

Cheia de boltă a iertării este puterea de a ierta. Adeseori un lucru greu, dar de fiecare dată dumnezeiesc. Este o certitudine faptul că împrejurările cotidiene ne angajează într-o diversitate de întâmplări, fiecare angrenând un context anume și acțiuni sau inacțiuni după caz. Suntem protagoniștii propriilor noastre decizii și, nu în puține rânduri, suntem puși în fața unui subiect destul de sensibil pentru omul contemporan: iertarea. Unii gânditori au văzut în actul iertării o utopie; alții l-au observat ca pe o slăbiciune a omului; Ortodoxia, însă, a transformat iertarea dintr-o simplă temă de reflecție într-un pragmatic dar oferit umanității. Această cultivare a darului iertării își găsește rațiunea într-o altă coordonată umană sensibilă, anume actul iubirii. În Evanghelia după Matei, Mântuitorul așază în centrul legii porunca iubirii aproapelui: „Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși” (Mt. 22, 37-39). În această dragoste pentru semeni își găsește fundamentul și actul iertării. Prin urmare, observat ca religie a iubirii, pe bună dreptate, creștinismul poate fi numit și religia iertării.

Omul care nu iartă rana pe care i-a făcut-o aproapele său ține minte răul, face scenarii de răzbunare a nedreptății îndurate, se îndreptățește pe sine, transformă frustrarea pe care a trăit-o în ură și dușmănie față de persoana în cauză, îl clevetește față de alții, se bucură de răul care se abate asupra dușmanului (dacă se întâmplă asta). Într-un cuvânt: se păgubește pe sine, neiertarea afectându-i toate straturile ființei: duhovnicesc, psihic, fizic. Ranchiuna se

poate transforma ușor în ură și deznădejde. Multe din bolile grave - cancerul fiind doar una dintre ele - sunt provocate în parte de întreținerea acestor emoții negative, în special de ură neconștientizată și nevindecată. Din punct de vedere duhovnicesc, neiertarea afectează în primul rând relația omului cu Dumnezeu. Starețul Tadei de la Mănăstirea Vitovnița susține că cine răspunde cu gânduri rele aceluia care i-au făcut răul intră într-un război al gândurilor și își pierde astfel cel mai prețios bun: liniștea duhovnicească. „Dar dacă le întorci cu aceeași măsură, atunci să te ții, că ăsta-i război! Și tu ești la fel ca ei, te lupți cu aceleași arme împotriva aproapelui, așa cum lupți și ei împotriva ta, așa-i? Tu le întorci cu aceeași măsură, și acesta este un război (al gândurilor). Toți cei care sunt în război nu au pace, nici liniște“.

În Hristos găsim paradigma iertării

Model și exemplu inconfundabil de iertare găsim în Taina Sfintei Spovedanii. În fața lui Hristos, creștinul care conștientizează greutatea și gravitatea păcatelor primește de la duhovnic iertarea lor. Un act care, aparent, pentru unii oameni apare ca o formalitate. În esență, însă, iertarea pe care Hristos o oferă penitentului constituie o veritabilă și incontestabilă dovadă de iubire. Iar frumusețea și pedagogia acestui act de iertare vin tocmai din faptul că el nu repetă o procedură obișnuită, ci are un pronunțat caracter personal.

În scaunul Spovedaniei, Mântuitorul îl ascultă cu atenție pe penitent, îl întreabă și îl consultă pentru a-i afla durerea. La sfârșit, odată cu iertarea, penitentul primește

și medicamentul canonului dat de duhovnic, atât de necesar pentru îndreptare și sănătatea duhovnicească. Și totuși, actul iertării nu se oprește aici. În fața Sfântului Altar, gustând din Potirul care poartă Trupul și Sângele lui Hristos, creștinul iertat se unește cu Însuși *Dumnezeul iubirii*. Iată, prin urmare, cât de înălțător și de folositor este actul iertării și cât de impregnat este el de virtutea iubirii. În privința iertării, Sfânta Scriptură este tranșantă, îndemnând să iertăm păcatele semenilor și, astfel, făcându-ne milă de sufletele lor, să-i miluim pe ei: „Iertați și vi se va ierta vouă” (Lc. 6, 37). Sfântul Isaac Sirul îndeamnă să avem milă „de cel ce nedreptățește, căci el se pierde prin aceasta, ca unul care a uitat de sine și se ciunțește de legăturile sale cu alții, legături prin care îi vine lui însuși viață” (*Filocalia*, vol. X, p. 266).

Mărturisindu-l cu inima curată și sinceră pe Hristos, devenim ai lui Hristos. Intrăm într-o poezie a vieții. Devenim liberi, plini de pace și de liniște. Intrăm în Împărăție. Intrăm în bucurie !

Este ceea ce spune părintele Porfirie de la Kavsokalivia: “Bucuria este în Hristos. Hristos transformă suferința în bucurie. Biserica noastră, bucuria noastră, aceasta este totul pentru noi. Și este ceea ce caută omul de astăzi. De aceea, el ia droguri. Pentru a regăsi bucurie, dar aceea este o falsă bucurie. El resimte ceva pe moment, dar, după aceea, este zdrobit. Pentru că acel ceva apasă inima lui, îl macină și-l întristează. În timp ce omul care se dăruiește total lui Hristos este în întregime reînnoit, plin de bucurie, el simte forță și are măreție, se bucură de viață”...

CÂT TIMP?

Alina Mihaela ENE

Cât timp se va mai răstigni Hristos?
Cât timp vom săvârși fapte fără de folos?
Cât timp va mai vărsa Iisus lacrimi amare?
Cât timp vor plânge preoții-n altare?

Oameni buni, nici acum nu ați înțeles
Pentru ce trăim și că viața noastră are un sens?
Trăim nu doar pentru a râde și a ne distra,
Trăim pentru a dobândi viața veșnică cândva!

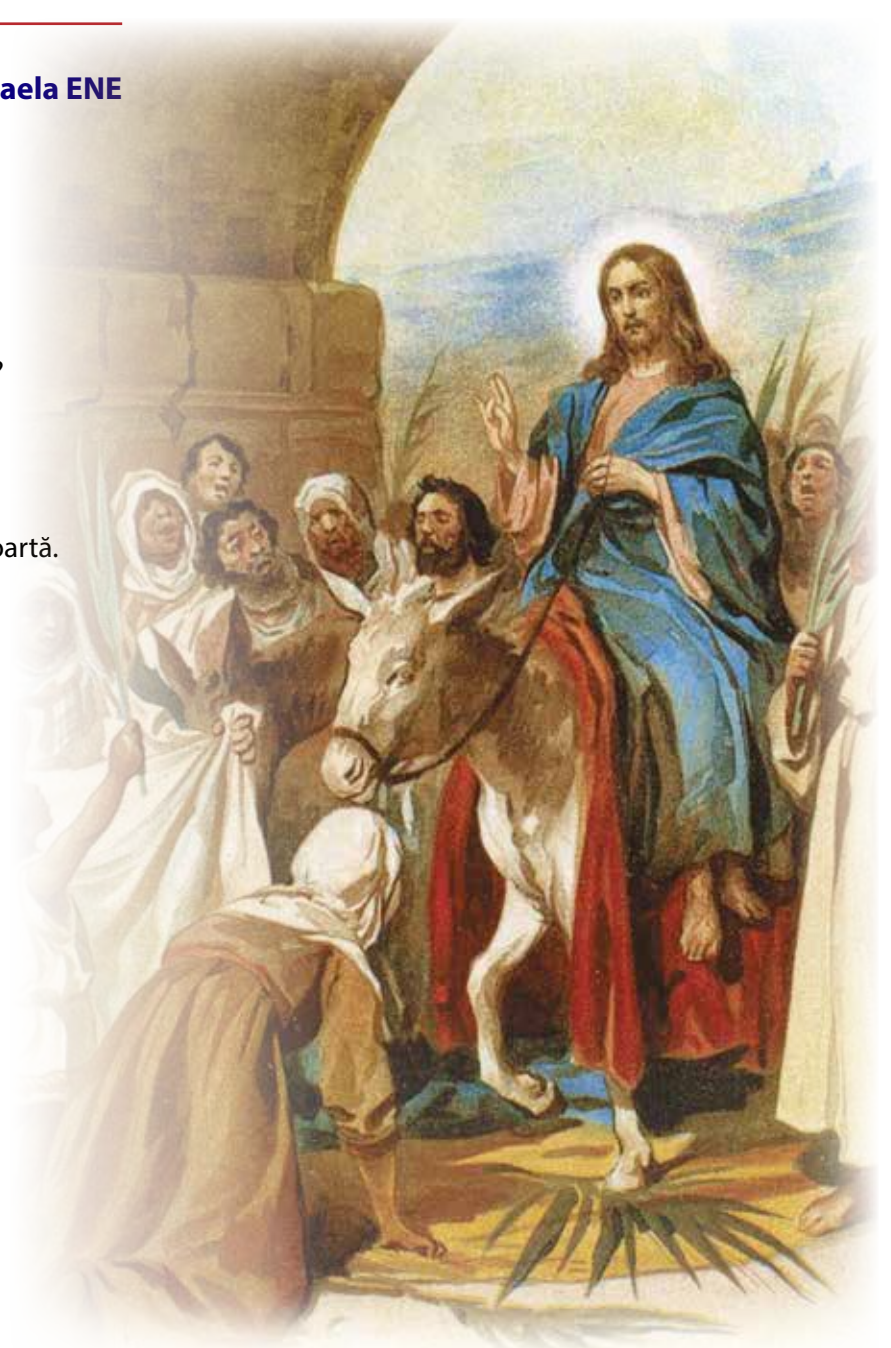
Dar veșnicia de ne va fi oferită sau refuzată
Depinde de cum în astă lume fiecare om se poartă.
Sfântul Ioan Gură de Aur ne-amintește:
Că „Viața nu e joacă! Cu grijă se trăiește!”

Cu grijă nu la ce vom bea, ce vom mânca,
Unde vom dormi sau ce vom îmbrăca,
Ci cu grijă la cum sufletul să ni-l împodobim
Ca în cer cu Îngerii și cu Hristos să fim!

Hristos cât pe acest pământ a stat
Cum să trăim mereu ne-a învățat:
Să fim pașnici, buni și iubitori,
Să fim smeriți, curați și iertători!

Să avem mereu Biserica loc de închinare
Să se bucure Arhanghelii în altare
Să fim prezenți la Masa lui Hristos
Căci doar așa Îl facem bucuros!

Și ca să fie bucuria plină
În casa ta, creștine te închină
Și-atunci în suflet vei simți cu adevărat
Ceea ce demult cu dor ai așteptat:
PACEA DIVINĂ A CERESULUI ÎMPĂRAT!

Prima medalie bisericească din Bârlad

Florian PRICOP

Biserica Sf. Dumitru din Bârlad a fost construită în 1692 pe locul în care exista pe la 1600 vechea biserică de lemn și apoi refăcută în 1747. În 1850, biserica a ars împreună cu 2500 de case, iar în anii 1864 și 1888 a fost afectată de cutremure, încât a necesitat reparații care s-au executat între anii 1894 -1896. Prima reabilitare a bisericii a fost făcută în 1925, când i s-a adăugat și turla, iar a doua în 1940. Imediat după cea de-a doua reabilitare, la câteva luni, construcția a fost afectată serios de cutremurul din 10 noiembrie 1940. La reconsolidarea bisericii și mareșalul Ion Antonescu a contribuit cu o sumă importantă de bani și, drept recunoștință, portretul lui a fost pictat pe un perete, în apropierea ușii, portret care a fost acoperit cu o altă pictură bisericească, după anul 1947. În anul 1943 biserica a fost resfințită, prilej cu care a primit cel de-al doilea hram: „Sfinții 40 de Mucenici”.

În anul 1902 este semnalată apariția unei medalii cu caracter religios. Tot anul 1902 marchează și baterea primei medalii cunoscute până acum la Bârlad. Pe lângă activitatea de papetărie și difuzare a cărților, librarul bârlădean Neculai Petroff, rus de origine, dar născut în România, îi revine meritul de a fi tipărit primele cărți poștale ilustrate cu imagini din oraș, precum și baterea primelor două medalii cunoscute la Bârlad. Realizarea primei medalii bârlădene a fost prilejuită de sărbătorirea a 25 de ani de la luptele din 1877, pentru dobândirea independenței.

Într-o ordine cronologică, medalia bisericească la care ne referim este a doua scoasă la Bârlad. Medalia a fost bătută la sugestia „Societății cântăreților bisericești” din oraș. Este confecționată din bronz, cu un diametru de 27 mm și cu o grosime de 2 mm. Pe avers, într-un cerc perlat este bustul Sf. Dumitru care ține o cruce în mâna dreaptă

ridicată către umărul drept, iar în mâna stângă o ramură de măsline. Capul sfântului înconjurat de nimb este acoperit cu o mitră. La baza bustului se află două ghirlande care se răsfrâng în lături. De o parte și de alta a bustului este înscrisul „SF. MARTIR DUMITRU”.

Pe reversul medaliei găsim două cercuri concentrice, dintre care, pe exterior unul perlat. Între cele două cercuri, pe două rânduri, în sensuri opuse este scris: „SOCIETATEA CÂNTĂREȚILOR BISERICEȘTI SFÂNTU MARTIR DUMITRU”, iar pe rândul doi: „DIN JUD. TUTOVA ȘI ORAȘUL BERLAD”. În câmpul central al celui de al doilea cerc este scris: „FONDATĂ LA 26 OCTOMB. 1902”.

La partea superioară a medaliei este un frumos ornament și, probabil, a existat un inel de prindere.

Nici la această medalie nu se cunoaște tirajul.

Acest material a fost prezentat de subsemnatul la ediția a II-a a Simpozionului Național de Medalistică, desfășurat la Cercul Militar Iași, în perioada 22-23 octombrie 2020.

Petruș ANDREI

Poveste de viață - Neculai GHEȚĂU

*„M-am născut într-un bordei
Învelit cu paie,
Doinitor mi-a fost un tei,
Leagăn de copaie.”
(Romanță cu autor necunoscut)*

A fost odată ca nici o altă dată, un sat mic, pitoresc, sat nou după inundațiile din anii 1933-1934, satul Sârbi, din comuna Banca, sat care se vede veșnicind în dulcea Moldovă, de pe Șoseaua Bârlad – Vaslui.

Prima familie care și-a ridicat casa pe aceste meleaguri, la șosea, a fost aceea întemeiată de Neculai Ghețău (1898-1942) și Ecaterina (Catinca) (1899-1990).

Ei au adus pe lume 9 copii, două fete și șapte băieți, cele două fete și un băiat pierind din fragedă pruncie. La început, locuința le-a fost o improvizație, numit de mama Catinca „bordei”, ceea ce justifică motto-ul de mai sus.

Din 1942, după cedarea Basarabiei, în urma odiosului tratat Ribbentrop – Molotov și după moartea tatălui de tuberculoză căpătată în „bou – vagonul” retragerii,

Mama

întreaga povară a creșterii celor cinci băieți, câți mai rămăseseră în viață (Costică, Sandu, Nicu, Neculai și Mihai), a căzut pe umerii năpăstuitei mame.

„Bădia” Costică, fratele mai mare, care, asemeni lui moș Chiorpec, era cizmar, mai folosea cureaua de cizmărie pentru „educația” fraților mai mici; Alexandru (Sandu) era cofetar la Cofetăria lui „Papa” Iani Spiratos, nereușind să le îndulcească prea mult traiul iar Ion (Nicu) era „agricultorul familiei”, bogăția acestuia constând într-un hectar și jumătate de pământ arabil și jumătate de hectar de vie.

Neculai este un copil fără copilărie și un școlar fără școală dar îndrăgește cartea și învață cei patru ani de școală primară în casele sătenilor cu cei doi învățători: Gheorghe și Penelopa Măceanca. În anul absolvirii, 1946, când s-a abătut seceta asupra Moldovei, o comisie C A R S (Comitetul de Ajutor al Regiunilor Secetoase) a dus muncă de lămurire pentru ca mama Catinca să dea pe cei doi minori, Neculai de 11 ani și pe Mihai, de 9 ani, unor familii miloase

din Ardeal pentru a-i salva de la moarte prin inaniție.

Urcați în trenul foamei (copiilor li se dădea de trei ori pe zi o singură felie de pâine unsă cu marmeladă), ajung la Arad și, timp de o săptămână sunt spitalizați, unii dintre ei având pojar.

Cei doi frați sunt despărțiți, Neculai fiind dat în grija nanei Sena și a baciului Spiridon și culcat timp de o săptămână în ieslea vacii, suspectat că ar avea păduchi.

**Cei doi frați,
Mihai și Neculai, dec. 1946**

„La un capăt al ieslei rumega vaca, mărturisește copilul înstrăinat, iar la celălalt plângeam eu până adormeam”.

De Ziua Crucii, pe 14 septembrie 1947, cei doi frați ajung iarăși la Spitalul din Bârlad, unde sunt dezinfectați și dați din nou părinților.

Un an pierdut în „emigrare” și încă doi din lipsa unui local de școală de 7 ani la Sârbi, îl fac pe Neculai să termine gimnaziul la 17 ani.

La Școala Pedagogică situată pe Bulevardul Epureanu nr.19, internatul

era mai sever și mai lipsit de condiții ca o cazarmă: pe paturile de fier se așezau „mindire” cu paie aduse de acasă iar iarna lemnele se dădeau cu porția pentru singura sobă existentă.

La subsol se afla sala de mese.

Elevii erau așezați câte zece la o masă, pâinea se dădea cu porția și se mânca pe serii, în prima serie intrau elevii din anii trei și patru, nedreptățindu-i pe cei mici.

Fostul elev, devenit mai apoi învățător, își amintește cu drag și cu recunoștință de foștii săi profesori exigenți, dar buni: directorii școlii Gheorghe Arion, Gelelețu și Ilie Gheoroaie, diriginți fiindu-i Alexandru Craus, Constantin Gâlea și Gheorghe Cănepă, profesorii Eugenia Tutoveanu, a doua soție a poetului George Tutoveanu, unul dintre întemeietorii Academiei Bârlădene, frecventată și de Alexandru Vlahuță și Vasile Voiculescu, Gheorghe Simionescu, Ortața Buhoci, N. Valcov, Mihai și Dumitru Mățu, Gheorghe Mihăilescu, Gheorghe Stoenescu și alții, fiile țărâna ușoară și Bunul Dumnezeu să-i odihnească în Sfânta Sa Împărăție.

La absolvire, Neculai Ghțău, eroul acestei povești,

susține două examene (de absolvire și de stat) și este repartizat, odată cu cei 31 de colegi, în învățământ, în

nou înființatul raion Târgu Frumos, regiunea Iași, la școala din comuna „Alexandru Ioan Cuza”, pe malul stâng al Siretului, vis-a-vis de Mirceștii lui Vasile Alecsandri, „acel rege-al poeziei veșnic tânăr și fericite”.

După numai două luni, timp în care abia a putut să-i învețe pe copiii din clasa întâi „cârjulițe și bastonașe”, tânărul învățător este luat în armată. La început este declarat „inapt” pentru serviciul militar din pricina vederii, el purtând ochelari de la vârsta de 17 ani.

Cu sprijinul fraatelui mai mare, Sandu, fost cofetar, reangajat la Comisariatul Militar Murgeni, este declarat apt și repartizat la U.M. 04723, serviciul „Transmisiuni”, timp de doi ani, la Otopeni, fiind de-un leat cu fostul parlamentar Popa Virgil.

Cei doi ani de armată au devenit până la urmă trei, Neculai

liberându-se la 13 octombrie 1959.

Din armată vine direct la Secția de Învățământ, fiind numit director al Școlii de patru ani din satul Lingurari, comuna Obârșeni, unde a întâlnit și tovarășa de viață.

Elev la Liceul Pedagogic din Bârlad, 1955

Fiicele în anul 1972: Dana (11 ani), Irina (4 ani), Rodica (9 ani).

Alături de bibliotecarul unității militare, în 1959

După patru ani de directorat, în 1963, devine student al Institutului Pedagogic de trei ani de pe lângă Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, pe care l-a absolvit în 1966, la vârsta de 31 de ani.

Primește repartiție la Școlile 4 și 5, apoi la Liceul Pedagogic „Gheorghe Gheorghiu-Dej”, devenind mai târziu Școala „Alexandru Vlahuță”, actualmente „Ion Popescu” din Bârlad.

După desființarea Liceului Pedagogic, funcționează ca profesor la Școlile nr.4 și 5 (actualmente „Principesa Elena Bibescu”). După pensionare, predă Muzica și Metodica

Predării Muzicii la Școala postliceală de pe lângă Casa de Cultură „George Tutoveanu”.

Cu prima soție de care s-a despărțit după 9 ani de conviețuire are o fată, Florina Dana, iar cu cea de a doua crește două fete până le vede la casa lor: Rodica, profesoară de fizică-chimie la Liceul „Aurel Lazăr” din Oradea și Irina, administrator de hotel particular în Iași.

Ajuns la vârsta senectuții și a înțelepciunii, distinsul profesor Neculai Ghețău are un vis: acela de a merge în satul apostolatului său, pentru a revedea pe foștii săi elevi.

Pe data de 18 august 2018, magistrul se scutură de povara anilor și reîntinerește urcându-se la volanul mașinii sale; mergând ca vântul și ca gândul, firește, respectând viteza legală, ajunge la preotul din localitatea Alexandru Ioan Cuza, care cu generozitate și curtoazie, îl invită în sfântul lăcaș și-i acordă permisiunea de a vorbi enoriașilor.

După emoționantele cuvinte de bun găsit, profesorul Neculai Ghețău, redevenit pentru câteva clipe iar învățător, le cere celor născuți în 1949 să ridice mâna. Dintre foștii elevi prezenți în biserică au fost doar două bătrâne cu care, după slujbă, ca-n capodopera „Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte”, Făt-Frumosul de altădată a stat de vorbă pe-ndelete în curtea bisericii. Își împlinise astfel visul de-o viață.

Viața charismaticului profesor Neculai Ghețău este, după cum vedeți, un adevărat roman cu suișuri și coborâșuri, cu visuri și cu dezamăgiri, dar pe care o trăiește cu optimism, participând la toate activitățile pe care fostul său elev, președintele – magistrat Nicolaie Mihai, le organizează la Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” din Bârlad.

Profesorul Neculai Ghețău, la cei 85 de ani ai săi nu este bătrân, este longeviv. Îi dorim ani mulți și buni din toată inima și să ne mai bucure cu prezența și cu vocea sa prin care ne delectează sufletele cu parfumul cântecelor bătrânești și patriotice care ne merg la inimă.

„La mulți ani!”, bădie Neculai, distins profesor iubit de atâtea generații.

La Institutul Pedagogic Iași, anul I, 1964

**Director de școală la
Lingurari, com. Obârșeni**

**„Politica n-are ce căuta
în sferele înalte ale
culturii, care trebuie
să fie sfântă, ceva
de care nu te atingi.”**

George Enescu

Dorina STOICA

Ziua pare că trece în van...

Strigătul mut al Depănătorului de zile

În pădurea deasă niciun luminiș,
nici o poiană cu fragi, cu flori rotunde
de trifoi cu patru foi, cu lumânărele,
buburuze și furnici.
Doar hipertensiunea aceasta arterială
și temperatura pe care cineva, mereu mi-o tot ia.
Îmi explodează în cap, soarele!
Sunt vie atâta timp cât prin venele mele curge
cerul și râurile și vara aceasta care în curând
se va termina sub masca ce mi-a strivit
vacanța și zâmbetul frumos,
dar și bucuria de-a mirosi florile.

Pe turllele înalte ale unor biserici,
tripleți de îngeri fără aripi,
născuți din fecioare fertilizate în vitro,
cu trâmbițe de argint în dinți
vor să se mute din cerul de lut,
în țărână.
Începând din anul acesta, rotund
vor face naveta între cer și pământ,
până ce apocaliptic vorbind,
se va împlini profeția.

Tăcerea aude tot

Noaptea coboară parfumată
dinspe cer peste regina nopții.
La fereastră stă de veghe
insomnia unui om bătrân
de care nu mai are milă nimeni
și care dă din mâini ca să alunge
niște amintiri despre acei pe care i-a alăptat,
i-a ținut în brațe și i-a făcut oameni,
despre acei care acum sunt atât de străini...
Tăcerea aude tot.
Se sparge în cioburi incolore.
Nu ne iubim nici părinții,
nici frații, nici dușmanii.
Într-o dimineață ne trezim fără ei.
În piept rămâne înfipătă adânc
o neputință ce doare și amintirea
unei zile trecute pe care am da orice
s-o aducem înapoi, ca s-o putem schimba.

Dorm iepurește

Visez cum cineva îmi oferă politicos întâietate
să trec "apa Sâmbetei"!
Nu mai scriu, nu citesc, nu dorm, nu mănânc,
nu răspund la telefon.
Spăl, cearșafuri, mușamale, dușumele, geamuri, perdele
ca să treacă soarele prin ele să lumineze întuneric,
boală, nebunie, moarte.
Zile rele, azi, mâine, poimâine,
cu miezul putred ascuns în răutate lor.
Când erau tineri, ei, părinții aveau brațele atât de lungi
încât ne cuprindeau pe toate trei și ne-au ținut adunate
până când timpul a așternut între noi deșerturi,
ocean și continente. Și ele au crescut frumos,
dar brațele le-au rămas scurte și reci.

Cuvinte sub mască

„...în fiecare noapte există cuvintele, altfel copacul atins...”
(de fapt un salcâm ce a înnebunit de-atâta parfum
și s-a pus cu flori albe, pe nins!)

*

Duminică, pe sfinții din icoane
îi voi ruga să poftască cu mine la masă.
Vom mânca, vom bea, apoi vom ascunde
o mulțime de lacrimi sub mască.
Îmi intră pe geam un crâmpel de oraș,
pe un ram, gingaș toată noaptea
a cântat o privighetoare. A plouat.
Acum e senin, e soare iar eu am conversații
lungi cu becul din tavan. Ziua pare că trece în van.
Într-un ochi mi-a intrat un televizoriar,
în celălalt monitorul de la calculator.
Arunc priviri de pe geamul de la bucătărie,
strada-i pustie, timpul s-a lungit,
doarme nepăsător pe cladarâm.
Locuiesc la etajul șase într-o garsonieră.
Aș vrea s-o dărâm, să plec undeva,
dar unde? Nicăieri în lume nu-i bine,
zidurile parcă mi-au rămas mici, mă strâng,
stau lipite de mine. Trag miros de clor
și de spirt în piept și aștept. De mâine
o să mă străduiesc să-mi placă la închisoare,
mă voi îndrăgosti de acei ce decid

ziua sau anul în care vom ieși pletoși,
deprimați, cu dinții stricați din izolare.
Vara aceasta e un fel de duminică
fără Cuminicătură, cu lacăte
pe ușile de la biserici. Stați blânzi!
Va fi bine! Până la toamnă ne va crește
la fiecare câte o botniță pe nas și pe gură.

O altfel de vară

„în fiecare noapte există cuvintele, altfel copacul atins...”
de ziua aproape pierdută
și ce-a mai rămas din vara asta
după o pandemie de frică globală
ce-a pus lacăte mari
pe biserică și pe școală.
Niște îngeri cumiți rătăciți
prin orașe pustii se întreabă
unde e cerul?
unde-i pământul?
unde e iadul?
unde e sfântul?

Visam că nu pot ajunge la ziua de mâine

Cineva îmi fura când adormeam aerul de respirat.
Prin cămașa de noapte mi se vedea inima.
Întindeam mâinile spre ziua de mâine
și visam că nu pot ajunge la ea.
Îmi crescuseră niște gânduri prea lungi.
Atârnav în neorânduială transpirate
peste anotimpul fără ploi.
M-am tuns, apoi am sunat salvarea.
Au rămas o mulțime de rugăciuni neîncepute,
niște pisici fără stăpâni într-o casă golită de sensuri,
cu ferestre-uși privind cu teamă
spre poarta încuiată pe dinafară.

Dimineața vine întodeauna prea devreme

Încep ziua cu două cuvinte din realitate: “Doamne
ajută-mă!”
Descui poarta. Stropi de noroi pe spate,
plâns enervant. Aș mai face rost de un vis colorat
dar dimineața vine întodeauna prea devreme,
după o noapte începută prea târziu.
Peste orașul neclar, se tolănește leneș un răsărit alunecos
de
ploaia asta insistență de toamnă ce spală meticolos
acoperișuri după seceta prelungită din vară.
Nu sunt foarte sigură dacă trăiesc, sau am murit ieri.

Strada pe care alergam la schimbul unu, e mută
și se termină cu un cimitir.

Niște femei aflate la menopauză își duc nervoase
liniștea la Spitalul de psihiatrie. Vin de acolo
pensionate cu mâinile degetelelor prelungite
transformate în pungi cu sedative și somnifere.
În gară călători adormiți cu diagnostice
cumplite așteaptă primul tren spre Iași.
„Iată stau la ușa ta și bat!”
Unele uși se deschid doar pe dinăuntru,
umbre nemișcate, spinări oboseite rezemate
de pereții, ochi cârpiți cu rămășițe de somn.

EA! s-a făcut un dumnezeu mic și răutăcios
care pisează fin pastile, de două, trei ori pe zi,
mama ei de viață!
Se ceartă cu Dumnezeu cel mare și milostiv,
țipă la el că i-a pus în spate o cruce
prea mare, că a mers la biserică, s-a rugat, a postit,
că tolănită pe viața ei toată lumea doarme bine și mult.
În timp ce umbra LUI pleacă hai-hui noapte de noapte
pe străzi pustii ca să-și caute o viață adevărată,
ea se simte ca o frunză strivită
între filele unei Scripturi vechi.
De fapt nu mai trăiește de mult, dar nici pe el
nu-l lasă să trăiască.
Stă mereu cu ochii închiși, ca și cum i-ar
fi frică să nu citească cineva în ei o
mulțime de cărți interzise și de păcate nemărturisite.

Mâinile DÂNSEI tremură atât de tare
încât nu mai pot duce la gură lingura,
picioarele merg împiedicat și face pe ea
dar nu vrea să moară, pesemne îi este teamă
că va muri atât de tare, încât
nu va mai putea învia la a doua venire a lui Hristos
și că pentru toate acestea merită să vină pedeapsa
de la Dumnezeu cel bun și drept, care nu pedepsește
ci doar mustră, cu durere de dinți, de cap, de gât,
cu grindină, cu potop, cu foc, cu sabie, cu glicemia mărită,
cu cutremur, cu nebunie și pucioasă.

Închei ziua cu două cuvinte din realitate:
“Doamne iartă-mă!” Încui poarta.
E toamnă și plouă. E noapte și plâng.
De după dealul din spatele cimitirului
se uită la mine o nouă zi.
În timp ce Dumnezeu cel bun mă iartă
eu mă pregătesc să păcătuiesc din nou.
Dimineața vine întodeauna prea devreme.

Prin meandrele minții

Felicia BUȘCA

Melancolie

Nu vreau să văd pe nimeni astă-seara. Nu mă-ntreba nimic. Închide doar oblonul.

Nu vreau s-aud și nici să văd cum se desprinde câte-o frunză și lasă fără straițe, pomul.

Nu vreau să văd nici apa cu oglinda spartă. Îmi rupe chipul. Mai hâd decât îmi este, mi-l arată.

Nici greierii nu-mi place să-i aud. De cântă sau de plâng, același rău mi-l face.

Aprinde candela! Vreau să mă rog să trec prin anotimp cum am trecut și altădată. Fără convulsii.

Să-mi pun doar mâinile la ochi, să-mi iau răgaz de-nțelepciune, să-mi pipăi zilele de mâine.

Timpul nu stă pe loc. Mă caută, făcându-mi inima să bată. În zdrențe mi-o îmbracă.

Inimă biată de melancolie! Câte ai strâns și câte-or să mai fie!

Se duc cocorii...

Mă uit spre cer. Zăresc triumphiul de cocori, vâslind spre sud.

Ei plâng. Eu plâng și rătăcesc prin gând. E totul nud.

O mare de melancolie se cuibărește-n noi. Natura-i incompletă fără voi!

Mai știți să vă întoarceți? Mai știți cărări de zare spre-napoi?

Iar îndurăm durerea unei despărțiri! Iar navigăm buimac prin amintiri!

Aș vrea să plec cu voi! Dar unde? Plecați!

Vă este frică de sărăcie, de boală ori de frig? Cât de naivi sunteți!

N-ați ascultat la știri că peste tot în lume domnesc nenorociri?

Mergeți cu bine! Găsiți-vă un rost!

Noi pentru voi vom sta în rugăciune, ascultare și în post.

Valori...

Ce irosire de resurse e la nivel mundan!

Deposedați azi suntem de valori.

Mă trec fiori!

E ca și cum prin codri cu tâlhari, ar vrea să se strecoare cu grija, un rădvane șanse are?

In cale încă un pericol mai apare.

De uscături pădurea este plină!

Copacii găunoși te pot atinge în cădere! Așa bolnavi cum sunt mai au încă putere.

Odată însă, vor cădea ca secerăți și va pătrunde și aici

Lumina. Ajungă-ne rutina!

Nu-întârziați la umbra celor falnici! Nu sunt ce vi se pare!

Au măduva uscată și viața măsurată.

Îmbrățișați-i pe cei tineri! Au sufletul curat, mai știu și de păcat, nu-s „învechiți în zile rele”.

Le plânge trupul sub cristalul picăturilor atât de grele.

Toamna

Bate cu deget rece ploaia-n geamul meu!

Pare că vrea să-mi intre-n casa! În suflet i-a fost greu.

A speriat cu bau! mai înainte Babele și Omul!

A coborât acum și îmi lovește pomul în trunchi, în ramuri, apoi la rădăcină!

Nu pare înfricoșat. Știe că timpul pentru el nu s-a gătat.

Îl răcorește. Ii dă fiori și strălucire de metal, ce se răsfrâng în grădină.

Ea tresare! E toamna, oare? Dar unde-i vântul? Nu-i! Nu s-a trezit e încă amețit.

Ploaia se simte-nvinsă. Nu e bogată-n seama și dispore.

Ca-ntr-un tablou, culori amalgamate și umbre colorate apar din mâini maestre: Ciucurencu, Luchian!

Se plimbă toamna, marea doamna, pe-aici în fiecare an!

Fir de viață

Să nu mă-trebi pe mine ce e viața!

Vei auzi doar varianta mea!

Și poți sau nu să crezi în ea!

Reprospectează singur și vezi pe unde ai trecut, ce oameni, ce profesori, ce prieteni ai avut, dacă-ai iubit, dacă-ai urât, dacă ai plâns, apoi ai ras!

De câte ori ai renunțat la vise, ai revenit, ai suferit.

Ai strâns bănuții cu tremurat de mână, gândindu-te din ei cât să-ți rămână să-ți faci un moft, o bucurie să-ți iei o floare ori o ie!

Te-ai revoltat, ai blestemat și ai iertat. Ai luat-o de la capăt cu-nverșunare, cu mult aplomb, dar cu răbdare...

Ți-ai nins speranțe să te-amăgești ca totul va fi bine, ca lupta Cerul pentru tine, că ești iertat că ai lucrat duminică și-n zi de sărbătoare să poți rămâne în picioare, să vezi c-atunci când îți e greu, îl ai alături doar pe Dumnezeu!

Asta se cheamă viață!

E crâncenă! E nemiloasă!

O, Doamne, și cât e de frumoasă!

Eugen DEUTSCH

Prin meandrele minții

MOTO : Privesc atent spre VIITOR
Dar din PREZENT îmi fac un scut,
Spre-a nu ajunge prea ușor...
TRECUT!

Se zice că un clasic gânditor (care ar fi putut chiar să fi existat deși... nu-mi aduc aminte despre cine e vorba!) ar fi declarat cândva că : «*memoria este aceea ce ne ajută să... uităm*»! După părerea mea însă, expresia ar trebui completată cu: «...*ceea ce nu dorim să ne amintim*»! Cu alte cuvinte memoria ar lucra precum o cosmeticiană de lux care elimină cele mai multe dintre neregularitățile unor acțiuni (cotate sau nu la bursă!), ale unor... inacțiuni sau eventual ale unor... „vorbe, vorbe, vorbe...”! De exemplu, dacă un înalt personaj (politico-economico-etc...!) ia o decizie care ar duce la îngreunarea contului său în bancă (dar și a vieții celor fără asemenea depozite!), memoria sa ar interveni imediat, inventând o serie de rațiuni de stat (...într-o vilă multilateral dezvoltată sau chiar într-un palat!) astfel că el ar deveni convins că s-a gândit doar la interesul general (sau măcar... caporal, că ăștia tot erau folosiți cândva și pe post de... ordonanțe pentru cazuri de urgențe... domiciliare!).

Am inventat această descoperire (sic!) într-o noapte (foarte neagră, deoarece era... albă!) în care am (re)citit jurnalele (aproape cotidiene) ale unor ilustre personalități (desigur de largă suprafață și de o mare înălțime ceea ce duce, evident, la un volum corespunzător!) din istoria noastră politico-literar-filozofică. [Se născuse astfel un soi de personaj imaginar creat prin suprapunerea unor fotografii mișcate ale mai multor iluștri concetățeni ale căror memorii s-au cam amestecat în... memoria mea!).

Oricum, în respectivele jurnale apăreau diverse alte personalități de același calibru și care, la rândul lor oferiseră posterității alte texte de memorii memorabile. Așa dar, am făcut imprudența de a le citi atunci în paralel (înainte le citisem doar în serie!) și am descoperit că asistasem la o probă de paralele inegale!... Aceasta fiindcă, pentru fiecare dintre protagoniști, aceeași discuție, sau/și aceleași evenimente păreau să se fi petrecut în alt mod! (Singura asemănare dintre diferitele relatări date publicității era faptul că în toate „băiatul cel bun” era chiar... autorul acestora!).

M-am întrebat deci (și această întrebare poate fi o propunere sau/și o provocare pentru analiștii noștri politico-literari) ce-ar fi dacă s-ar încerca publicarea, în coloane paralele, a unor fragmente din texte în care diferite personaje au, asupra unor importante momente (din viața lor sau/și din cea publică) la care participaseră (și în cadrul cărora dialogaseră) împreună, o viziune (a nu se citi... halucinație!) extrem de... neasemănătoare!

Argumente referitoare la utilitatea unor asemenea tentative pot fi găsite și în prestațiile mult mai recente ale unor personalități publice contemporane, care demonstrează «zi de zi, ceas de ceas și în proporție de masă» (eventual și de... scaun în Parlament!) că „așa devine cazul”! Eventual s-ar putea concluziona că, inspirate de nenumăratele producții (pseudo) S.F., foarte la modă în prezent, respectivii... campioni au reușit să întreprindă o expediție în trecut și l-au (re)modelat în sensul dorit de prezentul lor politico-economic, și în vederea obținerii unui viitor (personal!) cât mai luminos. Sau poate acești iluștri concetățeni au o memorie mult mai eficientă decât a noastră, adică uită mult mai rapid și mai ușor decât noi, cei care uităm ceva mai greu amănunțele referitoare la... ceilalți! Pentru că dacă ar fi vorba de propriile noastre prestații...

O PLIMBARE PRIN LABIRINT

**Prin LABIRINTUL jalonat de vise
Mă tot plimbam, chiar fără de busolă,
Iar muza mea, fiind nițel frivolă,
Uitase de reperele prescrise.**

**Am inventat de-aceea o parolă
(Nu magică!) din gânduri interzise
Și din poeme ce au fost omise
Căci se doreau cântate la mandolă.**

**În felu-acesta am găsit cărarea
Ce duce către lumea mea reală
Spre a-mi putea urma din nou chemarea.**

**Așa că m-am ales cu mulțumirea,
Drapată-n straiul ei cel nou, de gală,
Din LABIRINT,... si-oferă împlinirea.**

EUGEN DEUTSCH

Jos, la răscruce de gânduri...

MEMORABILA... MEMORIE

Memoria-i o nebuloasă
în care s-au topit cuvinte
țesute de-o cenușăreasă
pe invizibile veșminte.

În ea se nasc noi universuri
din razele de stele stinse
ce vor să-nceapă noi demersuri
spre-a nu rămâne necuprinse.

Ea este gaura cea neagră
în care-au dispărut imagini
îngălbenite de pelagră
pe vechi, inexistente, pagini.

E-un gheizer ce-n eter lansează
comete-n zbor pe cozi de gânduri
ce-n zorii... nopții navighează
spre-un țarm cu sute de întrânduri.

Memoria-i o mică oază
într-un deșert brăzdat de dune

din care-o șubredă sfârlează
desprinde antice lacune.

E-oceanul înghețat prin care
trec aisberguri de mult topite
ce strălucesc tremurătoare
prin aurore neprivite.

E fundul marelui abis
curtat vremelnic de-un ciclon
cu care ciobul unui vis
dansează pe un neuron.

Memoria-i album cu poze
făcute pe un strop de soare
ce-a transformat, solemn, mimoze
în elixiruri de uitare!

lată, în față-i trecutul,
iar viitoru-a rămas,
fără de formă, sub scutul
unui roman de pripas...

Jos, la răscruce de gânduri,
cioburi de vis și prezent
se bulucesc printre rânduri:
caută anul curent...

Colo erotice zâne
joacă, în pas sacadat,
după vechi rituri păgâne,
prinse-n eternul sabat...

Stând la răscruce de sori
spațiu-și fumează havana,
printre-ncercări și erori
fără să-și afle nirvana...

căci la răscruce de minți
se-mpleticesc vechi imagini
stafii-nghețate, fierbinți,
vrând să irumpă în pagini!

LA RĂSCRUCI DE NORI

Sus, la răscruce de nori,
timpul se luptă cu fumul
căci, de pe la cântători,
își rătăcise iar drumul...

A FOST ODATĂ?

A fost odată... - Oare chiar a fost?! –
Un fantezist pornind în zbor pe-un vis,
Țintind spre iadul cel din paradis
Și rătăcind prin cosmos fără rost!!

Gonind precum un cavaler proscris
Prin mapamondul ce-i părea anost
A vrut să își găsească adăpost
În Templul Poeziei... cel închis!

Tot încercând să urce către piscuri
El se închipuia un fel de mag
Decis să-nfrunte neștiute riscuri...

Azi... când privește viitoru-i vag
Se-ntreabă, descifrând vechi obeliscuri,
Ce vis o fi, acolo, peste prag!?!

Eugen DEUTSCH

Vasile CHELARU

FUGA SPRE ORIZONT

Toamna de la sfârșitul anului 1944 era prietenoasă cu locuitorii satului situat la câțiva kilometri de Munții Orăștie. Pădurile răcoroase în care animalele se plimbau nestingherite, crestele munților mângâiate de nori, pârauri cu ape limpezi și repezi ce se prăvăleau peste pietre netede, casele așezate parcă cu mâna din loc în loc, întregesc un tablou de o frumusețe cutremurătoare. Localnicii rămași la casele lor, puțini la număr, erau fie bolnavi, în vârstă sau lăsați la vatră, după ce fuseseră răniți în luptele cu ostașii sovietici, care acum le-au devenit aliați. Nu mai înțelegeau politica și nici rostul unui război în care au pierit mulți oameni dragi nu-l pricepeau. Speranța că idealurile pentru care și-au dat viața înaintașii lor se vor împlini, era flacăra care ardea în sufletul fiecărui bărbat plecat la oaste.

Gavrilă Dancu avea 27 ani, părul scurt, des, negru, ochi albaștri, privirea iscoditoare, fața ovală, nasul drept, gura cu buze subțiri și bărbia despicată. Nu era înalt și nici voinic. Mergea greu, târându-și piciorul stâng, ce rămase înțepenit de la genunchi după ce o grenadă aruncată de inamic i-a explodat în apropiere, iar schije ucigașe i-au sfredelit plămânil și i-au zdrobit jumătate de picior.

Fuse prins într-o ambuscadă a inamicului, pe când frontul era în Moldova. Se deplasa cu plutonul către un sătuc, unde existau unformații că inamicul era ascuns de câteva zile. Au ieșit din pădure în câmp deschis, căci nu era altă posibilitate de a parcurge drumul până la marginea cătunului. În jur era o liniște înspăimântătoare. Li se ordonase o misiune de cercetare a zonei și culegerea de informații de la săteni, referitoare la prezența inamicului, numărul soldaților, armamentul din dotare, locul unde se ascunde. Mergeau în șir indian, alergând ușor, fără zgomot, cu corpul îndoit de la jumătate, la un metru unul de celălalt. Până la podul așezat peste un pârâu, cu maluri înalte, care venea dintr-un deal, formând un arc de cerc, mai erau vreo 50 metri. Au încremenit când, de după malurile cu iarbă bogată, au apărut numeroase țevi de arme automate. Dușmanul era poziționat pe toată lungimea arcului de cerc. Sub ploaia de gloanțe cădeau ca spicile camarazii, mulți de vârsta lui, o parte din aceeași zonă geografică. Nu mai era o zi liniștită. Erau gemete de durere, sânge, cadavre mutilate, panică și moarte, Căpitanul plutonului ordona retragerea, în direcția de unde au venit, dar unii o luaseră în sensul opus pozițiilor ocupate de inamic, sperând să găsească cel puțin o denivelare a terenului, pentru a se adăposti și lupta. Gavrilă luase poziție de tragere, culcat la pământ într-un șanț format de roțile

căruțelor. Auzea zgomotul proiectilelor, care-i treceau pe lângă urechi și își îndesa fața în pământ. A reușit să armeze și a apăsat trăgaciul pistolului mitralieră. Gloanțele rupeau iarba de la marginea malului și ricoșau din căștile metalice ale dușmanilor dar se și opreau în țeasta acestora. Câteva clipe s-a făcut liniște. Atunci a făcut semn căpitanului să se retragă. Era singurul care ocupase cea mai bună poziție de luptă. A încărcat din nou și a tras. Riposta sa l-a surprins pe inamic. Căpitanul a înțeles că este singura șansă. Era rănit la cap și la brațul drept. Cu salturi lungi, acoperiți de tirul lui Gavrilă, a reușit să ajungă în pădure cu unsprezece soldați, de unde au deschis focul. La câțiva metri de ardelean, un roșcovan din Maramureș, se adăpostise după niște lăstari și a deschis focul. Știa că va fi repede descoperit, dar nu dădea semne că-i este teamă. Gloanțele îl ocoleau sau treceau pe lângă el, de parcă ar fi fost o umbră. Gavrilă i-a strigat să se retragă cu ceilalți, dar nu s-a mișcat din locul său. Tânărul ostaș era neînfricat, de un curaj nemaivăzut. În cele din urmă o grenadă a explodat lângă el. Era cu fața în sus, plin de sânge. Gavrilă s-a ridicat din adăpost și a alergat spre bravul camarad. L-a cuprins cu brațele de trup și l-a tras către șanțul care nu mai era pentru mult timp un adăpost sigur. Deodată lumina a dispărut. Urechile nu mai auzeau zgomotul armelor, în spate a simțit o durere îngrozitoare, iar piciorul stâng nu-l mai asculta. Trupul roșcovanului a fost sfârtecat de alte așchii metalice, iar sângele său și bucăți de carne erau pe corpul și fața lui Gavrilă, care s-a prăbușit. După ce au căzut vitejii, armele au încetat să latre. Soldații sovietici avuseseră pierderi mari decât s-ar fi așteptat, produse de câțiva oameni cu o îndârjire rar întâlnită. Au ieșit de după malurile pârâului și au verificat cadavrele celor care i-au înfruntat, înfingând baionetele în corpurile fără viață. Un ofițer s-a apropiat de cei doi viteji, căzuți unul în brațele celuilalt, a privit câteva clipe trupurile sfârtecate și pline de sânge, chipul său exprimând admirație. Au renunțat să-i caute pe românii adăpostiți în pădure. Căpitanul a rămas ascuns câteva ore și, spre seară a ordonat soldaților rămași să aducă la marginea codrului trupurile camarazilor căzuți în luptă. Pierduseră treisprezece oameni bravi. Ofițerul plângea. Un soldat a strigat înspăimântat, ca și cum a văzut un strigoi:

– Domnule căpitan, Gavrilă trăiește! Trăiește, trăiește!

Din când în când se oprea și trăgea aer în piept, de câteva ori, până simțea că i s-a umplut plămânil sănătos,

apoi își continua drumul. S-a întors acasă la începutul anului, cu răni grave, cu puțină nădejde de vindecare. A avut noroc de Mara, care a crescut sub ochii lui. Aceasta se căsătorise cu Leonte, cu care Gavrilă a fost prieten și au învățat împreună meseria de tâmplar. La scurt timp după ce s-a însurat, Leonte a plecat voluntar la război. Credea cu tărie în valorile pentru care s-au sacrificat Horia, Cloșca, Crișan, Avram Iancu. Nu l-au înduplecat să rămână acasă, nici părinții și nici Mara. În prima scrisoare, nevasta i-a dat de veste c-a rămas însărcinată, dar glonțul unui lunetist i-a zdrobit pieptul și nu a apucat nici să primească vestea nașterii copilului, darămite s-o vadă pe fetița care îi semăna, de parcă erau două picături de apă.

Soarta l-a apropiat pe Gavrilă de Mara. De pe patul de boală, bărbatul i-a trimis vorbă că-i pare rău de necazul prin care a trecut, iar ea a venit să-l vadă. Suferințele provocate de război scrijeliseră adânci răni în inimile celor doi. Bucuria cu care altădată se întâlneau la birt sau la șezătoare erau amintiri din timpuri cu care nu se vor mai găsi.

– Dumnezeu mi-a luat cu o mână și mi-a dat cu alta! a spus Mara cu lacrimi în ochi. Mi l-a luat pe Leonte, dar mi-a dat-o pe Leontina. Nu mai pot plânge, căci nu mai am lacrimi. Apoi, nu vreau să mă vadă fata mereu necăjită. Tu, cum te simți?

– Parcă tot corpul îmi este plin de schije. Sufletul mă doare, însă, mai tare decât piciorul! Inima mi-e mai uscată decât plămânul pe jumătate scos! Uneori mă bucur că am scăpat cu viață, alteori îmi pare rău că nu am murit! Au pierit lângă mine oameni dragi! Am plecat să lupt cu un dușman, care acum ne este aliat! Pe noi nu ne-a întrebat nimeni dacă ne place....

Mara l-a îngrijit pe Gavrilă, iar el a simțit că dobândește putere și curaj pentru a continua viața. S-au mutat împreună în casa ei de la marginea satului, pe care au reparat-o, fiind binevenită o mână de bărbat, chiar șubred cum era el. Toamna i-a găsit cu lemne de foc, tăiate și stivuite, doi purci slăbănogii în coteț, câteva sticle cu vin, o damigeană cu pălincă și câțiva saci cu făină în magazie. Reparase căruța și cumpăraseră un cal. Se înțelegeau bine, erau harnici, iar Leontina l-a îndrăgit degrabă, simțindu-l blând și bun. Obișnuia să țină fata pe genunchi, seara, lângă sobă, alături de Mara, care pregătea masa. Povesteau o mulțime de întâmplări, dinaintea sau din timpul războiului. Uneori scoteau dint-o ladă din lemn, vopsită cu verde, în care se păstrează muniția, multe fotografii, ale Marei, ale lui Leonte și ale lui Gavrilă. Le priveau și fiecareia îi făceau o scurtă prezentare. Tot în lada din lemn, era păstrată o cutie de dimensiuni mici, ca o tabacheră, acoperită cu catifea albastră. Atunci se făcea liniște. Gavrilă ținea minute în șir cutia în mână, privirea i se oprea pe un obiect sau într-un punct din încăperea, pieptul se mișca mai repede. Tacticos, ridica partea mai îngustă și când ochii găseau ce căutau, chipul îi devenea instantaneu mai luminos. Cu două degete apuca panglica de mătase, galbenă, la fiecare margine cu o bandă albastră, alături de una roșie. De panglica de mătase, cu un inel lipit la două ramuri de lauri atârna o medalie din bronz, ovală,

pe avers fiind gravată efigia regelui Carol I. Pe revers era ștanțată în relief deviza „Bărbăție și Credință”, sub care era o ghirlandă de lauri. După ce s-a căznit parcă să înțeleagă toate dilemele existenței sale, atingerea medaliei îi aduce o energie interioară, înfrățită cu veșnicia.

Într-o dimineață, Mara l-a luat ca din oală cu o întrebare care se vede că nu-i dădea pace:

– Ai auzit, Gavrilă, că au început să apară ostașii sovietici prin sat? Cică și-au făcut tabăra în clădirea școlii noastre!

– Am auzit, Mară! Am auzit! a răspuns bărbatul. Cu vădită îngrijorare. Cică vin de pe frontul din Moldova și se duc spre frontul din nordul Ardealului. Să nu mai ieși din casă, decât cu treburi care nu suferă amânare! Înțelesu - m-ai?

– Nu te teme că nu-ți ies din vorbă! Spun oamenii că nu se mai opresc din băut pălincă!

– Când or termina-o, mă gândesc la ce-or face! a profetizat omul cu gândurile departe.

La câteva zile, pe la prânz, cinci soldați, cu uniforme murdare, nebărbierii, cu ochii roșii, parcă turbați, cu centurile lăsate neglijent sub burtă, ce cu greu se mențineau în echilibru, băteau nervoși în poarta casei în care locuiau Gavrilă, cu Mara și fiica ei. Gavrilă i-a făcut semn femeii să rămână în casă, să nu vorbească, iar el, tragând piciorul bolnav, a coborât prispa, trăgându-și o haină pe spate. Chipurile fioroase nu-l speriau, dar nici nu prevesteau ceva bun. În limba lor, vorbind unul peste altul, arătau spre anexele casei, și spre sacii goi care-i țineau în mână. Când ardeleanul s-a așezat în poartă, legănându-se de pe un picior pe celălalt, cu privirea neprietenoasă, cu care îi măsura pe rând, s-a făcut brusc liniște. Primul care a reacționat a fost un individ dolofan, cu șapca ridicată pe creștet, ornată cu o cruce roșie, cu cinci colțuri, prinsă deasupra cozorocului. Vorbea limba română, greu, dar de ajuns ca să poată fi înțeles.

– Armata Roșie are nevoie de provizia voastră! Dacă se împotrivesc careva, va fi împușcat!

Îndată a deschis tocul pistolului, semn că nu glumește. Camarazii cu ochii injectați scoteau răgete furioase, prinzând curaj. L-au îmbrâncit pe Gavrilă și s-au năpustit în curtea casei. Fiind obișnuiți cu astfel de raiduri, s-au împrăștiat fără comandă, unii prin poartă, alții prin casă. Unul a arătat spre porcii care alergau zăpăciți prin adăpost, iar cel cu șapca cu stea a făcut semn cu capul că nu sunt buni. Probabil li s-au părut prea slabi. Au luat câteva găini, slănina și sacii cu făină dintr-un șopron. Din casă, unul a ieșit cu o damigeană de 5 litri, din sticlă, scuturând-o ca să se vadă mărgelile, apoi, cu privirea tâmpă, dar mulțumit de fapta sa, a tras dopul și a turnat direct în gura din care se scurgeau bale cleioase. Altul a venit la cel care părea a fi mai mare în grad și i-a spus ceva în rusește. Acesta a dat din cap, apoi s-a întors către Gavrilă:

– Ne duci la casa preotului! Și la învățător!

Gavrilă a arătat spre piciorul bolnav:

– Nu pot merge, că am fost rănit!

– Ai luptat împotriva Armatei Roșii! Mai bine mureai! Sau te împușc eu aici, în fața femeii și copilului!

Ca să îi scoată din gospodărie, a luat-o înainte. Nu a avut de ales și le-a arătat casele celor doi gospodari. Rușii au aflat că preotul și învățătorul sunt mai înstăriți și au mers ca să-i jefuiască. Nu găsisse altă modalitate de a-și feri de eventuale pericole femeia iubită și pe fetiță. Se întorcea cu inima grea, iar de picior simțea că avea legate pietre de moară. Cum va da ochii cu preotul și învățătorul!

A tras poarta după el, cu gând să facă ordine după barbarii care i-au întors gospodăria pe dos. Mara nu ieșise să-l întâmpine. Din casă se auzeau strigăte. Leontina era în pragul ușii. A intrat cât a putut de repede, simțind că se întâmplă ceva rău. În camera de dormit, pe pat, Mara, cu fața în sus, era aproape leșinată. Deasupra ei, cu pantalanoii în vine, un soldat, care grohăia ca un porc înfometat. Dinspre acesta venea un miros neplăcut de transpirație și băutură. Lângă pat, damigeana în care se mai găsea palincă până la jumătate. Gavrilă a înșfăcat damigeana de sticlă și l-a pocnit pe nemernic în moalele capului. Brațele i-au căzut inerte, lângă capul Marei. Cu dezgust, Gavrilă l-a tras de pe pat. Trupul s-a prăbușit pe podea. Femeia începuse a-și reveni în simțiri. A sărit în brațele bărbatului ei, încercând să explice ce s-a întâmplat.

– Lasă, nu-i nevoie să vorbești! Nemernicul a rămas în urmă, crezând că mă întorc mai greu. Hai să-l urcăm în căruță, ca să-l arunc în râpă, la marginea pădurii.. Precis o să-l caute și nu trebuie să-l găsească aici.

– Doamne, apăra-ne de neazuri, că nu am greșit cu nimic! se tânguia femeia.

– Nu-i vreme de pierdut! Îmbracă fata și pleacă la vărul tău. Faci aproape o oră pe scurtătură, prin spatele casei! Te întorci, după ce s-or liniști apele, când îți voi da de veste. Nu cred că rușii rămân mult timp aici!

Au pus trupul soldatului în căruță și l-au acoperit cu o pătură, peste care a pus lucernă. Nu a uitat nici lopata și cazmaua. A înhamat calul și a plecat. Mai avea o aruncătură de băț până la pădure, când a zărit doi soldați. Pesemne că rușii au pus o patrulă să supravegheze zona pentru a nu fi luați prin surprindere de nemți. Nu avea de ales. Trebuia să-și continue drumul. Pentru o clipă soldații nu i-au dat importanță. Poate au considerat că este un localnic ce merge în drumul lui. Curajul nu este de folos fără un gram de noroc! Patrula a făcut cale întoarsă, solicitând, prin semne, omului să rămână pe loc. Gavrilă a băgat mâna în lucernă și a pregătit lopata. Într-o rusă amestecată cu româna, folosindu-se de gesturi făcute din mână, unul dintre soldați voia să știe unde merge.

– După lemne merg! Vine iarna!

– Net, net! Spion, spion!...

Devenise nervos. L-a îmbrâncit pe român, apoi îl îndemna să ridice mâinile. Cu arma pe umăr, a început să-l percheziționeze. Nu era mulțumit că nu a găsit nimic asupra lui și i-a cerut să dea jos lucerna din căruță. Al doilea soldat era tăcut, ca și cum nu era total de acord cu tovarășul său și, mai degrabă, era preocupat să tragă cu poftă din țigară. Gavrilă s-a supus, cu mișcări lente aruncând câte puțin nutreț lângă căruță. Când i-a venit bine, a apucat lopata de coadă și cu o furie dată de spaima consecințelor, l-a pocnit pe rus în față. S-a prăbușit ca lovit

de fulger. Deprinderile de soldat încercat în luptă i-au fost de folos. A luat repede arma rusului căzut fără simțire și a îndreptat-o către cel de-al doilea. Acesta rămăsese încremenit, cu țigara atârând de buze. Era înspăimântat. S-a lăsat dezarmat, fără a scoate o vorbă. L-a legat fedeleș, pe amândoi, le-a îndesat chipiurile în gură, a deshămat calul și a plecat. Nu era rost de a se întoarce acasă, ar fi mers la postul de jandarmi ca să sesizeze ce s-a întâmplat, dar nu avea garanția că va fi crezut. Avea un soldat sovietic mort în căruță, altul aproape mort și unul dezarmat.

A ajuns din gară-n gară, în Bacău. L-a căutat pe căpitanul său, Mihai Leonte, despre care știa că fusese lăsat la vatră. Mâna rănită nu i-a mai fost salvată. Știa și satul unde locuiește. Aceasta s-a bucurat mult să-l vadă. După ce i-a relatat tărașenia, ofițerul l-a îmbărbătat:

– O scoatem noi la capăt, fii pe pace! Tu mi-ai salvat viața, și mie și băieților! Așa ceva nu poate fi dat uitării! Am chiar o soluție.

O cumnată a ofițerului, Ioana, primise vestea că bărbatul a fost dispărut în luptă, dar nu era declarat nici viu și nici decedat. A luat numele acestuia, sătenii nu au bănuțit nimic, fiindcă femeia chiar locuise o vreme prin Ardeal și nu avseseră timp să-i cunoască bărbatul. L-a fost teamă să se întoarcă în satul său, nu știa ce face Mara, fata, dar a sperat că au scăpat cu viață. După război, comuniștii au luat puterea, iar el omorâse un soldat sovietic. Anii au trecut, iar Gavrilă scormonea mai rar trecutul. Era tânăr, dacă nu avea imaginea zborului către viitor, s-ar fi prăbușit.

Ioana era o femeie cuminte și harnică. Emana o iradiere existențială, îl conecta pe Gavrilă la resurse pozitive, din care se alimenta pentru a merge către orizont. S-au căsătorit și au avut un băiat. L-au pus numele Petru, ca al roșcovanului din Maramureș, care și-a dat sufletul în brațele lui Gavrilă. Sângele lui și bucățile din trup, cu care fusese împroșcat, l-au făcut pe ofițerul rus să-l creadă ucis. Petru îi salvase viața.

Copilul a fost de mic pasionat de istorie și a petrecut mult timp în preajma unchiului său, căpitanul, care făcuse facultatea de istorie și era profesor în sat. Băiatul a dat examen la Facultatea de Istorie din Cluj. În ultimul an de studii Petru i-a rugat pe părinți să-l asculte câteva minute:

– Mai am foarte puțin și termin facultatea. Nu pot să vă spun cât vă sunt de recunoscător pentru ce ați făcut pentru mine, pentru cum m-ați crescut și educat. Nu pot trece cu vederea contribuția unchiului Mihai la alegerea

profesiei mele. Probabil că voi fi repartizat profesor undeva în țară.

– Doar nu pentru a ne spune că vei fi profesor ne-ai chemat!

– Nici vorbă. Știți că am o lucrare de documentare și cercetare privind al doilea război mondial. Suntem implicați cinci studenți. Printre aceștia se află și o fată. Tina se numește. Ne-am îndrăgostit și vrem să ne căsătorim. Ce spuneți?

– Dară eu nu văd a fi un lucru rău! a spus Gavrilă molcom. Dacă nu suferă amânare până terminați facultatea, așa să fie!

– Așa zic și eu, a completat Ioana.

– Atunci sâmbăta viitoare vom veni împreună, ca s-o cunoașteți. Apoi, hotărâm când mergeți și voi să-i cunoașteți familia.

– Bine că ne-ai spus, ca să ne pregătim de musafiri.

În ziua cu pricina, Mihai, aștepta să vină nepotul. Era la fel de curios ca și părinții lui. Când au văzut-o pe Tina, au rămas plăcut impresionați. Era frumoasă, atentă și inteligentă. Vorbea atât de natural despre pasiunea pentru istorie, despre planurile de viitor, încât părea că nu se va lăsa niciodată copleșită de emoții negative. Fiecare vorbă sa era o îmbărbătare.

– Am fost educată să lupt pentru orice doresc de la viață. Am înțeles că nu poți obține nimic dacă rămâi la firul ierbii. Copilăria și adolescența mea au fost pline de încercări, dar dacă fugi din calea adversităților nu înseamnă că ești ferit de necazuri. Făclia pusă în sfeșnic este aducătoare de lumină!

Gazdele au rămas fără aer. Tânăra îi învăța să privească spre mijlocul cerului. Mihai și-a revenit primul:

– Cred că părinții tăi sunt mândri de felul în care gândești!

– În suflet am multe suferințe neostoite. Tatăl meu a fost ucis în război. Când mama era aproape de a pierde nădejdea, a găsit ajutor la un prieten de-al tatei, întors de pe front cu răni grave. Era un om bun și am prospete în minte momentele când mă ținea pe genunchi și vorbeam ore în șir. A fost un al doilea tată. Au venit rușii în satul nostru și ne-au jefuit. Mama a fost atacată de un soldat și poate că nu scăpam cu viață dacă nu ajungea el să ne salveze. L-a ucis pe rus, iar noi am fugit la cineva în satul vecin. Dânsul plecase să ascundă cadavrul. După luni de zile ne-am întors acasă și lumea vorbea că bărbatul care ne iubea a fost împușcat în pădure. Pesemne l-au prins rușii. Mama a rămas singură de atunci.

Gavrilă simțea un chin sfâșietor. Nu știa planul Bunului Dumnezeu, dar făcea parte din el.

– Numele tău este Leontina?

– Da, dar numai mama mă strigă așa.

Mihai a priceput că se întâmplă ceva și a încercat să abată atenția:

– Așadar, ești pasionată de tema războiului?!

– Al doilea meu tată era un om cald și înțelept. A fost un om curajos. Am o amintire de la el, care o port cu mine. Am folosit-o în lucrarea noastră de cercetare. Vreți să o vedeți?

– Desigur!

Tânăra a scormonit în geanta în care avea niște haine. A scos o cutie acoperită cu catifea albastră. A ridicat cu grijă capacul și le-a arătat tuturor interiorul. Pe o medalie de bronz, lustruită, străluceau cuvintele „Bărbăție și Credință”.

Scurtissime

Kolea KURELIUK

- În fiecare dimineață îi plăcea să se uite la „Luceafărul de seară”.
- Secretele personale nu se păstrează în seifuri străine.
- Leul și boul sunt reprezentanții regnului animal, dar unul dintre ei nu este vegetarian.
- În relația cu soția a ajuns atât de departe, încât poliția îl caută de doi ani.
- Printre cei necăsătoriți sunt cei mai mulți romantici. Printre cei însurați – filozofi.
- Dacă nu știi să gândești, atunci ar trebui să cazi pe gânduri.
- Vrei să fii la înălțime – uită-te la rădăcină.
- Femeia uneori poate fi înțeleasă, este greu să-i îndeplinești dorințele.
- De la dragoste la ură – un pas, drumul întors este mult mai lung.
- Cădea pe gânduri doar de trei ori pe zi: numai când vroia să mănânce.

Marinel GÎLCĂ

VREMURI DE TRANZIȚIE

Covrig este de statură înaltă, grăsunel, șaten, cu fața rotundă. Sub nasul borcănat se ițește o mustață subțire, tip „hățiș”. În mod deosebit, te atrag ochii lui mici, căprui și plini de vioiciune ca al unui viezure pus numai pe șotii. Este o prezență, în general, tonică, cu toate că este un cărpănos, „cu ariciul în buzunar”, cum se spune în popor. Este primul la mâncat și băut, „moca”, vorba colegilor, și ultimul la dărnicie. Când e ziua lui onomastică „se dă lovit”, își ia liber sau invocă un control medical. Este ghișeftar și lumea îl cunoaște ca pe un cal breaz. Nu e zi ca personajul nostru, în raporturile cu cetățenii orașului, cu ai săi colegi din Primărie, ori în alte situații apărute intempestiv, să nu folosească sintagma: „vremuri de tranziție”. Este refugiul lui, motivația de nu face ceea ce este obligat să facă prin fișa postului sau de a întreprinde ceva la care nu este îndrituit, un fel de umbrelă care-l ascunde și-l apără atunci când treburile nu-i merg așa cum își dorește.

Din politică și alte „învârteli” a adunat ceva avere. În Măciuca are 50 ha de teren arabil concesionat, iar în Iași are deja două apartamente în „Tudor” pe care le-a închiriat la studenți și alte trei spații comerciale în „Tătărași” pe care le administrează familia sa. Profesia sa de inginer la „serviciul urbanism” este doar de fațadă. În deplasările lui pe teren, mai precis în cartierele de case, apar și situațiile în care este invitat de câte un gospodar să guste ceva. De altfel, în realitate, este un ospăț în toată regula. Însă când primește o reclamație de la un vecin că respectivul și-a construit un grătar în curte sau o coștoreață de păsări, Covrig nu-l mai cunoaște..

„Reverii, vremuri, vremuri..de tranziție” cugetă inginerul privind prin geam forfota orașului. Un vânt uscat ce suflă de vreo jumătate de oră scutură de praf frunzele moleșite ale castanilor din fața Primăriei. De după colțul unui bloc turn pe care tronează o reclamă imensă cu un medic urolog trec în zbor zigzagat doi guguștiuci. Pe neașteptate soarele primăvăratice este acoperit de un nor vântat iar razele sale se strecoară curajoase prin acel vitraliu uriaș, cu forme abracadabrante. Acum Covrig așteaptă un contravenient. Este singur în biroul său destul de strâmt, aflat la etajul trei al Primăriei ieșene. La un moment dat aude un ciocănit timid în tăblia ușii.

– Intră, e deschis! se aude vocea funcționarului.

– Trăiți, dom'inginer! salută noul venit, un bărbat corpulent, cu fața roșie, bărbierită proaspăt, ce se apropie de cincizeci de ani

– Bună ziua! Cine sunteți dumneavoastră? îl întreabă inginerul cu severitate.

– Pălici Dumitru, și omul rubicond se apropie și-i întinde mâna ca unei cunoștințe mai vechi însă Covrig nu vede gestul sau se face că nu-l vede ducându-și mâinile la spate ca și cum celălalt ar fi ciumat. Trec câteva clipe de stânjeneală. Inginerul se așază pe scaun, preocupat să-și analizeze unghiile tăiate cu multă grijă, chiar în acea dimineață. Nici prin gând să-l invite pe interlocutor să se așeze deși, în birou sunt alte trei scaune libere.

– Așadar, domnule, începe Covrig, glacial, există o sesizare împotriva dumneavoastră, sesizare, pe care am verificat-o prin mijloace proprii și, care din păcate, se adeverește....

– Trăiți, nu înțeleg, ce se adeverește? întreabă roșcatul fâstâcit.

– Se-si-zarea, re-cla-ma-ția, omule, pronunță sacadat inginerul, ridicând tonul, acum te-ai dumirit?

– Da..da'nu știu despre ce-i vorba..

– Da, da, nici usturoi n-ai mâncat nici gura nu-ți miroase, îl imită autoritatea, îți spun pe înțelesul dumitale: ai construit gardul din fundul curții fără autorizație legală.

– Păi, trăiți, n-am știut că trebuie și pentru trei metri..

– Trebuie, că așa scrie la lege...și unde-i lege nu-i tocmeală.. e clar? întreabă inginerul nervos. Pălici murmură ceva, nu vrea să-l contrazică.

Pe fruntea lui Covrig apar câteva încrețituri, în timp ce ochii de culoare indefinită împrumută răceala sticlei albite de viscolul iernii. Reprezentantul autorității locale, devine acru și foarte conștiincios, în aplicarea legii în litera și mai puțin în spiritul ei. Citește atent, și își notează scrupulos ceva. Însă, împricinatul nu se lasă, trebuie să se apere și el cumva și numai el știe de ce i-a întins mâna inginerului când a intrat în biroul acestuia. Așa că, el adoptă strategia „prietenu bun la nevoie se cunoaște”: caută să facă volte în trecutul nu prea îndepărtat, să glumească cu buzele strepezite, despre onoarea pe care i-a făcut-o domnul inginer, în vara trecută când a răspuns invitației sale și i-a trecut pragul curții. Au fost momente frumoase petrecute în doi, lângă un pui la ceaun și un pahar de molan. Atunci fusese o acțiune a Primăriei, ceva legat de sistematizare. Aduceri aminte. Păi câte nu și-au spus în cele câteva ore petrecute împreună sub umbra bolții de vie și după mai multe pahare cu vin? Bancuri spumoase, cancanuri despre unii politicieni în vogă, au discutat despre fotbal și câte și mai câte. Chiar au fost momente plăcute, de neuitat, și, mai spre sfârșit, s-au bătut prietenește pe spate, ca doi egali.

Inginerul Silviu Covrig, agentul constatator, rămâne neclintit. Este ca o stâncă. Un cerber vigilent să apere legea.

Nu spune nimic, are fața impenetrabilă, nu i se clintește niciun mușchi și pare că acel cetățean vorbește în dodii, evident nu despre el, inginerul cu sistematizarea, ci despre altcineva. Nimic nu-l trădează pe Covrig că și-ar fi adus aminte de întâmplare. Omul legii studiază atent niște hârtii. Admite posibilitatea să fi fost el în cauză, însă, una a fost atunci, alta-i acum. Vremuri trecute. Cel mai important fapt este că el nu trăiește din amintiri și nu se hrănește cu amintiri. Indiferent, cât de frumoase au fost acelea. Esențiale, în mentalitatea lui mercantilă, sunt clipa, prezentul, pe care trebuie să le guste. Și nu oricum, ci bine de tot, să tragă la sfârșit și ceva răgâieli. Poate că, meditează Covrig, și viitorul doldora de promisiuni atrăgătoare va fi important, deși, nimic nu-i sigur, nu poți ști ce-ți rezervă secunda următoare.

Acum, reprezentantul Primăriei se uită la omul roșcovan ce a rămas în picioare, ca printr-o sită deasă, și-i creează acestuia impresia că nu-l vede, nu-l aude, nu-l cunoaște. Deși, în realitate, are o privire de hultan ce trece parcă, dincolo de pereții biroului. Persoana din fața lui nu există, deși ea este acolo și încă respiră. În concepția lui Covrig respectivul este doar un contravenient, care trebuie adus la ordine și stors din nou ca o lămâie.

– Datoria, datoria, domnule...asta-i cea mai importantă, restul sunt povești de adormit copiii, supralicitează autoritatea.

– Înțeleg, dar știți cum se spune, legea-i făcută de oameni și aplicată de oameni.

– Nu există! Or fi vremuri de tranziție dar, dura lex, sed lex: hotărârea de consiliu local, numărul 504 din data de 22 aprilie 2006, la articolul 25 alineatul 2 prevede amendă mărișoară, de la 500 lei până la 1500 lei.

– Un avertisment, nu se poate?

– Nuuu! Legiuitorul este concis și clar... este limpede ca lumina zilei: doar amendă.

– Dom' Silviu, îl întrerupe cu un surâs chinuit, cetățeanul Pălici.

– Domnule inginer! îl corectează, impunător, omul legii.

– Dom' inginer, poate sunteți mai îngăduitor cu mine, „familie mare renumerație mică”, vorba lui nenea Iancu, încearcă el să glumească, însă, din păcate pentru el, nu-i prea iese.

– Eu nu cunosc nici un nenea Iancu...

– Știți...în vară--v-am povestit puțin mai înainte-- am stat sub bolta de viță de vie...v-a plăcut că era rustic, așa ați spus...

Covrig se oprește din studiul actului normativ, mai privește prin reclamație și-i aruncă omului o privire un pic mai blândă, cu iz recunoscător:

– Aha, deci, dumneavoastră, sunteți domnul Pălici Dumitru?

– Da, da, eu sunt! Pălici Dumitru, zis Mitică, de pe Bistriței 12, izbucnește interlocutorul satisfăcut, parcă oprit, instantaneu, din căderea liberă, de parașuta pe care i-o oferă cu parcimonie inginerul intransigent.

– Bată-vă norocul, să vă bată, de ce nu ați spus dom' Pălici, că sunteți Mitică, de prima dată? Eu, doar așa vă știam...luați loc, domnule, Mitică!

Pălici se așază pe scaun cu un oftat de ușurare. Covrig, mai prietenos se apropie de el și-i șoptește la ureche ceva legat de vie, umbră, de vin și grătar. „Mulțumesc! Toate minunate” mai adugă el. Pălici se foiește satisfăcut: „Vă mai așteptăm să facem...repetiție! Când doriți!” „Să mai vedem cu timpurile ăstea...”

Tocmai atunci, în birou, intră un coleg, Bocăneală, înalt, costeliv, dar alunecos din fire. Covrig se ferește de el ca dracu de tămâie, a mirosit că-i codoșul bossului și trece iute în spatele mesei. Să nu-i dea impresia „cocostârcului”, așa cum îl „alintă” el pe coleg, că este apropiat și-l cocoloșește pe respectivul. Cu o anumită semeție teatrală Covrig se așază tacticos în scaunul ergonomic făcându-și de lucru printre vrafurile de hârtii. Pălici s-a făcut mai mic și așteaptă ceva. Covrig redevine sobru, foarte adâncit în studiu și cu o morgă inchizitorială reia textul actului normativ care prevede și pedepsește...

– Dar, domnule...se milogește contravenientul, nemaîînțelegând nimic din atitudinea cameleonică a anchetatorului său.

– Nici un dar, omul e schimbător ca vremurile acestea de tranziție. Apoi subliniază cu mult patos: atunci erai cinstit domnule, acum îi altă mâncare de pește. Ce vină am eu? Păi nu? Fără comentarii. Punct. Așa că trec la aplicarea legii.

– Dom'inginer am greutăți...

– Bine, bine, fiindcă ai recunoscut, îți voi acorda atenuante, sunt clement și voi merge către minimum...

– Decât amendă mai bine mi-ați da o pereche de palme...

– Hei, cum așa? Ce-i cu aluzia asta nelalocul ei?

Pălici înhite în sec.

– Ziceam și eu așa...

– Să nu mai zici! Punct! Eu nu sunt abuziv, domnule Pălici, datoria, înainte de toate. Dați-mi, vă rog, cartea de identitate.

Și agentul constatatator după ce primește actul cerut, scrie cu mult aplomb, procesul verbal de amendă. Adăugă clar, cu un glas înalt, să se știe pentru toată lumea, un lait-motiv binecunoscut: „unde-i lege nu-i tocmeală, domnule!” Însă, ca un făcut, amintirea din vară îi este încă proaspătă în memorie și el ar vrea s-o repete, mai ales că ambianța a fost una grozavă și doamna Pălici este o femeie încă frumoasă și cu mult vino'ncoa. Covrig completează datele necesare în formular, i-l dă lui Pălici să-l semneze și, după ce acesta, cu un oftat, iscălește, își ridică documentul ca o sentință de condamnare. În câteva minute a trecut de la agonie la extaz și invers. Încă nu crede că i se poate întâmpla așa ceva într-un timp atât de scurt. Mâinile îi tremură, nu vede ce a scris inginerul, deoarece și-a uitat ochelarii acasă.

– Liber, puteți merge! îi spune autoritatea.

Contravenientul pleacă mai cocoșat.

Călăul său îl lasă puțin să fiarbă în suc propriu și apoi iese după el, în hol. După ce închide ușa și s-a asigurat că nu-i nimeni prin apropiere, îi șoptește că treaba-i bună, să nu-și facă gânduri, că i-a aplicat doar un „avertisment” – a căutat și a găsit el ceva mai „dulce”, așa, ca pentru un prieten, dar, urgent, să-și rezolve treaba cu autorizația, să fie acoperiți și unul și altul.

– Știam eu, dom'le inginer, că sunteți om valabil, îl perie în șoaptă contravenientul revenindu-i inima la loc.

– Păi, așa-i, pentru un prieten se mai găesc porțițe, chit că trăim vremuri tulburi...

– Da! Vă caut neapărat!

– Aștept provincia!

Covrig intră satisfăcut în birou. Își mângâie burta care pe zi ce trece devine mai pronunțată. Știe că a mai tras o linie în contul lui personal și asta-i cea mai importantă treabă, Primăria să mai aștepte, doar n-o să facă rânza mare înaintea lui. Și, foarte important, este și apreciat de oameni, de comunitate. Ține balanța în stare de echilibru: „slujba-i, slujbă, drujba-i, drujbă!” își șoptește plin de sine.

„Semne de prosperitate, monșer!” îl ia în derâdere, Mișu Bocăneală, colegul deșirat, care își pregătește mapa cu hârtii. „Mda! Orientare în teren!” adaugă Covrig cu un soi de bucurie, bine camuflată. „Numai că, prosperitatea asta în exces, găinile și butelcile de vin negru pe care le ai, așezate acolo, în marmidă, te pot duce spre fericita obezitate!”, îl ironizează lunganul. „Iaca, ce să-ți spun? Se burzuluiește burtosul. Dar nici ca o prăjină ca tine!” „Mucles!” îl repede „Cocostârcul”. „Tu vorbești? nu se lasă Covrig. Vezi că, la primul vânticel, neapărat să-ți bagi niște pietroaie în buzunar, să nu ajungi pe turla catedralei! Ha, ha, ha!” Bocăneală nu dă semne că ar fi afectat: „Oi fi eu slab, dar sunt agil, ori tu la cât de ghiftuit ești, nu te mai poți lega nici la șireturi și îți trebuie musai o oglindă să ți-o mai vezi. Ha, ha, ha!”. Zilnic, cei doi se tachinează, din te miri ce și așa apar momente hazlii.

– Mișulică, te rog ceva, se gudură acum, Covrig.

– Spune repede că mă așteaptă vicele să mergem pe Soarelui, la o acțiune cu cei de la investiții.

– Am nevoie de câteva formulare „tip B”.

Bocăneală se încruntă. Miroase că atunci când îl ia cu alint, Covrig sigur îi cere câte ceva.

– Știi ce? izbucnește el, roșu de iritare, la mișcă-ți fundul de vădană, până la parter, la loniță, și ia-ți câte formulare vrei. Zilnic cu miloaga: Mișulică vreau aia, Mișulică dă-mi cealaltă! Mai ceva, dom'le, decât un asistat social!

– Hai, nu te mai zborși atât, că nu-ți ceream, dar loniță nu-i aici, la ora asta. Știi și tu, foarte bine!

– Îl aștepți în tocul ușii, drăguță! Poate, cu ocazia asta, mai lași ceva jos... din burdihan! Ha! Ha! Ha!

– Nu-mi dai?

– Nu-ți dau!

– Bine!

– Mi-nu-nat, nu bine!

Bocăneală hăhăie și încuie, parcă ostentativ, ușița biroului. Face cu ochiul unui auditoriu inexistent, sigur de izbânda lui în a-l umili și refuza pe coleg.

– Cheia este la băiatu! spune el și părăsește triumfător încăperea.

Covrig rămâne mofluz și își ronțăie unghiile. Este un automatism moștenit din fragedă pruncie la care recurge atunci când vântul nu-i suflă în pupa. Nu renunță așa ușor. Doar este taur. Nici vorbă să coboare trei etaje și să mai stea și planton la ușa lui loniță. „Ce-s prost? Ar râde și curcile de mine!” Privește încruntat prin fereastra înaltă spre vitalitatea străzii. Imediat învârte yala pe ușă ca să nu fie

deranjat și să poată lucra în liniște. „la să văd eu, măi zgârie-brânză, oare nu mă pot autoservi?” își spune el în barbă. Este un tip tenace și când își pune ceva în cap nu se lasă până când nu reușește. Trage de mânerul sertarelor dar acestea nu se clintesc. la un mănunchi de chei din fișet, și, pe rând, le încercă în broasca buclucașă. Niciuna nu se potrivește. „Frate, parcă ar avea aici tezaurul României și nu niște amărâte de tipizate”, murmură Covrig înciudat. Dă ocol biroului. Știe că doar acolo zgârcitul își ține formularele de care el are urgent nevoie. „Dacă le-a mutat?” se întreabă circumspect. Ciocăne masa cu degetul îndoit, pune urechea și i se pare că sună a gol. „Drace! Sau dacă și le-a luat când nu eram eu aici și le-a pus în fișetul metalic?” se interoghează el, cu o căutătură lungă de păgubaș. „Este posibil, dar atunci, de ce ar mai încuia?” Uimit, găsește și un răspuns plauzibil: „Așa, la deruta inamicului!” Se gândește ce se gândește și-i vine o idee. Fața-i devine iarăși rotundă și radiază. „Frate, ursul când dă de miere răstoarnă stupul cu totul. Păi, da! Asta e!” murmură el satisfăcut. Trage cu toată forța de blatul biroului în cauză și, după câteva poticneli, reușește să-l scoată din cuiele de lemn. Își mângâie hamsterul: „Bingooo!” Repede, să nu fie surprins de proprietar sau de vreun martor incomod, ia mai multe formulare, repune blatul la loc și apoi se apucă de treabă.

Zilnic, sau ori de câte ori avea nevoie--desigur, în absența colegului-- Covrig repeta procedeu și se autoaproviziona cu formulare, hârtie de scris și alte articole de papetărie. „Ca de la mama mea, de acasă”, își șoptește zglobiu. Bocăneală, calculat ca un contabil iezuit, își făcea treaba de rutină. Descuia și încuia cu conștiinciozitate sertarele, mirându-se totuși, că teancul de tipizate sau hârtia de scris se micșorau pe zi ce trece. Se uita atent, părintește le mângâia cu palmele pe cele rămase, însă, folosind și el destule își spunea că i se năzare. Nu avea încotro și când le epuiza cobora la loniță, la depozit, făcea din nou aprovizionarea. Intra în birou, încărcat ca un pom de Crăciun, gâfâind de urcuș.

– Hopa, te-ai făcut gospodar după săpuneala pe care ți-am tras-o ! îl lua el în derâdere pe Covrig.

– Mda, mârâia ca un câine de pripas, colegul.

– Adică, ți-ai adus și tu formulare, că observ că nu mi-ai mai cerut, îl înțeapă „cocostârcul” ștergându-și broboanele de sudoare.

– Cum să nu, doar nu am să stau la mâna unui scârțar ca tine...

– Aha, râde hârb de oală spartă, las' că nici cu tine nu mi-e rușine! Apoi, face o pauză și îl avertizează cu degetul: Vezi că se poate?

– Ba bine că nu, hohotește mustăciosul și știe numai el ce știe.

După un timp Bocăneală parcă începe să adulmece că la mijloc și-a băgat coada necuratul, să simtă că hlizeala colegului ascunde ceva suspect. Din prevedere și-a pus niște semne peste formularele în cauză și acestea au dispărut. O bănuială îl roade. Îl întreabă pe loniță și acesta îi spune că umflatul de Covrig nu a mai dat pe la el de câteva luni bune. „Ți-ai găsit! Nici vorbă să se deranjeze un puturos ca el trei etaje”, zâmbește ironic administratorul. Încruntat, Bocăneală revine în birou, îi ia cheile „suspectului” și le

examinează cu multă atenție probându-le la sertarele lui. Niciuna nu se potrivește.

– Mișule, eu am iarba fiarelor și deschid orice încuietore, râde Covrig mângâindu-și firele mustății.

– Bine, bine, mai vedem noi..

Episodul rămâne pentru Bocăneală în ceață totală. La două, trei zile după această întâmplare, Covrig vine cu brațele încărcate cu tipizate și hârtie de scris de la Ioniță. L-a ajutat să urce scările polițistul local, cel de la intrare, care îl simpatizează mult.

– Să nu-ți mai aud cârâiala, îl atinge el pe coleg.

– Foarte bine, așa te vreau!

Bocăneală stă aplecat asupra tastaturii calculatorului și scrie un referat pentru o asociație de proprietari. Se oprește puțin din scris și ridică o sprânceană.

– Cum stai la capitolul: „cultură generală”, herr mustăcios?

– Comme ci comme ca, răspunde precaut Covrig.

– Hopa, știm și franceză...

– Mda! Ce-mi mai aduc și eu aminte...

– Bonne... să-ți pun întrebarea, tot legată, oarecum, de Franța. Domeniu: istorie.

– Aștept nerăbdător...

– la răspunde mătăluță, mintenaș, cine a condus misiunea militară franceză, în România, taman în primul război mondial?

Covrig stă un pic pe gânduri, se scarpină în cap și răspunde sigur pe el:

– Iaca, ce mai întrebare? Cine s-o conducă? știe răspunsul și un elev de gimnaziu mai răsărit: generalul Berthelot.

– Răspuns corect! Dar mai știi cum era „alintat” de români generalul francez?

– Berthelot, dacă asta era numele lui...

– Răspuns incomplet, punctează examinatorul de ocazie, parcă neîndurător...dar îți mai dau o șansă: crezi că tu ai avea ceva în comun cu Berthelot?

– Mustața... din câte mi-a aduc aminte... se căznește Covrig, schițând un surâs.

– Bonne...și mai ce?

– ???

– Burtălău el, burtălău tu...iată elementele comune, izbucnește în hohote de râs Mișu.

– Bine, uscatule, las' că ți-o coc eu. Tot mintenaș, vorba ardeleanului!

Peste o zi lui Covrig îi vine o idee. Nu poate lăsa nesancționat afrontul adus de „Cocostârc” augustei sale personalități. Bocăneală ținea în permanență, pe masă, o agendă cu coperți negre în care avea notate multe numere de telefoane de la instituții, O.N.G-uri, asociații de proprietari sau locatari, societăți comerciale, etc. El este mai de modă veche, deși are telefon mobil de serviciu, la birou îl folosește pe cel clasic.

Silviu Covrig merge pe teren să finalizeze măsurătorile la un nou parc de joacă și la întoarcere nu-l găsește în birou pe Mișu. „Este momentul perfect! Parcă le-a potrivit bărbosul!” surâde Silviu, uitându-se cu venerație în tavan. Îl caută imediat pe Rică Dancea, un coleg de la urbanism, glumeț din fire, și în tandem, pun la cale o farsă. Când apare

personajul pe care urmează să cadă „măgăreața”, Rică se înfățișează în birou cu o mină foarte preocupată și spune auditorului:

– Vedeți că a dat poruncă bossul, ca până mâine la zece, să-i fie aduse pe birou evidența actualizată, pe sectoare, cu zonele mai prost luminate din oraș, să centralizeze nu știu ce situație și o alta, cu străzile noi, necanalizate ca să discute proiectul în ședința Consiliului local de săptămâna viitoare.

– Dar mai e timp până la ședință, spune oarecum relaxat Bocăneală.

– Atenție, primarul a țipat că-i urgent, insistă Rică, până mâine la zece e termenul...eu nu mă risc să intru în colimator..

– Măi, fir-ar mama ei de viață, toată lumea trage de noi ca de un elastic și, culmea, toți vor repede, se lamenteză obosit, Covrig.

– Offf, să mă apuc de treabă, dacă e urgent, spune resemnat și Bocăneală.

Preocupat, ia agenda neagră și începe să sune unde bănuiește el că sunt probleme cu iluminatul public.

– Alo, Casa de pensii? întrebă el, cu multă siguranță.

– Nu, domnule, îi răspunde un glas de femeie. Bocăneală închide și încearcă din nou. Poate nu a format corect numărul.

– Alo, sunteți Casa de pensii?

– Nu, domnule, ți-am spus adineaori că e greșeală, se aude în receptor glasul feminin, ușor iritat.

– Mă scuzați, dar am format numărul corect..

– Vedeți pe unde vă băgați degetele, îl pune la punct vocea.

„Cocostârcul” închide nedumerit. Jură cu mâna pe biblie că acela e numărul corect. Chiar în urmă cu o săptămână a trecut pe acolo și a luat numărul de telefon de la secretară. Așa că nu se lasă. Este perseverent și formează numărul din nou.

– Alo, sunteți Casa de pensii?

– Domnule, ești cretin? Lua-te-ar naiba să te ia de idiot ! îl repede aceeași voce, trântindu-i telefonul în nas. Bocăneală rămâne cu gura căscată și mâna în aer. Stoic își consultă agenda și apelează pe altcineva.

– Alo, sunteți Ocolul silvic ?

– Ha, ha ?

– Ocolul silvic?

– Ha, cine-i acolo? se căznește ca dintr-un beci, o voce îngălată a unei persoane trecută, de mulțișor, de vârsta a treia.

– Nu se poate, frate! Azi toate îmi merg pe dos! se enervează Bocăneală. Scrupulos, consultă la lumina ferestrei agenda și observă, cu surprindere mărită, unele modificări; cifra 3 a devenit 8; cifra 5 aduce cu 6; cifra 1 s-a metamorfozat în 7. În acel moment cei doi colegi izbucnesc într-o cascadă zgomotoasă de râs.

– Deci, voi sunteți criminalii care mi-ați copt-o!

– Odată în viață te-ai prins și tu!

– Mi-ați modificat cifrele din agendă.... bine, bine o să vă aranjez și eu!

Și totuși, în aceste „vremuri de tranziție”, vorba lui Covrig, biroul duduie de râs.

SINDROMUL DE TUNEL CARPIAN

Daniela TEODORU

Specialist în kinetoterapie
și motricitate specială

„Ceea ce nu trăim la timp, nu mai trăim niciodată.”

Octavian Paler

Bine ne-am regăsit, dragii mei!

Vi s-a întâmplat cumva ca, de la mult scris la calculator, să vă doară articulația mâinii? Cu siguranță, da. Aceste dureri apar în urma faptului că nu folosim corect mouse-ul, postura la calculator este greșită, nu mai spun că stăm foarte mult în fața lui fără să ne ridicăm de pe scaun la un interval de câteva ore. Această stare pe care noi o resimțim (durere, furnicăături), poartă denumirea de **sindrom de tunel carpian**.

Dar cum recunoaștem aceste dureri? Foarte mulți dintre dumneavoastră nu au auzit de acest sindrom de tunel carpian, dar sigur și mai mulți dintre dumneavoastră au resimțit aceste dureri de sindrom.

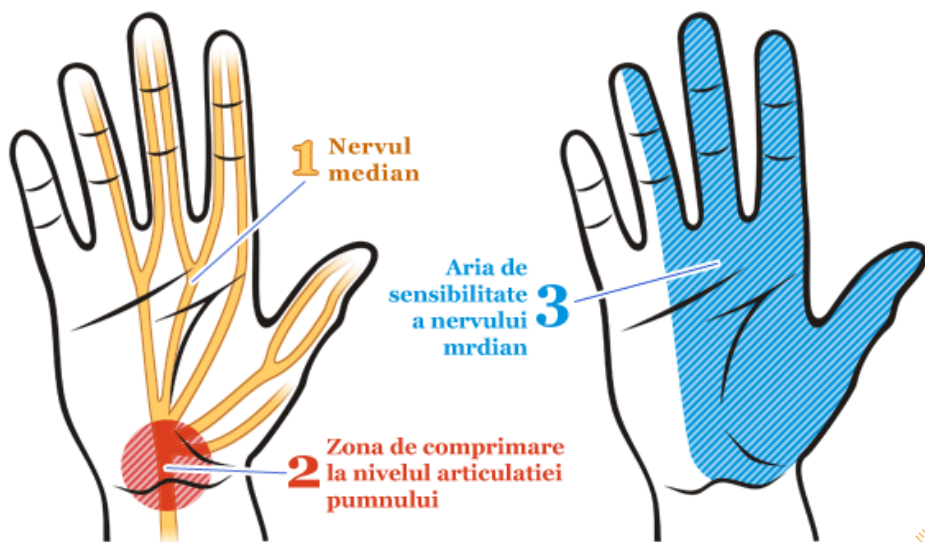
Sindromul de tunel carpian este cauzat de compresiunea nervului median la încheietura mâinii (a pumnului). Prin acest tunel trec multe tendoane cu rolul de a asigura mișcarea degetelor, mișcările de finețe, asigură sensibilitatea pe fața palmară a degetelor. Îngustarea lui (a tunelului), duce la o creștere a presiunii care afectează structurile dinăuntru.

Cauzele acestui sindrom sunt multiple: traumatisme, anumite tumori, vârsta, dar cea mai frecventă apariție a acestui sindrom este profesia. Adică acele profesii în care suprasolicităm folosirea mâinii, a pumnului, articulațiile degetelor, mișcările repetitive. În momentul în care apar aceste suprasolicitări, se poate observa o inflamație locală. Tunelul carpian este o structură fibrotică și osoasă. Nu se extinde.

Scopul terapeutului în aceste recuperări este să scadă acea inflamație apărută. Durerea, senzațiile neplăcute în aceste sindroame, se pot simți atât în pumn cât și pe braț, antebraț. La început durerile apar intermitent, după care, din ce în ce mai des, chiar și pe timpul nopții.

De aceea, este bine să ne adresăm unui medic neurolog, medic ortoped sau reumatolog, pentru a se decide ce trebuie să facem mai departe.

Acest sindrom poate fi confundat și cu alte tipuri de

afecțiuni, cum ar fi: durerile de cot, durerile cervicale. Dar printr-un diagnostic diferențial, se poate pune diagnosticul corect de către specialist.

Tratamentul în aceste afecțiuni este destul de vast. Pe lângă cel medicamentos prescris de medic (antologic, antiinflamator), trebuie făcută fără dar și poate, partea de recuperare prin fizio-kinetoterapie. Se poate ajunge și la intervenții care ar putea ajuta să elibereze acea compresie apărută pe nerv.

Dacă medicul recomandă doar medicația, este bine ca pe lângă ea, să se recomande și recuperarea medicală, recuperarea fizică. Tratamentul de bază rămâne totuși kinetoterapia, fizioterapia, ajutând mult la decompresia acestui nerv.

Tratamentul prin care fizio-kinetoterapeutul poate să ajute decompresia nervului este prin execuția unor exerciții fizice specifice acestei afecțiuni, printr-un masaj local specializat, prin aplicațiile benzilor kynezio-tape. Indicațiile care pot fi date celor cu sindrom de tunel carpian sunt de corectarea factorilor care au dus la apariția sindromului și efectuarea unor exerciții ușoare pe parcursul zilei.

Vă doresc sănătate și liniște. Nu uitați să fiți buni!

Cu drag,

Daniela.

SĂNĂTATE ȘI SIGURANȚĂ pentru întreaga familie

Prof. **Ecaterina TELETIN**

Atunci când suntem fericiți organismul nostru secretă anumiți hormoni care sunt responsabili de starea de fericire și cu ajutorul lor corpul nostru se vindecă mai repede și rămâne mai mult timp sănătos. Am mai arătat și în alte articole că acești hormoni se dezvoltă când privim un film artistic, înflorirea unei plante din grădină sau apartament, ascultăm o muzică odihnitoare, o vorbă bună printr-o convorbire cu prietenii, etc.

Pentru a ne asigura sănătatea, un cuvânt de spus îl găsim în comoara de cunoștințe ale bunicii: „**Bunica știe tot**” - nu chiar tot -, dar ar trebui să apelăm și la profesioniștii contemporani.

Fiecare membru al familiei se simte în siguranță, bine protejat de pericolele din casa lui. Sentimentul de siguranță e înșelător. Dintre accidentele semnalate la instituțiile sanitare o treime dintre accidente se întâmplă în gospodărie.

Pentru a preveni potențialele riscuri, sfaturile sunt bune chiar dacă le auzim zilnic de la cei pășiți. La rândul meu am primit multe sfaturi de la bunica, de la mama, cunoștințe, sfaturi pe care le-am dat și eu mai departe în calitate de bunică și străbunică.

Cele mai multe se referă la organizarea casei, tipurile de lucru manual, ordine efectuată în camere, pregătirea copiilor pentru școală, pentru excursie și pregătirea pentru iarnă, întocmirea listei de cumpărături și prioritățile lor, repartizarea banilor pentru nevoi urgente în funcție de necesitățile membrilor de familie sau buna funcționare a activităților familiale.

Există tendința de a renunța la obiecte foarte utile, rezistente, verificate în timp care nu și-au depășit termenele, înlocuindu-le cu noutăți pentru că sunt la modă - chiar dacă nu le folosim.

Din punctul meu de vedere, orele de gospodărie, de atelier pentru băieți erau foarte bine primite. Elevii de clasa a IX-a și a X-a din învățământul liceal învățau să folosească aparatele electrice, fetele învățau să aranjeze o cameră, ordinea curățeniei, folosirea substanțelor chimice pentru curățenie, îngrijirea copiilor, de asemeni și cum se fac cumpărăturile, cum se păstrează, cum să evite accidentele casnice, fizice sau fiziologice și mai ales psihice frecvente adolescenților și vârstnicilor. De mici copii trebuie educați să folosească mijloacele de transport, traversarea străzilor, contactul cu animalele de companie, evitarea anturajelor facile. Nu e de ajuns să aibă diplomă de specialitate dacă nu știi să faci cumpărături, să faci mici reparații în casă apărând cu grijă unghiile, degetele, ochii etc.

Copii din mediul rural au mai multe deprinderi practice, limitând foarte mult accidentele casnice comparativ cu un copil crescut într-un apartament, unde activitățile practice sunt limitate. Pentru a limita pe cât posibil suferințele cauzate în gospodărie o să mă rezum la câteva exemple.

Normele și sfaturile pe care le voi aminti sunt deja folosite de majoritatea cititorilor, dar e nevoie să le repetăm, iar cei tineri să le cunoască.

Un risc necunoscut, dar frecvent, îl reprezintă folosirea substanțelor chimice pentru curățenie și a medicamentelor. Trebuie să fie puse la locuri sigure, nu împreună cu alimentele, iar la medicamente, înainte de folosire chiar dacă sunt recomandate, trebuie studiat prospectul. Folosirea lor fără prea multă atenție produc **alergii de contact**, care pot fi asociate cu alergiile de la praf, săpun, deodorante, geluri etc.

Îngurgitarea substanțelor chimice confundate cu băuturile fine afectează aparatul respirator, digestiv și de multe ori organele de simț (ochi, piele, ureche internă, limbă, papile gustative). Sunt situații când folosirea unor ingrediente neverificate sau cu termen depășit, suplimente alimentare, folosirea fără recomandare specifică bolilor, după reclamele TV sau după sfatul prietenilor dau suferințe greu de tratat. – Atenție... Regimurile de slăbit –.

Copiii cad pradă unor suferințe consumând produse de cofetărie sau patiserie atrași de ambalajele viu colorate și insistența reclamelor.

Folosirea vopselelor pentru stative, calorifere, mobilă sau substanțe pulverizate pe plantele ornamentale sunt nocive copiilor, bătrânilor și animalelor de companie. Exemplu: leandru, crini imperiali, crinii albi etc.

Urticariile, alergiile, rinitele alergice, astmul, iritarea ochilor, distrugerea auzului în cazul numărului mare de decibeli, depășesc de multe ori suportabilitatea.

Curentul electric este o invenție foarte benefică, dar foarte periculoasă.

Copiii și bătrânii, sau persoanele adulte, care nu le folosesc după instrucțiuni, pot avea accidente fatale. Se poate întâmpla la orice vârstă, ca din neatenție să folosim greșit aparatele casnice (prize defecte, cabluri improvizate, mâini umede), **...ce putem face?...** Să acoperim prizele evitând accidentarea copiilor care au tendința de a introduce în ele degetele, cuie sau chibrituri. Să nu lăsăm mașina de spălat în priză. Din curiozitate copiii pun vase în mașina de spălat, animale mici sau, foarte rar, frați mai mici. Pericolul este posibil și cu alte aparate lăsate la îndemâna copiilor. Multe accidente casnice sunt determinate de

alunecările pe parchet, gresie, marmură împiedicării de covoare, carpete, linoleum etc. Din rapiditate apar accidente din folosirea papucilor cu tocuri care agață covorul, folosirea cadrului de deplasare, a cârjelor, a târâirii piciorului în cazul accidentelor vasculare, a pierderii echilibrului în caz de vertijuri. Cablurile electrice trebuie fixate departe de locurile de trecere, sau montate pe canale speciale. Scările blocurilor, ale școlilor și ale instituțiilor trebuie prevăzute cu bare fixe de susținere, iar în cazul în care au laifăr (traversă) trebuie fixate cu vergele metalice. În căile de acces către baie, balcoane, dormitoare să se evite lăsarea obiectelor la întâmplare (papuci, pantofi, genți, scaune, coșuri de rufe, îmbrăcăminte etc.). Pentru noapte folosiți lampa obscură sau leduri cu senzori de mișcare. Cititorul poate lua măsurile pe care le crede mai bune pentru a evita astfel de accidente. Deși știm care sunt regulile, nu suntem întotdeauna imprudenți și ni se întâmplă să avem necazuri din ușurința cu care privim aceste câteva reguli simple.

Copiii mici trebuie feriți de accidentele produse prin: agățarea feței de masă, folosirea paharelor, a perdelelor la îndemâna lor, a plantelor ornamentale care prin flori, semințe sau coloritul frunzelor îi atrag să le consume, unele din ele fiind atrăgătoare. Până la vârsta de 6-7

ani, copii nu trebuie lăsați în bucătărie fără supraveghere: pericol de aprindere, opărire, intoxicația cu gaz, deschiderea robinetelor, accidentări care pot fi și în cazul persoanelor lipsite de vedere, cu defecte de auz sau miros, cu somnolență sau deficiență de orientare. Deși știm aceste reguli, zilnic sunt cazuri de accidente casnice, în special la copii și bătrâni. Atenție la somnifere, cât le folosiți și cum le folosiți,

chiar dacă sunt recomandate de medic. Sunt sigură că dumneavoastră cunoașteți toate aceste reguli și recomandări, dar tot așa de bine știm că nu le respectăm întotdeauna. Numărul accidentelor casnice sunt tot mai numeroase, amintim case și apartamente arse, cu pagube materiale foarte mari, din cauza lumânărilor aprinse nesupravegheate, defecțiuni ale instalațiilor electrice sau de gaz, de la substanțe chimice și medicamente, lăsate neglijent pe masă sau pat.

Înainte de a începe orice muncă e nevoie de prudență și mare atenție.

Pentru a fi fericit, un om are nevoie de sănătate, dragoste, bucurie de viață, prieteni și libertate.

Bibliografie: Soluții pentru sănătate - Reader's Digest

Ora de gastronomie: trei rețete de dulceață din fructe de sezon

prof. Neculai CURELEA

Dulceață de gutui

Nota bene!

Înainte de a intra în tainele tehnologiei dulceții de gutui, vă invit cu amabilitate să citiți mai întâi, cu mare atenție, articolul „Tehnologia preparării dulcețurilor în gospodărie”, publicat de subsemnatul în revista „Viața Noastră”, nr. 42-43, Ianuarie-Iunie 2020, paginile 109-112, și numai după aceea să purcedeți a pregăti acest tip de dulceață; asta, pentru o mai bună cuprindere a problemei și obținerea unui produs de calitate. Articolul cu pricina urmează să apară și pe site-ul meu www.moldovaculinaria.ro.

Ingrediente:

- 2 kg cubulețe de gutui, cântărite când sunt gata pregătite, pentru a fi slobozite în cratița cu sirop clocotind;
- 2,4 kg zahăr cristal;
- 1 l apă de fântână sau de izvor;
- miezul unei portocale dolofane, de calitate, tăiat felii;
- miezul a două lămâi dolofane, tăiat tot felii;
- o lingură cu vârf de coajă de lămâie, tăiată fideluță;
- o lingură cu vârf coajă de portocală, tăiată tot fideluță;
- două păstăi de vanilie despicate;
- o legătură de 10-15 frunze de drușaim proaspete;
- o lingură de apă de trandafiri.

Mod de preparare

Gutuile se spală și se taie în sferturi. Se curăță de cotor și de coajă și se introduc imediat în una din următoarele soluții antioxidante:

- NaCl 2%;
- acid citric 1%;
- soluție de SO₂ de 0,2 – 0,25%, timp de un minut.

Cele mai bune rezultate cu privire la culoare, se obțin însă prin opărire timp de 1-2 minute în apă, în funcție de mărimea bucăților de gutui.

Gutuile curățate se taie rapid în cubulețe uniforme și se pun în una din soluțiile antioxidante arătate mai sus, până vor fi folosite.

Lămâile și portocalele se curăță de coaja galbenă, care se toacă fideluță și se pune într-un castron în așteptare. Folosim cât ne trebuie, restul conservăm în zahăr cu alcool. Coaja albă se înlătură.

Miezul de lămâie și de portocală se taie în sferturi, pe lung, apoi în felii subțiri și se pune într-un castron, așteptând să-i vină rândul. Sâmburii se înlătură.

Din 2,4 kg de zahăr și 1 l de apă, se face un sirop care se fierbe câteva minute. Se ia spuma, dacă se formează.

În siropul clocotind, se adaugă cubulețele de gutui scurse de apă, miezul de lămâie și de portocală, coaja de lămâie și de portocală, păstăile de vanilie, legătura de frunze de drușaim și apa de trandafiri. Amestecăm ușor cu o lingură extrem de curată (de obicei de inox veritabil) și fierbem la foc domol 8-10 minute, după care stingem focul, acoperim cratița cu un capac și o lăsăm să se odihnească până a doua zi. Asta ar veni cam 24 de ore. În acest răstimp, are loc, după cum știm, fenomenul de plasmoliză.

A doua zi, descoperim cratița și aprindem focul. Fierbem la foc domol timp de 40-50 de minute, până ce dulceața se leagă. Din când în când, amestecăm ușor sau clătinăm cratița. Luăm spuma la sfârșit, nu în timpul fierberii, pentru a nu irosi o parte din sirop.

Când dulceața este gata și are aspect și miros extrem de plăcute, stingem focul, scoatem păstăile de vanilie și legătura de frunze de drușaim (care și-au făcut datoria), și lăsăm dulceața să se răcească, acoperită cu un prosop umed.

În acest timp, spălăm și opărim borcanele în care urmează să punem dulceața. Le uscăm la cuptor.

Când dulceața s-a răcit, o punem în borcane, umplându-le până sus la capac. Peste dulceață punem mai întâi o bucată de folie tăiată rotund, cât gura borcanului (lipită direct pe dulceață) și după aceea înfiletăm capacul sau capsăm borcanul.

Nu este nevoie de sterilizare. Dulceața făcută în acest mod se menține în bună stare ani în șir. Produsul are concentrația de 72 – 75° Brix și nicio șansă de a se degrada.

Borcanele se etichetează și se depozitează în loc uscat, curat, răcoros și întunecos.

Notă:

Această cantitate de dulceață se prepară într-o cratiță largă, emailată sau de inox, de 6 l, cu fundul gros.

Lămâile și portocala trebuie să fie netratate chimic.

Dulceața de gogonele

Gogonelele sunt pătlăgele roșii neajunse la maturitate. Pot fi verzi sau ușor pârguite.

Tehnologia acestei dulceți se deosebește, într-o oarecare măsură, de tehnologia majorității dulcețurilor și vom afla de ce la momentul potrivit.

Înainte de a purcede la drum, vă invit să studiați mai întâi, cu mare atenție, articolul „Tehnologia preparării dulcețurilor în gospodărie”, publicat de subsemnatul în revista „Viața Noastră”, nr. 42-43, Ianuarie-Iunie 2020, paginile 109-112, și numai după aceea să ne apucăm să pregătim acest tip de dulceață; asta, pentru o mai bună cuprindere a problemei și obținerea unui produs de calitate. Articolul cu pricina urmează să apară și pe site-ul meu www.moldovaculinaria.ro

Ingrediente:

- 2 kg de gogonele, greutate neto, cântărite după ce au fost curățate, tăiate cubulețe, fierse în apă cu oțet și scurse bine;

- 2,4 kg de zahăr cristal + 1 l de apă pentru obținerea siropului + 10 g de sare de lămâie;

- 0,6 l de oțet alb de 9° + 3 l de apă (200 ml de oțet / litrul de apă) pentru obținerea lichidului de fierbere a cubulețelor de gogonele, pentru întărire;

- miezul de la 2 lămâi dolofane, tăiat feliuțe și curățat de sâmburi;

- 2 linguri cu vârf de coajă de lămâie (numai partea

galbenă) tăiată fideluță;

- 2 păstăi de vanilie, despicate și tăiate mai măricel;

- 6 cuișoare;

- 2 batoane de scorțișoară zdrobite;

- 2 bucăți de anason stelat;

- 1 lingură cu vârf de ghimbir tocat julienne.

Mod de preparare

Gogonelele se spală, se taie pe jumătate, sau sferturi, li se scot cotoarele, li se înlătură semințele, se scurg de zeamă, se clătesc cu apă rece și se taie cubulețe uniforme.

Într-o cratiță încăpătoare emailată sau de inox, de 6 l, se pune la fiert 0,6 l de oțet alb de 9° împreună cu 3 l de apă. Când lichidul începe să fiarbă, se adaug cubulețele de gogonele, se amestecă ușor cu o lingură și se lasă la fiert la foc potrivit aproximativ o oră, după care se răstoarnă totul într-o strecurătoare mare și se clătesc cu foarte multă apă rece, până ce iese mirosul de oțet din ele. Se lasă la scurs în strecurătoare, timp în care preparăm siropul pentru dulceață din 2,4 kg de zahăr, 1 l de apă și 10 g sare de lămâie. Se fierbe 2-3 minute, nu mai mult. Se ia spuma, dacă se formează, după care se adaugă cubulețele de gogonele, precum și celelalte ingrediente pregătite după cum vom arăta mai la vale, și se amestecă ușor.

Lămâile se spală foarte bine, se șterg cu un prosop și se curăță cu cuțitul de coaja galbenă, care se toacă fideluță; 2 linguri cu vârf se adaugă în dulceață, restul se conservă cu zahăr și alcool. Coaja albă se înlătură. Lămâile curățate se taie mai întâi în patru, pe lung, apoi fiecare sfert se taie feliuțe și se adaugă în cratița cu dulceață. Sâmburii se înlătură.

Ghimbirul se curăță, se spală, se toacă julienne și se aruncă și el în dulceață.

Mirodeniile (cuișoarele, scorțișoara zdrobită, păstăile de vanilie tocate, anasonul stelat) se leagă într-o bucată de tifon și se introduc în cratița cu dulceață să-și facă datoria.

Totul se amestecă ușor și se fierbe 8-10 minute la foc mic. Se oprește focul, se acoperă cratița cu un capac și se lasă până a doua zi (pentru a avea loc fenomenul de plasmoliză); după care, se fierbe din nou, la foc potrivit timp de 40-50 de minute. Spuma se ia la sfârșit, după ce s-a oprit din fiert, nu în timpul fierberii, pentru a cruța siropul. Când s-a legat și are aspect și miros extrem de plăcute, se stinge focul, se scoate legătura de tifon cu mirodeniile folosite și se lasă dulceața să se răcească, acoperită cu un prosop umed.

Se spală și se opăresc borcanele în care vom pune dulceața; se usucă la cuptor.

Când dulceața s-a răcit, o punem în borcane, umplându-le până sus la capac. Peste dulceață, punem mai întâi o bucată de folie tăiată rotund, cât gura borcanului (lipită direct pe dulceață) și după aceea înfiletăm capacul sau capsăm borcanul

Nu este nevoie de nici un fel de sterilizare. Dulceața făcută astfel se menține în bună stare ani în șir.

Borcanele cu dulceață se etichetează și se depozitează la loc curat, uscat, răcoros și întunecos.

Dulceață de ardei iuți

Ingrediente:

- 1 kg de ardei iuți, să sară căciula, de toate culorile: roșii, verzi, galbeni, portocalii etc.;
- 1 kg de ardei capia mici, tot iuți;
- 3 linguri cu vârf de ghimbir, tocat julienne;
- 1,2 kg zahăr cristal;
- 1 l de oțet alb de 9°.

Mod de preparare

Ardeii se spală și se zvântă. Se curăță de cotoare, semințe și nervuri, după care se cântăresc din nou și trebuie să atingă exact 1 kg.

Se toacă mărunt la cuțit, folosind mănuși de protecție și se pun într-un castron în așteptare. Ghimbirul se toacă julienne și se pune peste ardeii tocați. Într-o cratiță emailată sau de inox, de 4-5 l, pregătim siropul din 1,2 kg de zahăr și 1 l de oțet, pe care-l fierbem 15-20 de minute, după care punem ardeiul tocat și ghimbirul; amestecăm cu o lingură inoxidabilă, lăsăm să dea câteva clocote, închidem focul, acoperim cratița cu un capac și o lăsăm să se odihnească 5-6 ore, timp în care are loc fenomenul de plasmoliză.

După 6 ore, dăm drumul la aragaz și fierbem dulceața descoperit, la foc domol, până se leagă. Asta ar veni cam 40-50 de minute. Nu-i nevoie de încercare; nu se va întâmpla nimic rău; asta-i dulceață foarte rezistentă.

Când este gata, închidem focul și o lăsăm să se răcească, după care o punem în borcane curate și

sterilizate; le sigilăm, le etichetăm și le depozităm în loc răcoros, întunecos și uscat.

Dulceața de ardei iuți este o companie excelentă pentru fripturi, rasoluri, tocături, garnituri și multe alte preparate de soi.

Note:

Ardeii de toacă la cuțit cât mai uniform. Sub nicio formă nu se dau prin mașina de tocat sau la blender, după cum procedează unii oameni comozi ca să nu spun puturoși. În acest caz, produsul obținut nu se mai numește dulceață, nu se mai încadrează în definiție și cerințe.

Spuma nu se ia deloc în timpul fierberii, căci nu este altceva decât sirop cu bule de aer care vor dispărea când cratița se ia de pe foc.

ECOURI

M-a frapat materialul „Un bătrân uitat de veacuri”, semnat de domnul profesor Ion Dobrin, în „Viața Noastră”, numărul 44, septembrie 2020.

Sincer vă spun, o spun cu mâna pe inimă, că am plâns, în timp ce citeam materialul!

Relatarea domnului profesor Ion Dobrin este desprinsă din „Nucul lui Odobac”, de Emil Gîrleanu.

Revin. Așadar, cineva ar fi murit de frig, decât să lase să fie tăiat nucul, dar și stejarul. Ce poți spune?

Când te gândești că „hoarde” de hrăpăreți, bogați, rad mii de hectare de păduri și nu se mai satură de bani. Iată că în această lume se mai găsesc oameni cu un suflet curat. Parcă ar fi coborâți de pe „Columna lui Traian”!

M-au impresionat cei care au sărit în ajutorul lui Drăguț Victor (zis Mutu).

Mai există și oameni, oameni cu O!

Cele două fotografii ar trebui premiate! Unde și de cine? Habar n-am.

Dar edilii comunei, oare ce ar avea de spus în acest caz? Diferențele dintre anumite clase sociale, parcă se acutizează din ce în ce mai mult.

Kolea KURELIUK,
Măriței, județul Suceava

Microfabule

Gheorghe NICULESCU

OAIA ȘI MĂGARUL

Oaia, către un măgar :
- Ce porți, bă, în spate, iar ?
- Azi nu știu, dar s-ar putea
Măine să port blana ta !

SPICUL ȘI PLĂCINTA

O plăcintă fu apostrofată
De un spic de grâu :
- De ce umbli, ca o dezvățată,
Cu poalele-n brâu ?

PIATRA-N BALTĂ

Zice-o piatră, dintr-o baltă :
-M-aș dori mărgăritar !
- Ba mai bine-i, zise-o altă,
Să fii piatră de hotar !

ARMĂSARUL ȘI IAPA

Armăsarul, cic-a divorțat
Căci iapa n-a putut să dovedească
De unde s-a contaminat
Cu-acea parșivă tuse măgărească .

MĂGARUL ȘI CATÂRCA

Măgarul a rămas fără de glas
Când fiica lui, catârca cea nurlie,
A spus că îi va deveni soție
Unui necunoscut, numit Pegas .

MAREA ȘI SCULA

Marea, cu scula nu are
Nicidecum aceeași soartă,
Fiindcă scula nu e mare
Și nici marea nu e moartă .

GREIERUL LEZAT

Greieru-întrebă furnica :
- De ce mă vorbești de rău ?
Și-i răspunse mititica :
- La Fontaine, dragă, nu eu !

CLOȘCA ȘI PUIUL

Pe cloșcă-o-întrebă un pui :
- Mamă, trebuie să-mi spui
Cine este tatăl meu ?
- Tatăl tău, a fost un ... ou !

PIXUL ȘI STILOUL

Pixul, către un stilou :
- Viitorul e al meu !
- După-o perioadă minimă,
O să-ți faci transplant de inimă !

MASA ȘI SCAUNUL

Se plânge-o masă, unui scaun : - Frate,
M-am săturat să tot suport atâtea coate!
- Eu cred că-ți este greu, frumoasă masă,
Însă pe mine altceva mă-apasă !

OMUL ȘI CALUL

Omul, către cal, zicea :
_ Bă, te-însori cu iapa mea ?
- Măi nenică, vezi mata ?
Eu sunt cal . Sunt cal sadea !

PARAPANTA ȘI DELTAPLANUL

O parapantă faină, mai acum un an,
Astfel îi vorbise unui deltaplan :
- Am auzit - că nu sunt surdo-mută -
Că te cam dai în vânt după o parașută !

SLIPUL ȘI RUCSACUL

Azi, unui slip, i se plângea rucsacul :
- Stăpânul, bagă-n mine și pe dracul !
Și eu supărt, deși îmi vine greu !
- Tu de te plângi, atunci ce să zic eu ?

CREIONUL ȘI RADIERA

Un creion, către radieră :
- Ascultă fă, hahaleră,
De ce-mi ștergi urma lăsată ?
- Dragă, sunt manipulată !

INTRE VACI

Două vaci, într-o cireadă :
-Plăvan, vrea ca să te vadă !
E nebun de dorul tău .
- Dă-l la naiba, că e bou !

VINUL ȘI MUSTUL

Un vin vechi, mergea de mână
Cu-o țuică d-aia bătrână.
Văzându-l, îi zise mustul :
- Băi nenică-ți pierduși gustul !

ÎNTRE IEPE

Zise nostalgic, iapa bătrâioară :
- Unde-or mai fi cei falnici armăsari ?
Și îi răspunse-o altă iapă, chioară :
- Acuma-i plină lumea de măgari !

MĂGARUL ȘI ZEBRA

Unui catâr, măgarul se plângea :
- O zebra e acum feblețea mea,
Însă nu pot să-i spun că o iubesc
Fiindcă pietonii mă gonesc !

BOUL ȘI VACA

- Tu chiar ești bou, sau doar glumești ?
Eu te iubesc ! Tu mă iubești ?
_ Ce bou mai sunt, ce vacă ești ...
Nu poți un taur să-ți găsești ?

ÎNTRE COZONACI

Unui rumen cozonac,
Plin cu nucă și cu mac,
Îi zise altul, îmbufnat :
- Mă făcură de rahat !

VACA ȘI MĂGARUL

- Cresc vițelul, trag la car
Și sunt mulșă-într-o bărdacă !
Îi răspunse un măgar :
- Asta meriți, că ești vacă !

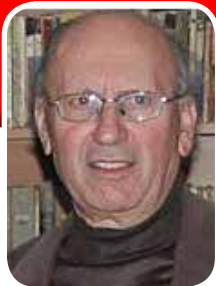
INTRE IEPE

- Uite-un cal frumos, surată!
Cum să fac să îl seduc ?
- Dă-l naibii, zise cealaltă,
Tu nu vezi că-i eunuc ?

T. V. COLOR

Un televizor color era foarte trist,
Fiindcă-l cumpărase-un daltonist.

Petruș ANDREI

Umoristice

Rondelul prostiei

*Prostia nu are haz
dacă nu e gândită.
(Acad. Const. Ciopraga)*

Prostia trebuie gândită,
Altfel, își poate pierde hazul,
Depinde, după cum e cazul,
Din naștere sau dobândită.

Aduce peste tot necazul,
Fiindcă ea-i nemărginită
Prostia trebuie gândită
Altfel, își poate pierde hazul.

Ea nu mai poate fi oprită
La cei ce ard degeaba gazul –
Iar la aleși e dovedită,
Se vede, ca pe straturi prazul,
Prostia trebuie gândită.

Televizoru-i moartea mea!

Spre seară, când îți trage zăvorul,
Și îți deschizi televizorul,
De-auzi prostii neîntrecute,
Fii precaut și dă-l „pe mute”!

Pe urmă, dacă îți arată
Ce nu ai mai văzut vreodată
Că-i molimă, război sau criză,
Fii precaut, scoate-l din priză!

De-l redeschizi și vezi reclamă
Ori pe aleși cum îi aclamă
Și-atunci furia te cuprinde,
Fii precaut, du-te și-l vinde!

Pe dos...

Pe dos este a lumii dioramă,
Că unii fac o rea măsurătoare
Luând în seamă ce nu e valoare
Iar ce-i valoare neluând în seamă.

Ce este nedreptate, deși doare
Și-n suflete ades stârnește-o dramă,
Mai mult m-amuză, ca la „panaramă”
Cu toate că-i la ceruri strigătoare.

Așa e-n lumea poeziei mersul
Că juriile-apreciază versul
Ce nu-i decât, cel mult, o proză slabă.

Pe căi greșite oamenii se-ndreaptă
Și asta este tot ce ne așteaptă
Că, la concurs de „miss”, câștig-o babă!

Ca-n basme...

Căsătorită cu un porc, domnița
Tot aștepta-ntr-un prinț să se prefacă
Dar el nici mort nu renunța la troacă
Iar ea se ofilea ca romanița.

Văzând că pielea nu și-o mai dezbracă,
Atât de tare s-a mâhnit conia
Încât i-ar fi mâncat oricând codița
Dar, din păcate, nu putea s-o facă.

Voi, fetelor, ce-aveți ceva lectură
Și vă pricepeți la literatură
Să nu mai credeți basmele bătrâne.

Distanța de atunci este enormă,
Un porc în prinț azi nu se mai transformă,
Când iei de soț un porc, el porc rămâne.

(Mesaj de interes public)

Poartă mască
Gură-cască
Nu zi că te doare-n bască!

Virusul, în caz că vine,
Nu-i bai că se ia de tine
Dar mi-i că se dă la mine.

De mă bagă-n carantină,
Fără nici un fel de vină,
Tu ești singura pricină.

Eu fac piața
Dimineața
Și iubesc amarnic viața.

Am speranțe
Și fac stanțe
Celei dragi i-nchin romanțe.

Prin urmare,
Sus și tare
Îți spun, fără supărare:

Poartă mască
Gură-cască,
Dă-o dracului de bască!

Sub semnul lui „poate”

La horoscop poți auzi de toate
Că îți surâde, din senin, amorul
Și că norocului găsești izvorul
Dar totul stă sub zodia lui „poate”.

Că poate nu-ți ia foc televizorul,,
Că poate totul merge ca pe roate,
Nevasta din sărite nu te scoate
Și soarta îți oferă ajutorul.

Că poate muza ți-a găsit un motto
Sau, poate, în sfârșit, câștigi la loto
Și nu îți cade-n cap o căramidă.

Și poate că nu te doboare viciul
Și poate că nu ai să-ți pierzi serviciul
Și poate că amanta nu-i gravidă.

„Trăim din ajutoare sociale,
De-a pururi condamnați la sărăcie,
În vatra noastră focul nu te-mbie,
De parcă-am fi-n ținuturi boreale.

Ograda noastră e și ea pustie
C-avem de dat atâtea angarale
Și pentru că nu mai avem parale,
Ne duc adeseori la pușcărie.

Copiii-n lipsuri multe-or să trăiască
Iar soarta lor doar milă-o să stârneasce,
La noi biștarii n-ajung niciodată!”

„Destinul vostru mă înduioșează
Și ochii, uneori, îmi lăcrimează,
Dar mă întreb: voi ați muncit vreodată?”

Rondelul arabului

L-am cunoscut mai bine în trecut,
Spunându-i Așhali Salam Danam,
Când foamea noi cu toții o făceam
Și-am dus, pe-atuncea, traiul cunoscut.

Pe vremea când niciunele n-aveam,
Nu se găsea nici laptele bătut,
L-am cunoscut mai bine în trecut,
Spunându-i Așhali Salam Danam.

Dar astăzi libertatea am văzut,
Că poți să zvârli cu mămliga-n geam,
Nici dracul nu te-ntreabă ce-ai făcut
Sau cine-i Așhali Salam Danam,
L-am cunoscut mai bine în trecut.

CE ȚI-AȘ FACE

Ți-aș dăruia tot Pământul,
Aș opri să bată vântul,
Te-aș împodobi cu stele,
Ca în visurile mele ;

Te-aș pune pe-un tron de aur,
Ți-aș prinde-n păr flori de laur,
Ți-aș lua cercei, mărgelile
Și-încă multe alte cele ;

Ți-aș cumpăra tot ce-i bun,
Te-aș iubi ca un nebun,
Ți-aș face orice mi-ai cere ...
Însă nu am bani de-o bere !

Gheorghe NICULESCU, Uricani

Prof. Ion DOBRIN

Umoristice

Pericol

Mă rog de virusul numit Covid
Să nu se ducă-n hâu și-n munți,
Să intre colo-ntr-un partid
Unde se află precauți.

Virus nevăzut, o mare răutate,
Jupân și șmecher cam dement,
Te rog mai spală-ți din păcate
Trecând mai des prin Parlament!

Regula zilei

Azi, când întâlnești o fată,
Tre' să fie pieptănată,
În alcool bine scaldată,
Și neapărat scanată.

Să nu faci încurcătura!
(Las-o să sară cu gura),
Nu-i verifica dantura,
Da'să-i iei temperatura.

Și după verificare,
Dacă-i mică sau e mare,
Hotărăști: pleci la plimbare
Sau cu dânsa-n izolare.

Să nu-i fi dat altui beep!
Nici scanată de alt tip,
Iar sub pielea de sub chip
Nu cumva să aibă cip.

Nu-i zi vorbe de amar
Cum ar fi despre cântar,
Spune-i că ești gospodar
Și-ai scanner particular.

Nu tre' s-aibă ani mai mulți,
Nici vreo sumă de virtuți,
Ca să creadă c-o insulti
Atuncea când o consulți.

Dacă tot îi bosumflată,
Că nu-i place controlată,
Las-o-ncolo de ciudată
Să rămână nescanată.

Aluzie

Atâta-ți văd: ochii și părul;
Nici buze, nici obraji nu-ți simt,
Mă tem că doare adevărul,
Și singur vreau ca să mă mint.

Să cred că toate vor fi bune,
Așa cum mi-am închipuit,
Că ești așa, ca o minune
În căutare de iubit.

- Drăguțule, ce ai idei profunde
Și suflet blând de tot milos,
Cu tine merg și-aici, și-oriunde,
Dar masca să nu mi-o dai jos!

Nu-i umor cum e covidul

Nu-i virus cum e covidul
Nici gașcă precum partidul.
Nici mai bună alta nu-i
Ca bătaia la Vaslui.

Nu există individ
Terminat de la covid,
Căci alcoolul salvator
Luptă din interior.

De-aia, dom'le la partid
Nu s-apropie covid,
C-ar ieși mai păcătos
Și bețiv, și mincinos.

O fi el vreun virus și
Da' are mândria lui.

UNUIA VOTAT

Promitea, candidatul,
Că o să facă totul;
Credul, electoratul,
A mers și i-a dat votul.

Când se văzu, zigotul,
În Parlament băgat,
S-a pus să facă totul...
Spre-a deveni bogat ;

Vota doar avantaje,
Să-i crească lui averea,
Intrând în derapaje,
Fiindcă avea puterea.

Votă pensii nesimțite,
Salarii nemiluite
Și alte chestii tâmpite,
Uitând de săracii care
Au fost cu toți la votare.

Face - afaceri multe,
În mod oneros,
Umblând, pe căi oculte,
Cu gândul doar la os.

Ce a promis mulțimii.
De mult el a uitat;
Își înmulțește banii
Și doarme în Senat.

Așa că, s-a întâmplat
Să regret că l-am votat,
Dar plăvanul, disperat,
Mai vrea încă un mandat.

Trezește-te, potaie,
Că dormi pe votul meu!
Deci, meriți o bătaie...
Bată-te Dumnezeu!

Gheorghe NICULESCU,
Uricani

ASPECTE DIN „VIAȚA NOASTRĂ” ÎN VIZIUNEA EPIGRAMIȘTILOR ROMÂNI

Selecție de Nelu Vasile - NEVA

Ora de toamnă (Se dau ceasurile înapoi)

Eu am, pe gânduri, ceață și omăt
Și-ntreb ca mioriticul din turmă:
De ce mai dăm cu-o oră îndărăt,
Când știm că suntem cu un veac în urmă?
Janet NICĂ

Săpături de toamnă

Strada-i umedă de apă
Ploaia cade din înalt –
O echipă, astăzi, sapă
Unde, ieri, turna... asfalt.
Ștefan TROPCEA

Edililor

Deși ne puneți biruri grele
Pe străzi e praf ori e noroi.
Voi nu le curățați pe ele,
În schimb ne curățați pe noi!
Ion IONESCU-QUINTUS

Păreră mea

Pe cei ce țara-nfometează
Și-o duc în prag de genocid,
Am pus cândva atâta bază,
Mai bine am fi pus acid.
Eugen ALBU

Noi suntem români

Suntem români cu visuri încrăznete
Și c-un moral ce știm să-l educăm,
Cu tinerețe fără bătrânețe...
Că bătrânețea n-o mai apucăm!
Nichi URSEI

Modernitate

Căruța, după ii de ani dispare:
Adio cai, caleașcă, diligență!
Crescu enorm viteza de mișcare
Și numărul... spitalelor de-urgență.
Liviu GOGU

112 – În România actuală

Decât, și-i vorba de prudență,
Să dai poliției semnalul,
Mai bine,-n starea de urgență,
Negociezi cu criminalul!
Any DRĂGOIANU

De o vreme la noi

Cum frumosul nu-i frumos
Și nici viața nu e viață,
Spun că toate sunt pe dos...
Însă când au fost pe față?
Vasile LARCO

Elan românesc

Din cer, se miră Domnul sfânt,
Uitându-se atent la noi,
Cum dăm, să ne luăm avânt,
De trei decenii... înapoi!
Iulian BOSTAN

Problemă de gust

Deși românii-s oameni blânzi,
Din când în când s-au răsculat:
Acum un veac, fiind flămânzi
Și astăzi, că s-au săturat!
Valentin DAVID

După „Revoluție”

Cam greu românii-n stradă s-au urnit –
Au coborât ca moșii de pe sobă –
Cu tobe și cu trâmbițe-au ieșit
Și s-au ales cu praful de pe tobă!
Elis RÂPEANU

Genealogie

Ne tragem toți, cu mic, cu mare,
Din neam de daci, având un rost,
Doar șeful meu, pe cât se pare,
Se trage dintr-un neam... mai prost.
Florin ROTARU

Radiografie postdecembristă

Odată ne-am trezit eroi,
Dar somnul iar ne-a dat ocol
Și, când ne-am deșteptat apoi,
Eram săraci, cu fundul gol.
Cătălina ORȘIVSCHI

Mobilizare

Sătenii s-au unit de-ndată
Și dau cu toții la lopată,
Ca prin nămeții de ninsoare
Să facă spre bufet cărare.
Ion MICUȚ

Ipoteză

Văzând cum creierul ni-l spală
Și cum ni se golește țara,
Mă tem că marea păcăleală
A început la Timișoara...
Petru-Ioan GÂRDA

Politicienilor români

Văzând c-au prăduit cu carul,
La cât sunt eu de supărat,
Eu aș ieși la ei cu parul,
Dar și pe ăsta l-au furat!
Laurențiu GHIȚĂ

Forțele NATO în România

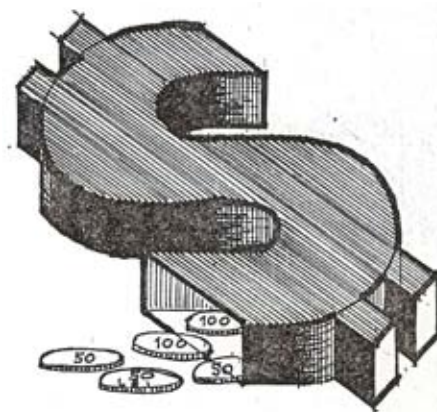
Cu-americanii în blindată,
Avem apărători de țară,
Cât timp, ca și pe ruși odată,
N-om încerca să-i dăm afară!...
Gheorghe BĂLICI

Păcăleala cu Noua Ordine Mondială

În ordinea cea nouă crezi?
E o greșeală colosală
Când noi avem mii de dovezi
Că-i o dezordine totală!
Florina DINESCU

Neaoșă fermitate

Când și-a văzut călcăt hotarul
Sau cum de drepturi e privat,
A dat românul și cu parul,
Dar nu atât cât a-ncasat.
Ionuț-Daniel ȚUCĂ

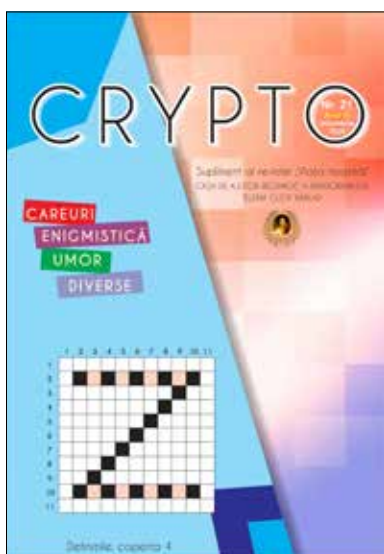
BUCURIILE MELE...

Serghei COLOȘENCO

Continui să-mi depăn *bucuriile*, care, și în acest număr, sunt rebusiste.

Încep cu apariția în luna octombrie 2020 a suplimentului CRYPTO, editat de revista „Viața noastră”. E numărul 21, al literei Z, ultima din alfabetul nostru. La fel, ca și în numerele de la A la V, materialele sunt de calitate, variate și aparțin celor 49 de autori din toate colțurile țării. O remarcă aparte: creațiile în versuri ale lui Eugen Deutsch din Iași. Reproduc catrenul „dedicat” literei Z:

Z-u-i zâmbet, zarvă, zor,
Zaiafet, zoologie,
Zmeu prin zări pornind în zbor
Zgomot și...zburdâlnicie!

*

O altă bucurie: apariția primului număr a revistei „Ecuri...rebusiste” a prietenilor mei de la Turnu Măgurele, în format A5 + 24 de pagini, cu o copertă sugestivă color și cu careuri semnate de Adi Botea, Iustin Bușe, Marian Gâzea, inițiatorul apariției publicației, Dumitru Guinea și al ultimului venit în cercul rebusiștilor turneni, Marius Florin Bocan. Un careu este dedicat – in memoriam – lui Eduard Anca, fostul mentor al celor din Turnu Măgurele.

Invitatul special este subsemnatul, prezent cu un careu și cu șapte enigme dedicate evenimentului. Le urăm turnenilor un bun venit în lumea tipăriturilor rebusiste.

Revista „Ecuri...rebusiste”, suplimentul publicației „Ecuri dunărene”, a C.L.M. Turnu Măgurele a realizat-o artistic Bogdan Artene, cel care-i bucură și pe rebusiștii băcăuani de la „Sphinx”. Ambele reviste au fost tipărite la S.C. IRIMPEX.

*

Nu pot trece cu vederea apariția revistei „Pași spre infinit”, nr. 43, condusă de inimosul profesor - pensionar Ioan

Adam. Acest număr aduce informații celor interesați de astronomie, autorii fiind personalități marcante din țară și din străinătate, dar și elevi. Revista conține și paginile cu *astropoezii* ale elevilor bărlădeni și *astrorebus* pe care o susțin de la...numărul 2! Foarte mulți elevi pasionați de aștri de la școlile din Bârlad se regăsesc pe listele laureaților de la concursurile la care au participat. Diplomele internaționale primite atestă pasiunea lor.

*

În colecția „Biblioteca „Labirint” a apărut numărul 21 intitulat „Invitație la

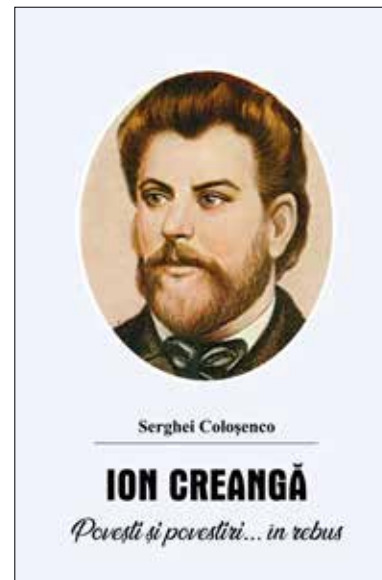

joc”, cuprinzând 23 de titluri; inițialele fiecărui titlu formând, prin citire, un anume text. Semnează rebusiști din Abrud, Alexandria, Bacău, Bârlad, Botoșani, Brașov, București, Caransebeș, Iași, Mărășești, Râșnov, Siliștea Crucii – Dolj, Târgu Mureș, Turburea – Gorj și Turnu Măgurele (împreună cu un rebusist stabilit în Irlanda).

*

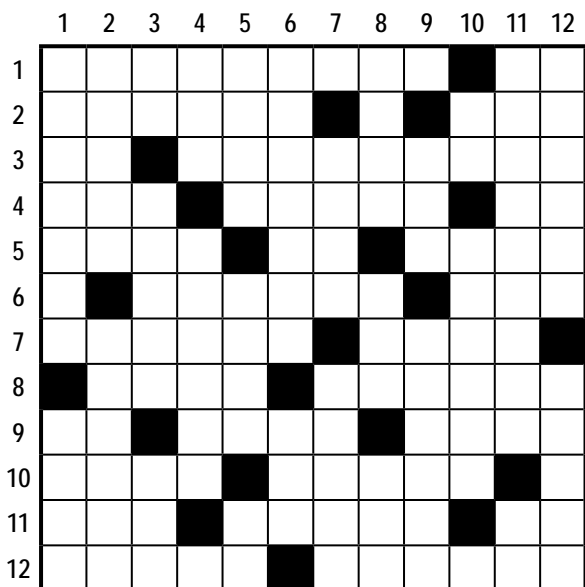
Am lăsat la urmă „bucuria” cea mare: apariția pe 10.10.2020 a volumului meu *Ion Creangă. Povești și povestiri...în rebus*, tipărit la Editura Sfera, în condiții grafice deosebite. M-au ajutat, în afara artizanului Bogdan Artene, cei trei colaboratori apropiați mie: Ritta Mintiade, Costel Filiuță și Constantin Romete.

Volumul, având 230 de pagini, se deschide cu prefața semnată de Gruia Novac, din care am spicuit: „*Povești și povestiri...în rebus* e încă o carte care, alături de cele peste o sută ale sale, crește rata iubitorilor de literatură, dezvoltând curiozitatea de a cunoaște noul sau necunoscutul prin mijlocirea rebusului, atât de bine slujit de maestrul Serghei Coloșenco” și tratează prin careuri și prin enigme *poveștile* lui Ion Creangă, care mi-au încântat copilăria, povestirile istorice și moralizatoare, aprecieri critice. Mihail Sadoveanu a scris: „Creangă s-a amestecat de aproape cu viața mea, mi-a fost prietin, mi-a fost bunic; cartea lui a fost pentru mine mângâiere în multe ceasuri amare”.

PRIMA UNIRE

Serghei COLOȘENCO

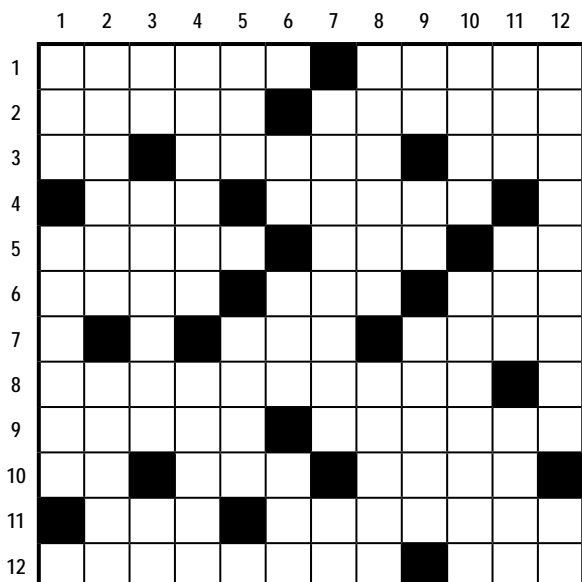

ORIZONTAL: 1) Orașul din inima Transilvaniei în care Mihai Viteazul intră triumfal la 21 oct. / 1 nov., după bătălia de la Șelimbăr (18/28 octombrie 1599), întreg teritoriul trecând sub autoritatea lui (2 cuv.) – Șelimbăr, 57! **2)** Doctorul Bartolomeu, care-i trimite arhiducelui Maximilian o scrisoare, la 7 decembrie 1599, informându-l că Mihai Viteazul păstrează pentru sine Transilvania – Suveran slav. **3)** Curele! – Regele cu care Mihai Viteazul s-a aflat în conflict armat și care i-a trimis o somație ca să renunțe la unirea Moldovei cu Transilvania și Țara Românească, înainte de 11 martie 1600. **4)** Coautor al romanului „Douăsprezece scaune” – Ungurul Ungnad consemnează în raportul său din 12 februarie 1600, scris la Alba Iulia, hotărârea lui Mihai de a păstra Transilvania – Diftong latin. **5)** Localitate în Franța – Curea! – Clădire de locuit. **6)** Limba în care Cancelarul Naprágy a răspuns lui David Ungnad și lui Mihai Székely, în urma discuțiilor privind păstrarea Transilvaniei de către Mihai Viteazul – Post german de televiziune (siglă). **7)** Nume feminin – Controale la graniță. **8)** Erou din „Odiseea” lui Homer – Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba Iulia, pe un armăsar de rasă, imortalizată pe pânză de D. Stoica. **9)** Zoe Neacșu – A da cu sabia – Radical chimic. **10)** Comisul martor la actul de danie făcut de Mihai Viteazul, la 15 iulie 1600, lui Dragomir, Bucur, Oprea și Aldea drept de „ocină la Mândra” – Capitala de unde împăratul Rudolf al II-lea dă la 12 septembrie 1600 un rescript prin care recunoaște stăpânirea lui Mihai Viteazul în Transilvania. **11)** Poezia pe care Vasile Alecsandri o dedică statuii lui Mihai Viteazul, publicată în 1876 – Penele negre ale acestei păsări din Baleare ornau căciula „ce-i acoperea capul”, iar de cingătoare „atârna o sabie de aur cu cincizeci de nestemate roșii”, este descrierea făcută domnitorului la intrarea în Alba Iulia, 1 noiembrie 1599 – Mihai Viteazul. **12)** Istoric englez, care în *Documente* descrie domnia lui Mihai Viteazul în Țara Românească și Transilvania (E. D.) – Tovarășii de arme.

VERTICAL: 1) Luna anului 1600, când în ziua de 12, la Făgăraș, Mihai Viteazul, domn al Transilvaniei, întărește lui Strava, Cazan și Brateș, satul Sărata din Țara Românească – Ban polonez. **2)** Agentul englez, care la 28 ianuarie 1600 face un raport „referitor la recunoașterea de către Poartă a unirii Transilvaniei cu Țara Românească” – Darul făcut de David Ungnad lui Mihai Voievod: „imperială de aur, bătută cu diamant și rubin, pe care o purtase el ca medalion la gât.” **3)** Bogdan Zamfir – Acestui rege (al III-lea) ambasadorul Gullien de Santa Clemente îi trimite la Viena, la 15 ianuarie 1600, raportul în care relatează modul în care Mihai Viteazul guvernează Transilvania și despre intențiile sale de a uni Moldova cu celelalte țări române – Partea din trupul lui Mihai care se află la Mânăstirea Dealu, din județul Dâmbovița. **4)** „Automatic zero set” (abr. inf.) – Ban al Craiovei amintit în „Documenta Romaniae Historica. B. Țara Românească”, vol. XI, 1975. **5)** „Institut d’Études Internationales et de Développement” (siglă) – Râu în Maramureș – Intrarea în Cetate! **6)** Țara care s-a opus vehement unirii Transilvaniei cu Țara Românească și Moldova – Prefix pentru cai. **7)** Logofătul cel bătrân, care a scris la 8 august 1600 actul ce întărește mânăstirii Coșuna satul Radovanul, din Oltenia, din porunca Voievodului Mihai... – ...iar acest logofăt a scris un asemănător act la 15 iulie 1600, „în cetatea de scaun în Alba Iulia”. **8)** În acest oraș din Moldova Mihai Viteazul întărește la 27 mai 1600 posesiunile mânăstirii Neamț – Părinte – Aoleu, a început! **9)** 1600, la romani – Sprinteni. **10)** Intrarea în turn! – Trupele lui Mihai, care au învins oastea lui Andrei Báthory la Șelimbăr, la 18/28 octombrie 1599, au înlesnit intrarea voievodului în Alba Iulia. **11)** Așezăminte bisericești întărite de Mihai Viteazul prin acte, la Coșuna, lângă Craiova, la Neamț ș.a. – Mihai Turcu. **12)** Ținutul Transilvaniei pe care Mihai Viteazul l-a alipit Țării Românești și Moldovei în anul 1600, înfăptuind astfel Prima Unire – Învață primii istoria.

Dicționar: ILF, LOIC, RTL, OPOS, AOL, MDC.

1 DECEMBRIE

ORIZONTAL: 1) Compozitor, orchestrator, dirijor și pianist român, a compus muzică ușoară, corală, de film, născut la 1 decembrie 1927, la Caracal (Radu) – Avocat, diplomat, jurnalist și om politic, contemporan cu Unirea (Nicolae; 1840-1920). **2)** Act istoric înfăptuit la 1 Decembrie 1918, când Vasile Goldiș, militantul pentru drepturile românilor din Transilvania, ține la Alba Iulia discursul solemn și expunerea Rezoluției – Solist de operă, regizor și compozitor român trecut la cele veșnice la 1 decembrie 1968, la Cluj-Napoca (Nicolae). **3)** Diftong latin – Organizația culturală a românilor din Transilvania, înființată la Sibiu la 6 septembrie 1861, a avut un rol important în evenimentele de la 1 decembrie 1918 (siglă) – Pagini de istorie! **4)** A cunoaște – Avocat și om politic, unul dintre principalii artizani ai unirii Transilvaniei cu România; în fața românilor adunați la Alba Iulia ține un strălucit discurs, la 1 decembrie 1918 (Iuliu; 1873-1953, închisoarea Sighet). **5)** Primul decan al Facultății de Medicină din Iași, înființată la 1 decembrie 1879 (prof. dr. Leon – 1853-1912) – Televiziunea Târgu Mureș (siglă) – Fănuș Neagu. **6)** Locuință boierească fortificată din Oltenia (sec. XVIII) – Anastasia alintată – Literă din alfabetul arab. **7)** Localitatea sătmăreană unde s-a născut Vasile Lucaci, la 21 ianuarie 1852, alt luptător pentru drepturile românilor din Transilvania – „Atheist Agnostic and Secular Society” (siglă). **8)** „Bardul din Mircești”, autorul poeziei „Pohod na Sybir”, apărută în numărul din 1 decembrie 1871 al revistei „Convorbiri literare” (Vasile). **9)** Unul din supranumele regelui Ferdinand, celelalte fiind *Întregitorul și Regele Țăranilor*, marcându-se astfel principala sa realizare: Marea Unire de la 1 Decembrie 1918 (pl.; neart.) – Element chimic alb, dur cu proprietăți radioactive, descoperit în 1789 de germanul Martin Heinrich Klaproth (n. 1. dec. 1748). **10)** Acum! – Mamifer tibetan – Un tip iscusit. **11)** Luptătorul pentru emanciparea națională a românilor transilvăneni, Gheorghe de Băsești (1835-1919) căruia i s-a oferit cinstea de a fi ales președinte al Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, care a hotărât unirea Transilvaniei cu România, la 1 Decembrie 1918 – Despre acest patriot Nicolae Iorga a spus că a fost „Un simbol pentru mulțimile care văd și simt, lucrează și biruiesc prin simbol”, făcând referire la evenimentele de la 1 Decembrie 1918 (Vasile). **12)** Profesor și publicist brașovean, președinte al „Astreii” transilvănene, în perioada 1912-1922 (Andrei) – Istoric român, autorul medalionului despre Vasile Goldiș (1862-1934) inclus în „Dicționar biografic de istorie a României”, 2008 (Stănel).

VERTICAL: 1) Orașul Washington, fondat în anul 1791 devine capitala acestui stat american la 1 decembrie 1800 – Unitate de învățământ înființată la Brașov, la 1 decembrie 1544 bazată pe principii umaniste. **2)** Omul de geniu al muzicii românești care la 1 decembrie 1907 interpretează pentru prima oară în Franța „Concertul nr.7 pentru vioară”, de W. A. Mozart, cu orchestra Concertelor Colonne – Râu în Slavador. **3)** Cuprins de frig! – Oraș-port la Dunăre unde la 1 decembrie 1971 a avut loc dezvelirea statuii lui Mircea cel Bătrân, creație a sculptorului Ion Jalea – În cort! **4)** Alt oraș-port la Dunăre. Aici a văzut lumina zilei, la 1 decembrie 1931, Ion (Johnny) Răducanu, interpret și compozitor român de jazz – Obiect de podoabă care se prinde de ureche cu ajutorul unui arc. **5)** Monedă divizionară romană de aramă – Continentul în care a fost inaugurat primul metrou, la 1 decembrie 1927, în Tokyo, Japonia. **6)** Teme! – Nordul Spaniei! – „Consiliul Local Sibiu” (siglă). **7)** Inginer și om politic român,

unul dintre artizanii de frunte ai Marii Uniri, alături de Iuliu Maniu și de perechea regală Ferdinand-Maria. A prezidat primul guvern (29 nov. 1918 - 12 sept. 1919) din istoria României din care au făcut parte reprezentanții tuturor provinciilor istorice (1864-1927) – Truc final! **8)** Țară europeană unde începând cu 1 decembrie 1922 și-a început activitatea Uniunea Internațională a Căilor Ferate (cu sediul în capitala acestei țări), România fiind membru fondator – Revista bucureșteană la care a debutat Mihail Sadoveanu cu schița „Domnișoara M... din... Fălticeni”, semnată *Mihai din Pașcani*. **9)** Pe ele – Iuliu Maniu – „Lumea” în care s-a construit hotelul cel mai înalt de pe glob, 321 m, inaugurat la 1 decembrie 1999, la Dubai. **10)** Țară la nord de statul sclavagist Urartu – Secretoși. **11)** Vapor – Sigla „Federației Societăților Sportive” din România, înființată la 1 decembrie 1912 – Promontoriu în nord-vestul insulei Molokai, din arh. Hawaii. **12)** Una dintre cele mai controversate personalități ale istoriei României, mareșal, președinte al Consiliului de Miniștri și conducător al statului român, contemporan cu evenimentul istoric al Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918 (Ion) – Începutul Unirii!

Dicționar: TSE, AES, SPA, ETIU, ILIO.

ORAȘUL UNIRII

(Metagramă anagramată:

XXXXXXXXCX =
XXXX XUXXX)

1					
2					
3					
4					
5					

ORIZONTAL: **1)** Termen de politețe folosit pentru a vorbi cu (sau despre) o femeie căsătorită. **2)** Cleric musulman care avea atribuții legislative. **3)** Oraș în nord-estul Franței (Champagne), unde la 2 septembrie 1870 forțele franceze ale împăratului Napoleon III au fost înfrânte de armatele prusiene. **4)** Lucrători din domeniul căilor ferate.

VERTICAL: **1)** Neapărat (pop.). **2)** Vine de la Alexandru. **3)** Constructorul Labirintului din insula Creta (mit.). **4)** Neplăcuți la gust.

5 – Orizontal și Vertical: Om politic român, unul dintre conducătorii luptei politice de eliberare a românilor din Transilvania de sub stăpânirea austro-ungară (1873-1953). A publicat în 1934 volumul „Unirea Ardealului”.

Dezgătri rebus: Prima unire: ALBA IULIA – MA – PEZZEN – A – TAR – RL – SIGISMUND – ILE – DAVID – AE – LOIC – RA – CASA – I – LATINA – RTL – EMILIA – VAMI – OPOS – CALARE – ZN – TALA – ETIL – LECĂ – PRAGA – E – ODA – COCOR – MV – TAPPE – ALIATI. 1 Decembrie: SERBAN – FLEVA – UNIRE – BRE TAN – AE – ASTRA – IST – STI – MANIU – O – SCULY – TTM – FN – CULA – SIA – TSE – O – APA – AASS – ALECSANDRI – C – LEALI – URANIU – AM – IAC – ABIL – POP – LUCACIU – BARSESCU – ION. Orașul Unirii: ALBA IULIA (bataliei). MADAM – ULEMA – SEDAN – ACARI – IULIU. Viziune privind viața noastră (11): ELCUSOATASIB – IMINIOSOACRĂA – RARI – C – SITUA – INAR – EF – OBLU – TIV – G – ORB – AF – ERUCISEZAO – IVALULLECTAMR (EI cu soața și băieții! / Au format celula vieții, / Dar primind soacra-n-formulă / Azi e singur în... celuli!).

VIZIUNE PRIVIND VIAȚA NOASTRĂ

(fantezie)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

ORIZONTAL: **1) ... 2) ... 3)** Îi întâlnești din când în când – Muncitori agricoli din America Latină. **4)** Aripă de porumbel! – Spus dimpotrivă – Ofrande. **5)** Perioada propice împerecherii animalelor – Boală cu evoluție rapidă – Include-n dotă! **6)** Picătură de ploaie la vânatoare – Exclde iubirea – Unități de suprafață. **7)** A afirma deschis – A boteza. **8)** Indicată de la centru! – Deschis la culoare – A ocupa un loc anume. **9)** Cultivator de plante tehnice – les de la chef! – E drept pentru popor. **10)** Tras la margine – Nu are nicio vedere proprie – Jaf nedeclanșat! **11) ... 12) ...**

VERTICAL: **1) ... 2) ... 3)** E tot un terci – Scăpat de sub control – Un mod mai rar de a mărturis. **4)** Nu are replică – Net – Gooool... gol! **5)** Marginile ștrandului! – Oferta pieții! – Ordonator în cale! – Antilopă africană. **6)** Vechi locuitor din Italia centrală – Se abat de la calea dreaptă – Stau la vilă! **7)** Intrate în naos! – A spune la tribunal – Loja orchestrei la teatru (pl.). **8)** A acoperi pereții cu covoare – Bară folosită la gimnastică... de Grecu! **9)** O pajură – Mineral natural de fier și mangan, columbit. **10)** Semințe din care s-a extras uleiul – Siglă pentru Agence d'Urbanisme du Territoire de Belfort (Franța). **11) ... 12) ...**

Dicționar: AUTB.

P.S.: Pornind din stânga sus în sensul acelor de ceasornic și urmând în spirală traseul rasterat, veți citi epigrama „Familia, celula vieții”, a lui Emil lanuș.

Nelu VASILE – Turburea, Gorj

Acest număr al revistei a apărut prin bunăvoința și cu sprijinul membrilor Asociației C.A.R. Pensionari „Elena Cuza”: Nicolae Mihai, Mihaela Loredana Tufaru, Mircea Fitcal, Veruța Tănase, Ionel Irimia, Bogdan Artene, Emil Cosmin Mihai, Virgil Potîrniche, Eugen Micu, Dumitru Dima, Vlad Andrei Hriscu, Ingrid Daniela Cozma, Adriana Rîpan, Claudia Comănescu, Alina Eugenia Helgiu, Sorinel Neniță, Daniela Potîrniche, Neculai Ghețau, Ana Alina Ene, Virginica Petrea, Luminița Munteanu, Rodica Rîpan, Daniela Tița Chelaru, Mariana Gavrilă, Daniela Tudorița Teodoru, Silvia Fitcal.

10 Noiembrie - Ziua Artileriei Române

*„Artileria poate fi mândră de falnicul trecut și țara, împreună cu Mine,
ne putem rezema cu încredere pe această armă,
care și-a biruit un loc de căpetenie în armată.”*

Carol I Principe (1866-1881) și Rege (1881-1914) al României

*Regimentul 52 Artilerie Mixtă „General Alexandru TELL”
BÂRLAD*